

Департамент екології та природних ресурсів
Дніпропетровської обласної державної адміністрації

ДОПОВІДЬ

про стан навколишнього природного середовища
в Дніпропетровській області
за 2024 рік



ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор департаменту екології
та природних ресурсів
Дніпропетровської обласної
державної адміністрації



Яна НАУМЕНКО

“01” вересня 2025 року

ДОПОВІДЬ

**про стан навколишнього природного середовища
в Дніпропетровській області за 2024 рік**

**м. Дніпро
2025 рік**

Шановні мешканці Дніпропетровщини!

Наразі Дніпропетровщина, як прифронтова область, четвертий рік поспіль чи не щодня потерпає від ворожих атак країни-агресора, що вкрай негативно впливає на всі сфери суспільного життя та зумовлює нові виклики.

Бюджетна система продовжує функціонувати в умовах воєнного стану, коли пріоритетними напрямками спрямування наявних фінансових ресурсів є заходи національної безпеки, соціального забезпечення, постійної підтримки критичної інфраструктури, яка має вирішальне значення для безперервного забезпечення життєдіяльності усіх територіальних громад.



Попри все, ми продовжуємо забезпечувати координацію за виконанням регіональної комплексної екологічної програми – це наш стратегічний план роботи на 10 років, за яким область працює з 2016-го року. Незважаючи на військовий стан, підприємствами Дніпропетровщини продовжується реалізація природоохоронних заходів.

Працюємо і над іншими напрямками. За допомогою міжнародних партнерів розбудовуємо мережу спостережень за станом довкілля. Так, Програма розвитку ООН в Україні за підтримки Уряду Швеції передала сучасне обладнання для моніторингу якості повітря найбільш промислово-забрудненим містам – Дніпру та Кривому Рогу. До складу обладнання увійшли індикативні станції та портативні станції, які використовуються разом із дронами для аналізу великих територій.

Регіональний офіс водних ресурсів у Дніпропетровській області отримав від Уряду Республіки Корея в рамках урядової програми “Забезпечення доступу до безпечної питної води в Україні” мобільну лабораторію для моніторингу якості вод, яка дозволить у прифронтових областях оперативно та ефективно моніторити якість води, особливо в умовах, спричинених воєнними діями.

У рамках співпраці з “Дніпрокосмос” філією Національного центру управління та випробувань космічних засобів реалізовано пілотний проект з дослідження можливостей вирішення задач екологічного моніторингу з використанням супутникових даних дистанційного зондування Землі.

Під час збройної агресії значно потерпають лісові масиви. В рамках президентської програми “Зелена країна” у лісових масивах Дніпропетровщини проведено лісокультурні кампанії. Лісівники області висадили понад 10,5 млн нових дерев на площі майже 2000 гектарів.

У звітному році область зайняла лідируючі позиції серед областей України у сфері захисту біоресурсів. Так, на кінець 2024 року виявлено понад 2600 порушень правил рибальства.

Відновлюємо, розбудовуємо, налагоджуємо міжнародне співробітництво. Не зупиняємося, рухаємося далі.

З повагою, директор департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської ОДА

ЗМІСТ*

Вступне слово	3
1. Загальні відомості	11
1. Географічне розташування та кліматичні особливості території	11
2. Соціальний та економічний розвиток Дніпропетровської області	17
2. Атмосферне повітря	25
1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря	25
Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря	25
Основні забруднювачі атмосферного повітря (за видами економічної діяльності)	26
2. Транскордонне забруднення атмосферного повітря	33
3. Якість атмосферного повітря в населених пунктах	33
4. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря	34
5. Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття	34
6. Заходи у сфері поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря	38
3. Зміна клімату	39
1. Тенденції зміни клімату	39
2. Політика та заходи у сфері скорочення антропогенних викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату	41
3. Політика та заходи у сфері охорони озонного шару	50
4. Водні ресурси	53
1. Водні ресурси та їх використання	53
Загальна характеристика	53
Водокористування та водовідведення	54
2. Забруднення поверхневих вод	56
Скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та очистка стічних вод	56
Основні забруднювачі водних об'єктів (за сферами діяльності)	58
3. Стан поверхневих вод	61
Екологічний стан та потенціал поверхневих вод	61
4. Заходи щодо поліпшення стану водних об'єктів	66
5. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідного фонду та формування національної екологічної мережі	67

1. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування національної екологічної мережі	67
Загальна характеристика	67
Загрози та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття	70
Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття	71
Формування національної екомережі	73
Біобезпека та поводження з генетично модифікованими організмами	121
2. Охорона, використання та відтворення рослинного світу	124
Загальна характеристика рослинного світу	124
Охорона, використання та відтворення лісів та інших рослинних ресурсів	126
Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів	131
Охорона, використання та відтворення зелених насаджень	160
Інвазійні чужорідні види рослин у флорі в межах Дніпропетровської області	161
Використання та відтворення природних рослинних ресурсів на території природно-заповідного фонду	165
3. Охорона, використання та відтворення тваринного світу	165
Загальна характеристика тваринного світу	165
Стан і ведення мисливського господарства	166
Стан і ведення рибного господарства	167
Охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів	168
Інвазійні чужорідні види тварин у фауні Дніпропетровської області	197
4. Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні	200
Стан і перспективи розвитку природно-заповідного фонду	200
Водно-болотні угіддя міжнародного значення	206
5. Еколого-освітня та рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду	207
6. Заходи збереження біорізноманіття	207
6. Земельні ресурси та ґрунти	210
1. Структура та стан земель	210
Структура та динаміка основних видів земельних угідь	211
Стан ґрунтів	212

Деградація земель	213
2. Основні чинники антропогенного впливу на земельні ресурси та ґрунти	213
3. Заходи у сфері охорони земель	215
Практичні заходи	215
Нормативно-правове, фінансове та інституційне забезпечення, міжнародне співробітництво	216
7. Надра	218
1. Мінерально-сировина база	219
Стан та використання мінерально-сировинної бази	219
2. Система моніторингу геологічного середовища	222
Підземні води: ресурси, використання, якість	222
Екзогенні геологічні процеси	223
8. Відходи	229
1. Структура утворення та накопичення відходів	229
2. Поводження з відходами (збирання, зберігання, утилізація та видалення)	229
3. Транскордонне перевезення небезпечних відходів	282
9. Екологічна безпека	284
1. Екологічна безпека як складова національної безпеки	284
2. Об'єкти підвищеної небезпеки	286
3. Радіаційна безпека	286
Поводження з радіоактивними відходами	287
4. Екологічна безпека на територіях, які зазнали впливу внаслідок збройної агресії проти України	296
10. Промисловість та її вплив на навколишнє природне середовище	301
1. Структура та обсяги промислового виробництва	301
2. Вплив на навколишнє середовище	304
Гірничодобувна промисловість	304
Металургійна промисловість	305
Хімічна та нафтохімічна промисловість	307
Харчова промисловість	310
3. Заходи з екологізації промислового виробництва	311
11. Сільське господарство та його вплив на навколишнє природне середовище	313
1. Тенденції розвитку сільського господарства	313
2. Вплив на навколишнє середовище	315

Внесення мінеральних і органічних добрив на оброблювані землі та під багаторічні насадження	315
Тенденції в тваринництві	316
3. Органічне сільське господарство	316
12. Енергетика та її вплив на навколишнє природне середовище	317
1. Структура виробництва та використання енергії	317
2. Ефективність енергоспоживання та енергозбереження	318
3. Вплив енергетичної галузі на навколишнє природне середовище	319
4. Використання відновлювальних джерел енергії та розвиток альтернативної енергетики	320
13. Транспорт та його вплив на навколишнє середовище	323
1. Транспортна мережа Дніпропетровської області	323
Структура та обсяги транспортних перевезень	325
Склад парку та середній вік транспортних засобів	326
2. Вплив транспорту на навколишнє середовище	327
3. Державна політика та заходи щодо зменшення впливу транспорту на навколишнє середовище	328
14. Стале споживання та виробництво	330
1. Тенденції та характеристика споживання	332
2. Запровадження елементів сталого споживання та виробництва	333
15. Державне управління у сфері охорони навколишнього природного середовища	334
1. Національна та регіональна екологічна політика Дніпропетровської області	334
2. Удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища	342
3. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища	343
4. Виконання державних цільових екологічних програм	351
5. Державна політика у сфері моніторингу навколишнього природного середовища	352
6. Оцінка впливу на довкілля	370
Стратегічна екологічна оцінка	371
7. Економічні засади природокористування	373
Економічні механізми природоохоронної діяльності	373
Стан фінансування сфери охорони навколишнього природного середовища	373
8. Технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення	374

екологічної безпеки	
9. Державне регулювання природокористування	376
10. Стан та перспективи наукових досліджень у сфері охорони навколишнього природного середовища	377
11. Участь громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються охорони навколишнього природного середовища	379
Діяльність громадських рад	379
Участь громадськості в процедурі оцінки впливу на довкілля	380
12. Екологічна освіта та інформування	380
13. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища	389
Висновки	400
Додатки	402

Доповідь про стан навколишнього природного середовища за 2024 рік сформовано за наявною інформацією, отриманою з відкритих джерел у період дії воєнного стану з урахуванням ситуації, що склалася у зв'язку з військовою агресією росії проти України.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВМО – Всесвітня метеорологічна організація;
ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я;
ГМК – гірничо-металургійного комплексу;
ГМО – генетично модифікованими організмами;
ДДАЕУ – Дніпровський державний аграрно-економічний університет;
ДІВ – джерело іонізуючого випромінювання;
ДНУ – Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;
ДРЦГМ – Дніпропетровський регіональний центр з гідрометеорології;
ДСГП “Ліси України” – Державне спеціалізоване господарське підприємство “Ліси України”;
ЕГП – екзогенні геологічні процеси;
Закон про дозвільну систему – Закон України “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” від 06.09.2005 № 2806-IV (зі змінами);
Закон про засади моніторингу – Закон України “Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів” від 12.12.2019 № 377-IX (зі змінами);
Закон № 376-IX – Закону України “Про регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами” (зі змінами);
ЗДО – заклад дошкільної освіти;
ІЗА – індекс забруднення атмосфери;
Інспекція – Державна екологічна інспекція Придніпровського округу (Дніпропетровська та Кіровоградська області);
Інститут – Інститут геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України;
КДПУ – Криворізький державний педагогічний університет;
КЗО “ОЕНЦДУМ” – комунальний заклад освіти “Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді”;
КМУ – Кабінет Міністрів України;
лабораторія РОВР – лабораторія моніторингу вод та ґрунтів Регіонального офісу водних ресурсів у Дніпропетровській області;
МЗВ – моніторинг, звітність та верифікації;
МГЕЗК – Міжурядова група експертів зі зміни клімату;
Міндовкілля – Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України;
Монреальський протокол – Монреальський протокол про речовини, що руйнують озоновий шар;
НДР – науково-дослідну роботу “Науковий супровід проєкту “Організація, розбудова та удосконалення регіональної автоматизованої мережі спостережень за станом атмосферного повітря Дніпропетровської області”;
НТУ “ДП” – Національний технічний університет “Дніпровська політехніка”;
ОВД – оцінка впливу на довкілля;
ПГ – парникові гази;
ПДАБА – Придніпровська державна академія будівництва та архітектури;

ПЗРВ – пункт зберігання радіоактивних відходів;

Порядок – наказ Держводагентства від 25.01.2023 № 18 “Про впровадження Порядку здійснення державного моніторингу вод”;

Порядок подання декларацій про відходи – Порядок подання декларації про відходи, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 № 556 “Деякі питання подання декларації про відходи”;

Програма – Дніпропетровська обласна комплексна програма (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI, зі змінами);

Проект – регіональний проєкт “Організація, розбудова та удосконалення регіональної автоматизованої мережі спостережень за станом атмосферного повітря Дніпропетровської області”;

Протокол – Картахенський протокол про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття;

ПСЗ – стаціонарний пост спостереження;

РАВ – радіоактивні відходи;

Реєстр – Єдиний державний реєстр операторів контрольованих речовин;

РОВР – Регіональний офіс водних ресурсів у Дніпропетровській області;

СВК – спеціальне водокористування;

СЕО – стратегічна екологічна оцінка;

Стратегія енергозбереження – “Стратегія енергозбереження, енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії Дніпропетровської області на 2018 – 2035 роки” затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 01.12.2017 № 275-11/VII;

Стратегія біобезпеки – рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року “Про Стратегію біобезпеки та біологічного захисту”;

Стратегія зміни клімату – Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р;

Стратегія зрошення – розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р “Про схвалення Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року”

Схема екомережі – Проєкт схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області, затверджений рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII;

УДХТУ – Український державний хіміко-технологічного університет;

Указ про сталий розвиток – Указ Президента України “Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”;

ЄС – Європейський Союз.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

1. Географічне розташування та кліматичні особливості території

Дніпропетровська область утворена 27 лютого 1932 року та поділяється згідно з Постановою Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX “Про утворення та ліквідацію районів” на 7 адміністративних районів, 86 територіальних громад (міських територіальних громад – 20, сільських – 41, селищних – 25), затверджених Кабінетом Міністрів України.

Область знаходиться у південно-східній частині України, в басейні середньої і нижньої течії Дніпра. Протяжність з півночі на південь – 130 км, із заходу на схід – 300 км. Область розташована між паралелями $49^{\circ}11'28''$ та $47^{\circ}27'10''$ північної широти, меридіанами $39^{\circ}57'39''$ та $36^{\circ}56'09''$ східної довготи.

На сході Дніпропетровська область межує з Донецькою, на півдні – із Запорізькою і Херсонською, на заході – з Миколаївською та Кіровоградською, на півночі – з Полтавською та Харківською областями України (рис. 1.1).

Територія області – 31,92 тис. км², що складає 5,3 % площі території України. За площею Дніпропетровська область займає друге місце в Україні. Адміністративний центр області – місто Дніпро розташоване на обох берегах річки Дніпро.

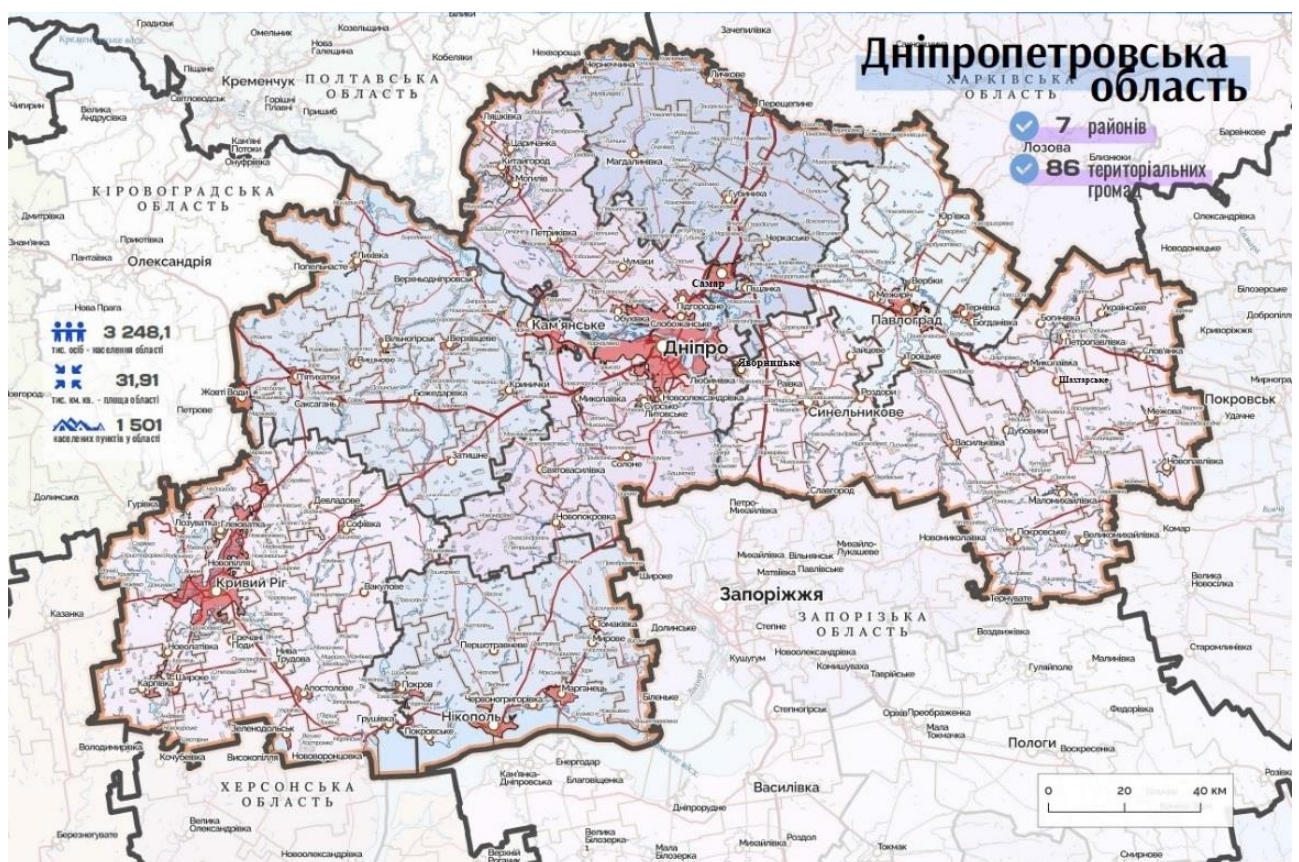


Рис. 1.1. Адміністративно-територіальний устрій Дніпропетровської області

Область розташована у степовій зоні України. Ландшафт переважно рівнинний (рис.1.2). Відразу помітні відмінності характером рельєфу між правим та лівим берегом Дніпра, обумовлені різною геологічною будовою. Правобережжя зайняте Придніпровською височиною із середніми висотами 100 – 150 м над рівнем моря та максимальною відміткою всієї Дніпропетровської області 192 м у Дніпровському районі. Це височина лесова слабкохвиляста рівнина з розвинуеною яружно-балковою мережею. На півдні вона переходить у пластову денудаційно-аккумулятивну слабкорозчленовану Причорноморську низовину з відмітками 50 – 75 м.



Рис. 1.2. Фізична карта Дніпропетровської області

Лівобережжя Дніпра представлене Придніпровською низовиною. Це лесова слабкорозчленована денудативно-аккумулятивна рівнина, яку

перетинають знижені долини річок Орелі та Самари. Нижче м. Дніпра за Дніпром низовина отримує сильнорозчленований підвищений характер через залягання порід Українського щита. Найвища позначка цієї території – 187 м на північному сході області.

Долина Дніпра має абсолютні висоти 75 – 48 м. Остання величина є найнижчою позначкою Дніпропетровщини – це уріз води на межі із Запорізькою областю. До м. Дніпра долина має виражені риси впливу льодовика, нижче вона звужується, крутизна схилів зростає. Під водами Дніпровського водосховища існують нині затоплені дніпровські пороги.

Дніпропетровська область повністю розташована в межах басейну р. Дніпро. Стік річки зарегульований каскадом Дніпровських водосховищ, і в межах області присутні три з них: південна частина Кам'янського та північна частина Дніпровського, а також є вихід до Каховського водосховища, яке обміліло внаслідок зруйнування росіянами Каховської ГЕС. Загальна довжина р. Дніпро в межах області складає 261 км.

Найбільшими притоками р. Дніпро, що беруть свій початок за межами області, є: Оріль, Самара, Вовча та Інгулець. Найбільш значними притоками р. Дніпро, басейни яких повністю розташовані у межах області (на правобережжі), є Саксагань, Мокра Сура і Базавлук. Загалом гідрографічна мережа басейну р. Дніпро в межах області представлена: 291 річкою, довжиною більше 10 км, 100 водосховищами, 3292 ставками та 1129 озерами, з яких лише 219 озер площею три і більше гектарів.

Територія Дніпропетровської області характеризується унікальністю фізико-географічних та геологічних умов, що сприяє формуванню значних обсягів природних ресурсів та їх різноманітності.

В Дніпропетровській області видобувається більше 50 відсотків усіх мінеральних ресурсів в Україні, використовується 249 родовищ 79 видів корисних копалин. У значних обсягах здійснюється видобуток марганцевої, титано-цирконієвих руд та інших рідкоземельних елементів, вугілля, газу, каоліну, будівельного каменю, піску та інших корисних копалин.

Область володіє єдиним в Україні родовищем талько-магнезитів. Крім того, у надрах області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини багатой кольорової гами. У краї розвідано 15 родовищ мінеральних вод, що дає можливість повністю забезпечити потреби населення у лікувальних, лікувально-столових і столових водах.

Основний фонд ґрунтового покриття області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу, що разом із сприятливими природно-кліматичними умовами області дозволяють вести інтенсивне сільське господарство, сприяють вирощуванню усіх зернових культур та дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно.

Кліматична характеристика наведена на підставі стандартних кліматичних норм за період 1991 – 2020 рр. по метеостанціям Дніпропетровської області, що були впроваджені з 01.12.2021 рішенням Технічної ради Українського гідрометеорологічного центру Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 19.10.2021 № 4 та з 01.05.2023 рішенням Технічної ради Українського гідрометеорологічного центру Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 07.04.2023 № 1, наданих Дніпропетровським регіональним центром з гідрометеорології Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Клімат Дніпропетровської області помірно-континентальний (рис. 1.3). Ступінь континентальності збільшується з південного заходу на схід, що підтверджується збільшенням у цьому напрямку амплітуди добових та річних температур повітря.



Рис. 1.3. Кліматичні умови Дніпропетровської області

Однією з особливостей клімату Дніпропетровщини є значні коливання погодних умов з року в рік. Помірно вологі роки змінюються різко

посушливими, які нерідко посилюються дією суховіїв. Взагалі клімат характеризується відносно холодною зимою з нестійким сніговим покривом та жарким, посушливим літом.

Сучасний клімат Дніпропетровщини, як і України, характеризується як потепління, яке супроводжується деяким збільшенням річної суми опадів.

Середня річна температура повітря, як головна характеристика глобального потепління, в порівнянні зі стандартним кліматичним періодом 1961 – 1990 рр. зросла на 1,0 °С. Потепління більш значне в зимові та літні місяці. Найбільш збільшилася середня місячна температура січня по області на 1,9 °С. Поступове зростання температури простежується в листопаді і грудні.

Відхилення середньообласних значень середніх місячних температур повітря за період 1991 – 2020 рр. від стандартної кліматичної норми за 1961 – 1990 рр.

Місяць	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
Відхилення, °С	+1,9	+1,4	+1,6	+0,7	+0,4	+0,9	+1,4	+1,4	+0,8	+0,9	+0,1	+0,3	+1,0

Середня температура повітря за рік по області становить 9,2 – 10,5 °С. Середня температура січня (найхолоднішого місяця) становить мінус 2,4 – 3,9 °С, середня температура липня (найтеплішого місяця) – плюс 22,1 – 23,5 °С.

Абсолютний мінімум температури повітря по області відмічався у січні 1940 року і становив 32,5 – 38,2 °С морозу, а абсолютний максимум відмічався у серпні 2010 року в основному 39,4 – 40,5 °С, а по АМСЦ Дніпро 40,9 °С.

Зимовий період на Дніпропетровщині триває 87 – 99 днів – з 27 листопада – 1 грудня, коли відбувається стійкий перехід середньої добової температури повітря через 0 °С у бік похолодання і починається зима, до 25 лютого – 5 березня, коли відбувається стійкий перехід середньої добової температури повітря через 0 °С у бік потепління – починається весна. Взимку, зазвичай, спостерігаються відлиги, кількість днів з якими за період грудень – лютий по області коливається від 45 до 56.

Літній період (із середніми добовими температурами повітря 15 °С і вище), триває в області 121 – 136 днів – з 12 – 17 травня до 15 – 25 вересня.

Середня обласна кількість опадів за рік становить 525 мм, змінюючись по території від 453 до 585 мм. Кількість опадів по роках змінюється від 253 до 914 мм.

У теплий період року (квітень – жовтень) опадів випадає 294 – 357 мм або 60 – 68 % від річної кількості. У найбільш посушливі роки їх випадає в півтора – два рази менше. Недобір опадів порівняно з нормою, особливо в сукупності з високими температурами, обумовлює засуху.

Відносна вологість повітря коливається по області від 60 % у теплий період

року до 88 % у холодний період року, а кількість днів із відносною вологістю повітря 30 % та менше за період квітень – жовтень становить здебільшого 31 – 54.

Режим зволоження території області створює в цілому позитивний баланс вологи в ґрунті. Але, значну повторюваність мають ґрунтові засухи, які негативно впливають на розвиток сільсько-господарських культур. Тривале бездощів'я, що нерідко спостерігається у період активної вегетації рослин, посилює сухість повітря.

Зазначені вище зміни температурного режиму призводять до зміни у розвитку природних процесів – встановлення і руйнування снігового покриву, тобто до зміни тривалості сезонів року, періоду середньодобової температури повітря через певні межі (0,5 °C, 10 °C і 15 °C).

Сніговий покрив на переважній частині території області утворюється в другій та третій декадах грудня, а руйнується у третій декаді лютого. Загальна тривалість залягання снігового покриву за зиму становить по області 43 – 74 днів, середня найбільша висота снігу за зиму за даними снігомірної зйомки – 12 – 19 см, тоді як максимальна висота його в окремі роки досягає 32 – 64 см. В останні десятиріччя досить часто відмічаються роки без сталого снігового покриву, або взагалі безсніжні зими.

Встановлення снігового покриву відбувається в окремі роки раніше середніх багаторічних дат, проте він, як правило, не зберігається на протязі зими або не встановлюється зовсім. Досить часто – 20 – 40 %, на півдні області 50 – 65 % відзначаються роки без стійкого снігового покриву, або взагалі безсніжні зими.

Вітровий режим області обумовлений загальними факторами циркуляційними південного сходу країни. Переважаючий напрямок вітру за рік по області східний, північний і північно-східний.

Середня за рік швидкість вітру за даними метеостанцій характерна для рівнинної місцевості й становить по області 2,1 – 4,3 м/с. Середня місячна швидкість вітру змінюється протягом року від 1,6 – 2,2 м/с в липні та серпні – до 2,8 – 4,9 м/с в березні. Максимальна швидкість в окремі дні може досягати 33 – 40 м/с.

Серед несприятливих для основних галузей економіки, сільськогосподарського комплексу явищ погоди на території області відмічаються град, сильний вітер, дуже сильний дощ та зливи, гроза, град, ожеледь, ожеледиця, заморозки та інші.

Середня багаторічна дата перших осінніх заморозків по області у повітрі – 5 – 15 жовтня, а останніх весняних заморозків – 15 – 26 квітня. Найпізніший весняний заморозок у повітрі зафіксовано 21 травня 2002 року, а на ґрунті – 27 травня 2001 року.

Найбільш ранній осінній заморозок у повітрі відмічався 19 вересня 1987 року, а на ґрунті – 9 вересня 1991 та 1998 року.

2. Соціальний та економічний розвиток Дніпропетровської області

Дніпропетровська область у часи війни відіграє значну роль у внутрішніх міграційних процесах. Демографічна ситуація характеризується скороченням населення, що відповідає загальнонаціональним тенденціям.

Дніпропетровська область – один з найбільш розвинених регіонів України. Вона характеризується вигідним географічним положенням, багатими природними ресурсами, потужним промисловим та науковим потенціалом, розвинутим сільськогосподарським виробництвом, високим рівнем розвитку транспорту і зв'язку.

Чисельність населення області, за даними на 01.01.2022, становить 3096,5 тис. осіб, з яких наявного міського населення 2606,1 тис. осіб, наявного сільського населення – 490,4 тис. осіб.

Дніпропетровщина є одним із основних ринків праці України. Економічно активне населення у 2023 році складало 1,3 млн людей, а рівень зайнятості серед працездатного населення досягав 64,3 %, що є одним із найкращих показників у країні. Проте війна внесла суттєві зміни на ринку праці: 11 % компаній покинули регіон, а вакансії покривають лише 53 % потреб безробітних.

З початку повномасштабного вторгнення Дніпропетровська область стала важливим центром прийому внутрішньо переміщених осіб (ВПО), надаючи допомогу, ресурси та робочі місця для переселенців. Станом на березень 2024 року в області зареєстровано понад 386 тис. ВПО, що становить 11 % від загальної кількості по країні.

Дніпропетровщина є серед регіонів лідером з реалізації державних програм підтримки економіки, таких як “єРобота” та “Доступні кредити 5-7-9 %”.

В рамках реалізації урядової програми “єРобота” на відкриття власної справи або розвиток вже існуючого бізнесу за період дії програми схвалено 1277 позитивних рішень про надання грантів (в т.ч. мікро) на загальну суму 308,6 млн грн, передбачається створення в регіоні близько 2,7 тис. робочих місць (за даними поданих бізнес-планів).

З початку дії програми “Доступні кредити 5-7-9 %” на реалізацію інвестиційних проєктів (станом на 01.05.2025) в області укладено 8492 кредитних договорів на загальну суму 29 884,34 млн грн.

Також, Дніпропетровщина серед лідерів за кількістю зареєстрованих протягом 2024 року нових ФОП та нових компаній (26798 нових ФОП та 3041 нових юридичних осіб). Найпопулярнішими серед нових ФОП та компаній були такі сфери, як: ІТ; роздрібна торгівля; оптова торгівля; надання індивідуальних послуг.

У січні – вересні 2024 року у розвиток економіки області було спрямовано 31 545,0 млн грн капітальних інвестицій – перше місце за обсягами серед областей України (53,4 % відносно відповідного періоду 2023 року, по Україні – 38,7 %).

У січні – вересні 2024 року на території області було прийнято в експлуатацію нові житлові будинки загальною площею 228,9 тис. м², що на 22,8 % більше показника січня – вересня попереднього року.

Зростання обсягів введеного в експлуатацію житла спостерігається у Павлоградському (280,2 %), Нікопольському (180,7 %), Криворізькому (152,1 %), Дніпровському (120,6 %) районах області

В інших районах області спостерігається зниження обсягів введеного в експлуатацію житла: у Синельниківському – на 14,3 % порівняно з відповідним періодом попереднього року, у Кам'янському – на 13,2 %, Самарівському – на 5 %.

Станом на 31.12.2024 загальна кількість об'єктів альтернативної енергетики з урахуванням філії “Середньодніпровська ГЕС” ПрАТ “Укргідроенерго” дорівнює 8411, що на 16 % більше показників 2023 року.

Сумарна електрична потужність об'єктів – 1832 МВт, показники якої зменшились на 1 % відносно показників 2023 року внаслідок збройної агресії.

За 2024 рік отримали ліцензії та “зелений тариф” 4 комерційних сонячних електростанцій, встановлено 669 сонячних електростанцій приватних домогосподарств та 9 сонячних електростанцій у громадських будівлях (заклади охорони здоров'я, соціального захисту, освіти, адмінбудівля селищної ради).

Загальна кількість приватних домогосподарств, що встановили сонячні електростанції, станом на 31 грудня 2024 року дорівнює 8262, що на 17 % перевищує показники аналогічного періоду 2023 року, сумарною потужністю 226 МВт, яка збільшилась на 4 % відносно показників 2023 року. За 2024 рік сонячними електростанціями приватних домогосподарств згенеровано 266,4 млн кВт·год електричної енергії (збільшення на 4 % у порівнянні з аналогічним періодом минулого року).

За 2024 рік бюджетними установами укладено 9 енергосервісних договорів (м. Кривий Ріг). Загальна кількість укладених енергосервісних договорів дорівнює 29 (збільшення на 45 % у порівнянні з аналогічним періодом минулого року), з них 18 завершено.

У 2024 році було реалізовано 42 регіональні програми, з яких 30 фінансувалися з обласного бюджету, обсягом 3 605,2 млн грн.

За своєю спрямованістю програми класифікуються таким чином:

15 соціальних програм, 7 програм розвитку реального сектору, 4 екологічні програми, 2 правоохоронні програми, 8 національно-культурних програм, 1 науково-технічна програма, 5 інших програм.

На засіданнях колегії облдержадміністрації, постійних комісій обласної ради розглянуто 35 питань щодо коригування (внесення змін та доповнень) регіональних програм; затверджено 8 регіональних програм, знято – 6.

За 2024 рік експорт товарів становив 5979,1 млн дол. США або 127,3 % порівняно із 2023 роком, імпорт – 5446,2 млн дол. США або 123,5 %. Позитивне сальдо склало 532,9 млн дол. США (у 2023 році – також позитивне –

284,7 млн дол. США).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту, як і у 2023 році, дорівнював 1,1.

Товарна структура зовнішньої торгівлі Дніпропетровської області у 2024 році (за даними офіційного вебсайту Головного управління статистики у Дніпропетровській області) наведена у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2024 році

Назва товарів	Розділ та код УКТ ЗЕД	Експорт			Імпорт		
		тис. дол. США	у % до 2022	у % до загального обсягу	тис. дол. США	у % до 2022	у % до загального обсягу
Усього		5979100,9	127,3	100,0	5446250,1	123,5	100,0
у тому числі							
Живі тварини; продукти тваринного походження	I	107168,1	175,4	1,8	263969,7	193,2	4,8
Продукти рослинного походження	II	147690,5	49,2	2,5	189566,2	118,6	3,5
у тому числі							
зернові культури	10	96759,7	52,6	1,6	10330,3	122,5	0,2
Жири та олії тваринного або рослинного походження	III. 15	621792,8	134,3	10,4	47361,5	117,0	0,9
Готові харчові продукти	IV	180403,4	142,9	3,0	371021,8	123,8	6,8
Мінеральні продукти	V	2139811,4	157,7	35,8	684500,6	155,7	12,6
у тому числі							
руди, шлак і зола	26	2106673,2	162,3	35,2	19943,6	272,3	0,4
палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	27	30396,5	53,0	0,5	636669,4	155,2	11,7
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	VI	96419,7	195,9	1,6	928155,6	109,3	17,0
у тому числі							
фармацевтична продукція	30	110,4	9,6	0,0	469848,1	116,0	8,6
Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	VII	40505,3	114,0	0,7	416504,8	96,2	7,6
у тому числі							
пластмаси, полімерні матеріали	39	35041,5	114,8	0,6	315990,1	97,7	5,8
Шкури необроблені, шкіра вичинена	VIII	3987,9	77,1	0,1	8842,1	83,9	0,2
Деревина і вироби з деревини	IX	5400,0	69,2	0,1	3996,1	105,4	0,1
Маса з деревини або з інших волокнистих целюлозних матеріалів	X	8537,6	80,4	0,1	70382,2	112,8	1,3
Текстильні матеріали та текстильні вироби	XI	19959,2	120,2	0,3	100861,1	89,6	1,9
Взуття, головні убори,	XII	47,5	53,6	0,0	14558,9	58,4	0,3

Назва товарів	Розділ та код УКТ ЗЕД	Експорт			Імпорт		
		тис. дол. США	у % до 2022	у % до загального обсягу	тис. дол. США	у % до 2022	у % до загального обсягу
парасольки							
Вироби з каменю, гіпсу, цементу	XIII	33014,9	78,1	0,6	66329,1	78,8	1,2
Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	XIV.71	2,0	3,9	0,0	2857,6	112,3	0,1
Недорогоцінні метали та вироби з них	XV	2302632,9	117,4	38,5	772573,1	122,3	14,2
у тому числі							
чорні метали	72	1637287,5	122,1	27,4	506664,5	118,4	9,3
вироби з чорних металів	73	639082,8	110,7	10,7	147868,4	133,6	2,7
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	XVI	51253,0	83,5	0,9	917081,2	150,2	16,8
у тому числі							
електричні машини	85	21751,6	98,5	0,4	471465,9	177,7	8,7
Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	XVII	191023,8	109,5	3,2	265426,6	90,7	4,9
у тому числі							
засоби наземного транспорту, крім залізничного	87	5482,6	74,0	0,1	222944,7	95,1	4,1
Прилади та апарати оптичні, фотографічні	XVIII	4737,8	111,8	0,1	202577,3	189,1	3,7
Різні промислові товари	XX	24713,0	123,6	0,4	111347,8	102,9	2,0
Твори мистецтва	XXI.97	0,0	0,4	0,0	6,0	77,2	0,0
Товари, придбані в портах		—	—	—	1009,0	128,5	0,0

Примітка: В окремих випадках сума складових може не дорівнювати підсумку у зв'язку з округленням даних.

Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами зі 159 країн світу.

Темпи зростання (зниження) експорту та імпорту товарів (у % до відповідного періоду попереднього року, наростаючим підсумком) наведено відповідно на рис. 2.1. та 2.2.

Основу товарної структури експорту області складали недорогоцінні метали та вироби з них (38,5 %), мінеральні продукти (35,8 %), переважно руди, шлак і зола (35,2 %), імпорту – продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (17 %), машини, обладнання та механізми; електротехнічне

обладнання (16,8 %), недорогоцінні метали та вироби з них (14,2 %), мінеральні продукти (12,6 %), полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них (7,6 %).

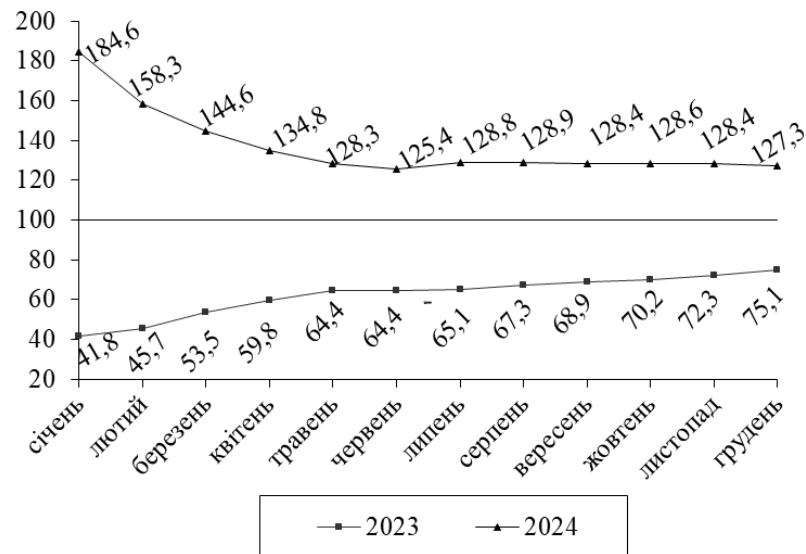


Рис. 2.1. Темпи зростання (зниження) експорту товарів
(у % до відповідного періоду попереднього року, наростаючим підсумком)

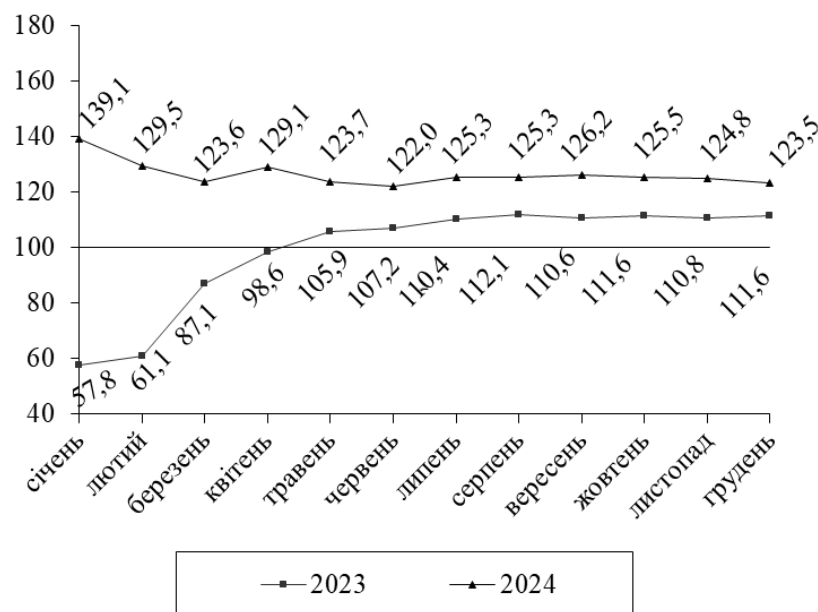


Рис. 2.2. Темпи зростання (зниження) імпорту товарів
(у % до відповідного періоду попереднього року, наростаючим підсумком)

Серед регіонів країни Дніпропетровщина за часткою у загальному обсязі експорту товарів (14,3 %) поступається лідерством лише м. Києву, імпорту (7,7 %) – м. Києву та Львівській області.

Особливістю регіону є те, що кризові ситуації не локалізовані по території, а

охоплюють цілі промислові агломерації, басейни видобутку корисних копалин і території прилеглих до них інших областей.

Екологічні проблеми в області пов'язані з підвищеним рівнем забруднення атмосферного повітря. Промислові підприємства гірничо-металургійного, паливно-енергетичного, хімічного комплексів і транспорт є основними джерелами забруднення повітряного басейну.

Викиди шкідливих речовин в атмосферу у 2024 році становили 392,1 тис. т, що на 7 тис. т більше, ніж у 2023 році.

Із загальної кількості суб'єктів підприємницької діяльності у 2024 році отримали дозвіл на викиди 196 підприємство.

Загальний обсяг забору води у 2024 році з поверхневих та підземних водних об'єктів, за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Дніпропетровській області, склав 723,795 млн м³.

Використання свіжої води у 2024 році склало 643,824 млн м³, що на 1,3 млн м³ менше, ніж у 2023 році.

Основні галузі промислового виробництва – найбільші енергетичні та металургійні об'єкти, комунально-побутове водокористування та зрошення земель пов'язані з використанням водних ресурсів р. Дніпро. Водні ресурси у містах і селищах значно менші від потреби в них. Внаслідок цього, в більшості міст області склалася передкризова та кризова водогосподарська та гідроекологічна ситуація, коли самовідновлювальна здатність Дніпра та багатьох річок басейну вже не забезпечує відновлення порушеної екологічної рівноваги. Але якість річкової води в районах основних питних водозаборів Дніпропетровської області суттєво не змінюється.

Значні масштаби використання природних ресурсів та енергетично-сировинна спеціалізація Дніпропетровської області, що обумовлена великими обсягами виробництва і споживання разом із застарілою технічною базою, а також стрімкий розвиток урбанізації та агломерацій визначають високі показники щорічного утворення і нагромадження відходів.

Питання накопичення та утилізації промислових відходів має загальнодержавне значення, оскільки більша частина відходів містить шкідливі для навколишнього природного середовища та людини речовини. Вирішення проблеми утилізації відходів – це очищення довкілля від токсичних речовин і баласту та отримання при цьому корисних продуктів і, як наслідок, економічного ефекту.

Необхідно зазначити, що більша частина розміщених відходів мають велику кількість ресурсоцінних компонентів, які можна вилучити з метою одержання якісної та дешевої сировини.

Рециклінг відходів має велике екологічне значення, оскільки сприяє захисту довкілля від негативного їх впливу та забезпечує ощадливе використання матеріально-сировинних і енергетичних ресурсів.

За попередніми даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області, на підприємствах області протягом 2024 року

утворилося 174318,8 тис. тонн відходів. Із загального обсягу утворених відходів 26097,4 тис. тонн (близько 15 %) – обсяг відновлених відходів, 0,286 тис. тонн – спалено, 86165,6 тис. тонн – видалено та направлено в сховища організованого складування (поховання). Найбільшу частку утворення відходів у 2024 році становлять інші мінеральні відходи, змішані та недиференційовані матеріали, хімічні відходи, а також побутові та подібні відходи згоряння.

Дніпропетровська область знаходиться в степовій зоні України і займає площу 3192,3 тис. га, в тому числі землі лісового фонду становлять 111,347 тис. га, із них вкриті лісовою рослинністю 77,746 тис. га. Наявність потужних запасів мінеральної сировини і сприятливі ґрунтово-кліматичні умови зумовлюють високу концентрацію промислових об'єктів і розвиток аграрного сектору. У результаті більша частина земель антропогенно трансформована. В таких умовах дуже складним є питання виявлення і заповідання природних територій і об'єктів.

У Дніпропетровській області проводиться робота щодо розвитку заповідних територій. Заповідна справа розглядається як засіб для комплексного вирішення важливих екологічних проблем, таких як збереження біорізноманіття, відновлення і підтримка екологічного балансу в біосфері в умовах техногенного забруднення тощо.

Станом на 01.01.2025 мережа територій та об'єктів природно-заповідного фонду області складає 182 об'єкти, загальною площею 100,7 тис. га, що становить 3,15 % від площі області. Із них 32 об'єкта – загальнодержавного значення на площі 36,6 тис. га та 150 – місцевого значення на площі 64,08 тис. га.

Дніпропетровщина відома своїми історичними та культурними пам'ятками. Найвідомішими туристичними об'єктами є культурно-історичні пам'ятки: скіфські кургани IV ст. до н. е., місця розташування козацьких січей. Перлина Дніпропетровщини – Петриківський розпис, який внесений до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Сучасне будівництво музейного комплексу “Музей історії Петриківського розпису та народних ремесел” в селищі Петриківка – крок до реалізації кластерного підходу у туризмі.

Унікальною спорудою зі значним туристичним потенціалом є Троїцький собор у місті Самар, зведений у 1772 – 1781 рр. народним майстром Якимом Погребняком із дерева без жодного залізного цвяха.

В області налічується 12569 пам'яток культурної спадщини, з яких 91 пам'ятка національного значення, 1029 щойновиявлених об'єктів культурної спадщини, 5 елементів нематеріальної культурної спадщини України. Карта “туристичних магнітів” Дніпропетровської області зображена на рисунку 2.3.

У порівнянні з сусідніми областями, Дніпропетровщина пропонує більше можливостей для індустріального туризму, але поступається в аспекті морського відпочинку, коли він був актуальний та доступний у сусідніх регіонах області. На загальноукраїнському рівні область вирізняється своїм унікальним поєднанням історико-культурного і промислового туризму.

В умовах війни заборонене відвідування лісів та навігація на водних об'єктах, як-от малі судна, моторні, вітрильні, прогулянкові та спортивні судна. Для збереження культурної спадщини та підтримки туризму були розроблені віртуальні екскурсії, що дозволяють вивчати геотуризм та подієвий туризм онлайн.



Рис. 2.3. Карта “туристичних магнітів” Дніпропетровської області



2. АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

У 2024 р. у Дніпропетровській області викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення порівняно з 2023 р. збільшилися на 1,8 % та становили 392,1 тис. т, що складає 39,2 % від загального обсягу викидів по Україні.

Основними забруднюючими речовинами, що потрапляли в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення, були метан (35,7 % або 140 тис. т), оксид вуглецю (30,2 % або 118,4 тис. т), діоксид та інші сполуки сірки (19,5 % або 76,6 тис. т).

Крім того, у 2024 р. в атмосферне повітря надійшло 16,7 млн т діоксиду вуглецю (на 2,1 % більше, ніж у попередньому році) – основного парникового газу, який впливає на зміну клімату. Частка регіону у загальному по Україні обсязі викидів діоксиду вуглецю – 27,1 %.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Динаміка викидів забруднюючих речовин протягом 2017 – 2024 років наведена у таблицях 2.1. та 2.2.

Таблиця 2.1. Динаміка викидів забруднюючих речовин

Викиди по області	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Загальна кількість викидів в атмосферне повітря, тис. т	790,0	747,3	708,2	660,7	671,1	328,9*	385,1*	392,1*
в т.ч.								
- від стаціонарних джерел забруднення, тис. т	657,3	614,3	576,9	534,7	537,6**	328,9**	385,1**	392,1**
- від пересувних джерел забруднення, тис. т	132,7	133,0	131,3	126,0	133,5**	***	***	***

* - без урахування викидів від пересувних джерел

** - попередні статистичні дані. Інформація сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів. Дані можуть бути уточнені

*** - статистична інформація відсутня.

Таблиця 2.2. Динаміка викидів в атмосферне повітря

Роки	Викиди в атмосферне повітря, тис. т у тому числі			Щільність викидів у розрахунку на 1 км ² , кг	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг	Обсяг викидів на одиницю ВРП, т/млн грн
	Всього	стаціонарними джерелами	пересувними джерелами ²			
2013	1143,848	940,5	203,3	35834,84	347,42	*
2014	1037,075	855,775	181,3	32489,82	316,51	*
2015	876,6	723,9	152,6	27462,41	269,32	*
2016	965,6	833,0	132,6	30250,63	298,91	*
2017	790,0	657,3	132,7	24749,37	244,50	*
2018	747,3	614,3	133,0	23411,65	233,06	*
2019	708,2	576,9	131,3	22186,72	222,94	*
2020	660,7	534,7	126,0	20698,62	210,28	*
2021 ¹	671,1	537,6	133,5	21024,44	216,73	*
2022 ¹	328,9**	328,9	*	10305,0**	*	*
2023 ¹	385,1**	385,1	*	12065,6**	*	*
2024 ¹	392,1**	392,1	*	12283,8**	*	*

* - статистична інформація відсутня.

** - без урахування викидів від пересувних джерел.

¹ – попередні статистичні дані. Інформація сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів. Дані можуть бути уточнені

² – з 2007 р. відображаються дані по автомобільному, залізничному, авіаційному, водному транспорту та виробничій техніці; з 2016 р. – по автомобільному транспорту, розраховані на основі щорічних даних про кінцеве використання палива автомобільним транспортом, наведених у енергетичному балансі України (продуктовому).

Динаміка викидів найпоширеніших забруднюючих речовин протягом 2018 – 2024 років по Дніпропетровській області (див. табл. 2.3).

Таблиця 2.3. Динаміка викидів найпоширеніших забруднюючих речовин протягом 2018 – 2024 років по Дніпропетровській області

Назва забруднюючої речовини	2018 р.	2019 р.	2020р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Речовини у вигляді твердих суспендованих частинок	75,998	62,104	52,22	56,927	27,687	34,161	36,592
Діоксид сірки	52,359	48,168	60,675	55,121	45,632	71,826	76,425
Діоксид азоту	30,510	28,299	27,042	26,558	16,012	19,459	18,118
Оксид вуглецю	317,841	303,403	274,719	273,038	117,796	120,013	118,448

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Дніпропетровській області наведена на рис. 2.1.

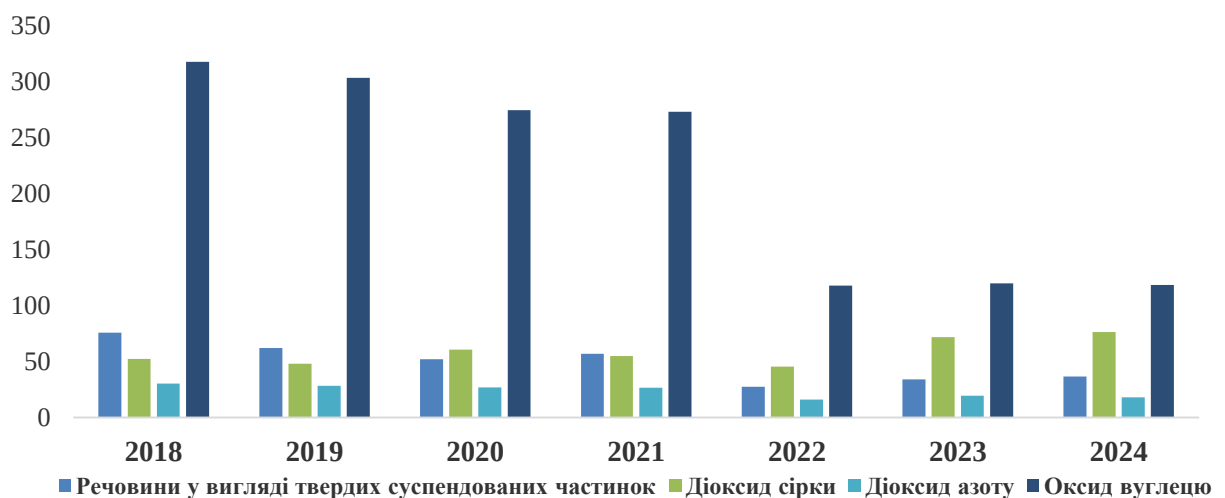


Рис. 2.1. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Дніпропетровській області станом на 01.01.2025 (тис. т)

Основні забруднювачі атмосферного повітря (за видами економічної діяльності)

За даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області, у 2024 році підприємства добувної промисловості і розроблення кар'єрів викинули в атмосферу 142,369 тис. т (36,3 %) шкідливих речовин від загального

обсягу викидів по області. Частина викидів від підприємств постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря у загальному обсязі викидів становить 20,3 %, від переробної промисловості – 40,1 %, від транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 1,38 %, підприємств, які спеціалізуються на водопостачанні, каналізації, поводженні з відходами – 0,89 %.

Основними забруднювачами довкілля у 2024 році залишаються підприємства металургійної, добувної промисловості та виробники електроенергії. Найбільш екологічно небезпечними видами економічної діяльності є видобування металевих руд, виробництво електроенергії, чавуну, сталі та феросплавів. Дані наведені у таблицях 2.4., 2.5.

Таблиця 2.4. Основні забруднювачі атмосферного повітря за звітний рік

№ з/п	Назва об'єкта	Частка викидів забруднюючої речовини			Частка оснащення джерел викидів газоочисними установками (ГОУ), %	Ефективність роботи ГОУ, %	Зменшення обсягів викидів за рахунок впровадження природоохоронних заходів, т/рік	
		усього викидів, т/рік*	до загального обсягу викидів об'єкта, %	до загального обсягу викидів населеного пункту, %**			очікуване	фактичне
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”	65594	100	-	14,8	65,2-99,5	10459	11787
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	2902	4,4					
	сірки діоксид	7605	11,6					
	оксид вуглецю	47989	73,2					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	6864	10,5					
2	АТ “Південний гірничо-збагачувальний комбінат”	896,920	100	-	36,5	81,8-95,6	2250,255	2385,821
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	4,187	0,5					
	сірки діоксид	0,001	0					
	оксид вуглецю	7,854	0,9					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	881,685	98,3					
3	ДТЕК “Придніпровська ТЕС”	20509,5	100	-	100	99,8	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	2349,48	11,5					
	сірки діоксид	16191,6	78,9					
	оксид вуглецю	178,25	0,87					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	1508,25	7,4					
4	ПрАТ “Дніпровський металургійний завод”	898,808	100	-	17,7	90,9	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	339,882	37,8					
	сірки діоксид	141,264	15,7					
	оксид вуглецю	308,147	34,3					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	77,816	8,7					
5	КП “ДНІПРОВОДОКАНАЛ” ДМР	722,611	100	-	2,2	80-90	-	-
6	АТ “Кривбасзалізрудком”	114,632	100	-	25,7	80-90	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	11,562	10,1					
	сірки діоксид	0,223	0,2					
	оксид вуглецю	22,531	19,7					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	79,693	69,5					
7	АТ “Нікопольський завод феросплавів”	2577,367	100	-	100	99,5	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	80,591	3,12					
	сірки діоксид	55,445	2,15					
	оксид вуглецю	2297,048	89,1					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	108,19	4,19					
8	ПрАТ “Суха Балка”	55,608	100	-	23	91	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	2,606	4,6					
	сірки діоксид	0,08	0,14					
	оксид вуглецю	32,937	59					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	19,011	34					
9	АТ “Покровський гірничо-збагачувальний комбінат”	465,315	100	-	7,9	99,64	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,423	0,1					
	сірки діоксид	-	-					
	оксид вуглецю	0,719	0,2					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	463,962	90,7					
10	ПрАТ “КАМЕТ-СТАЛЬ”	78836,8	100	-	18,4	91	-	-
11	АТ “ОГХК” (Філія “ВГМК” АТ “ОГХК”)	330,638	100	-	32	53,52- 99,9	6,5	6,5
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	47,319	14,3					
	сірки діоксид	6,377	1,93					
	оксид вуглецю	75,946	23					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	170,316	51,5					
12	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” Філія “ПАВЛОГРАДСЬКА АВТОБАЗА”	3,058	100	-	-	-	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,023	0,02					
	сірки діоксид	-	-					
	оксид вуглецю	0,027	0,0					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	0,98	0,98					
13	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” ВСП “ШУ імені ГЕРОЇВ КОСМОСУ”	31978,5	100	-	0,004	84-97	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,807	0					
	сірки діоксид	-	-					
	оксид вуглецю	0,921	0					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	161,678	0,5		0,004	84-97		
14	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” Філія “СОЦВУГІЛЛЯ”	302,378	100	-	-	-	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,008	0					
	сірки діоксид	0,031	0					
	оксид вуглецю	0,446	0,2					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	293,132	96,9					
15	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” ФІЛІЯ “ВСП “ПАВЛОГРАДВАНТАЖ-ТРАНС”	161,762	100	-	8,3	85,10	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,448	0,3					
	сірки діоксид	3,688	2,3					
	оксид вуглецю	0,329	0,2					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	7,142	4,4		8,3	85,10		
16	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” ВП “ШАХТО-УПРАВЛІННЯ ПЕРШОТРАВЕНСЬКЕ”							
	Шахта “Степова”	33284,9	100	-	6,8	83,17	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	5,398	0,02					
	сірки діоксид	0,067	0					
	оксид вуглецю	0,928	0					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	95,377	0,3					
	Шахта “Ювілейна”	17377,31	100	-	7,1	88,1	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,03	0					
	сірки діоксид	0,012	0					
	оксид вуглецю	0,038	0					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	107,33	0,6					
17	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” ВСП “ШУ Дніпровське”	14148,255	100	-	2,4	82,24-88,68	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,119	0					
	сірки діоксид	0,004	0					
	оксид вуглецю	0,155	0					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	278,718	0		2,4	82,24-88,68		
18	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” Філія “ЦЗФ ПАВЛОГРАДСЬКА”	117,006	100	-	100	88,7	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,013	0					
	сірки діоксид	-	-					
	оксид вуглецю	0,065	0,06					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	116,582	99,6					
19	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” Філія “ПУМТП”	1,899	100	-	7,0	92-96	-	-
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	1,899	100	-	7,0	92-96		
20	ПрАТ “Північний гірничо-збагачувальний комбінат”	3598,384	100	-	23	92,8	919,42	461,985 (виконано 9 масових вибухів в Ганнівському кар’єрі із 24 запланованих)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	475,306	13,2					
	сірки діоксид	502,239	14,0					
	оксид вуглецю	465,56	12,9					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	2137,482	59,4					
21	ПрАТ “Южжокс”	1805,191	100	-	16,15	90,9- 99,16	765,47	710,843
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	627,454	34,6				414,28	402,275
	сірки діоксид	-	-					
	оксид вуглецю	536,885	29,7				276,18	235,222
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	210,598	11,7				75,015	73,346
22	АТ “ДНПРОАЗОТ”	4,434	100	-	-	-	-	-
23	ТОВ “МЗ “ДНПРОСТАЛЬ”	2453,870	100	-	-	98,2	-	-
24	ПрАТ “Кривий Ріг Цемент” Криворізький завод	1701,658	100	-	22,7	99,61	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	549,019	32,3					
	сірки діоксид	66,978	4,0					
	оксид вуглецю	862,824	50,7					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	220,578	13,0					
27	ПрАТ “Кривий Ріг Цемент” Жовтокам’янський кар’єр	10,559	100	-	1	85,93	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,219	2,1					
	сірки діоксид	-	-					
	оксид вуглецю	1,094	10,4					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	9,205	87,2					
28	ПрАТ “Кривий Ріг Цемент” Кам’янський завод	79,192	100	-	24,5	99,32	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	1,778	2,25					

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	сірки діоксид	1,023	1,29					
	оксид вуглецю	2,325	2,9					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	79,836	93,2					

* за інформацією підприємств.

** інформація не надана Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області.

Таблиця 2.5. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності у 2024 році

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном	
		тис. т	відсотків до загального підсумку
1	За видами економічної діяльності, всього	392,149	100
1.1	Сільське, лісове та рибне господарство	3,561	0,9
1.2	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	142,369	36,3
1.3	Переробна промисловість	157,162	40,1
1.4	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	79,612	20,3
1.5	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	3,454	0,89
1.6	Будівництво	0,077	0,02
1.7	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	0,151	0,04
1.8	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5,395	1,38

2. Транскордонне забруднення атмосферного повітря

Керівним органом Спільної програми спостережень та оцінки розповсюдження забруднювачів повітря на великі відстані у Європі (Програма ЕМЕП) до Конвенцій 1979 року розроблені і направлені Сторонам Конвенції Керівні принципи оцінки та представлення даних про викиди забруднюючих речовин в регіоні ЕМЕП. Звітування по цьому питанню знаходилося в компетенції Міністерства екології та природних ресурсів України (на сьогодні Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України).

3. Якість атмосферного повітря в населених пунктах

Систематичний нагляд за рівнем забруднення атмосферного повітря проводиться на стаціонарних постах Дніпропетровським регіональним центром з гідрометеорології у таких містах, як: Дніпро, Кривий Ріг та Кам'янське.

Протягом 2024 року концентрації забруднюючих речовин становили:

м. Кривий Ріг: пилу – від 0,7 до 3,3 ГДК, діоксиду азоту – від 0,8 до

1,0 ГДК, фенолу – 0,7 ГДК, аміаку – 0,3 ГДК, формальдегіду – від 2,3 до 5,7 ГДК, діоксиду сірки – від 0,4 до 0,6 ГДК, оксиду вуглецю – 0,3 ГДК; оксиду азоту – від 0,2 до 0,5 ГДК;

м. Кам'янське: пилу – від 0,6 до 2,7 ГДК, діоксиду азоту – від 2,0 до 3,5 ГДК, фенолу – від 1,3 до 2,0 ГДК, формальдегіду – від 2,7 до 5,3 ГДК, аміаку – від 1,0 до 1,3 ГДК; оксиду азоту – від 0,7 до 1,5 ГДК, діоксиду сірки – від 0,1 до 0,2 ГДК, оксид вуглецю – від 1,0 до 1,3 ГДК;

м. Дніпро: пилу – від 1,3 до 2,0 ГДК, аміаку – від 0,8 до 1,3 ГДК, діоксиду азоту – від 1,5 до 2,0 ГДК, формальдегіду – від 3,0 до 7,0 ГДК, оксиду азоту – від 0,5 до 0,7 ГДК, фенолу – від 0,7 до 1,0 ГДК, оксиду вуглецю – 0,7 ГДК.

Результати спостережень свідчать, що в 2024 році рівень забруднення атмосфери промислових міст залишався ще досить високим.

Екологічна ситуація загострюється тим, що викиди в атмосферу здійснюються нерівномірно, а переважно в промислових зонах, де велика концентрація підприємств металургійної, гірничодобувної, машинобудівної, хімічної та іншої промисловості.

4. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

За інформацією ДРЦГМ щодо радіоактивного забруднення атмосферного повітря Дніпропетровської області, радіаційна обстановка на території області в цілому була стабільною і знаходилася у межах природного радіаційного фону. Екстремально-високі рівні радіоактивного забруднення не спостерігалися.

Рівень експозиційної дози гамма-випромінювання у 2024 році становив в середньому 13 мікрорентгенів на годину.

Підвищений рівень гамма-фону спостерігався на метеостанції Чаплино у листопаді – 20 мкР/год, червні, серпні – 19 мкР/год.

Перевищення контрольного рівня – 25 мкР/год – у 2024 році не було.

На території Дніпропетровської області протягом 2024 року випадків перевищень контрольних рівнів сумарної бета-активності в пробах атмосферних випадінь виявлено не було.

Щільність випадів техногенних радіонуклідів знаходилась на рівні попередніх років.

Концентрація радіоактивних елементів як природного, так і штучного походження в приземному шарі атмосфери утримується на сталому рівні. Можна очікувати подальше зменшення концентрації штучних радіонуклідів в повітрі як за рахунок їх природного розпаду, так і їх подальшого заглиблення у ґрунт.

5. Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття

Забруднення атмосферного повітря за ступенем хімічної небезпеки для людини посідає перше місце, завдаючи негативних екологічних наслідків і для

екосистем, чинить безпосередній вплив на рослинність і фауну, а також на якість води і ґрунту. Сприяє евтрофікації, що призводить до змін видового різноманіття та вторгнення нових видів, сприяє окисленню ґрунту, озер і річок, викликаючи втрати видового різноманіття, пошкодження сільськогосподарських культур, лісів та рослин шляхом зниження їх темпів зростання та негативного впливу на біорізноманіття та екосистеми.

ДУ “Дніпропетровський ОЦКПХ МОЗ” здійснює моніторингові дослідження стану атмосферного повітря на території Дніпропетровської області відповідно до річних планів, узгоджених з місцевими органами самоврядування.

Лабораторії ДУ “Дніпропетровський ОЦКПХ МОЗ” акредитовані та мають можливість проводити лабораторні дослідження атмосферного повітря на 30 показників – речовин-забруднювачів.

Протягом 2024 року на території Дніпропетровської області ДУ “Дніпропетровський ОЦКПХ МОЗ” та її структурними підрозділами проведено 15127 досліджень атмосферного повітря, з них з перевищенням ГДК – 1403, що становить 9,3 %. Серед показників забруднювачів атмосферного повітря більшу питому вагу займають: пил, аміак, азоту діоксид, сірководень, формальдегід, фенол, ангідрид сірчистий, бензол, вуглецю оксид та інші. У 2024 році збільшена кількість показників забруднюючих речовин, що досліджуються у атмосферному повітрі з 14 до 21.

Враховуючи воєнний стан в країні та збільшені ризики щодо забруднення атмосферного повітря в результаті воєнних дій та інших надзвичайних ситуацій, в 2024 році обсяг лабораторних досліджень у порівнянні з 2023 роком збільшився на 20 % (15127 досліджень проти 12051 в 2023 році). Підвищилась також і результативність моніторингових досліджень і склала 9,3 % в 2024 році проти 7,2 % у 2023 році.

В межах соціально-гігієнічного моніторингу у м. Дніпро в 2024 році досліджувалось атмосферне повітря на селитебних територіях в зонах впливу 19 промислових підприємств, в яких проведено 3216 досліджень, з них 433 з перевищенням гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин, що становить 13,4 %. Перевищення нормативів відмічались в зоні впливу таких підприємств як Дніпровський “Електровозобудівний завод”, завод дослідження в зоні впливу ДП “Дніпровський електровозобудівний завод”, коксохімічного та металургійного виробництва ПрАТ “ДМЗ”, ПрАТ “Поліфарб України”, ПАТ “Інтерпайп НТЗ”, ПрАТ “Дніпровський агрегатний завод”, ВП “Придніпровська ТЕС” АТ ДТЕК “Дніпрообленерго”, ПрАТ з І.І. ДООЕЗ, ТОВ “Потоки”, ТОВ “Дивоцвіт”, ТОВ МК “Ювілейний”, ТОВ “Агро Овен”, ТОВ “Фаворит плюс”, ПАТ “Інтерпайп НТЗ”, ПАТ “Дніпровський завод прокатних валків”, ПАТ “Дніпровський металургійний завод “Комінмет” та інші.

Відповідно до плану моніторингових досліджень ДУ “Дніпропетровський ОЦКПХ МОЗ” також здійснює лабораторні дослідження атмосферного повітря

в зоні впливу автомагістралей. У 2024 році в зоні впливу 18 автомагістралей м. Дніпра. При дослідженнях в зоні впливу автомагістралей мали місце перевищення за показниками діоксиду азоту, пилу недиференційованого по проспектам Гетьмана Мазепи, Олександра Поля, Науки, вул. Панікахі, вул. Робоча, Набережна Перемоги, вул. Калинова – Янтарна, пр. Мануйловський – вул. Міхновського, пр. Миру, вул. Тютюника, пр. Слобожанський, вул. Шосейна, Донецьке шосе та інші.

До забруднюючих речовин, про негативну дію яких на здоров'я людини отримані найбільш переконливі докази, відносяться тверді суспендовані частинки (ТЧ), озон (O_3), діоксид азоту (NO_2), діоксид сірки (SO_2), оксид вуглецю (CO).

Вплив цих речовин на здоров'я людини наступний:

Оксид вуглецю – безбарвний газ, що не має запаху. Впливає на нервову і серцево-судинну систему, викликає задуху. Токсичність CO зростає за наявності в повітрі азоту, в цьому випадку концентрацію CO в повітрі необхідно знижувати в 1,5 раз.

Оксиди азоту. NO , N_2O_3 , NO_5 , N_2O_4 . В атмосферу викидається в основному діоксид азоту NO_2 – безбарвний отруйний газ, що не має запаху, має подразнюючу дію на органи дихання. Особливо небезпечні оксиди азоту в містах, де вони взаємодіють з вуглецями вихлопних газів, де утворюють фотохімічний туман – смог. Отруєне оксидами азоту повітря починає діяти з легкого кашлю. При підвищенні концентрації NO , виникає сильний кашель, блювота, іноді головна біль. При контакті з вологою поверхнею слизистої оболонки оксиди азоту утворюють кислоти HNO_3 і HNO_2 , які приводять до набряку легенів.

Діоксид сірки – безбарвний газ з гострим запахом, уже в малих концентраціях ($20-30 \text{ мг/м}^3$) створює неприємний смак в роті, подразнює слизові оболонки очей і дихальних шляхів.

Вуглеводні (пари бензину, метану і т.д.) – за характером впливу на організм людини розрізняють 2 групи: подразнювальні й канцерогенні. Подразнювальні вуглеводні наркотично впливають на центральну нервову систему (запаморочення і тому подібне), діють на слизові оболонки. Вуглеводні канцерогенні групи є найбезпечнішими для здоров'я людини, особливо шкідливий бенз(а)пірен, який є індикатором. При тривалій дії на людину альдегіди викликають подразнення слизових оболонок очей і дихальних шляхів, а при підвищенні концентрації спостерігається головний біль, слабкість, втрата апетиту, безсоння.

Утворення кислотних дощів пов'язане з надходженням у вологу атмосферу оксиду сірки і азоту. Особливу небезпеку представляють стаціонарні джерела (ТЕС і ін.). Кислотні дощі знижують родючість ґрунтів, погіршують здоров'я населення.

Формальдегід – газоподібна речовина з різким та неприємним запахом. В атмосфері синтезуються внаслідок фотохімічного процесу під впливом

ультрафіолетового випромінювання. Формальдегід є джерелом постійного природного фонового забруднення, найбільші значення якого спостерігаються у повітрі промислових центрів. Джерелами антропогенного надходження формальдегіду у навколишнє середовище – металургійні та хімічні підприємства, виробництво з виготовлення меблів, полімерів та будівельних матеріалів. Найбільша частка його надходить у повітря з відпрацьованими газами автотранспорту. Формальдегід внесений до списку отруйних канцерогенних речовин, токсичний. Він негативно впливає на генетичний матеріал, дихальні шляхи, очі, шкіру, печінку, нирки, вражає центральну нервову систему.

Пил – це дрібнодисперсні тверді частинки, зважені в повітрі, розміром приблизно від 10^{-4} см до 1–2 см, які здатні тривалий час залишатися у атмосфері за відсутності вітру і згодом поступово осідати на поверхню землі. Його джерела поділяються на природні (наприклад, вивітрювання гірських порід, виверження вулканів, пилові бурі, перенесення піску з пустель) та техногенні – промислові викиди, транспортні забруднення, будівельну діяльність, пил від кар'єрів і шахт. Найвища концентрація пилових частинок спостерігається у приземному шарі атмосфери, здебільшого до 500 метрів, де вони мають значний вплив на здоров'я людини, довкілля та клімат.

За даними Міндовкілля та ВООЗ, пилові забрудники — особливо дрібнодисперсні фракції $PM_{2,5}$ і PM_{10} – легко проникають у дихальні шляхи й можуть викликати або загострити респіраторні, серцево-судинні захворювання, а також негативно впливати на імунну систему та відтворення. Згідно з офіційними нормативами, фонові концентрації пилу (усі джерела разом) контролюються Державною екологічною інспекцією; їх перевищення в містах – часте явище, особливо під час пилових бур або активної промислової діяльності.

Міндовкілля спільно з ВООЗ опрацьовувало питання щодо створення методики оцінки впливу екологічної шкоди на здоров'я, яка включатиме і пилові забруднення. Перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у атмосферному повітрі в залежності від рівня перевищення, експозиції впливу та інших умов може мати негативний вплив на стан здоров'я та умови життєдіяльності людини. Але на теперішній час відсутні критерії оцінки щодо захворюваності населення в залежності від рівня забруднення атмосферного повітря шкідливими речовинами.

Перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у атмосферному повітрі в залежності від рівня перевищення, експозиції впливу та інших умов може мати негативний вплив на стан здоров'я та умови життєдіяльності людини. Але на теперішній час відсутні критерії оцінки щодо захворюваності населення в залежності від рівня забруднення атмосферного повітря шкідливими речовинами.

6. Заходи у сфері поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря

На гірничо-металургійних підприємствах Кривбасу постійно застосовуються природоохоронні заходи при проведенні масових вибухів, спрямовані на скорочення техногенного навантаження на довкілля: використовують внутрішню і зовнішню гідрозабійку, застосовують виключно безтритові вибухові речовини та інше. Зменшення викидів забруднюючих речовин у звітному періоді склало понад 5718 тонн.

З метою запобігання пилоутворенню на відвалах, хвостосховищах, шламонакопичувачах підприємствами постійно здійснюється закріплення поверхонь речовинами, які затримують пил, зволоження “сухих” пляжів хвостосховищ, полив технологічних автодоріг, зрошення складів готової продукції. Зменшення викидів забруднюючих речовин за 2024 р. склало 2122,8 тонн.

Крім того, за підсумками 2024 року на ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг” за напрямом охорона та поліпшення стану атмосферного повітря Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI, зі змінами, далі – Програма) виконано 3 заходи, а саме:

- виведення з експлуатації ДП-7. Запланований екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 7500 т/рік;
- реалізація проекту реконструкції ГОУ від агломашини № 1 – 3 (Проммайданчик № 2. Агломераційний цех. Запланований екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря – 7500 т/рік;
- будівництво ГОУ від перевантажувальних вузлів конвеєрів А-2-1, А-2-2, А-2-3, А-2-4 (Проммайданчик № 2. Агломераційний цех № 2). Запланований екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 100 т/рік.



3. ЗМІНА КЛІМАТУ

1. Тенденції зміни клімату

Клімат – це типовий для певної місцевості багаторічний режим погодних умов, який формується під впливом сонячної радіації, її перетворення у приземному шарі земної поверхні, а також атмосферною й океанічною циркуляцією, що з цим пов'язані. До кліматичної системи належать атмосфера, гідросфера, літосфера, кріосфера та біосфера.

Зміна клімату – це процес, що виникає прямо або опосередковано через діяльність людини і призводить до змін у складі атмосфери Землі, доповнюючи природні коливання клімату, які спостерігаються упродовж тривалих проміжків часу. Головним рушієм глобального потепління є посилений парниковий ефект через викиди парникових газів (ПГ).

Протидія зміні клімату та її запобігання – це сукупність заходів, спрямованих на зменшення викидів парникових газів і уповільнення зростання середньої температури атмосфери на планеті.

Потепління в Україні характеризується нерівномірністю – періоди стрімкого збільшення температури змінювалися його уповільненням, або похолоданням. У такі періоди на тлі загального потепління відмічаються хвилі холоду із заморозками, що представляє небезпеку для багатьох галузей економіки, зокрема сільського господарства.

В Україні, як і в Європі в цілому, відмічається зниження континентальності клімату – зменшення амплітуд сезонного ходу приземної температури, збільшення повторюваності екстремальних значень деяких метеорологічних величин.

Своєрідність потепління клімату України і в його неодночасності – приземні температури підвищувалися в тих регіонах і в ті місяці, які раніше були холоднішими, а в районах з вищим температурним фоном, приземна температура змінилася менше.

Основною причиною зміни клімату є використання викопного палива та неефективне споживання енергії, що виробляється. ПГ, що утворюються внаслідок діяльності людини, викликають посилення парникового ефекту. Надмірна кількість газів, які утворюються в результаті діяльності теплоелектроцентралей, транспорту, сільського господарства, промисловості, а також лісових пожеж, утримують сонячне тепло у нижніх шарах атмосфери, не даючи йому повертатись до космосу.

Глобальна зміна клімату та її місцеві прояви (підвищення середньорічної температури та тривалість спекотних посушливих періодів, частота та інтенсивність екстремальних явищ, зокрема, повеней, злив та ураганів, підвищення рівня Чорного та Азовського морів тощо) сьогодні є серед визначальних чинників, що безпосередньо впливають на екологічний стан територій, зміну характеру довкілля, здоров'я громадян, продовольчу безпеку, інфраструктуру, регіональний та місцевий розвиток. Тож прояви зміни клімату,

насамперед негативні, та їхні наслідки не можуть ігноруватися в процесі стратегічного планування розвитку регіонів та територіальних громад і потребують систематичного моніторингу і розробки системи заходів пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї природних екосистем, господарств, зокрема сільського, енергетичного сектору, а також захисту громадського здоров'я та інфраструктури.

На сайті Міндовкілля опубліковано ряд досліджень щодо зміни клімату, з якими можна ознайомитись за посиланням: <https://cutt.ly/keefGLIa>.

Зміна клімату відбувається з кінця 19 століття, і її наслідки стають дедалі помітнішими в Європі та світі. Підвищення температури по всьому світу є найбільш помітною зміною, яка, в основному, пов'язана зі зміною складу атмосфери внаслідок зміни землекористування та антропогенних викидів, які головним чином пов'язані з використанням викопного палива та викидами вуглекислого газу.

На даний час у 2024 році за звітом Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО), середня глобальна температура більш ніж на 1,5 °C вища, ніж у доіндустріальний час, і вона продовжує зростати, причому значення в Європі зростає швидше, ніж середнє світове значення. Зокрема, на основі 6-го звіту про оцінку Міжурядової групи експертів зі зміни клімату (МГЕЗК) "Глобальна температура поверхні Землі була на 1,09 [0,95–1,20] °C вищою в 2011 – 2020 роках, ніж у 1850–1900 роках, із більшим підвищенням над сушею (1,59 [1,34–1,83] °C), ніж над океаном (0,88 [0,68 до 1,01] °C)".

Одним із прямих наслідків постійного підвищення температури є підвищення рівня моря внаслідок термостеричного розширення океану, танення льодовиків і крижаних покривів. Значні зміни глобального клімату також включають зміни кількості опадів та інтенсивніші та частіші екстремальні погодні та кліматичні явища, такі як: посухи, хвилі спеки, дощові паводки, сильні вітри, шторми, лісові пожежі тощо.

Вищезазначені погодні явища призводять до серйозних наслідків для цілісності екосистем, водних ресурсів, охорони здоров'я, постачання продовольства, промисловості, сільського господарства, транспорту та інфраструктури.

Наслідки зміни клімату відрізняються в залежності від географічної території, а також кліматичних, географічних і соціально-економічних умов. В Європі, всі регіони піддаються впливу зміни клімату, причому басейн Середземного моря, гірські регіони, густонаселені заплави, прибережні зони та Арктика піддаються більшому ризику. Крім того, зазначається, що 3/4 населення Європи проживає в містах, які не мають необхідної здатності адаптуватися до зміни клімату та піддаються хвилям спеки, посухам, дощовим паводкам або підвищенню рівня моря та екстремальності нагонних хвиль.

Згідно з Паризькою угодою, з метою уникнення найбільших ризиків, пов'язаних зі зміною клімату, і, зокрема, великомасштабних незворотних наслідків, глобальне потепління має утримуватися на рівні на багато нижче

2 °C відносно доіндустріального рівня, і всі країни мають докладати зусиль, щоб ця глобальна температура залишилася у межах 1,5 °C. Таким чином, запобігання зміні клімату має залишатися пріоритетом для міжнародної спільноти. Звісно ж, незалежно від сценаріїв глобального потепління та успіху заходів із скорочення викидів, вплив зміни клімату зростатиме в найближчі десятиліття через інерційну кліматичну систему і відстрочений вплив попередніх та поточних викидів парникових газів. Саме тому важливими є заходи з адаптації задля подолання неминучих наслідків зміни клімату та їх економічних, екологічних і соціальних втрат та збитків.

2. Політика та заходи у сфері скорочення антропогенних викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату

Ключовим елементом в дослідженнях з питань зміни клімату є розробка інвентаризації парникових газів, яка визначає якісно та кількісно головні джерела та поглиначі ПГ. Цей елемент важливий у зв'язку з тим, що він є основою для наступного розвитку та уточнення методики оцінки джерел та поглиначів ПГ, а також забезпечує єдиний та безперервний механізм, який дозволяє всім країнам, що підписали Рамкову Конвенцію про зміну клімату, оцінювати викиди ПГ та їх відносний внесок до глобальної зміни клімату. Більш того, постійно поновлюваний кадастр на національному та міжнародному рівнях є основою для оцінки рентабельності та можливості проведення заходів щодо пом'якшення антропогенного впливу на клімат.

ПГ – гази в атмосфері планети, що здатні поглинати теплове випромінювання поверхні планети і хмар (інфрачервона радіація) і відбивати його назад, додатково розігріваючи планетарну атмосферу. До основних ПГ в атмосфері Землі відносяться пари води, вуглекислий газ, закис азоту, метан, озон, гексафторид сірки.

Оцінки викидів з джерел та абсорбції поглиначами ПГ в Україні розраховано за допомогою Методичних вказівок по складанню кадастрів ПГ, розроблених МГЕЗК з тим, щоб результати досліджень були порівнюваними як по секторах, так і по країнах. Україна в цілому дотримувалась цих Методичних вказівок, за виключенням тих секторів, де були необхідні більш детальні дані або методики обчислень для головних джерел викидів.

При розробленні національної системи інвентаризації викидів ПГ розглядалися такі п'ять категорій джерел та поглиначів ПГ: енергетичні системи (включаючи транспорт), промислові процеси, сільське господарство, лісове господарство та землекористування, відходи.

За даними МГЕЗК найбільший внесок у зміну клімату вносить вуглекислий газ, потім йдуть метан, галогеноалкани і закис азоту.

Центральним органом виконавчої влади, уповноваженим формувати та здійснювати державну політику у сфері зміни клімату, було визначено Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Міндовкілля відповідає за формування та реалізацію політики щодо регулювання

негативного антропогенного впливу на зміну клімату, адаптації до його наслідків, а також за виконання в межах своєї компетенції зобов'язань України за Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату, Кіотським протоколом і Паризькою угодою.

Кліматична політика України тісно пов'язана з енергетичною політикою, інфраструктурними реформами та процесами євроінтеграції. У 2018 році Мінприроди представило Концепцію системи моніторингу, звітності та верифікації (МЗВ) викидів парникових газів, в якій було ідентифіковано ключові проблеми в Україні у сфері МЗВ та запропоновано механізми їх розв'язання. На її основі було розроблено відповідне законодавство.

12 грудня 2019 року Верховна Рада України ухвалила Закон України № 377-IX “Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів”. Закон було розроблено на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106, в контексті виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Закон передбачає створення функціональної системи МЗВ в Україні відповідно до вимог Директиви 2003/87/ЄС та Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року (схваленої розпорядженням КМУ від 07 грудня 2016 року № 932-р).

Закон про засади моніторингу визначає правові та організаційні засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів і спрямований на виконання міжнародних зобов'язань України, включно з Паризькою угодою та Угодою про асоціацію. У 2022 – 2023 роках до закону було внесено низку змін, зокрема, у зв'язку з викликами воєнного часу та необхідністю адаптації процедури МЗВ до надзвичайних обставин. Зокрема, у 2022 році тимчасово було дозволено добровільне звітування, що залишалось актуальним протягом 2024 року.

28 листопада 2019 року Європейський парламент ухвалив резолюцію про надзвичайну кліматичну та екологічну ситуацію. Вона визначила кліматичну політику одним із пріоритетів ЄС, що безпосередньо впливає на стратегічний курс України в контексті євроінтеграції.

Крім того, з метою врахування питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату в документах державного планування всіх рівнів та при виконання стратегічної екологічної оцінки Міністерство енергетики та захисту довкілля України листом від 03 березня 2020 року № 26/1.4-11.3-5650 направило на обласні державні адміністрації України рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування, з якими можна ознайомитись за посиланням: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/Rekomendatsiyi.zip>.

З метою підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні розроблено Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року (розпорядження КМУ від 20.10.2021 № 1363-р), яка спрямована на підвищення рівня екологічної

безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні за рахунок досягнення стратегічних цілей, а саме: зменшення рівня промислового забруднення; забезпечення раціонального використання природних ресурсів; збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні; забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату тощо.

Очікувані результати від реалізації положень Стратегії зміни клімату – підвищення рівня екологічної безпеки та покращення стану навколишнього природного середовища буде досягнуто шляхом зменшення викидів та скидів забруднюючих речовин. Так, до 2030 року в Україні повинні зменшитися викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел на 22,5 % обсягу викидів, що були у 2015 році. Передбачається, що скиди забруднених стічних вод у водні об'єкти у 2030 році зменшаться до 5 % загального обсягу скидів порівняно з 15,7 % у 2015 році. У сфері водного господарства створюватимуться умови для стимулювання запровадження суб'єктами господарювання автоматизованого обліку забору та використання вод. Утворення відходів буде суттєво зменшено завдяки забезпеченню роздільного збирання, утилізації та їх видалення, а також дотримання вимог екологічної безпеки під час поводження з ними тощо.

Так, департаментом екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації щоквартально здійснювалось інформування Міндовкілля стосовно виконання визначених пунктів Операційного плану реалізації у 2022 – 2024 роках Стратегії зміни клімату.

Щодо виконання пункту 25 Операційного плану реалізації у 2022 – 2024 роках Стратегії зміни клімату, за даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області, обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у 2024 році склали 392,1 тис. т або зменшились на 45,8 % у порівнянні з базовим 2015 роком (у 2015 році – 723,9 тис. т). У 2024 році викиди діоксиду вуглецю (CO₂) склали 16,7 млн т, або зменшились на 34,8 % у порівнянні з базовим 2015 роком (у 2015 році – 25,6 млн т).

Обсяги утворення відходів у 2023 році склали 131,1 млн т в порівнянні з 227,1 млн т за 2015 рік (або зменшились на 42,3 %), що пов'язано з виробничою діяльністю гірничо-збагачувальних комбінатів Кривбасу. Крім того, за даними Державного агентства водних ресурсів України, скиди забруднених стічних вод у водні об'єкти у 2023 році склали 20,7 % загального обсягу скидів, порівняно з 39 % у 2015 році.

У рамках Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI, зі змінами, далі – Програма), за рахунок коштів обласного бюджету здійснюються заходи з розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок і

водойм тощо з метою практичного запровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом. Разом з тим, для забезпечення сталого функціонування біологічної системи водних об'єктів та поліпшення загального екологічного стану та якості води проводяться біомеліоративні роботи на поверхневих водних об'єктах. Також, для виконання робіт санітарного очищення та благоустрою населених пунктів купується сучасна спецтехніка.

У Дніпропетровській області сформована система штучних лісових насаджень, яка складається з великих масивів, полезахисних лісосмуг, водозахисних насаджень та ділянок відновлювальних насаджень в межах природних лісових біогеоценозів (байрачних, пристінних, заплавних та аренних лісів). Головним лісокористувачем, що займається веденням лісового господарства в межах Дніпропетровської області на землях лісогосподарського призначення є Державне спеціалізоване господарське підприємство “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс”.

З 2015 року на території області впроваджено електронний облік деревини в межах Єдиної Державної Системи Електронного Обліку Деревини (ЕОД). Система електронного обліку деревини дає можливість переглянути повністю ланцюг руху заготовленої деревини від місця її заготівлі до кінцевого споживача. Упровадження електронного обліку дозволяє значно підняти ефективність лісогосподарської діяльності.

Землі лісогосподарського призначення регіону становлять 111,347 тис. га. За 2024 рік по Дніпропетровській області було висаджено та висіяно майже 8,5 млн штук, з них лісовідновлення складає 3,1 млн штук рослин на площі 463,4 га, лісорозведення – 5,2 млн штук рослин на площі 711,8 га.

Щодо виконання пункту 15 операційного плану реалізації у 2022 – 2024 роках Стратегії зміни клімату “Здійснення оцінки ризиків та вразливості населених пунктів до зміни клімату”, облдержадміністрацією приділяється значна увага екологічним проблемам регіону та вживаються необхідні заходи, спрямовані на запобігання змінам клімату.

Так, в департаменті екології та природних ресурсів облдержадміністрації організовуються робочі наради з питання проведення наукових досліджень для здійснення оцінки ризиків та вразливості населених пунктів до зміни клімату з науковцями.

Разом з тим, у рамках Програми за рахунок коштів обласного бюджету у 2018 році було розроблено Проєкт. У складі Проєкту Державною установою “Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Морзеєва” Національної академії медичних наук було виконано науково-дослідну роботу “Науковий супровід проєкту “Організація, розбудова та удосконалення регіональної автоматизованої мережі спостережень за станом атмосферного повітря Дніпропетровської області”.

У рамках НДР було проведено оцінку ризику для здоров'я населення, обумовленого забрудненням атмосферного повітря викидами промислових

об'єктів міст Кам'янське, Марганець та Жовті Води. Зокрема, здійснено оцінку токсичних викидів, а також розрахунок та оцінку неканцерогенного ризику за коефіцієнтами небезпеки (HQ) та індивідуальних ризиків смерті (IRM) для здоров'я населення тощо. Також, надані рекомендації щодо проведення моніторингових спостережень за станом атмосферного повітря по кожному із міст в залежності від специфіки виробництв.

Крім того, відповідно до пункту 22 Положення про державну систему моніторингу довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 № 391 (із змінами), оцінка впливу забруднення довкілля на стан здоров'я населення покладається на МОЗ та його територіальні органи (у разі їх утворення), які повинні своєчасно інформувати органи державної влади та органи місцевого самоврядування про негативні тенденції або кризові зміни стану здоров'я населення внаслідок погіршення екологічної обстановки.

Разом з тим, урахування кліматичних цілей та впровадження заходів з адаптації до зміни клімату є важливим і необхідним кроком на шляху до кліматично стійкого розвитку.

Враховуючи географічне розташування Дніпропетровської області, надмірний рівень техногенного навантаження на довкілля, а також наявність потужного наукового потенціалу та зацікавленість області у проведенні такого комплексного дослідження, що тривалим пошуком організаційних та фінансових можливостей, обласна державна адміністрація звернулась до Міндовкілля з метою включення Дніпропетровської області до проекту “Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів” з подальшою розробкою стратегії адаптації до зміни клімату для Дніпропетровської області або винайти можливість надання підтримки Дніпропетровщині в рамках інших проєктів міжнародної технічної допомоги у сфері зміни клімату у 2025 році.

Однак, у зв'язку із завершенням складових вищезазначеного проєкту у червні 2024 року, Міндовкілля повідомило про можливість надання підтримки Дніпропетровській області в рамках інших проєктів міжнародної технічної допомоги у сфері зміни клімату.

Розробка стратегії адаптації до зміни клімату – це комплексне міжсекторальне наукове дослідження, яке потребує залучення широкого кола досвідчених науковців, експертів, а також використання досвіду європейської спільноти у питаннях адаптації до зміни клімату.

Таке комплексне дослідження буде проводитись вперше та в умовах додаткового впливу від військових дій набуває надзвичайної актуальності.

Законом України від 20.09.2022 було ратифіковано Угоду між Україною та Європейським Союзом про участь України у Програмі ЄС LIFE – Програмі дій з довкілля та клімату, яка передбачає зобов'язання сторін посилити

співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища та їхню відданість принципам сталого розвитку і зеленої економіки.

Програма ЄС LIFE – фінансова підтримка Євросоюзу, яка дозволяє реалізовувати проєкти у напрямках циркуляційної економіки та якості життя, природи та біорізноманіття, пом'якшення змін клімату, а також переходу до альтернативних джерел енергії.

Міндовкіллям, на виконання пункту 2 Операційного плану реалізації у 2022 – 2024 році Стратегії зміни клімату, за сприяння Програми розвитку ООН в рамках проєкту EU4Climate розроблено Методичні рекомендації для здійснення оцінки ризиків та вразливості соціально-економічних секторів та природних складових до зміни клімату (Наказ Міндовкілля від 03.06.2023 № 386), з якими можна ознайомитись за посиланням: <https://cutt.ly/4eefzQdO>.

Вищезазначені методичні рекомендації містять рекомендації та практичні поради для здійснення оцінки ризиків і вразливості соціально-економічних секторів та природних складових до зміни клімату на національному, регіональному та локальному рівнях.

Для кожного сектору та природної складової в цих методичних рекомендаціях розкриті контекст і цілі оцінювання ризиків і вразливості до зміни клімату, основні впливи і ланцюжки впливів зміни клімату, рекомендовані приклади індикаторів ризиків і вразливості – індикатори кліматичних загроз, індикатори перебування сектору чи компоненти під дією кліматичних факторів, індикатори чутливості до зміни клімату та індикатори адаптаційної здатності сектору чи компоненти до зміни клімату. Переліки представлених індикаторів для кожного з секторів чи компонент не є вичерпними, і можуть доповнюватися в ході проведення оцінки ризиків і вразливості, а самі індикатори можуть бути скоригованими в залежності від поточних умов оцінюваної території та наявності вхідних даних.

Тоді як світ бореться за суттєве скорочення викидів ПГ, щоб обмежити зростання глобальної середньої температури в межах 1,5 °C, 24 лютого 2022 року росія розпочала широкомасштабне вторгнення в Україну, й відтоді, в умовах збройної агресії росії проти України, довкілля України зазнає безпрецедентних, іноді безповоротних, негативних впливів. Разом зі знищенням природних ландшафтів відбуваються істотні впливи на клімат та погіршення здатності територій до пом'якшення впливу на них глобальної зміни клімату й адаптації, особливо в східних та південних областях, які й раніше вважалися найбільш уразливими в контексті кліматичних змін.

Масштабні пожежі, що виникають внаслідок ракетних та артилерійських обстрілів території України російськими військами на нафтопереробних заводах та нафтобазах, об'єктах інфраструктури, промислових об'єктах, у житлових кварталах призводять до потужних викидів в атмосферу забруднюючих речовин, у тому числі ПГ – двоокису вуглецю, метану та закису азоту. Потужними джерелами викидів цих же речовин, а також водяної пари, є

детонація боєприпасів, пересування великої кількості військової та допоміжної техніки (вантажних машин), яка працює на дизельному паливі, активне застосування авіації. Пересування важкої техніки, будівництво фортифікаційних споруд, бойові дії значно пошкоджують ґрунтовий покрив, у тому числі знижується його здатність до накопичення (секвестрація) вуглецю з атмосферного повітря. Лісові пожежі внаслідок обстрілів, знищення дерев для будівництва фортифікаційних споруд, вигорання трав'янистої рослинності істотно знижують здатність рослинного покриву на території поглинати двоокис вуглецю.

Міндовкілля за підтримки Міністерства цифрової трансформації України розробило сайт ЕкоЗагроза (<https://ecozagroza.gov.ua/>), на якому збираються дані про шкodu для довкілля на основі звітів місцевих органів влади та цивільних осіб, які можуть повідомляти про пошкодження. Стандартизована форма для автоматичного збору та фіксації інформації про екологічні загрози в режимі реального часу, з географічною прив'язкою до місцевості. На етапі обробки інформації з мобільного додатку ЕкоЗагроза або її веб-версії проходить автоматичний розрахунок впливу на довкілля, параметри та категорії розрахунків постійно оновлюються та розширюються.

Згідно з дослідженням, проведеним Ініціативою з обліку викидів парникових газів внаслідок війни, ГО “Центр екологічних ініціатив “Екодія” за підтримки Міндовкілля, викиди парникових газів, спричинені бойовими діями, реконструкцією будівель, ландшафтними пожежами, пошкодженням енергетичної інфраструктури, переміщенням біженців та цивільної авіації (рис. 3.1.), збільшилися на 30 % або 55 мільйонів тонн CO₂ екв. протягом третього року війни, досягнувши 230 мільйонів тонн CO₂ екв. з моменту початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року (рис. 3.2). Ці викиди еквівалентні річним викидам Австрії, Угорщини, Чехії та Словаччини разом узятих або річним викидам 120 мільйонів автомобілів на викопному паливі.

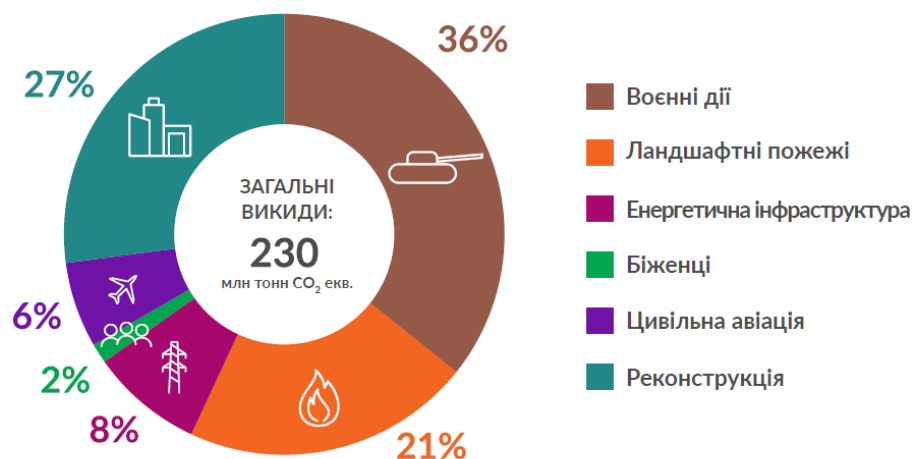


Рис. 3.1. Розподіл викидів парникових газів

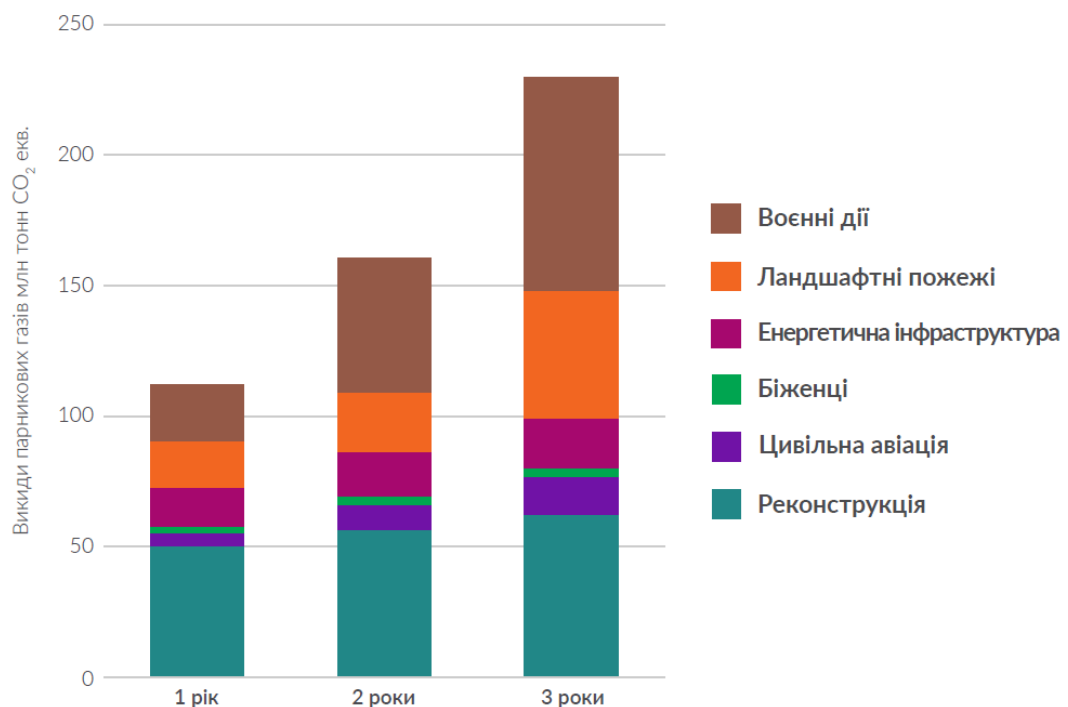


Рис. 3.2. Динаміка пов'язаних із війною викидів за три роки

З дослідженням “Вплив російської війни в Україні на клімат: 24 лютого 2022 — 23 лютого 2025” можна ознайомитись за посиланням: <https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/vplyv-ros-viyny-v-ukraini-2022-23-02-2025s.pdf>.

У свою чергу, на початку 2024 року Дніпропетровською обласною державною (військовою) адміністрацією погоджено проєкти:

розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері змін клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024 – 2026 роках”, що прийнято 30.05.2024 за № 483-р. Метою цієї Стратегії є створення організаційних і правових засад формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату для досягнення сталого розвитку та забезпечення ефективного переходу до низьковуглецевого розвитку держави за умови економічної, енергетичної, продовольчої та екологічної безпеки, підвищення рівня добробуту громадян, зменшення впливів та наслідків зміни клімату та для врахування цілей державної кліматичної політики під час повоєнної відбудови України;

Закону України “Про основні засади державної кліматичної політики”, який набрав чинності 30.10.2024, що визначає правові та організаційні засади державної кліматичної політики, спрямованої на забезпечення низьковуглецевого та сталого розвитку України, її екологічної, продовольчої та енергетичної безпеки, досягнення кліматичної нейтральності, забезпечення пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї, виконання міжнародних зобов'язань України у сфері зміни клімату, удосконалення

національної системи інвентаризації антропогенних викидів парникових газів із джерел та поглинання поглиначами парникових газів, забезпечення функціонування національної системи моніторингу та оцінки досягнення цілей державної кліматичної політики та прогнозування у сфері зміни клімату.

Крім того, за інформацією районних державних (військових) адміністрацій Дніпропетровської області, відповідно до схваленої розпорядженням КМУ від 20.10.2021 № 1363-р Національної стратегії екологічної безпеки та адаптації до змни клімату на період до 2030 року, кілька територіальних громад регіону долучилися до реалізації проєкту “SOMBRILLA”.

Цей проєкт є логічним продовженням ініціативи “Організація співпраці малих міст України, громадянського суспільства та експертного середовища у питаннях енергетичної безпеки” та здійснюється за підтримки громадської організації Фонд “Регіональний центр економічних досліджень та підтримки бізнесу” у партнерстві з кафедрою екології Національного університету “Києво-Могилянська академія”.

**SOMBRILLA**

У межах цього проєкту громади отримали методичну, експертну та аналітичну підтримку для розроблення Стратегій екологічної безпеки та адаптації до змін клімату. Ці стратегії враховують локальні особливості, ризики, пов'язані зі змінами клімату, та можливості впровадження сталих практик природокористування.

Цей досвід є прикладом ефективної взаємодії громадського сектору, місцевої влади, науковців та міжнародних партнерів у напрямку підвищення кліматичної стійкості на місцевому рівні. Він демонструє потенціал громад до впровадження системного підходу в екологічному управлінні та створює умови для формування сучасної, адаптивної політики на регіональному рівні.

Серед громад Дніпропетровщини, які вже завершили розробку та презентували свої стратегії, варто відзначити:

Васильківську селищну територіальну громаду (Синельниківський район) – рішення від 27.07.2021 № 413 “Про затвердження Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату Васильківської об'єднаної територіальної громади” (<https://vasilkivska.otg.dp.gov.ua/rishennya-gromadi/pro-zatverdzhennya-strategiyi-ekologichnoyi-bezpeki-ta-adaptaciyi-do-zmini-klimatu-vasilkivskoyi-obyednanoyi-teritorialnoyi-gromadi>);

Петропавлівську селищну раду (Синельниківський район) – рішення від 22.12.2023 № 1464 “Про затвердження Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату Петропавлівської територіальної громади до 2030 року” (<https://petropotg.dp.gov.ua/rishennya-gromadi/pro-zatverdzhennia-stratehii-ekolohichnoi-bezpeky-ta-adaptatsii-do-zminy-klimatu-petropavlivskoi-terytorialnoi-hromady-do-2030-roku>);

Юріївську селищну територіальну громаду (Павлоградського району) – рішенням від 08.02.2024 № 3854-57/VIII затверджено Стратегію екологічної

безпеки та адаптації до зміни клімату Юр'ївської територіальної громади до 2030 року.

Крім того, в рамках проєкту “SOMBRILLA” Перещепинська міська територіальна громада (Самарівський район) в кінці 2024 року розпочала розробку Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату Перещепинської міської територіальної громади до 2030 року.

3. Політика та заходи у сфері охорони озонowego шару

Озоновий шар – це частина стратосфери (на висоті приблизно 10 – 50 км над Землею), яка містить підвищену концентрацію озону (O₃). Він виконує критично важливу функцію: поглинає більшість біологічно небезпечного ультрафіолетового (УФ) випромінювання спектру В і С, захищаючи всі форми життя на планеті від мутацій, онкологічних захворювань шкіри, пошкоджень зору та зниження імунітету. Порушення цілісності озонowego шару, зокрема через викиди хлорфторвуглеводнів (ХФВ), гідрофторвуглеводнів (ГФВ) та інших озоноруйнівних речовин, призводить до утворення так званих “озонових дір” – регіонів з критично низькою концентрацією озону, які підсилюють дію УФ-випромінювання на поверхні Землі.

Окрім того, зменшення озону у стратосфері може супроводжуватись збільшенням його концентрації в нижніх шарах атмосфери (тропосфері), де він є забруднювачем і посилює парниковий ефект. Таким чином, охорона озонowego шару — не лише питання захисту від УФ-променів, а й частина глобальної кліматичної політики.

У 2024 році Україна продовжила активну реалізацію державної політики у сфері охорони озонowego шару відповідно до зобов'язань, взятих у рамках Віденської конвенції та Монреальського протоколу, а також відповідно до Закону України № 376-ІХ “Про регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами” (із змінами, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-20#Text>). Важливими напрямками роботи залишаються гармонізація з європейським законодавством, посилення контролю за обігом озоноруйнівних речовин та підготовка до ратифікації Кігалійської поправки до Монреальського протоколу, яка стосується поступового скорочення використання гідрофторвуглеводнів (ГФВ) – потужних парникових газів із високим потенціалом глобального потепління.

У межах реалізації цієї політики тривали заходи щодо впровадження та вдосконалення Єдиного державного реєстру операторів контрольованих речовин. Його функціонування визначене наказом Міндовкілля від 08.06.2021 № 369, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2021 року за № 1077/36699 (текст наказу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1077-21#Text>), який охоплює підприємства, що здійснюють імпорт, експорт, зберігання або використання озоноруйнівних речовин. У 2024 році реєстр було доповнено

новими електронними сервісами та оновленими алгоритмами обміну даними, що підвищило прозорість і спростило адміністрування.

Значним кроком стало набрання чинності новим нормативним актом – наказом Міндовкілля від 01.12.2023 № 875, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25 січня 2024 року за № 131/41476 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0131-24#Text>). Цей документ встановлює Порядок подання звітності операторами контрольованих речовин – підприємствами, які переміщують такі речовини через митний кордон, розміщують їх на ринку або використовують у господарській діяльності. Чітко визначені структура звітів, строки подання, відповідальні особи та вимоги до електронної форми документів дозволяють покращити моніторинг і посилити відповідальність суб'єктів господарювання.

Тривала також реалізація професійних освітніх програм для фахівців, які працюють з обладнанням, що містить озоноруйнівні речовини або фторовані парникові гази. Відповідні вимоги визначено наказом Міндовкілля від 19.05.2023 № 340, зареєстрованого і Міністерстві юстиції України 11 липня 2023 року за № 1171/40227 “Про затвердження Мінімальних вимог до програм для навчання фізичних осіб, які претендують на отримання кваліфікаційного документа (сертифіката) для виконання робіт, визначених частиною першою статті 10 Закону України “Про регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами” (із змінами, далі – Закон № 376-IX). Проходження навчання є обов'язковим для сертифікації персоналу відповідно до статті 10 Закону № 376-IX.

Інституційну координацію заходів у сфері охорони озонового шару здійснювала Міжвідомча комісія з питань зміни клімату та збереження озонового шару, створена постановою Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 № 879 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2020-%D0%BF#Text>). Комісія забезпечувала міжвідомчу взаємодію, підготовку позиції України для міжнародних переговорів, а також сприяла адаптації законодавства до норм ЄС.

На міжнародному рівні делегація Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України взяла участь у 46-й нараді Робочої групи відкритого складу Сторін Монреальського протоколу про речовини, що руйнують озоновий шар. Нарада, яка відбулась з 08 по 12 липня 2024 року в м. Монреаль (Канада), мала на меті опрацювання технічних питань та підготовку проєктів документів для наступної Наради Сторін восени.

Делегація України поінформувала про систему ліцензування імпорту та експорту озоноруйнівних речовин, систему розподілу квот та звітності операторів, а також підготовку до ратифікації Кігалійської поправки. Було сформовано загальне бачення щодо укріплення інституцій для регулювання життєвого циклу холодоагентів та боротьби з нелегальною торгівлею контрольованими речовинами.

Монреальський протокол – це міжнародна угода, прийнята 1987 року, що спрямована на захист озонового шару Землі шляхом поступового припинення

використання озоноруйнівних речовин. Протокол встановлює графіки для скорочення та ліквідації цих речовин і забезпечує підтримку для країн, що розвиваються, через фінансову та технічну допомогу. Однією з важливих поправок до протоколу є Кігалійська, яка передбачає скорочення використання гідрофторвуглеців (HFCs), потужних парникових газів.

Позитивні тенденції були зафіксовані й у глобальному масштабі. За даними NASA, площа озонної діри над Антарктидою у вересні 2024 року скоротилася до 22,4 млн км² – найменшого значення з початку супутникових спостережень у 1979 році (NASA Ozone Watch). Це свідчить про ефективність міжнародних заходів, у реалізації яких бере участь і Україна.

Таким чином, 2024 рік став етапом суттєвого посилення інституційних і нормативних механізмів охорони озонного шару в Україні. Було вдосконалено систему обліку й звітності, розширено професійну підготовку фахівців, зміцнено міжвідомчу координацію та активізовано участь у міжнародному діалозі. Ці дії є частиною ширшої екологічної політики, спрямованої на наближення до стандартів ЄС та виконання глобальних кліматичних зобов'язань.



4. ВОДНІ РЕСУРСИ

1. Водні ресурси та їх використання

Загальна характеристика

Дніпропетровська область повністю розташована в межах басейну р. Дніпро, яка є головною рікою гідрографічної мережі Дніпропетровщини. Стік річки зарегульований каскадом Дніпровських водосховищ, і в межах області присутні: південна частина Кам'янського та північна частина Дніпровського. Загальна довжина р. Дніпро в межах області складає 261 км. В межах Кам'янського водосховища – 66 км, в межах Дніпровського водосховища – 94 км.

Найбільшими притоками р. Дніпро, що беруть свій початок за межами області, є: Оріль, Самара, Вовча та Інгулець. Найбільш значними притоками р. Дніпро, басейни яких повністю розташовані у межах області (на правобережжі), є Саксагань, Мокра Сура і Базавлук. Загалом гідрографічна мережа басейну р. Дніпро в межах області представлена: 291 річкою, довжиною більше 10 км, 100 водосховищами, 3292 ставками та 1129 озерами, з яких лише 219 озер площею три і більше гектарів.

Водні ресурси у Дніпропетровській області в середньому по водності рік становлять 52,8 млрд м³, в тому числі:

місцевий стік (стік, що формується в межах області) – 0,825 млрд м³;

запаси підземних вод – 0,381 млрд м³;

транзитний стік – 51,6 млрд м³, який розкладається на санітарний стік (майже 15 млрд м³) та води, що йдуть на постійне поповнення водосховищ і водоспоживання промисловими і сільськогосподарськими підприємствами Дніпропетровської та суміжних областей (37 млрд м³).

Поверхневий стік малих річок становить 1,6 млрд м³, в тому числі місцевий стік – 0,83 млрд м³.

Зважаючи на те, що водні ресурси на території області розподіляються нерівномірно, покриття їх дефіциту частково вирішується за рахунок перекидання стоку р. Дніпро каналами Дніпро-Донбас, Дніпро-Інгулець, а також водогонами регіонального значення.

Дозвільна діяльність у сфері водокористування наведена у таблиці 4.1.1.

Таблиця 4.1.1. Дозвільна діяльність у сфері водокористування

Дозволи на спеціальне водокористування	За роками		
	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Видано	80	123	165
анульовано	24	22	82

Водокористування та водовідведення

За даними звітності за формою № 2ТП-водгосп (річна) за 2024 рік обсяг забору свіжої води по області становив 723,795 млн м³, в тому числі:

- з поверхневих джерел – 644,753 млн м³;
- з підземних – 79,042 млн м³.

В порівнянні з 2023 роком, забір води із природних водних об'єктів зменшився на 89,350 млн м³, у т. ч.: з поверхневих джерел зменшився на 86,711 млн м³, з підземних зменшився на 2,639 млн м³.

Водоспоживання поверхневої води в 2024 році, в порівнянні з 2023 роком, зменшилось на 1,297 млн м³ і становило 643,824 млн м³ (в 2023 році – 645,121 млн м³), у тому числі: поверхневої – 612,8 млн м³ (в 2023 році – 611,1 млн м³). Споживання підземної води склало 33,9 млн м³ (в 2023 році – 31,0 млн м³).

Протягом 2024 року було використано: на виробничі потреби – 498,196 млн м³, на питні і санітарно-гігієнічні потреби – 113,881 млн м³, на зрошення – 20,588 млн м³ води.

Динаміка водокористування наведена у таблиці 4.1.2.

Таблиця 4.1.2. Динаміка водокористування за 2024 рік та два попередніх

Показники	Одиниця виміру	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Забрано води всього із природних джерел, усього:	млн м ³	941,52	813,145	723,795
у тому числі:				
- поверхневої	млн м ³	867,841	731,464	644,753
- підземної	млн м ³	73,678	81,681	79,042
- морської	млн м ³	-	-	-
Використано свіжої води усього:	млн м ³	672,548	645,121	643,824
у тому числі на потреби:				
- питні та санітарно-гігієнічні	млн м ³	105,126	102,107	113,881
- виробничі	млн м ³	534,874	517,523	498,196
- сільськогосподарські	млн м ³	0,616	0,396	0,26
- зрошення	млн м ³	21,555	14,683	20,588
- рибогосподарські (без вилучення)	млн м ³	20,279	12,047	15,93
Втрачено води при транспортуванні	млн м ³	114,049	111,023	123,076
	% до забраної води	12,11	13,65	17,0
Скинуто зворотних вод, усього:	млн м ³	554,957	540,334	510,916
у тому числі:				
- у підземні горизонти	млн м ³	-	-	-
- у накопичувач	млн м ³	540,281	515,964	490,573
- на поля фільтрації	млн м ³	14,676*	24,369*	20,344
- у поверхневі водні об'єкти	млн м ³	540,281	515,964	490,573
- не віднесених до водних об'єктів	млн м ³			
Скинуто зворотних вод в поверхневі водні об'єкти, усього	млн м ³	161,207	162,59	161,3
з них:				
- нормативно очищених, усього	млн м ³	158,535	159,533	158,463

Показники	Одиниця виміру	2022 р.	2023 р.	2024 р.
у тому числі:		-	-	-
- на спорудах біологічного очищення	млн м ³	2,672	3,058	3,201
- на спорудах фізико-хімічного очищення	млн м ³	268,397	246,737	222,416
- на спорудах механічного очищення	млн м ³	110,678	106,637	106,493
нормативно (умовно) чистих без очищення	млн м ³			
забруднених усього:	млн м ³	73,265	75,354	74,618
у тому числі:		37,413	31,283	31,875
- недостатньо очищених (НДО)	млн м ³	941,52	813,145	
- без очищення	млн м ³			

* не віднесених до водних об'єктів – включає загальний обсяг скиду у накопичувачі та на поля фільтрації.

Використання свіжої води промисловим виробництвом в Дніпропетровській області в 2024 році зменшилось на 19,3 млн м³ і становило:

- постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 254,938 млн м³;
- теплоелектростанції – 377,8 млн м³;
- чорна металургія – 136,607 млн м³;
- машинобудівництво і металообробка – 1,432 млн м³;
- харчова промисловість – 7,48 млн м³;
- хімічна та нафтохімічна промисловість – 2,126 млн м³;
- вугільна промисловість – 6,29 млн м³;
- кольорова металургія – 0,031 млн м³;
- м'ясо молочна промисловість – 2,232 млн м³, та інші.

Кількість води в оборотному та повторному водоспоживанні у 2024 році становила 2921,9 млн м³.

В 2024 році кількість підприємств із скидом зворотних вод в водні об'єкти зменшилась на 1 (з 60 в 2023 році до 59 в 2024 році).

Припинили скид:

- КП “Новомосковськводоканал” - реорганізований у 2023 році
- ТОВ “САНАТОРІЙ “КУРОРТ ОРЛІВЩИНА” – не звітували у 2024 році

Почали скид:

- ТОВ “Запорізький ливарно-механічний завод” – скид дренажних та поверхневих стічних вод у р. Саксагань.

Загальний обсяг скинутих зворотних вод в поверхневі водні об'єкти зменшився на 25,39 млн м³ (з 515,96 млн м³ в 2023 році до 490,57 млн м³ в 2024 році).

Забруднених зворотних вод скинуто 106,50 млн м³ (в 2023 році – 106,63 млн м³), з них 31,88 млн м³ – без очистки, 74,62 млн м³ – недостатньо очищених.

Порівняльний аналіз основних показників забору та використання води наведено у табл. 4.1.3.

Таблиця 4.1.3. Основні показники водокористування та водовідведення води, млн м³ (обсяги оборотної, повторної і послідовно використаної води)

Види економічної діяльності	2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної
Усього за регіоном	672,55	64,52	645,1	68,72	643,8	72,05
За видами економічної діяльності у тому числі:						
- промисловість	467,3	65,07	461,35	69,35	436,933	71,5
- сільське господарство	47,48	0,014	31,65	0,021	40,9	0,013
- транспорт	1,15	4,68	1,19	4,58	1,21	4,22
- будівництво	0,206	-	0,111	-	0,151	-
- торгівля та громадське харчування	0,053	-	0,07	-	0,02	-
- маттехзабезпечення	*	*	*	*	*	*
- житлокомунгосп та побутобслуговування	152,97	4,16	148,35	4,02	162,1	3,71

* не передбачено програмним забезпеченням звітності за формою № 2ТП-водгосп (річна).

2. Забруднення поверхневих вод

Скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та очистка стічних вод

У 2024 році у масиви поверхневих вод Дніпропетровської області було скинуто у складі зворотних вод – 342,806 тис. т забруднюючих речовин від точкових джерел. В порівнянні з 2023 роком спостерігалось зменшення сумарного обсягу скинутих забруднюючих речовин на 1,738 тис. т.

Скиди *органічних речовин*, а саме, БСК та ХСК підприємствами-водокористувачами Дніпропетровської області, що звітують за формою № 2ТП-водгосп (річна) становили, відповідно 1809,6 т та 7670,8 т за рік.

Скиди *біогенних речовин* у водні об'єкти басейну річки Дніпро в межах Дніпропетровської області визначені за такими показниками як: азот амонійний, нітрит-іони, нітрат-іони, фосфати та становили році – 5998,182 т/рік.

Скиди *небезпечних речовин* (метали та інші) по Дніпропетровській області за 2024 рік становили :

– *важких металів*, які не входять до групи пріоритетних речовин: алюмінію – 9,692 т, заліза – 36,869 т, кобальту – 0,0028 т, марганцю – 0,0413 т, міді – 0,386 т, хрому загального – 1,371 т, хрому 6+ – 0,0043 т, цинку – 2,823 т.

– *несинтетичні показники групи важких металів*: 0,0002 т сполук кадмію, 3,003 т сполук нікелю та 0,0021 т сполук свинцю.

– несинтетичних забруднюючих речовин: нафтопродуктів – 34,219 т, СПАР – 19,528 т, карбамідів – 1,085 т, фенолів – 0,0146 т.

Інформація про скиди у масиви поверхневих вод Дніпропетровської області забруднюючих речовин в складі зворотних вод за 2024 рік в порівнянні з 2023 та 2022 роками, наведена у таблиці 4.2.1.

Таблиця 4.2.1. Забруднюючі речовини у складі зворотних вод

№	Скидання забруднюючих речовин за регіоном	2022 рік	2023 рік	2024 рік
		обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т
Перелік скинутих забруднюючих речовин				
1	БСК ₅	1,8323	1,8193	1,8096
2	Нафтопродукти	0,0293403	0,0325815	0,0342188
3	Завислі речовини	2,5667	1,9153	1,9915
4	Сухий залишок	205,4639	158,8612	144,5897
5	Сульфати	41,2233	33,0267	28,7830
6	Хлориди	230,5138	135,1521	151,8497
7	Азот амонійний	0,3903	0,37740	0,3759
8	Феноли	0,0000533	0,0000202	0,0000146
9	Нітрати	5,4023	4,8425	4,7440
10	СПАР	0,015888	0,0199241	0,0195277
11	Залізо	0,0392151	0,0334954	0,0368688
12	Мідь	0,0005056	0,0005256	0,0003863
13	Цинк	0,0017957	0,002265	0,0028233
14	Нікель	0,0034693	0,0037158	0,0030030
15	Хром 6+	0,0000024	0,0000101	0,0000043
16	Алюміній	0,0071143	0,0086517	0,0096920
17	Свинець	0,0000007	0,0000015	0,0000021
18	Кадмій	0,0000001	0,0000004	0,0000002
19	Кобальт	0,0000001	0,0000043	0,0000028
20	Карбамід	0,0043312	0,0019689	0,0010850
21	Марганець	0,0000245	0,0000204	0,0000413
22	Нітрити	0,2364	0,2987	0,1971
23	Фтор	0,0040985	0,0047018	0,0044256
24	Ціаніди	0	0	0
25	Роданіди	0	0	0
26	ХСК	8,560	7,4337	7,6708
27	Толуол	0	0	0,0000156
28	Фосфати	0,7411315	0,7078837	0,6811181
29	Хром загальний	0,001163	0,0011758	0,0013715
	Всього:	497,0371336	344,5438462	342,805901

Існуючі системи водопостачання та водовідведення області знаходяться переважно в незадовільному стані, очисні споруди працюють неефективно та потребують ремонту та реконструкції.

В цілому, перевантаження очисних споруд у більшості основних водокористувачів області не спостерігається, проте якість очищення стічних вод незадовільна, низка показників перевищує нормативи гранично-допустимого скиду забруднюючих речовин (ГДС) і не дозволяє досягнути категорії “нормативно-очищені”.

Основні забруднювачі водних об'єктів (за сферами діяльності)

Згідно узагальнених даних звітності за формою № 2ТП-водгосп (річна) за 2024 рік, кількість підприємств зі скидом зворотних вод у водні об'єкти Дніпропетровської області складала 59. З них 33 підприємства – забруднювачі (в 2023 р. – 33), які здійснюють скид забруднених (без очистки та недостатньо-очищених) зворотних вод у водні об'єкти області. Найбільші з них:

- КП “Дніпроводоканал”, м. Дніпро;
- ПрАТ “Петриківський рибгосп”;
- ТОВ “КОМСІТІ”, м. Самар;
- АТ “Кривбасзалізрудком”, м. Кривий Ріг;
- ПрАТ “Енергоресурси” м. Нікополь;
- ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля”, м. Павлоград;
- ПрАТ “Дніпровський металургійний завод”, м. Дніпро;
- КП ДОР “Аульський водовід”, м. Кам'янське;
- КП “Павлоградводоканал”, м. Павлоград;
- ПрАТ “ЦГЗК”, м. Кривий Ріг;
- ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”, м. Кривий Ріг.

Перелік підприємств-забруднювачів Дніпропетровської області за сферами діяльності станом на 01.01.2025 надані в таблиці 4.2.1.

Таблиця 4.2.1. Перелік підприємств-забруднювачів Дніпропетровської області за сферами діяльності станом на 01.01.2025

№ з/п	Вид діяльності (КВЕД)	Назва водокористувачів області	Назва водо-приймача	Скинуто забруднених зворотних вод, тис. м³		
				всього	без очистки	недостатньо-очищені
А СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО, ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА РИБНЕ ГОСПОДАРСТВО						
03 Рибне господарство						
1	03.22 Прісноводне рибництво (аквакультура)	ПрАТ “Петриківський рибгосп”	р. Оріль	11551,2	11551,2	-
В ДОБУВНА ПРОМИСЛОВІСТЬ І РОЗРОБЛЕННЯ КАР’ЄРІВ						
05 Добування кам’яного та бурого вугілля						
2	05.10 Добування кам’яного вугілля	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ”	р. Самара	14236,4	1129,8	13106,6
07 Добування металевих руд						
3	07.10 Добування залізних руд	ПрАТ “Суша балка”	р. Інгулець	977,4	977,4	-
4		ПрАТ “Центральний ГЗК”	р. Інгулець	1503,2	1503,2	-
5		АТ “Кривбасзалізрудком”	р. Інгулець	3047,0	3047,0	-
6		ПрАТ “Інгулецький ГЗК”	р. Інгулець	106,0	106,0	-

№ з/п	Вид діяльності (КВЕД)	Назва водокористувачів області	Назва водоприймача	Скинуто забруднених зворотних вод, тис. м ³		
				всього	без очистки	недостатньо-очищені
08 Добування інших корисних копалин і розроблення кар'єрів						
7	08.12 Добування піску гравію глин і каоліну	ТОВ “Нерудбудматеріали”	р. Саксагань	7,8	7,8	-
8		ТОВ “Об’єднання Новомиколаєвський кар’єр”	р. Мокра Сура	328,3	328,3	-
С ПЕРЕРОБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ						
24 Металургійне виробництво						
9	24.10 Виробництво чавуну сталі та феросплавів	ПрАТ “Дніпровський металургійний завод” м. Дніпро	р. Дніпро	1449,9	1449,9	-
10		ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”	р. Інгулець	1306,8	1306,8	-
25 Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування						
11	25.62 Механічне оброблення металевих виробів	ТОВ “Запорізький ливарно-механічний завод”	р. Саксагань	115,8	-	115,8
27 Виробництво електричного устаткування						
12	27.20 Виробництво батарей і акумуляторів	ТОВ ДДЗ “Енергоавтоматика”	р. Самара	76,8	-	76,8
28 Виробництво машин і устаткування н. в. і. у.						
13	28.92 Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	ТОВ “МЕТІНВЕСТ-КРМЗ”	р. Саксагань	107,4	-	107,4
Е ВОДОПОСТАЧАННЯ; КАНАЛІЗАЦІЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ						
36 Забір, очищення та постачання води						
14	36.00 Забір очищення та постачання води	КП “Тернівське житлово-комунальне підприємство”	р. Самара	1115,3	-	1115,3
15		ДМПВКГ “Дніпро-Західний Донбас” Синельниківський район	р. Дніпро	2575,7	1359,0	1216,7
16		КП “Павлоградводоканал”	р. Самара	2980,7	-	2980,7
17		ТОВ “КОМСІТІ”	р. Самара	1558,9	-	1558,9
18		КП “Нікопольводоканал” НМР	р. Дніпро	1294,3	1294,3	-
19		КП “Кривбасводоканал”	р. Саксагань	15,2	15,2	-
20		КП ДОР “Аульський водовід”	р. Дніпро	2997,8	-	2997,8

№ з/п	Вид діяльності (КВЕД)	Назва водокористувачів області	Назва водо-приймача	Скинуто забруднених зворотних вод, тис. м ³		
				всього	без очистки	недостатньо-очищені
21		МКП “Покровводоканал“	р. Базавлук	687,0	-	687,0
22		КП “ Широке “	р. Інгулець	30,9	-	30,9
23		КП “Дніпроводоканал“ДМР	р. Мокра Сура	5377,1	-	5377,1
			р. Дніпро	48047,4	6412,1	41635,3
24		КП “ВУВКГ ММР”, м. Марганець	р. Томаківка	854,4	-	854,4
			р. Ревун	212,7	212,7	-
25		КП “ЖИТЛОКОМПЛЕКС” ПМР	р. Саксагань	64,6	4,4	60,2
26	ПрАТ “Енергоресурси”	р. Дніпро	2686,1	33,3	2652,8	
27	39.00 Інша діяльність щодо поводження з відходами	КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО КАМ'ЯНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ “ЕКОСЕРВІС”	р. Дніпро (Брудна Коноплянка)	235,8	235,8	-
G ОПТОВА ТА РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ; РЕМОНТ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І МОТОЦИКЛІВ						
47 Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами						
28	47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	ТОВ “Метро Кеш енд Кері Україна” (Філія ТОВ “Метро Кеш енд Кері Україна” № 26)	р. Кільчень	5,2	-	5,2
29	47.78 Роздрібна торгівля іншими неживими товарами в спеціалізованих магазинах	ТОВ “Епіцентр К”	р. Кільчень	6,8	-	6,8
H ТРАНСПОРТ СКЛАДСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ПОШТОВА ТА КУР'ЄРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ						
49 Наземний і трубопровідний транспорт						
30	49.41 Вантажний автомобільний транспорт	ТОВ “Торгівельно-транспортна компанія”	р. Дніпро	1,2	-	1,2
31	49.31 Пасажирський наземний транспорт	КП “Дніпровський метрополітен”	р. Дніпро	639,4	639,4	-

№ з/п	Вид діяльності (КВЕД)	Назва водокористувачів області	Назва водоприймача	Скинуто забруднених зворотних вод, тис. м ³		
				всього	без очистки	недостатньо-очищені
	міського та приміського сполучення					
52 Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту						
32	52.21 Допоміжне обслуговування наземного транспорту	ВСП “Дніпровська дирекція” філії “Центр будівельно-монтажних робіт та експлуатації будівель і споруд” АТ “Українська залізниця”	р. Дніпро	261,3	261,3	-
Q ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ						
86 Охорона здоров'я						
33	86.10 Діяльність лікарняних закладів	ДП “Санаторій “СЛАВУТИЧ” ім. Б.В. Пашковського” м. Верхньодніпровськ	р. Дніпро	31,1	-	31,1
Всього:				106492,9	31874,9	74618,0

3. Стан поверхневих вод

Екологічний стан та потенціал поверхневих вод

Постановами Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 758 “Про затвердження порядку здійснення державного моніторингу вод” (зі змінами) та від 30.03.1998 № 391 “Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля” визначено одним з суб’єктів державного моніторингу вод Державне агентство водних ресурсів України (Держводагентство), на яке покладено здійснення державного моніторингу масивів поверхневих вод, включаючи прибережні води.

Відповідно до наказу Держводагентства від 25.01.2023 № 18 “Про впровадження Порядку здійснення державного моніторингу вод” (Порядок), лабораторія моніторингу вод та ґрунтів РОВР у Дніпропетровській області в 2024 році здійснювала контроль в 22 постійних пунктах спостереження масивів поверхневих вод, забір яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення. Пункти спостереження розташовані на річках:

- р. Дніпро (Кам’янське водосховище) – 2 створи;
- р. Дніпро (Дніпровське водосховище) – 5 створів;
- Південне водосховище – 1 створ;
- р. Інгулець – 10 створів;
- р. Саксагань – 4 створи.

Місця розташування та періодичність відбору проб в пунктах спостереження масивів поверхневих вод (у частині діагностичного та операційного моніторингу масивів поверхневих вод) наведені в таблиці 4.3.1.

Таблиця 4.3.1. Місця розташування та періодичність відбору проб у пунктах спостереження

№ з/п	Місце розташування пунктів спостереження	Періодичність відбору проб
<i>Кам'янське водосховище (суббасейн Середнього Дніпра)</i>		
1	476 км, м. Верхньодніпровськ, питний в/з	щомісячно
2	462 км, с-ще Аули, питний в/з м. Дніпро та м. Кам'янське	щомісячно
<i>Дніпровське водосховище (суббасейн Нижнього Дніпра)</i>		
3	м. Дніпро, правий берег, Кайдакський питний в/з	щомісячно
4	м. Дніпро, лівий берег, Ломовський питний в/з	щомісячно
5	м. Дніпро, ВП "ПдТЕС" ПАТ "ДТЕК Дніпроенерго", питний в/з	щомісячно
6	с.Воронове, питний в/з водоводу ДМП ВКП "Дніпро-Західний Донбас"	щомісячно
7	с. Військове Солонянської ТГ, питний в/з	щомісячно
<i>Південне водосховище (суббасейн Нижнього Дніпра)</i>		
8	Південне водосховище, питний в/з	щомісячно
<i>р. Інгулець (суббасейн Нижнього Дніпра)</i>		
9	Карачунівське водосховище, питний в/з м. Кривий Ріг	щомісячно
10	Карачунівське водосховище, с. Карачунівка	щомісячно
11	Карачунівське водосховище, с. Мар'янівка (вплив хвостосховища ЦГЗКа)	щомісячно
12	Карачунівське водосховище, с. Кудашівка (вплив приток Боковенька та Бокова)	щомісячно
13	м. Кривий Ріг, вул. Переяславська	щомісячно
14	м. Кривий Ріг, вул. Суботня, південна околиця міста	щомісячно
15	с. Латівка, міст	щомісячно
16	м. Інгулець	щомісячно
17	265 км, с.Андріївка	щомісячно
18	325 км, гідрологічний пост р. Інгулець, м. Кривий Ріг, 12 км нижче греблі Карачунівського водосховища, в створі металічного пішохідного мостика	щомісячно
<i>р. Саксагань (суббасейн Нижнього Дніпра)</i>		
19	Макортівське водосховище, с. Макорти, питний в/з КП ПМР "Житлокомплекс"	щомісячно
20	Макортівське водосховище, с. Саївка, міст	щомісячно
21	Кресівське водосховище, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл.	щомісячно
22	5,3 км, Саксаганське водосховище, м. Кривий Ріг, район водоскидної споруди	щомісячно

Протягом 2024 року, відповідно до Порядку, лабораторією РОВР у Дніпропетровській області відібрано 262 проби води та виконано 5502 фізико-хімічних вимірювань (таблиця 4.3.2).

Таблиця 4.3.2. Показники виконання Програми

Показники виконання	Одиниці виміру	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Всього 2024 р.
За Програмою гідро-хімічного моніторингу поверхневих вод	проб вимірювань	64 1344	66 1386	66 1386	66 1386	262 5502

Порівняльний аналіз стану водних об'єктів басейну р. Дніпра за фізико-хімічними показниками

Річка Дніпро

Щомісячно, протягом року, лабораторією виконувались вимірювання за 21 показниками фізико-хімічного складу поверхневої води.

Результати вимірювань середньорічних концентрації (в мг/дм³) за основними показниками забруднення по Кам'янському та Дніпровському водосховищам за 2023 – 2024 роки наведені у таблицях 4.3.3., 4.3.4.

Таблиця 4.3.3. Основні показники забруднення Кам'янського водосховища у 2023 рік та 2024 рік

Показники вимірювання	Кам'янське водосховище (суббасейн Середнього Дніпра), пункти моніторингу	
	Питний водозабір м. Верхньодніпровськ	Питний водозабір смт Аули
	2023р. / 2024 р.	
БСК ₅	2,9 / 3,0	2,9 / 2,7
ХСК	31,6 / 30,3	31,5 / 30,2
Амоній-іони	0,42 / 0,37	0,42 / 0,37
Сухий залишок	266 / 264	268 / 268
Сульфат-іони	30,96 / 26,26	31,48 / 25,72
Хлорид-іони	21,42 / 21,86	23,19 / 21,77
Залізо загальне	0,17 / 0,20	0,17 / 0,18
Нафтопродукти	0,047 / 0,072	0,053 / 0,071
Марганець	0,08 / 0,07	0,07 / 0,05

Таблиця 4.3.4. Основні показники забруднення Дніпровського водосховища у 2023 рік та 2024 рік

Показники вимірювання	Дніпровське водосховище (суббасейн нижнього Дніпра), пункти спостереження				
	Кайдакський питний водозабір м. Дніпро	Ломовський питний водозабір м. Дніпро	Питний водозабір ВП "ПдТЄС" АТ "ДТЕК Дніпроенерго"	Питний водозабір водоводу ДМП ВКП "Дніпро- Західний Донбас", с. Воронове	с. Військове, питний водозабір Дніпровського району
	2023 р. / 2024 р.			2024 р.	
БСК ₅	2,9/3,0	3,0/3,0	2,9/2,8	2,8	2,7
ХСК	31,8/30,5	31,8 30,8	31,8/30,5	30,2	30,0
Амоній-іони	0,44/0,41	0,44/0,47	0,39/0,39	0,37	0,36
Сухий залишок	274/281	278/290	309/386	264	269
Сульфат-іони	31,99/27,13	34,21/34,73	56,90/55,31	25,54	28,69
Хлорид-іони	22,53/25,04	22,45/25,78	27,55/40,03	23,78	22,90
Залізо загальне	0,19/0,20	0,17/0,24	0,19/0,23	0,17	0,18
Нафтопродукти	0,046/0,078	0,049/0,073	0,048/0,078	0,060	0,064
Марганець	0,08/0,07	0,10/0,09	0,10/0,08	0,05	0,05

Південне водосховище

Середньорічні дані (в мг/дм³) за основними показниками забруднення у Південному водосховищі за 2024 рік приведені в таблиці 4.3.5.

Таблиця 4.3.5. Основні показники забруднення Південного водосховища у 2024 рік

<i>Найменування показника вимірювання</i>	<i>Південне водосховище (суббасейн Нижнього Дніпра)</i>
БСК ₅	2,7
ХСК	30,3
Амоній-іони	0,25
Сухий залишок	1476
Сульфат-іони	527,03
Хлорид-іони	258,95
Залізо загальне	0,25
Нафтопродукти	0,066
Марганець	0,05

Річка Інгулець

В 2024 році гідрохімічний контроль річки Інгулець проводився відповідно до Програми по десяти пунктах моніторингу (в частині діагностичного та операційного моніторингу масивів поверхневих вод):

Середньорічні дані (в мг/дм³) за основними показниками забруднення у р. Інгулець за 2024 рік приведені в таблиці 4.3.6. та 4.3.7.

Таблиця 4.3.6. Основні показники забруднення у р. Інгулець за 2024 рік

<i>Найменування показника вимірювання</i>	<i>Карачунівське водосховище (суббасейн Нижнього Дніпра), пункти моніторингу</i>			
	<i>питний в/з м. Кривий Ріг</i>	<i>с. Карачунівка</i>	<i>с. Мар'янівка</i>	<i>с. Кудашівка</i>
	<i>2024 р.</i>			
БСК ₅	2,7	2,7	2,8	2,7
ХСК	30,0	30,3	30,3	30,0
Амоній-іони	0,30	0,29	0,27	0,27
Сухий залишок	834	640	670	895
Сульфат-іони	336,83	206,20	250,06	346,86
Хлорид-іони	83,50	54,58	60,05	91,95
Залізо загальне	0,15	0,14	0,13	0,16
Нафтопродукти	0,068	0,076	0,066	0,080
Марганець	0,06	0,09	0,07	0,06

Таблиця 4.3.7. Основні показники забруднення у р. Інгулець за 2024 р.

Найменування показника вимірювання	р. Інгулець (суббасейн Нижнього Дніпра), пункти моніторингу					
	гідрологічний пост р. Інгулець, м. Кривий Ріг	вул. Пере- яслівська	вул. Суботня	с. Латівка	м. Інгулець	с. Андріївка
	2024 р.					
БСК ₅	2,6	2,8	2,8	2,7	2,8	2,8
ХСК	30,0	30,8	30,6	30,5	31,1	30,9
Амоній-іони	0,22	0,29	0,29	0,25	0,28	0,26
Сухий залишок	985	1189	1438	1511	1706	1902
Сульфат-іони	370,97	352,09	390,20	419,08	457,50	477,89
Хлорид-іони	132,09	228,96	318,18	353,78	455,99	534,43
Залізо загальне	0,17	0,18	0,22	0,21	0,47	0,22
Нафтопродукти	0,054	0,074	0,073	0,083	0,076	0,076
Марганець	0,08	0,11	0,10	0,08	0,08	0,06

Річка Саксагань

В 2024 році гідрохімічний контроль річки Саксагань проводився відповідно до Програми в чотирьох пунктах моніторингу (у частині діагностичного та операційного моніторингу масивів поверхневих вод).

Результати вимірювань середньорічних концентрації (в мг/дм³) за основними показниками забруднення за 2024 рік приведені у таблиці 4.3.8.

Таблиця 4.3.8. Основні показники забруднення у р. Саксагань за 2024 р.

Найменування показника вимірювання	р. Саксагань (суббасейн Нижнього Дніпра), пункти моніторингу			
	Макортівське водосховище КП ПМР “Житлокомплекс” питний в/з с. Макорти	Макортівське водосховище, с. Саївка	Саксаганське водосховище, м. Кривий Ріг	Кресівське водосховище, м. Кривий Ріг
	2024 р.			
Сухий залишок	3786	4222	5385	4046
Сульфат-іони	1637,83	1707,95	1150,33	1805,33
Хлорид-іони	500,07	577,86	1906,58	642,65
Амоній-іони	0,26	0,58	0,41	0,31
Нафтопродукти	0,090	0,167	0,243	0,082
Залізо загальне	0,17	0,56	0,19	0,18
БСК ₅	2,9	3,9	3,4	3,2
ХСК	30,7	34,7	33,1	31,5
Марганець	0,06	0,51	0,14	0,13

4. Заходи щодо покращення стану водних об'єктів

Для захисту прилеглих територій від забруднення та підтоплення підприємствами у рамках Програми учасниками виконуються заходи, спрямовані на поліпшення якості стічних вод, зменшення скиду забруднюючих речовин, розширення хвостового господарства та систем оборотного водопостачання, заміну водопровідних мереж.

Протягом 2024 року на основних підприємствах-забруднювачах Дніпропетровської області виконуються наступні заходи з охорони та раціонального використання водних ресурсів:

На КП “Дніпроводоканал” ДМР” продовжуються роботи із заміни водопровідних мереж та каналізаційних мереж. Фактично профінансовано у звітному періоді 18,373 млн грн та 78,657 млн грн відповідно.

Також, підприємствами Кривбасу виконуються заходи, спрямовані на запобігання впливу на водний баланс річок Інгулець та Саксагань за рахунок перехоплення та повернення високомінералізованих вод до системи оборотного водопостачання та зменшення обсягу витоку фільтраційної води до дренажної системи від діючих хвостосховищ. Загальний обсяг перехоплених та повернутих дренажних та фільтраційних вод за 2024 рік складає понад 37 млн м³.



5. ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО ТА ЛАНДШАФТНОГО РІЗНОМАНІТТЯ, РОЗВИТОК ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ТА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ

1. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування національної екологічної мережі

Екологічна мережа – це єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, розвитку природного потенціалу територій, збереження оселищ цінних видів тваринного і рослинного світу, шляхів міграції тварин, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття шляхом об'єднання територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища.

Головною метою створення екологічної мережі є загальне покращення стану довкілля, забезпечення сталого існування біосфери шляхом усунення антропогенної фрагментації біогеоценотичного покриву, створення його функціональної цілісності та підвищення його здатності до самовідновлення.

З метою розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття у 2017 році рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII затверджено Схему екомережі.

Загальна характеристика

Усі елементи екомережі утворюють єдине ціле, об'єднують ділянки природних ландшафтів у територіальну цілісну систему. З огляду на функції, площу, видовий склад рослинного та тваринного світу в національній екологічній мережі виділяються елементи міжнародного, загальнодержавного та місцевого значення. У Дніпропетровській області визначені природні регіони, природні ядра, природні коридори та буферні зони.

Ядра екомережі. У класичному розумінні ядро екомережі (“core”) – це будь-яка територія (акваторія), в межах якої існують достатні умови для збереження певного комплексу видів аборигенної або переважно аборигенної біоти, природних екосистем і які здатні забезпечити подальше існування цих видів та екосистем, в усякому разі на певний найближчий (перші десятки-сотні років) час. Часто як в англomовній оригінальній літературі, так і в українських фахових публікаціях поняття “ядро екомережі” асоціюють також з поняттям “ключова територія” екомережі і вживають ці терміни як синоніми. Однак більш коректно ці поняття розділити, розглядаючи ключову територію як більш широке у порівнянні з ядром поняття. Ядро екомережі – це (за аналогією з ядром біосферного заповідника) цілісний природно-територіальний комплекс, в межах якого зберігається певний вид ландшафту з характерним для нього набором природних і слабо трансформованих екосистем, здатний до

саморегуляції інформаційних та речовинно-енергетичних потоків взагалі на різних ієрархічних рівнях. Звісно, чим більше розміри території і чим компактніша конфігурація ядра, тим більше можливостей щодо саморегуляції і стабільного подальшого існування і саморозвитку екосистем і популяцій. Однак, для різних типів екосистем, для різних видів організмів мінімальні необхідні розміри ядер можуть варіювати у великому діапазоні, який також може бути особливим для кожної конкретної одиниці ландшафтного районування. Функціонально ядра екомережі є оселищами для стабільних, повночленних популяцій аборигенних видів флори і фауни, а для вузькоендемичних та дуже рідкісних видів можуть слугувати головними рефугіумами (природними сховищами), в яких зберігаються або повністю всі природні популяції, або принаймні їхня більша частина.

Ключовими територіями екомережі можуть бути не лише значні за розмірами і цілісні природно-територіальні комплекси (ядра), але також і більш фрагментовані, локальні території, в тому числі незначних розмірів, у межах яких зберігаються не обов'язково повночленні ландшафтні комплекси, однак які відіграють роль оселищ для аборигенних видів флори та фауни, природних та напівприродних екосистем, відповідних даному ландшафту, а також (або) є естетично цінними ландшафтами, еталонними ділянками традиційного культурного або історичного ландшафту, репрезентують важливі ділянки геологічної спадщини тощо. За конфігурацією, на відміну від ядер екомережі в суворому (вузькому) розумінні останніх, ключові території можуть мати лінійну або кластерну конфігурацію, тобто це можуть бути вузькі смуги природної рослинності уздовж русел річок або по балках, ланцюжки невеликих озер або боліт на тлі агроландшафтів тощо. Такі ділянки одночасно виконують функції як ключових територій, так і екологічних коридорів.

Екокоридори, або сполучні території екомережі. На відміну від ключових територій та ядер екомережі, коридори можуть не мати чітких меж на місцевості, і на різних рівнях організації геосистем – популяційно-видовому, ценотичному, ландшафтному, геохімічному, можуть мати різні форми, конфігурацію, різні межі вертикального охоплення в літосфері та атмосфері і т.д. Наприклад, коридори для видів птахів можуть охоплювати не лише селітебні ландшафти, але й промислові та техногенні зони (наприклад деякі види соколів можуть обирати для гніздівлі промислові труби та градирні металургійних або коксохімічних підприємств, види риб водоплавні птахи обирають для зимівлі теплі ділянки з незамерзаючою водою на водоймах-охолоджувачах тепло станцій тощо. Екологічними коридорами для комплексу прісноводних видів організмів можуть бути не лише річки і струмки, що протікають через ділянки щільної міської забудови, але й магістральні, зрошувальні або дренажні канали тощо. Наприклад, гідрографічна мережа регіону включно з усіма річками, балками, ставками, іншими водоймами є прикладом системи сполучних коридорів, на які як на нитку намиста, нанизуються ключові території та відновлювальні ділянки. Другим прикладом чітко позначених на місцевості екокоридорів є вся мережа польових,

придорожніх та водозахисних лісосмуг. Класична інтерпретація екомережі західноєвропейськими авторами, які спираються в свою чергу на принципи міграційної теорії біогеографії, передбачає розподіл екокоридорів на *ландшафтні* (достатньо широкі смуги, які охоплюють витягнуті на великі відстані ділянки, в межах яких зберігаються характерні для даної місцевості сполучення ландшафтних фацій та урочищ); *лінійні* (вузькі і як правило протяжні коридори з неповноцінним спектром екосистем або представлені взагалі 1-2 типами біотопів, наприклад русло річки з вузькими береговими смугами в оточенні польових або урбаністичних ландшафтів); і *коридори-містки*. Останні являють собою ланцюжки відносно близько розташованих один від одного острівців з природними або напівприродними екосистемами чи лише їхніми фрагментами, розрізнених фоновими антропогенними ландшафтами (наприклад, полями). Відстані між острівцями є не критичними для переміщення по них певних видів тварин або поширення певних видів тварин або інших організмів, однак ці переміщення відбуваються періодично “стрибками”, “перебіжками” від ядра до ядра.

Відновлювальні ділянки екомережі можуть трактуватися в достатньо широких межах. По суті це можуть бути будь-які антропогенно змінені або повністю трансформовані ландшафти, які, однак, на період проектування і реалізації екологічної мережі вже не використовуються за попереднім господарським призначенням, певною мірою натуралізувалися, або принаймні процеси ренатуралізації в них вже намітилися з перспективою подальшої демутації екосистем до стану, наближеного до природного. Прикладами відновлювальних ділянок у складі екомережі Дніпропетровської області можуть бути покинуті толоки (вигони для худоби) навколо колишніх ферм, здичавілі покинуті сади, повністю знелюднені невеликі села, землі військових полігонів, відвали кар’єрів та шахт, осушені рибогосподарські ставки, водозбірні басейни на полях, які більше не використовуються і т.ін. Там, де такі ділянки можливо було дешифрувати на супутникових зображеннях під час складання схеми екомережі області в рамках даного проекту, їх було приєднано до загальних контурів ключових територіальних комплексів екомережі.

У більш віддаленій перспективі для організації збалансованих територіальних систем, в яких передбачається виведення з інтенсивного господарського обігу додаткових площ земель (акваторій), під відновлювальні ділянки пріоритетно визначати, наприклад, розорані нині схили крутосхили, ділянки з засоленням ґрунтів, подовидні заглиблення на вододільних поверхнях.

З часом, за позитивної динаміки процесів ренатуралізації екосистем, відновлювальні ділянки можуть змінювати статус у складі екомережі і переходити до категорії ключових територій і ядер так само як і до категорії екокоридорів.

Буферні зони екомережі є бажаним але не обов’язковим структурним елементом екомережі, особливо на ранніх стадіях її формування, коли надзвичайно важко виділити навіть ключові території. Такі зони створюються

навколо ключових ділянок, сполучних територій (коридорів), і можуть встановлюватися за необхідності також і навколо відновлювальних ділянок. На відміну від усіх попередніх ділянок буферні зони мають найбільш лояльний режим охорони, з можливістю використовувати їх у такі способи, які не будуть спричиняти до негативних наслідків у межах ключових територій, для захисту яких власно і виділяють буферні зони. Режим обмежень буферної зони в загальних рисах схожий на режим буферної зони біосферного заповідника. В сучасних умовах через проблеми, пов'язані з недосконалістю земельного законодавства та законодавства про екомережу виділяти буферні зони дуже проблематично, і раціональніше їх проектувати вже після нанесення на землевпорядних картографічні матеріали, надання статусу і забезпечення природоохоронного режиму ключовим ділянкам, ядрам і коридорам екомережі.

Загрози та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття

Антропогенні чинники призводять до зменшення площ природних екосистем, фрагментації середовищ проживання, зниження біологічного різноманіття, деградації ґрунтів, забруднення водних ресурсів, а також до змін в структурі ландшафтів. Це підвищує вразливість екосистем та знижує їх здатність до самовідновлення.

Дніпропетровський регіон – один з найбільших промислових та аграрних регіонів України. У структурі промисловості області переважне місце займають галузі важкої індустрії. Тут сконцентровані хімічні підприємства, гірничо-збагачувальні комбінати, металургійні заводи тощо, які є джерелами забруднення повітря, води та ґрунтів. Токсичні викиди та стоки мають здатність накопичуватись в екосистемах, що, в свою чергу, призводить до погіршення якості довкілля та зниження біологічного різноманіття.

Крім того, інтенсивний рівень сільського господарства в області призводить до втрати середовищ існування багатьох видів рослин і тварин через розорення земель, забруднення та деградації ґрунтів внаслідок використання пестицидів та добрив, зниження водного біорізноманіття через евтрофікацію водойм. Дренажні системи та іригаційні канали змінюють гідрологічний режим, що безпосередньо впливає на водно-болотні угіддя.

Невпинне розширення міст та розвиток транспортної інфраструктури спричиняють фрагментацію ландшафтів, що ускладнює переміщення видів і порушує екологічні зв'язки, знищення природних територій та зміни їхнього первісного виду.

Особливо відчутний вплив господарської діяльності людини зазнають:

- степові та лучні екосистеми, які є одними з найхарактерніших видів ландшафтів регіону – внаслідок розширення сільськогосподарських угідь, інтенсивного землеробства та надмірного випасання тварин;
- водні екосистеми – зазнають забруднення промисловими та господарськими відходами, що призводить до втрати рослинного та тваринного

різноманіття;

- річкові долини – зазнають знищення внаслідок активного розвитку урбанізаційних процесів, що призводить до зменшення природних територій вздовж річок, зміни русел та деградації прибережних екосистем;

- солончаки – зазнають змін та перетворень внаслідок проведення меліоративних робіт зі зменшення солонцюватості та перетворення солончаків на ріллю, що призводить до втрати специфічних видів рослин, пристосованих до умов високого вмісту солей в ґрунтах.

Разом з тим, помітно скоротилась кількість вегетуючих та квітучих ефемероїдів і ефемерів, у тому числі рідкісних та зникаючих видів, занесених до Червоної книги України. Звільнені екологічні ніші швидко заповнюються види з активною екологічною стратегією, внаслідок чого ділянки ковилових та типчакових степів починають поступово замінюватися угрупованнями пирію повзучого, куничника наземного та інших довгокореневищних злаків. Полезахисні лісосмуги повсюдно, а особливо в південних районах області, потерпають не тільки від випалів, але й від незаконних рубок. Внаслідок цього значна частина лісосмуг має вигляд дуже розріджених насаджень, а подекуди знищена повністю та втратила захисні функції.

У більш задовільному стані знаходяться землі лісового фонду, які є важливим елементом екомережі, але в області, яка знаходиться в степовій зоні, ліси займають незначні площі і не можуть суттєво впливати на формування безперервного екологічного каркасу. Крім того, в лісах відбуваються лісовідновні та суцільні санітарні рубки, нерідко трапляються лісові пожежі, влаштовуються локальні кар'єри для видобутку піску, що загалом також поступово знижує захисну роль лісів для довкілля та їх значення як елементів екомережі.

Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

Поняття біологічне різноманіття включає в себе різноманітність у рамках виду, між видами і різноманіття екосистем. Зменшення біологічного різноманіття в значній мірі є результатом діяльності людини. Основну загрозу для біорізноманіття становлять незаконні забудови та вирубка лісів, браконьєрство, розорювання територій, поширення видів рослин і тварин, нерегульоване випасання великої рогатої худоби, інтродукція чужорідних видів непригаманих певному виду ландшафтів. Збереження біологічного різноманіття передбачає охорону водночас і окремих особин, їхніх груп у межах певної території, й екосистем у цілому з їхнім середовищем існування.

Питання збереження біорізноманіття включені до Програми. Аналіз багаторічних даних свідчить про те, що заповідний режим та заходи з охорони безумовно позитивно впливають на стан мешкання та перебування усіх рідкісних видів тварин на території Дніпропетровської області. З метою збереження рідкісних видів рослин і тварин, що перебувають під загрозою зникнення, на території області затверджені Червоні списки тварин та рослин

Дніпропетровської області (рішення обласної ради від 27.12.2011 № 219-10/VI).

Природний рослинний покрив зберігся у вигляді фрагментів на загальному фоні розораних площ і представляє собою вузькі смуги по річкових долинах, балках, на площах відчужень, вздовж залізничних колій та інші, а також на природоохоронних територіях в межах природно-заповідного фонду.

Дніпропетровська область має багатий і різноманітний ландшафт, що обумовлено її географічним положенням, кліматичними умовами та особливостями рельєфу. Основні екосистеми області включають:

степи – є природними пасовищами і мають високу біорізноманітність флори та фауни, відзначаються сезонною зміною вигляду та видовою композицією рослинного покриву. Тут домінують багаторічні злакові рослини, такі як ковила, типчак, пирій, а також різноманітне різнотрав'я – полин, шавлія, сон-трава;

луки (заплавні, низинні) – землі, вкриті лучною рослинністю, зосереджені в долинах річок і по тальвегах балок, тут переважають багаторічні трави – конюшина, тимофіївка, тонконіг, а також квіткові рослини. Заплавні луки зазвичай знаходяться на алювіальних ґрунтах, які періодично затоплюються річковими водами та характеризуються наявністю таких видів як осока, рогіз, лепеха;

солончаки (зосереджені переважно в долинах річок Орелі, Самари, Дніпра, Вовчої) – мають унікальні екологічні умови спричинені високим вмістом солей у ґрунті, флора яких представлена специфічними видами, пристосованими до існування в умовах солоного середовища – солянка, сарсазан, солонець;

прибережно-водні угруповання, досить широко розповсюджені в межах області у вигляді приозерних, прирічкових заростей очерету, рогозу, куги та інше. Після зарегулювання річок, забудови та внаслідок інших антропогенних чинників площа їх постійно зменшується. Найбільше таких угруповань зосереджено в долинах річок Самари і Орелі;

вторинні екосистеми на техногенних територіях. Зважаючи на те, що техногенні території можуть бути дуже різноманітними за своїм походженням і характером (відвали гірничо-збагачувальних комбінатів, смуги відчуження вздовж залізниць, території промислових підприємств та ін.), вторинні екосистеми на таких територіях також можуть мати різні особливості. Такі екосистеми характеризуються поширеністю швидкоростучих, малопоживних, ксерофітних, пристосованих до забруднення ґрунту та атмосфери рослинних угруповань. Ці рослинні угруповання формуються на порушених землях спонтанно, найчастіше утворюючи своєрідні рідколісся, які через 40 – 50 років після початку формування набувають риси природних рослинних фітоценозів.

За останні роки становище природної рослинності різко погіршилося, так як залишки степових зональних та інших типів фітоценозів знищуються при розорюванні схилів, балок, ґрунтозахисних зон біля водойм. Значний негативний вплив на екосистеми спричиняють військові дії та пожежі.

Наслідки підризу Каховської ГЕС завдали величезної екологічної шкоди –

одномоментне зменшення води у водосховищі призвело до осушення земель, порушення гідрологічного стану підземних вод і, як наслідок, зміна кліматичного режиму регіону. Все це призвело до пагубних наслідків для екосистем Дніпропетровщини.

Усе це призвело до того, що більшість в минулому звичайних видів стали в тій чи іншій мірі рідкісними, зникаючими і в даний час включені до Червоної книги України, Червоного списку Дніпропетровської області.

У рамках природоохоронних та освітніх заходів свого часу були видані серії робіт про біорізноманіття Дніпропетровської області: “Ссавці (Mammalia)”, “Дошові черв’яки (Lumbricidae)”, “Земноводні та плазуни (Amphibia et Reptilia)”, “Булавовусі лускокрилі (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)”, “Круглороті (Cyclostomata)”, “Риби (Pisces)”, “Птахи” (I том) та про природно-заповідний фонд:

1. Заповідні куточки на Дніпропетровщині: Заказники.
2. Ботанічні сади Дніпропетровщини: Дніпровський ботанічний сад ДНУ ім. Олеся Гончара та Криворізький ботанічний сад НАН України.
3. Парки-пам’ятки садово-паркового мистецтва у містах Дніпропетровської області.
4. Пам’ятки природи Дніпропетровської області.
5. Законодавчо-нормативні акти України щодо організації територій та об’єктів природно-заповідного фонду.

Однією з основних задач установ природно-заповідного фонду є збереження біологічного різноманіття тварин і рослин. Цей напрямок роботи відповідає також Пан-Європейській Стратегії Збереження Біологічного і Ландшафтного різноманіття (Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy “PES”), в якій беруть участь 55 країн. В сферу дії цієї Стратегії включена також територія України. Згідно одній з основних засад даної стратегії є визнання необхідності збереження біологічного різноманіття як запоруки збереження людства взагалі. Керуючись наведеними положеннями природний заповідник “Дніпровсько-Орільський” проводить заходи зі збереження біологічного різноманіття цілорічно, в тому числі – до Міжнародного дня біологічного різноманіття (МДБР).

Для підвищення екологічної свідомості суспільства інформація щодо відзначення Міжнародного дня біорізноманіття була висвітлена на офіційній сторінці департаменту у соціальній мережі Facebook та через місцеві електронні та друковані засоби інформації.

З метою вирішення соціальних та економічних проблем, а також подолання довгострокових екогідрологічних наслідків руйнування Каховської ГЕС Міністерством освіти та науки України спільно з Національною академією наук України було ініційовано замовлення пріоритетної науково-технічної розробки “Вплив руйнування Каховської ГЕС та знищення Каховського водосховища на водогосподарський баланс басейну Дніпра”.

Формування національної екомережі

З метою розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття у 2017 році затверджено Схему екомережі.

Основною метою Програми є формування територіально-функціональної системи екологічної мережі в області, яка забезпечить збільшення відсотку заповідності, а також збереження всього різноманіття природних і напівприродних типів ландшафтів, геологічних пам'яток, ґрунтів, популяцій рідкісних та зникаючих видів флори та фауни регіону, можливість природних шляхів міграції та поширення видів рослин і тварин.

Слід підкреслити, що у складі ключових територій екомережі, організованих за басейновим принципом, не всі ділянки мають однакову природоохоронну цінність, і контури ключових територій не обов'язково мають співпадати з контурами об'єктів природно-заповідного фонду, які створюються в межах цих ключових територій. Адже до складу ключових територій входять не лише ядра, але й сполучні території, екокоридори, і частково навіть відновлювальні ділянки екомережі, які можуть виконувати свої функції поза межами природно-заповідного фонду не менш успішно, аніж у його складі.

Створення повноцінних, реально діючих заповідних об'єктів з власною інфраструктурою, яка повинна враховувати всі природні і соціально-економічні передумови для їх функціонування – складна справа, яка потребує значних коштів і залучення достатнього кваліфікованого науково-виробничого потенціалу.

Наявність потужних запасів мінеральної сировини і ґрунтово-кліматичні умови зумовлюють високу концентрацію промислових об'єктів і розвиток аграрного сектору. У результаті більша частина земель антропогенно трансформована. В таких умовах дуже складним є питання виявлення і заповідання природних територій і об'єктів. У той же час, заповідна справа розглядається як головний засіб для комплексного вирішення важливих екологічних проблем, таких як збереження біорізноманіття, відновлення і підтримка екологічного балансу в біосфері в умовах техногенного забруднення тощо.

Чинний порядок резервування цінних для заповідання територій та об'єктів визначений статтею 55 Закону України “Про природно-заповідний фонд України” (у редакції від 27.05.2021), відповідно до якої резервуванню підлягають території, що включають землі державної та комунальної власності, на період до п'яти років, з розробкою технічної документації із землеустрою, яка погоджується та затверджується відповідно до вимог Земельного кодексу України. Так, департаментом екології та природних ресурсів облдержадміністрації в 2023 році було погоджено технічну документацію із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів в межах басейну річки Інгулець на території Глеюватівської сільської ради Криворізького району, затверджена рішенням Глеюватської сільської ради від 17.11.2023 № 2123, площа 390,1745 га.

Також, за поданням облдержадміністрації вперше в області затверджено

проект організації території об'єкта природно-заповідного фонду, а саме – проект організації території регіонального ландшафтного парку “Самарські плавні”, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів на території Піщанської сільської ради Новомосковського району (рішення Дніпропетровської обласної ради від 08.12.2023 № 366-18/VIII).

Переліки територій та об'єктів екологічної мережі Дніпропетровської області наведений у таблиці 5.1.1.

Загальна площа ключових територій екомережі Дніпропетровської області (рис. 5.1.1.) складає 798 831 га, в тому числі у відсотках до площі району або міста, а саме:

- Дніпровський район* 131 853 га (23,5 %);
- Кам'янський район 126 870 га (26,4 %)
- Криворізький район* 103 141 га (18,0 %);
- Нікопольський район 94 279 га (27,7 %);
- Павлоградський район* 82 993 га (34,2 %);
- Самарівський (колишній Новомосковський) район 87 319 га (25,1 %);
- Синельниківський район 135 570 га (20,5 %);
- місто Дніпро* 16 513 га (40,8 %);
- місто Кам'янське 3 480 га (25,2 %);
- місто Кривий Ріг 16 813 га (41,6 %).

Дніпровський район* - вилучено земельну ділянку, зарезервовану для створення об'єкта природно-заповідного фонду “Дніпрові пороги” площею 40,0 га, відповідно до рішення Дніпропетровської обласної ради від 26.02.2021 № 31-4/VIII “Про внесення змін до рішення обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII “Про затвердження проекту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області” (зі змінами)”.

Криворізький район* - вилучено земельну ділянку орієнтованою площею 143,16 га, відповідно до рішення Дніпропетровської обласної ради від 16.03.2018 № 317-12/VII “Про внесення змін до рішень обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII “Про затвердження проекту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області” та від 21.10.2015 року № 680-34/ VI “Про Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки” (зі змінами).

Синельниківський район* - вилучено земельну ділянку орієнтованою площею 228 га, відповідно до рішення Дніпропетровської обласної ради від 22.06.2018 № 352-13/VII “Про внесення змін до рішення обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII “Про затвердження проекту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області”.

Павлоградський район* - вилучено земельну ділянку орієнтованою площею 210 га, відповідно до рішення Дніпропетровської обласної ради від 22.06.2018 № 352-13/VII “Про внесення змін до рішення обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII “Про затвердження проекту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області”.

місто Дніпро* - вилучено земельну ділянку орієнтованою площею 42,0 га, відповідно до рішення Дніпропетровської обласної ради від 07.12.2018 № 411-15/VII “Про внесення змін до рішень обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII “Про затвердження проекту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області” та від 21.10.2015 року № 680-34/ VI “Про Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки” (із змінами);

- вилучено земельну ділянку загальною площею 2,0 га, відповідно до рішення Дніпропетровської обласної ради від 07.12.2018 № 411-15/VII “Про внесення змін до рішень обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII “Про затвердження проекту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області” та від 21.10.2015 року № 680-34/ VI “Про Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки” (із змінами);

- вилучено земельну ділянку загальною площею 2,0 га, відповідно до рішення Дніпропетровської обласної ради від 22.02.2019 № 450-16/VII “Про внесення змін до рішень обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII “Про затвердження проекту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області” та від 21.10.2015 року № 680-34/ VI “Про Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки” (із змінами);

- вилучено земельну ділянку, зарезервовану для створення об'єкта природно-заповідного фонду “Балка Довга”, загальною площею 3,3582 га відповідно до рішення Дніпропетровської обласної ради від 05.11.2021 № 123-8/VIII “Про внесення змін до рішення обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII “Про затвердження проекту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області”.

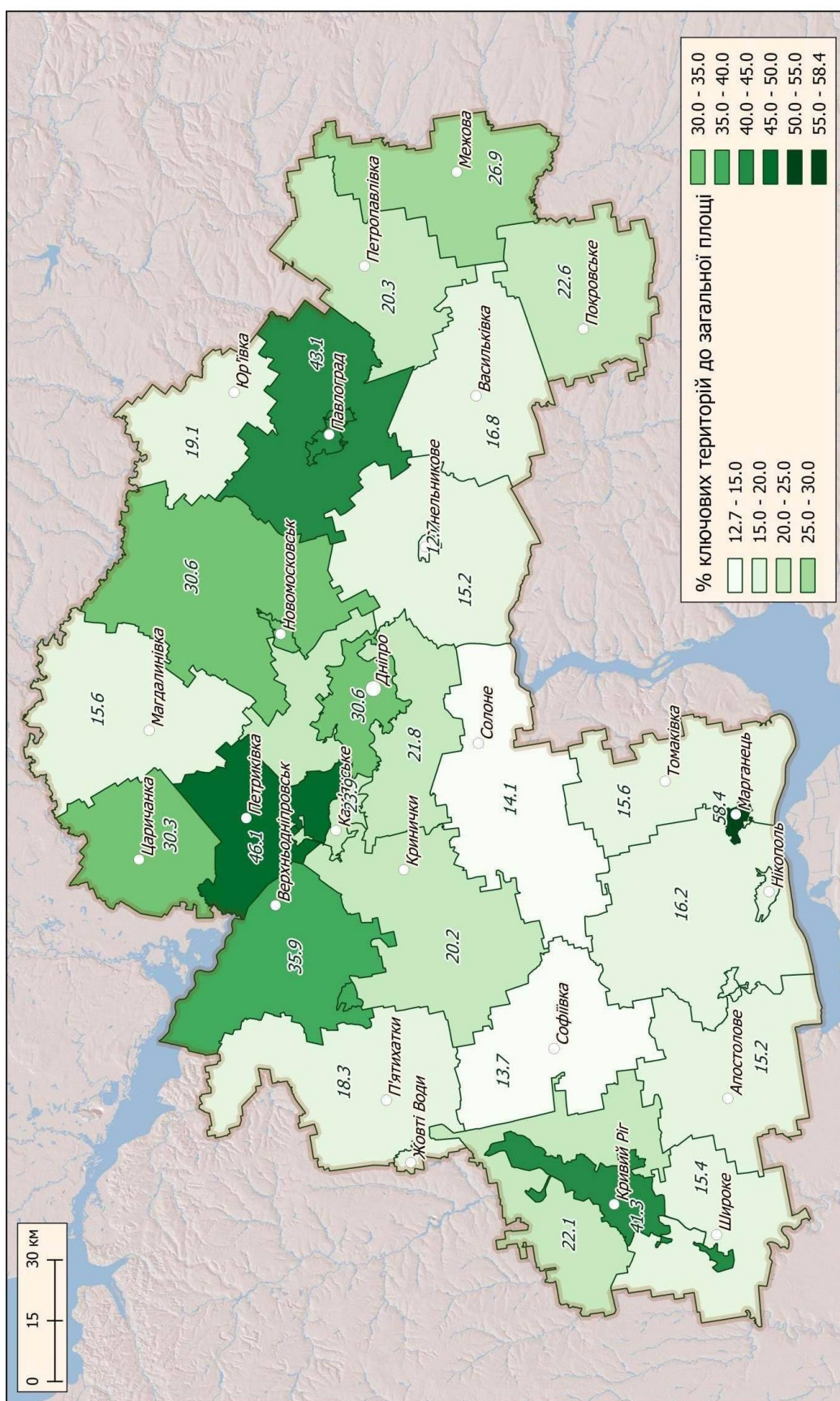


Рис. 5.1.1.1. Частка ключових територій екомережі у загальній площі земель по районах Дніпропетровської області

Таблиця 5.1.2. Переліки територій та об'єктів екомережі

№ з/п	Серійний номер	Назва	Назва органу, дата прийняття та № рішення про включення території та об'єкта до переліку	Місце розташування	Площа, га	Обліковий / кадастровий номер та цільове призначення	Власник (користувач) земельної ділянки	Стисла характеристика природоохоронної цінності
1	2	3	4	5	6	7	8	9
І. Загальнодержавного значення								
Ключові								
1	1	Природний заповідник Дніпровсько-Орільський	Постанова РМ УРСР 15.09.1990 № 262	Дніпровський район	3766,2	1221455400:01:013:0008 1223757100:02:001:0005	Дніпровсько-Орільський природний заповідник	Унікальні ландшафти долини р. Дніпро і р. Оріль з плавневими лісами і озерами, типова рідкісна флора і фауна.
2	112	Ландшафтний заказник Приорільський	Указ Президента України 09.12.1998 № 1341/98	Самарівський (раніше Новомосковський) район	8377,0	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація; Магдалинівська сільська рада; ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Перещепинська міська територіальна громада	Заплавно-терасовий природний комплекс із типовими і унікальними для різноманітних типчакково-ковилового степу солонцевими, солончаковими, лучними і дібровними екосистемами.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	113	Ландшафтний заказник Богданівський	Указ Президента України 09.12.1998 № 1341/98	Нікопольський район (біля м. Покров)	1387,0	–	АТ “ОГЗК” ДСПП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Покровська міська територіальна громада	Збереження природного середовища на порушених землях з типовим для підзони типчаково-полинового степу, відтворення популяцій рідкісних та цінних видів рослин і тварин занесених до “Червоної книги України”.
4	2	Ландшафтний заказник Балка Північна Червона	Постанова РМ УРСР 12.12.1983 № 495	Криворізький район північно-західна околиця м. Кривий Ріг	28,0	–	Виконавчий комітет Тернівської районної у місті Кривий Ріг ради	Збереження і відтворення цінного природного ландшафту великої степової балки з унікальними виходами гірських порід Криворізької серії по її схилах, а також всього комплексу рослинного і тваринного світу.
5	3	Ландшафтний заказник Кільченський	Постанова РМ УРСР 28.10.1974 № 500	Дніпровський район м. Підгородне	100,0	–	Дніпропетровська райдержадміністрація	Збереження і відтворення цінного природного ландшафту степової р. Кільчень та приліглих лісових масивів.
6	4	Ландшафтний заказник Комарівщина	Постанова РМ УРСР 12.12.1983 № 495	Перещепинське лісництво, кв. 38, 39, 45, 46, 47 Самарівський (раніше Новомосковський) район	288,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Покровська селищна територіальна громада	Рідкісні та цінні природні комплекси, що поєднують байрачні лісові масиви в степовій зоні.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	5	Ландшафтний заказник Солоний лиман	Постанова РМ УРСР 25.02.1980 № 132	Самарівський (раніше Новомосковський) район, між с. Новотроїцьке, Знаменівка	341,0	–	Піщанська сільська територіальна громада Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація	Представляє собою озеро з островами в долині р. Самара, де є мул і ропа з цінними лікувальними властивостями. Місце зростання цінних видів солончаків та гніздування рідкісних видів птахів.
8	116	Ландшафтний заказник Інгулецький степ	Указ Президента України від 21.02.2002 № 167/2002	Криворізький район с. Недайвода	65,6	–	Глеюватська сільська територіальна громада Криворізька райдержадміністрація	Знаходиться в долині р. Інгулець, на схилах та по дну долини відкриваються корінні породи (сірі граніти), які створюють скелясті береги висотою до 20 та більше метрів. У складі гідробіоти зустрічаються представники реофільного комплексу, який в регіоні знаходиться на межі зникнення.
9	117	Ландшафтний заказник Бакаї	Указ Президента України від 12.09.2005 № 1238/2005	Синельниківський район с. Васильківка, с. Вовчанське	690,0	–	Синельниківська (колишня Васильківська) райдержадміністрація Васильківська селищна територіальна громада	Являє собою типи лучних долин, руслової екосистеми де розташована значна кількість стародавніх залишків різних озер та бакаїв. Включає штучні та природні лісонасадження, що розташовані на підвищених елементах рельєфу.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	118	Ландшафтний заказник Преображенський	Указ Президента України від 12.09.2005 № 1238/2005	Синельниківський район с. Богданівка, селище Правда, с. Преображенське	312,6	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Васильківська селищна територіальна громада	Являє собою систему природних комплексів долини р. Вовчої, кам’янистих схилів та відслонень кристалічних порід.
11	119	Ландшафтний заказник Дебальцевські лимани	Указ Президента України від 12.09.2005 № 1238/2005	Синельниківський район с. Дебальцеве, с. Перевальське	429,3	–	Синельниківська (колишня Васильківська) райдержадміністрація Васильківська селищна територіальна громада	Представляє собою острівок та пасовища, які вкращені в орні землі та періодично загоплюються. З загальної площі заказника 57 % займають водно-болотні екосистеми – природні та штучні водойми, озера, стариці, а також луки.
12	120	Ландшафтний заказник Вишневецький	Указ Президента України від 12.09.2005 № 1238/2005	Кам’янський район с. Семенівка, с. Барвінок	615,0	–	Кам’янська (колишня Криничанська) райдержадміністрація Криничанська селищна територіальна громада	Байрачно-степовий комплекс верхів’я р. Мокрої Сури. Місце гніздування рідкісних видів птахів; рідкісні рослини утворювання; місце зростання 11 видів рослин, занесених до Червоної книги України.
13	121	Ландшафтний заказник Мар’їн гай	Указ Президента України від 12.09.2005 № 1238/2005	Синельниківський район с. Дмитрівка, с. Бажани, с. Миколаївка, с. Катеринівка	2803,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Миколаївська сільська територіальна громада	Долина р. Самари з добре збереженими у природному стані мальовничими заплавами ландшафтами. Місце гніздування рідкісних видів птахів, занесених до Червоної книги України.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
14	122	Ландшафтний заказник Петропавлівські лимани	Указ Президента України від 12.09.2005 № 1238/2005	Синельниківський район с. Коханівка, с. Брагинівка, с. Самарське, с. Петропавлівка, с. Петрівка, с. Миколаївка	4193,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Брагинівська сільська територіальна громада	Добре збережені у природному стані мальовничі заплави ландшафти р. Самари. Водно-лучні системи утворюють сприятливі умови для життя значного ступеню біорізноманіття.
15	127	Ландшафтний заказник Кам’янський прибережно-річковий комплекс	Указ Президента України від 25.11.2008 № 1078/2008	Криворізький район с. Михайлівка, с. Кам’янка, с. Токівське, с. Грушівка	2615,0	–	Грушівська сільська територіальна громада Криворізька (колишня Апостолівська) райдержадміністрація	Особливу цінність представляють ксерофітні степові комплекси герпетофауни, включаючи рідкісні види. Являється межею ареалів лісових і степових видів.
16	178	Ландшафтний заказник Межиріччя	Указ Президента України від 27.07.2016 № 312/2016	Павлоградський район Міжріччя рік Самара та Вовча с. В’язовок, с. Вербки, с. Булахівка, с. Межиріч	2756,16	–	Вербківська сільська рада Межирізька сільська рада ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	Цінний природний комплекс, що розташований у межах степових долинно-терасового та придолинно-терасового ландшафтів у межах річок Самара та Вовча.
17	179	Ландшафтний заказник загально-державного значення “Базавлуцький прибережно-річковий комплекс”	Указ Президента України від 11.04.2019 № 139/2019	Нікопольський район поблизу с. Лошкарівка, с. Шевченкове, с. Крутий Берег, с. Іванівка, с. Маринопіль, с. Шишкіно, с. Миронівка, с. Шолохове, с. Олександрівка, с. Перевізьські хутори	3538,12	–	ДП “Нікопольське регіональне управління водних ресурсів”, Нікопольська райдержадміністрація Першотравневська сільська територіальна громада Покровська міська територіальна громада	Цінний ландшафтний комплекс, що включає в себе долину нижньої течії р. Базавлук та її лівої притоки р. Солоної, а також Шолоховське водосховище № 2.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
18	6	Лісовий заказник Уроцище Яцево	Постанова РМ УРСР 19.04.1977 № 198	Дніпровський район с. Любимівка, Любимівське лісництво кв. 18 - 20	175,0	009:001004:00000044 009:001004:00000045 009:001004:00000046 009:001004:00000047	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Любимівська сільська територіальна громада	Рідкісний байрачний лісовий масив природного походження на Лівобережжі Дніпра, який зберігся на півдні в умовах типового чорноземного степу. Має велике ґрунтозахисне, водорегулююче та науково-пізнавальне значення.
19	7	Лісовий заказник Велика Западня	Постанова РМ УРСР 28.10.1974 № 500	Кам'янський район с. Зарічне, Верхньодніпровське лісництво кв. 3, 4	157,0	009:001004:00000040	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Верхньодніпровська міська територіальна громада	Зразок закріплення діючого яру шляхом заліснення і використання непридатних земель та перетворення їх у продуктивні лісові площі.
20	8	Лісовий заказник Грушеватський	Постанова РМ УРСР 28.10.1974 № 500	Кам'янський район с. Іванівка П'ятихатське лісництво кв. 58 - 90	598,0	009:001004:00000042 009:001004:00000043	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Петриківська селищна територіальна громада	Лісовий масив штучного походження, закладений у 1881 році на плаги, порізаною балками. Відображає історію степового лісорозведення. Має науково-пізнавальне значення.
21	9	Лісовий заказник Комісарівський	Постанова РМ УРСР 28.10.1974 № 500	с Кам'янський район с. Новоукраїнка П'ятихатське лісництво кв. 9 - 46	946,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Вишнівська селищна громада	Лісовий масив, закладений у 1876 році в умовах приводороздільно-балочного ландшафту. Є зразком степового лісорозведення на Дніпропетровщині і об'єктом наукових досліджень.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
22	10	Лісовий заказник Дібрівський	Постанова РМ УРСР 28.10.1974 № 500	Синельниківський район с. Великомихайлівка, Великомихайлівське лісництво кв. 1-24, 26-29, 31-39	1079,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Великомихайлівська сільська територіальна громада	Визначений лісовий масив, закладений в 1863 році, який є зразком успішного розведення лісу в степу.
23	11	Ботанічний заказник Грабівський	Постанова РМ УРСР 28.10.1974 № 500	Кам’янський район с. Біленщина, Мишуринорізьке лісництво кв. 45 - 47	207,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Лихівська селищна територіальна громада	Рідкісне урочище природного лісу з наявністю граба звичайного на південно-східній межі його поширення. Має науково-пізнавальну цінність і велике естетичне значення.
24	12	Ботанічний заказник Балка Бандурка	Постанова РМ УРСР 28.10.1974 № 500	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Євелько-Миколаївка	125,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Губинська селищна територіальна громада	Єдине місце на Дніпропетровщині на правому березі річки Самари, де зростає зникаюча реліктова рослина – хвоц великий, який підлягає особливій охороні.
25	13	Орнітологічний заказник Булахівський лиман	Постанова РМ УРСР 19.04.1977 № 198	Павлоградський район с. Булахівка	100,0	009:00100 4:0000004 1	Межирицька сільська територіальна громада Павлоградська райдержадміністрація	Місце постійної концентрації значної кількості водоплавних птахів, нагулу та гніздування таких рідкісних, як шилодзьобики, степової дерихвістки, а також кулика-ходулончика і сірого журавля – видів занесених до Червоної книги України.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
26	14	Орнітологічний заказник Волошанська дача	Постанова РМ УРСР 28.10.1974 № 500	Павлоградський район с. Преображенка Юр'ївське лісництво, кв. 1 - 12	648,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Царичанська селищна територіальна громада	Унікальний осередок гніздування в байрачному лісі рідкісних видів птахів, в тому числі сов, неситі, домового сича та інших.
27	15	Комплексна пам'ятка природи Урочище “Лелія”	Розпорядження РМ УРСР 14.10.1975 № 780-Р	Дніпровський район біля с. Турово	30,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Царичанська селищна територіальна громада	Степова ділянка з цінною різногравно-типчакowo-ковиловою рослинністю на залишках укріпленої лінії, побудованої у XVIII сторіччі. Серед рідкісних рослин ковила Лесінга, стоколос прибережний, типчак борознистий та інші.
28	16	Ботанічна пам'ятка природи Урочище Паськове	Розпорядження РМ УРСР 14.10.1975 № 780-Р	Кам'янський район В 4 км південніше с. Івашкове Бородаївське лісництво, кв. 47	56,0	009:001005:0000002	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Верхньодніпровська міська територіальна громада	Байрачний лісовий масив біля с. Паськове, що являє собою єдину в області кленово-берестову діброву природного походження.
29	17	Геологічна пам'ятка природи Скелі Мопра	Розпорядження РМ УРСР 14.10.1975 № 780-Р	м. Кривий Ріг	62,0	–	Департамент регулювання містобудівної діяльності та земельних відносин Криворізької міської ради	Унікальні виходи наденну поверхню залізистих і сланцевих порід криворізької серії докембрію, що є пам'яткою давньої розробки залізної руди на Криворіжжі. Висота окремих скель до 28 метрів.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
30	18	Ботанічний сад Дніпропетровського національного університету	Постанова Держком-природи УРСР 26.07.1972 № 22 /зміни Указ Президента України від 20.08.1996 № 715/96	пр. Гагаріна, 72, м. Дніпро	33,0	–	Дирекція Дніпровського ботанічного саду Дніпропетровського національного університету	Створення умов для реалізації довгострокової програми розвитку ботанічного саду, реконструкції багаторічних насаджень рідкісних видів місцевої та світової флори.
31	19	Криворізький ботанічний сад НАН України	Постанова Президії Академії наук України 20.05.1992 № 144	м. Кривий Ріг, Тернівський район	75,0	–	Дирекція Криворізького ботанічного саду НАН України	Основними напрямками наукових досліджень є розробка наукових основ рекультивації порушених промисловими роботами земель, інтродукція та акліматизація нових видів рослин, що є перспективними для озеленення Кривбасу. Збагачення та раціональне використання рослинних ресурсів в умовах техногенного середовища.
32	20	Парк ім. Шевченка	Постанова РМ УРСР 26.07.1972 № 22	пл. ім. Шевченка, 1, м. Дніпро	45,0	–	Комунальне підприємство “МІСЬКА ІНФРА-СТРУКТУРА” Дніпровської міської ради	З 1790-х років до 1925 року – Потьомкінський сад. Являє собою один з головних садово-паркових комплексів м. Дніпро. Різноманітний ботанічний склад, наявність цінних парко-архітектурних споруд представляє собою велику науково-пізнавальну, рекреаційну та естетичну цінність.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
II. Місцевого значення								
Ключові								
33	124	РЛП Дніпрові пороги	Рішення обласної ради від 25.09.2008 № 443- 16/V	Дніпровський район Микільське лісництво	4917,9	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Солонянська селищна територіальна громада	Збереження та відтворення в природному стані комплекс придніпровських глибоких балок і ярів з байраками, степом і штучним лісом, гранітних скель з унікальним ендемичним рослинним комплексом.
34	139	РЛП Дніпровські ліси	Рішення обласної ради від 22.09.2010 № 783- 27/V	Дніпровський район с. Обухівка, с. Балівка м. Дніпро Обухівське лісництво	4514,5	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”; Дніпровська райдержадміністрація; Дніпровська міська рада	Територія включає в себе природний комплекс річкових терас. Всі водойми та болота по суті являють собою єдину макросистему, яка визначає існування і розвиток усього біологічного різноманіття даної території. Домінуючими типами рослинності є рукотворні ліси, представлені сосновими борами, осокирниками, дубовими та білокащевими насадженнями.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
35	150	РЛП Самарські плавні	Рішення обласної ради від 03.02.2012 № 247-11/VI	Самарівський (раніше Новомосковський) район біля с. Орлівщина	2823,3	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Піщанська сільська територіальна громада	Являє собою унікальний природний комплекс, який сформувався в пониззі долини р. Самари. Переважна більшість просторів території парку вкрита водною поверхнею Самарської затоки та системи з її придаткових водойм, в яких формуються донні субстрати різних типів – переважно мулісті та мулісто-піщані відклади різної потужності.
36	175	РЛП Балка Кобиляна	Рішення обласної ради від 05.12.2014 № 597-28/VI	Криворізький район біля сел Благодатне, Григоріївка, Шестерня та Ганнівка	1844,0	–	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Широківська селищна територіальна громада	Розташований в басейні р. Інгулець і представлений різними родами та видами ландшафтних геосистем. Всі вони мають різний ступінь антропогенного порушення, але на деяких ділянках збереглися урочища слабо змінених ландшафтів середнього степу України.
37	21	Ландшафтний заказник Балка Північна Червона	Рішення обл-виконкому від 09.06.1988 № 231	Північно-західна околиця м. Кривого Рогу	26,0	016:000101:00000001	Виконавчий комітет Тернівської районної у місті Кривий Ріг ради ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	Являє собою ділянку, покриту степною та петрофільною рослинністю, типовою для правобережного злаколугового степу.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
38	22	Ландшафтний заказник Балка Цегляна	Розпорядження голови ОДА 28.09.1992 № 473	Дніпровський район с. Ново-олександрівка	2,5	–	ТОВ “Керамброк” Новоолександрівська сільська територіальна громада	Врізається у круглий правий схил долини р. Мокра Сура, служить сховищем різнотравно-тіпчаково-ковилового степу і більше тисячі видів степових тварин.
39	24	Ландшафтний заказник Старовишневецький	Рішення обласного комітету 07.12.1985 № 703, (зміни розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р)	Синельниківський район с. Старо-вишневецьке	113,4	009:000101:00000240	Синельниківська районна організація УТМР Роздорська селищна територіальна громада	Являє собою лісовий масив, що зростає на схилах і дні балки Піщаної. Особливо цінні вікові дубові насадження, а в трав’яному покриві рідкісний вид – тюльпан дібровний.
40	25	Ландшафтний заказник Отченашкові наділи	Розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р	Дніпровський район м. Підгородне	400,0	–	Підгородненська міська територіальна громада	В заказник входять різноманітні степові, лучні, болотні угруповання межиріччя р. Самара та р. Кільчень.
41	114	Ландшафтний заказник Вершина	Рішення обласної ради 16.10.1998 № 70-3/XXIII	Синельниківський район біля хутора Вершина та с. Просяна	48,4	–	ВАТ “Просянський гірничо-збагачувальний комбінат” Маломихайлівська сільська територіальна громада	Територія представляє собою відвали Вершинського кар’єру і є резерватом збереження корисних, рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин, охорони степового біорізноманіття в регіоні.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
42	23	Ландшафтний заказник Візирка	Рішення облради від 28.12.2001 № 502-19/XXIII	Криворізький район на північній околиці м. Інгuleць	121,0	1211000000:12:051:0002; 1211000000:12:056:0001; 1211000000:12:031:0001	ПрАТ "ІНГЗК"	Самовідновлені природні екосистеми на відвалах Інгuleцького ГЗК, резерва рідкісних видів рослин і тварин з Червоної книги України.
43	115	Ландшафтний заказник Уроцище Хорошево	Рішення облради від 28.12.2001 № 502-19/XXIII	Синельниківський район біля с. Хорошеве	15,0	–	Іларіонівська селищна рада	Степова балка з цілісним ковилимовим степом, високим рівнем біорізноманітності та значною кількістю видів, занесених до Червоної книги України.
44	125	Ландшафтний заказник Тернівський	Рішення облради від 25.09.2008 № 442-16/V	Павлоградський район с. Нова Дача, Нова Русь, Зелене, Поперечне	2156,4	–	Павлоградська райдержадміністрація Богданівська сільська територіальна громада	Розташований в басейні р. Самара в межах долини р. Тернівка. У ньому поєднані частково залісені степові цілинки із лугово-болотними комплексами.
45	126	Ландшафтний заказник Балка Городище	Рішення обласної ради від 27.11.2008 № 482-17/V	Павлоградський район с. Привовчанське та Троїцьке	1053,58	–	Павлоградська райдержадміністрація Троїцька сільська територіальна громада	Територія заказника представляє собою частину яружно-балкової системи і охоплює заплаву та борову тераси р. Дніпро та р. Самари.
46	128	Ландшафтний заказник Уроцище Могила Баба	Рішення облради від 29.01.2009 № 521-18/V	Павлоградський район с. Межиріч та Булахівка	625,7	–	Павлоградська райдержадміністрація Межиріцька сільська територіальна громада	Територія заказника представляє собою широко розвинуту ярово-балкову і долинно-балкову типів місцевостей, що простягається південніше долини р. Самари від Дніпра до р. Вовчої.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
47	129	Ландшафтний заказник Річка Соломчина	Рішення облради від 18.12.2009 № 657-22/V	Синельниківський район між селами Рубанівське, Аврамівка та Червона Долина	385,09	–	Синельниківська (колишня Васильківська) райдержадміністрація Васильківська селищна територіальна громада	Територія заказника представляє собою балкові та заплавні місцевості, систему штучних водойм.
48	130	Ландшафтний заказник Гришаї	Рішення облради від 18.12.2009 № 657-22/V	Синельниківський район між селами Лиса Балка, Гришаї та Дубовики	134,24	–	Синельниківська (колишня Васильківська) райдержадміністрація Дубовиківська сільська територіальна громада	Територія заказника представляє собою балкові комплекси та штучні водойми.
49	131	Ландшафтний заказник Новогригорівський	Рішення облради від 18.12.2009 № 657-22/V	Синельниківський район на захід від с. Павлівка	338,87	–	Синельниківська (колишня Васильківська) райдержадміністрація Васильківська селищна територіальна громада	Територія заказника представляє собою придолинно-балкові комплекси природні та штучні водойми.
50	132	Ландшафтний заказник Чаплино-Васильківський	Рішення облради від 18.12.2009 № 657-22/V	Синельниківський район на південь від с. Григорівка	825,58	–	Синельниківська (колишня Васильківська) райдержадміністрація Васильківська селищна територіальна громада	Територія заказника представляє собою балкові та заплавні місцевості, штучні водойми.
51	133	Ландшафтний заказник Річка Чаплина	Рішення облради від 18.12.2009 № 657-22/V	Синельниківський район на захід від сел. Зелена Роца та Зелений Гай	733,25	–	Синельниківська (колишня Васильківська) райдержадміністрація Дубовиківська сільська територіальна громада	Територія заказника представляє собою балкові та заплавні місцевості, штучні водойми.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
52	134	Ландшафтний заказник Надвочанський	Рішення обласної ради від 18.12.2009 № 657-22/V	Синельниківський район с. Васильківка, с. Письменне Воскресенівка, с. Велико-олександрівка та с. Богданівка	1059,47	–	Синельниківська (колишня Васильківська) райдержадміністрація Васильківська селищна територіальна громада	Територія заказника представляє собою придолинно-балкові місцевості, природні та штучні водойми.
53	135	Ландшафтний заказник Воронівський	Рішення обласної ради від 22.09.2010 № 783-27/V	с. Велико-михайлівка та Березове Синельниківського району	664,4	–	Синельниківська (колишня Покровська) райдержадміністрація Великомихайлівська сільська територіальна громада	Територія заказника розташована у басейні р. Самара в межах долини р. Вовча, балок басейну р. Вороної та системи штучних водойм.
54	137	Ландшафтний заказник Річка Гайчур	Рішення обласної ради від 22.09.2010 № 783-27/V	Синельниківський район с. Андріївка, с. Покровське та с. Олександрівка	1254,5	–	Покровська селищна рада	Територія розташована у басейні р. Самара в межах долини р. Гайчур. Заказник складається з території долини річки та двох лівобережних балок.
55	136	Ландшафтний заказник Річка Янчур	Рішення обласної ради від 22.09.2010 № 783-27/V	Синельниківський район с. Андріївка, с. Вишневе, с. Олександрівка та с. Березове	978,4	–	Синельниківська (колишня Покровська) райдержадміністрація Покровська селищна територіальна громада	Територія заказника розташована у басейні р. Самара в межах долини р. Янчур та невеликого тимчасового водотоку біля с. Привілля. Тут поширені долино-терасові, та частково привододинно-балкові ландшафти.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
56	140	Ландшафт- ний заказник Березово- Вишне- ський	Рішення облради від 25.03.2011 № 89-5/VI	Синельниківський район с. Березове та Вишневе	1076,9	–	Покровська селищна рада	У тальвегу балки розташовано чотири штучні водойми, які використовуються у рибогосподарських цілях. У дніщі балки розташований ланцюг штучних водойм, загальною кількістю 8 од. загальною площею – 82,0 га.
57	141	Ландшафт- ний заказник Балка Горіхова	Рішення облради від 25.03.2011 № 89-5/VI	Синельниківський район с. Новопавлівка	1297,1	–	Синельниківська (колишня Межівська) райдержадміністрація Новопавлівська сільська територіальна група	Північна частина заказника охоплює положисті степові схили, південна підходить до водотоку р. Вовча, крутий схил вкритий деревеною рослинністю.
58	142	Ландшафт- ний заказник Балка Скелька	Рішення облради від 25.03.2011 № 89-5/VI	Синельниківський район с. Слов'янка	507,1	–	Слов'янська сільська рада	У межах території поширені привододільно- балкові ландшафти та частково придоліно- балкові.
59	143	Ландшафт- ний заказник Антонівсь- кий	Рішення облради від 21.10.2011 № 179-9/VI	Синельниківський район с. Іванівка та Богданівка	1874,1	–	Синельниківська (колишня Межівська) райдержадміністрація Межівська селищна територіальна група Новопавлівська сільська територіальна група	Територія включає заплавні та балкові місцевості, водойми.
60	144	Ландшафт- ний заказник Сухий Бичок	Рішення облради від 21.10.2011 № 179-9/VI	Синельниківський район с. Зоряне	1278,7	–	Слов'янська селищна рада	Територія заказника включає долини, придолинно-балкові та привододільно-балкові місцевості.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
61	145	Ландшафтний заказник Малотернівський	Рішення облради від 21.10.2011 № 179-9/VI	Павлоградський район с. Вербки	975,0	–	Павлоградська райдержадміністрація Вербківська сільська територіальна громада	Характеризується значним різноманіттям флори та фауни, наявністю рідкісних і тих що охороняються видів.
62	146	Ландшафтний заказник Троїцько-Вишневецький	Рішення облради від 21.10.2011 № 179-9/VI	Павлоградський район с. Привовчанське та Троїцьке	681,8	–	Павлоградська райдержадміністрація Троїцька сільська громада	В межах заказника значне поширення мають долино-терасові ландшафти та часково привододільно-балкові. У заплавах річок розповсюджені лучні, лугово-болотні комплекси та водойми, природні заплави та штучні лісові біогеоценози.
63	147	Ландшафтний заказник В'язівський	Рішення облради від 21.10.2011 № 179-9/VI	Павлоградський район с. В'язівка та Кочережки	374,6	–	Павлоградська райдержадміністрація Вербківська сільська громада	Територія включає вододільно-балковий та долино-терасовий типи ландшафтів. Заказник включає систему степових балок зі степовими та залісеними схилами, луговими, лугово-болотними та болотними угрупуваннями на заплавах ділянках р. В'язівка, штучні лісонасадження, штучні водойми, ділянки природної деревно-чагарникової рослинності.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
64	148	Ландшафтний заказник Старокасянівський	Рішення облради від 27.12.2011 № 218-10/VI	Синельниківський район с. Катеринівка та с. Покровське	3504,2	–	Покровська селищна рада	По тальвегам балок у заплаві р. Вовча розповсюджені лучні, лучно-болотні та водяні комплекси. У межах привододільно-балкових ландшафтів територія включає степові схили балок, штучні лісонасадження.
65	149	Ландшафтний заказник Грушівка	Рішення облради від 27.12.2011 № 218-10/VI	Нікопольський район с. Новокиївка	137,5	–	АТ “Марганецький ГЗК”	Являє собою джерело оновлення природного середовища, збереження та відновлення чисельності популяції багатьох рідкісних видів рослин і тварин.
66	151	Ландшафтний заказник Голубівський	Рішення облради від 03.02.2012 № 247-11/VI	Павлоградський район с. Преображенка	120,66	–	Павлоградська (колишня Юр’ївська) райдержадміністрація Юр’ївська селищна територіальна громада	На території розташовані лучні, лучно-болотні комплекси, водойми, ділянки степової рослинності, перелоги, штучні полезахисні смугові лісонасадження.
67	152	Ландшафтний заказник Варламіївський	Рішення облради від 03.02.2012 № 247-11/VI	Павлоградський район с. Жемчужне	801,34	–	Павлоградська (колишня Юр’ївська) райдержадміністрація Юр’ївська селищна територіальна громада	Являє собою джерело оновлення природного середовища, збереження та відновлення чисельності популяції багатьох рідкісних видів рослин і тварин.
68	153	Ландшафтний заказник Уроцище Приорізьке	Рішення облради від 03.02.2012 № 247-11/VI	Павлоградський район с. Чернявщина	945,46	–	Павлоградська (колишня Юр’ївська) райдержадміністрація Юр’ївська селищна територіальна громада	Характеризується значним різноманіттям флори та фауни, наявністю рідкісних і тих що охороняються видів.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
69	154	Ландшафтний заказник Івано-Межирицький	Рішення облради від 03.02.2012 № 247-11/VI	Павлоградського району с. Новомиколаївка	66,9	–	Павлоградська (колишня Юр'ївська) райдержадміністрація Юр'ївська селищна територіальна	Характеризується значним різноманіттям флори та фауни, наявністю рідкісних і тих що охороняються видів.
70	155	Ландшафтний заказник Витоки річки Губинихи	Рішення облради від 03.02.2012 № 247-11/VI	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Губиниха	117,0	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Губиницька селищна територіальна громада	Розташований в долині р. Губиниха, у верхній і середній частинах заплава річки здебільшого затоплена чисельними ставками, вільні від затоплення ставками ділянки русла майже повністю заболочені, відкриті водною рослинністю.
71	156	Ландшафтний заказник Мар'янівсько-Кулебівський	Рішення облради від 03.02.2012 № 247-11/VI	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Мар'янівка	1456,0	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Губиницька селищна територіальна громада	Розташований в долинах балок Скотувата і Макітра. Балка Скотувата суттєво техногенно змінена греблями та досить значними за площею штучними озерами.
72	157	Ландшафтний заказник Мости	Рішення облради від 15.03.2013 № 418-18/VI	Кам'янський район с. Мішурино, с. Ганнівка	2330,9	–	Верхньодніпровська міська рада ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Верхньодніпровська міська територіальна громада	Територія представлена сильно еродованим яружно-балковим комплексом з куполоподібним вододілом, який утворився завдяки змиканню верхівок балкової мережі.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
73	158	Ландшафтний заказник Домотканські валуни	Рішення облради від 15.03.2013 № 418-18/VI	Кам'янський район біля с. Бородаївка	826,7	–	Верхньодніпровська міська рада	Територія представлена яружно-балковим комплексом із фрагментами байрачного лісу з домішками граба, клена польового та в'язу.
74	159	Ландшафтний заказник Верхньо-чаплинський	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Самарівський (раніше Новомосковський район)	232,49	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Магдалинівська селищна територіальна громада	Територія представлена яружно-балковим комплексом із переходом до прилеглих ставків із сформованими болотними ґрунтами, переважно зарослим очеретом.
75	160	Ландшафтний заказник Середньо-чаплинський	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Самарівський (раніше Новомосковський район)	107,6	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Магдалинівська селищна територіальна громада	Характеризується значним різноманіттям флори та фауни, наявністю рідкісних і тих що охороняються видів.
76	161	Ландшафтний заказник Заплавка	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Самарівський (раніше Новомосковський район)	448,4	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Чернечинська сільська територіальна громада	На території розташовані лучні, лучно-болотні комплекси, водойми, перелоги, штучні смуги лісонасадження, невеликі деревно-чагарникові угруповання, які самовідновлюються.
77	162	Ландшафтний заказник Верхньо-кільченський	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Самарівський (раніше Новомосковський район)	909,6	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Магдалинівська селищна територіальна громада	На території зберегається зональна степова рослинність в основному у вигляді окремих ділянок на схилах балок.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
78	163	Ландшафтний заказник річка Багатенька	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Самарівський (раніше Ново-московський район	1653,4	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Перещепинська міська територіальна громада	Заказник розташований в долинах балок Скотувата і Макітра. Балка Скотувата суттєво техногенно змінена греблями та досить значними за площею штучними озерами.
79	164	Ландшафтний заказник річка Кільченька	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Самарівський (раніше Ново-московський район	499,36	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Перещепинська міська територіальна громада	На території розташовані водойми, лучні, лугово-болотні комплекси, перелоги, деревно-чагарникові угруповання, які самовідновлюються.
80	165	Ландшафтний заказник Долина річки Бик	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Синельниківський район	2758,3	–	Слов'янська сільська рада	Територія включає придолинно-балкові ландшафти, рельєф хвилястий, порізаний багато чисельними балками. У межах заказника розташовані лучні, лучно-болотні комплекси, водянні угруповання, степові фітоценози, перелоги, штучні лісосмуги.
81	166	Ландшафтний заказник Балка Свідовок	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Павлоградський район	793,1	–	Павлоградська райдержадміністрація Вербківська сільська територіальна громада	Територія розташована в межах вододільно-балкового типу ландшафтів і включає степову балку із степовими та залісненими схилами.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
82	167	Ландшафтний заказник Рекалівський	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Кам'янський район	631,0	–	Кам'янська (колишня Криничанська) райдержадміністрація Божедарівська селищна територіальна громада	У нижній частині балки Рекалова граніти демуринського комплексу утворюють природні відслонення та розкриті кар'єрами з їх видобутку.
83	171	Ландшафтний заказник Сухарева Балка	Рішення облради від 30.08.2013 № 465-20/VI	Синельниківський район	617,4	–	Синельниківська (колишня Межівська) райдержадміністрація Межівська селищна територіальна громада	Розташований у басейні р. Бик у межах її лівої притоки – балки Сухарева з її відрогами, частково відрогів балки Ковилиха, балки Солоненька та вододільних ділянок між ними.
84	177	Ландшафтний заказник Степовий каньйон	Рішення облради від 27.05.2015 № 644-31/VI	Кам'янський район	933,0	–	Кам'янська (колишня Криничанська) райдержадміністрація Затишянська сільська територіальна громада	Характеризується достатньою різноманітною ентомофауною, що обумовлено наявністю різних біотопів з помірно антропогенною трансформацією.
85	26	Лісовий заказник Балка Парна	Рішення обласного виконкому 17.12.1990 № 469	Кам'янський район с. Бородаївка Бородаївське лісництво, кв. 21-23, 45, 48, 50	361,0	009:000101:00000157	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Верхньодніпровська міська територіальна громада	Є найбільшою правою притокою Бородаївської балкової системи. В відрогах балкової системи збереглися фрагменти цінних байрачних дібров природного походження, однак більшу частину заказника засаджено штучно.
86	27	Лісовий заказник Андріївський ліс	Рішення обласного виконкому 17.12.1990 № 469	Синельниківський район с. Андріївка	10,0	009:000101:00000143	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Покровська селищна територіальна громада	Територія колишньої поміщицької садиби, має наукову, природоохоронну та естетичну цінність.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
87	28	Лісовий заказник Новопапівський ліс	Рішення облвиконкому 17.12.1990 № 469	Синельниківський район с. Новопапівка	650,0	009:000101:000 00140	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Новопапівська сільська територіальна група	Лісовий масив, має наукову, природоохоронну та естетичну цінність.
88	29	Ботанічний заказник Балка Сад	Рішення облвиконкому 17.12.1990 № 469	Синельниківський район с. Воскресенівка	38,6	009:001004:000 00037	Синельниківська (колишня Васильківська) райдержадміністрація Васильківська селищна територіальна група	Територія представлена, деревно-чагарниковою рослинністю. Характеризується значним різноманіттям флори та фауни, наявністю рідкісних і тих що охороняються видів.
89	30	Ботанічний заказник Урочище Балка Дурна	Рішення облвиконкому 21.07.1977 № 473	Кам'янський район с. Івашкове Верхньодніпровське лісництво, кв. 18, 19	136,0	009:000101:000 00132	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Верхньодніпровська міська територіальна група	Є ерозійно активною, через що тут інтенсивно утворюються яри і провали. Є цікава ділянка соснових насаджень (сосна кримська) на високих штучних терасах. Родзинкою цих сосняків є щільні зарості декількох рідкісних у регіоні видів папоротей.
90	31	Ботанічний заказник Урочище Балка Глибока	Рішення облвиконкому 21.07.1977 № 473	Кам'янський район Верхньодніпровське лісництво кв.10,11	150,0	009:000101:000 00133	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Верхньодніпровська міська територіальна група	У балці є провалля, подекуди зарослі лісом, а подекуди й нині діючі, з крутовисними стінками із лесоподібних суглинків. У тінистому талевезі ростуть високі лісові трави, а в одному місці навіть виявлено реліктову популяцію хвоща великого.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
91	32	Ботанічний заказник Урочище Балка Яранська	Рішення облвиконкому 21.07.1977 № 473	Кам'янський район с. Миколаївка Мишуринорізьке лісництво, кв. 28, діл. 4	4,2	009:000101:000 00236	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Лихівська селищна територіальна громада	Трапляються рідкісні види рослин і тварин різних категорій.
92	33	Ботанічний заказник Балка Павлівська	Рішення облвиконкому 09.10.1979 № 568	Дніпровський район с. Василівка	28,0	–	Навчально-дослідне господарство "Самарський" Слобожанська селищна територіальна громада	Ясенева діброва насінневого та поросльового походження. На верхніх частинах схилів збереглися ділянки цілих степів з багатьма рідкісними видами рослин та тварин.
93	34	Ботанічний заказник Балка Орлова	Рішення облвиконкому 09.10.1979 № 568	Дніпровський район с. Василівка	9,4	–	Навчально-дослідне господарство "Самарський" Слобожанська селищна територіальна громада	На схилах збереглися майже природні зональні степи, багаті різноманітними видами трав та чагарників. На дні балки утворився невеликий гайок, із заростями терну, шипшини, вишні чагарникової.
94	35	Ботанічний заказник Балка Ліпова	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Дніпровський район с. Василівка	3,1	–	Навчально-дослідне господарство "Самарський" Слобожанська селищна територіальна громада	Схили займають степові ділянки. Понизу зростають дубові гайки з берестом та кленом польовим. Тут зберігаються три види рідкісних рослин, та тридцять видів рідкісних тварин.
95	36	Ботанічний заказник Балка Осипова	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Дніпровський район с. Василівка	14,4	–	Навчально-дослідне господарство "Самарський" Слобожанська селищна територіальна громада	На степових пасовищах непогано збереглося зональне різноманіття. На дні балки зростає невелика кленова діброва. Балка служить сховищем типової байрачної фауни.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
96	37	Ботанічний заказник Балка Бубликова	Рішення облвиконкому 09.10.1979 № 568	Дніпровський район с. Василівка	11,3	–	Навчально-дослідне господарство “Самарський” Слобожанська селищна територіальна громада	Схили займають степові, знизу розташовуються лучно-степові угруповання. Тут збереглися рідкісні види рослин: ковила волосиста, астрагал шерстисто квітковий, цибуля подольська та інші.
97	38	Ботанічний заказник Балка Водяна	Рішення облвиконкому 09.10.1979 № 568	Павлоградський район с. Преображенка	5,0	009:000101:00 000238	Жемчужинська сільрада Юр'ївська селищна територіальна громада Павлоградська (колишня Юр'ївська) райдержадміністрація	Ділянка цілинного степу з цінними лікарськими травами.
98	39	Ботанічний заказник Урочище Балка Климова	Рішення облвиконкому 21.07.1977 № 473 (зміни розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р)	Кам'янський район Бородаївське лісництво, кв. 4 – 8	272,0	009:000101:00 000134	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Божедарівська селищна територіальна громада	Балка починається на одному вододільному пагорбі разом з балками Гострою та Дурною. На вузькому перешийку між їх верхівками споруджено захисний вал, а обидві балки засаджено лісом.
99	40	Ботанічний заказник Урочище Балка Гостра	Рішення облвиконкому 21.07.1977 № 473	Дніпровський район с. Суслівка Бородаївське лісництво, кв. 2, 3	175,0	009:000101:00 000158	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Верхньодніпровська міська територіальна громада	Уся балка, особливо її верхів'я, посічена глибокими ярами та провалами, які на більшій частині засаджені штучним лісом. Домінує акація біла, але є й дуб, клен польовий, в'яз граболистий, груша.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
100	41	Ботанічний заказник Балка Ягідна	Рішення облвиконкому 09.10.1979 № 568 (зміни розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р)	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Ягідне	32,0	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Піщанська сільська територіальна громада	Збереження місць зростання багатьох видів степових трав та чагарників. Є невеликі гайки.
101	168	Ботанічний заказник Житлова балка	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Кам'янський район	397,0	–	Кам'янська (колишня Криничанська) райдержадміністрація Божедарівська селищна територіальна громада	Територія представлена, долинним та придолинно-балковими типами ландшафтів. Наявність видів, включених до міжнародних охоронних списків.
102	169	Ботанічний заказник Верхньобазавлуцький	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Кам'янський район	786,0	–	Кам'янська (колишня Криничанська) райдержадміністрація Божедарівська селищна територіальна громада	Включає до себе ділянки долинного ландшафту р. Базавлук та прилеглих територій балкових ландшафтів, які мають слабо хвилястий рівнинний характер.
103	170	Ботанічний заказник Витоки річки Базавлук	Рішення облради від 21.06.2013 № 440-19/VI	Кам'янський район	671,0	–	Криничанська селищна рада Криничанська селищна територіальна громада	Включає до себе ділянки долинного ландшафту р. Базавлук та придолинно-балкових ландшафтів, які мають слабо хвилястий рівнинний характер.

1	2	3	45	6	7	8	9	10
104	172	Ботанічний заказник Середньобазавлуцький	Рішення облради від 27.12.2013 № 512-23/VI	Кам'янський район	1413	–	Кам'янська (колишня Криничанська) райдержадміністрація Загішнянська сільська територіальна громада Ліхнівська селищна громада	Включає до себе ділянки долинного ландшафту р. Базавлук та прилеглих територій балкових ландшафтів, які мають слабо хвилястий рівнинний характер.
105	176	Ботанічний заказник Витоки річки Саксагань	Рішення обласної ради від 05.12.2014 № 597-28/VI	Кам'янський район	418,0	–	Кам'янська (колишня Криничанська) райдержадміністрація Божедарівська селищна територіальна громада	Включає до себе ділянки долинного ландшафту р. Базавлук та придолинно-балкових ландшафтів, які мають слабо хвилястий рівнинний характер.
106	173	Ботанічний заказник Балка Зміїна	Рішення обласної ради від 20.06.2014 № 550-26/VI	Дніпровський район	146,0	–	Новоолександрівська сільська рада Новоолександрівська сільська територіальна громада ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	Включає до себе території балкових ландшафтів та ділянку долинного ландшафту р. Мокра Сура
107	42	Орнітологічний заказник Василівська колонія сірих чапель	Рішення обласного облвиконкому 09.10.1979 № 568	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Василівка	144,0	009:000101:0000235	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Губиницька селищна територіальна громада	Збереження місць гніздування чаплі сірої. Територія заказника охоплює частину Самарського лісу, що в долині річки Самара.
108	43	Орнітологічний заказник Заплав р. Самара	Рішення обласного облвиконкому 17.12.1990 № 469	Синельниківський район с. Зелений Гай	270,0	–	Синельниківська (колишня Петропавлівська) райдержадміністрація Дубовиківська сільська територіальна громада	Збереження місць гніздування рідкісних птахів.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
109	44	Орнітологічний заказник Заплав р. Базавлук	Рішення облвиконкому 17.12.1990 № 469	Криворізький район с. Грушівка	48,6	–	Апостолівська РО УТМР Грушівська сільська територіальна громада	Збереження місць гніздування водоплавних птахів.
110	45	Ентомологічний заказник Новостепанівський	Рішення облвиконкому 14.10.1982 № 654	Самарівський (раніше Новомосковський) район Між селами Новостепанівка та Івано-Михайлівка	245,0	–	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Губинська селищна територіальна громада	Ділянка зі степною і чагарниковою нектароносною рослинністю та сприятливими умовами для гніздування диких бджіл і джмелів.
111	46	Ентомологічний заказник Покровський	Рішення облвиконкому 14.10.1982 № 654	Синельниківський район с. Покровське	30,6	–	ТОВ "Родіна" Покровська селищна територіальна громада	Ділянка зі степною і чагарниковою нектароносною рослинністю та сприятливими умовами для гніздування диких бджіл і джмелів.
112	47	Ентомологічний заказник Топчинський	Рішення облвиконкому 14.10.1982 № 654 (зміни розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р)	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Топчине	85,5	009:000101:00000233	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Магдалинівська селищна територіальна громада	Ділянка зі степною і чагарниковою нектароносною рослинністю та сприятливими умовами для гніздування диких бджіл і джмелів.
113	48	Ентомологічний заказник Шандрівський	Рішення облвиконкому 14.10.1982 № 654 (зміни розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р)	Павлоградський район с. Шандрівка	101,0	009:000101:00000237	Шандрівська сільська рада Перещепинська міська територіальна громада Павлоградської (колишня Юр'ївська) райдержадміністрації	Ділянка зі степною і чагарниковою нектароносною рослинністю та сприятливими умовами для гніздування диких бджіл і джмелів.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
114	49	Загально-зоологічний заказник Новоселівський лиман	Рішення обласного ради № 231 (зміни розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р)	Самарівський (раніше Ново-московський) район с. Новоселівка	287,0	009:001004:00000038	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Піщанська сільська територіальна громада	Система озер різної величини, що утворилися в пониззі річки Самари. До озер примикають зволожені ділянки, порослі луговою рослинністю. Тут розтало-вана унікальна колонія чапель, гніздиться до 30 видів птахів.
115	50	Іхтіологічний заказник Балка Велика Осокорівка	Рішення обласного ради № 654 14.10.1982	Синельниківський район с. Варварівка	2000,0	—	Синельниківська райдержадміністрація Славгородська селищна територіальна громада	Ділянка великого репродуктивного фонду рибних запасів водосховища. Тут нерестяться і зимують цінні види риб.
116	51	Іхтіологічний заказник Балка Ворона	Рішення обласного ради № 703 (зміни розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р)	Синельниківський район с. Мар'ївка	422,0	—	ГО "Рибальський клуб ЦВЕТ" Раївська сільська територіальна громада	Ділянка великого репродуктивного фонду рибних запасів водосховища.
117	52	Гідрологічний заказник Озеро Довге	Рішення обласного ради № 568 (зміни розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р)	Дніпровський район с. Бабайківка	22,0	009:000101:00000234	Дніпровська (колишня Царичанська) райдержадміністрація Царичанська селищна територіальна громада	Озеро розташоване в заплаві р. Оріль, має водорегулююче значення. Озеро з болотно-лугового рослинністю і прилеглими до нього лісовими масивами.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
118	54	Ботанічна пам'ятка природи Ділянка тополевих насаджень	Рішення облвиконкому 26.05.1977 № 346	В 1 км північно-західніше с. Сухачівка м. Дніпро Діївська дача, кв. 16	5,0	009:000101:00000254	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” м. Дніпро	Найбільш досконале штучне насадження, що відзначається високою продуктивністю, оптимальною повнотою, та відповідністю деревних порід даним типам лісорослинних умов.
119	55	Ботанічна пам'ятка природи Ділянка дубових насаджень	Рішення облвиконкому 26.05.1977 № 346	В північній частині с. Таромське Новокодацький район м. Дніпро Таромська дача, кв. 33	1,8	009:001005:00000001	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” м. Дніпро	
120	56	Ботанічна пам'ятка природи Дерево культурної групи	Рішення облвиконкому 17.12.1990 № 469	м. Кривий Ріг	0,03	–	ТОВ “РУДОМАЙН” м. Кривий Ріг	Збереження 200-річного дерева групи звичайної у зв'язку із його довговічністю, хорошим станом та цінному у науковому, історичному та практичному відношенні. На сьогодні висота дерева сягає 10 метрів, діаметр крони – 15 метрів, до теперішнього часу воно плодоносить.
121	57	Ботанічна пам'ятка природи Павлівський ліс	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Дніпровський район біля с. Василівка	5,0	–	Навчально-дослідне господарство “Самарський” Слобожанська селищна територіальна громада	Ясеневі діброві насінневого та поросльового походження.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
122	58	Ботанічна пам'ятка природи Ділянка соснових насаджень	Рішення облвиконкому 26.05.1977 № 346	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Степанівка Котовське лісництво, кв. 18, діл. 17	5,0	009:000101:0000136	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Магдалинівська селищна територіальна громада	Найбільш досконале штучне насадження, що відзначається високою продуктивністю, оптимальною повнотою, та відповідністю деревних порід даним типам лісорослинних умов.
123	59	Ботанічна пам'ятка природи Зразкова лісоосмуга	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687	Синельниківський район с. Славне	0,9	009:000101:0000232	Синельниківська (колишня Межівська) райдержадміністрація Межівська селищна територіальна громада	Зразкова дубова полезахисна лісоосмуга довжиною 500 м, ширина – 18 м, висота – 11 м, середня товщина дерев – 22 см. Мас наукове значення.
124	60	Ботанічна пам'ятка природи Поодинокі стоячі віковічні сосни	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район Новомосковське лісництво, кв. 30	0,4	–	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Піщанська сільська територіальна громада	Дерева сосни звичайної природного походження, віком 130 – 150 років, висота дерев 24 – 26 м, діаметром 42 – 45 см.
125	61	Ботанічна пам'ятка природи Орліщанські дубові насадження	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Орліщина Новомосковське лісництво, кв. 15, діл. 15	5,4	–	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Піщанська сільська територіальна громада	Ділянка дубового лісу порослого походження 70-річного віку на свіжесупісаних ґрунтах 2 бонітету висотою в 20 м, середнім діаметром стовбура 36 см.
126	63	Ботанічна пам'ятка природи Високі продуктивні дубові насадження	Рішення облвиконкому 26.05.1977 № 346	Самарівський (раніше Новомосковський) районс. Хащове Новомосковське лісництво кв. 13, діл. 15	4,7	009:000101:0000148	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губинська селищна територіальна громада	Найбільш досконале штучне насадження, що відзначається високою продуктивністю, оптимальною повнотою, та відповідністю деревних порід даним типам лісорослинних умов.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
127	64	Ботанічна пам'ятка природи Високопродуктивні дубові насадження	Рішення облвиконкому 26.05.1977 № 346	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Хащове Новомосковське лісництво, кв. 13, діл. 7	7,1	009:000101:00000147	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губиниська селищна територіальна громада	Найбільш досконале штучне насадження, що відзначається високою продуктивністю, оптимальною повнотою, та відповідністю деревних порід даним типам лісорослинних умов.
128	69	Ботанічна пам'ятка природи Дуб пам'яті Леніна	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район. На околиці с. Василівка Краснопільське лісництво кв. 56, діл. 22	0,1	009:000101:00000160	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губиниська селищна територіальна громада	Могутній дуб віком 140 років, висотою 20 м, діаметром 92 см.
129	65	Ботанічна пам'ятка природи Віковий дуб	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район південно-західна околиця с. Андріївка Краснопільське лісництво кв. 14, діл. 16	0,5	009:000101:00000142	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губиниська селищна територіальна громада	Поодинокі стоячий дуб віком 160 років, висотою 22 м, діаметром 130 см.
130	66	Ботанічна пам'ятка природи Вільнянські вікові дуби	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район між селами Вільне та Гвардійське Вільнянське лісництво, кв. 200, діл. 2	0,5	009:000101:00000154	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губиниська селищна територіальна громада	Поодинокі стоячі вікові дуби віком 200 – 300 років.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
131	62	Ботанічна пам'ятка природи Орліщанські віковічні сосни	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район Новомосковське лісництво, кв. 30	3,0	009:000101:00000155	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губинська селищна територіальна громада	Поодинокі стоячі віковічні дерева сосни звичайного природного походження, віком 100 – 130 років, висота дерев 22 м, діаметр – 40 см.
132	68	Ботанічна пам'ятка природи Сторічні дубові насадження природного походження	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район Вільнянське лісництво, кв. 190, діл. 11	7,0	009:000101:00000149	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Черкаська селищна територіальна громада	Ділянка дубового лісу природного походження 4 бонітету. Середня висота 17 м, діаметр – 68 см.
133	67	Ботанічна пам'ятка природи Сторічні дубові насадження природного походження	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район Вільнянське лісництво, кв. 191, діл. 12	1,9	009:000101:00000151	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Черкаська селищна територіальна громада	Ділянка дубового лісу природного походження 4 бонітету 100 річного віку.
134	70	Ботанічна пам'ятка природи Ділянка дубового лісу Василівської лісової дачі	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район східна околиця с. Василівка Краснопільське лісництво, кв. 58, діл. 2	5,8	009:000101:00000145	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губинська селищна територіальна громада	Рідкісне для Дніпропетровщини природне дубове насадження віком 120 років. Висота дерев досягає 20 – 24 м, діаметр 30 – 40 см.
135	71	Ботанічна пам'ятка природи Вікові дуби	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район біля с. Вільне Вільнянське лісництво, кв. 199, діл. 12	3,0	009:000101:00000162	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губинська селищна територіальна громада	Поодинокі стоячі віковічні дуби віком 180 – 200 років, висотою від 15 до 30 м, діаметром від 60 до 150 см.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
136	76	Ботанічна пам'ятка природи Вікові дуби	Рішенням облвиконкому від 22.06.1972 № 391 (зміни розпорядження голови ОДА від 19.12.1995 № 50-р)	Самарівський (раніше Новомосковський) район південно-західна околиця с. Андріївка Краснопілляське лісництво, кв. 1 діл. 15	11,0	009:000101:00000146	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губинська селищна територіальна громада	Ділянка старого дубового лісу природного походження віком понад 170 років.
137	73	Ботанічна пам'ятка природи Штучні дубові насадження	Рішення облвиконкому від 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район с. Василівка Краснопілляське лісництво кв. 81, діл. 2	2,2	009:000101:00000152	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губинська селищна територіальна громада	Високопродуктивні штучні насадження дуба черешчатого 1 бонітету. Середня висота 22 м, середній діаметр 28 см.
138	74	Ботанічна пам'ятка природи Сторічні дубові насадження Василівської лісової дачі	Рішення облвиконкому від 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район східніше с. Підлісного Знаменівське лісництво, кв. 66, діл. 5	3,4	009:000101:00000153	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Вербківська сільська територіальна громада	Ділянка природного лісу віком 100 років, висотою до 22 м, діаметром 40 см.
139	75	Ботанічна пам'ятка природи Ділянка вікових дубів Василівської лісової дачі	Рішення облвиконкому від 22.06.1972 № 391 (зміни розпорядження голови ОДА від 19.12.1995 № 50-р)	Самарівський (раніше Новомосковський) район 2,5 км південно-східніше с. Василівка Знаменівське лісництво, кв. 83, діл. 37	2,4	009:000101:00000150	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губинська селищна територіальна громада	Ділянка старого дубового лісу природного походження віком понад 180 – 190 років.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
140	72	Ботанічна пам'ятка природи Штучні дубові насадження	Рішення облвиконкому від 22.06.1972 № 391	Самарівський (Новомосковський) район Краснопілське лісництво, кв. 80 діл. 13	4,3	009:000101:00000144	ДСПГ "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Черкаська селищна територіальна громада	Цінні високопродуктивні насадження дуба черешчатого штучного походження 2 бонітету. Середня висота 22 м, середній діаметр 24 см.
141	79	Ботанічна пам'ятка природи Вікові дуби	Рішення облвиконкому від 22.06.1972 № 391 (зміни розпорядження голови ОДА від 19.12.1995 № 50-р)	Павлоградський район Кочерезьке лісництво кв. 3	15,0	009:000101:00000161	ДСПГ "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Вербківська сільська територіальна громада	Поодинокі стоячі віковічні могутні дуби віком 200 – 300 років. Висотою до 20 м, діаметром понад 100 – 150 см.
142	78	Ботанічна пам'ятка природи Ділянка насаджень сосни звичайної	Рішення облвиконкому від 26.05.1977 № 346	Павлоградський район Кочерізьке лісництво, кв. 21	43,0	009:000101:00000135	ДСПГ "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Вербківська сільська територіальна громада	Найбільш досконале штучне насадження, що відзначається високою продуктивністю, оптимальною повнотою, та відповідністю деревних порід даним типам лісорослинних умов.
143	77	Ботанічна пам'ятка природи Столітні дубові насадження	Рішення облвиконкому від 22.06.1972 № 391	Самарівський (Новомосковський) район південно-західна околиця с. Івано-Михайлівка Вільнянське лісництво, кв. 192, діл. 9	1,8	009:000101:00000156	ДСПГ "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Губинська селищна територіальна громада	Ділянка старого дубового лісу природного походження сторічного віку.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
144	80	Ботанічна пам'ятка природи В'язівські вікові дуби	Рішення облвиконкому від 22.06.1972 № 391	Павлоградський район Кочерізьке лісництво, кв. 40	5,0	009:000101:0000138	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Вербківська сільська територіальна громада	Могутні вікові дуби віком 300 – 700 років, висотою до 18 м, діаметром понад 220 см.
145	81	Ботанічна пам'ятка природи Віковий дуб	Рішення облвиконкому від 28.11.1974 № 687	Павлоградський район Кочерезьке лісництво, кв. 9	0,3	009:000101:0000129	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Вербківська сільська територіальна громада	Дуб віком 250 років, який має естетичне та науково-пізнавальне значення.
146	82	Ботанічна пам'ятка природи Високопродуктивні насадження сосни звичайної	Рішення облвиконкому від 26.05.1977 № 346	Павлоградський район Кочерезьке лісництво кв. 38	5,0	009:000101:0000130	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Вербківська сільська територіальна громада	Найбільш досконале штучне насадження, що відзначає-ться високою продуктивністю, оптимальною повнотою, та відповідністю деревних порід даним типам лісорослинних умов.
147	83	Ботанічна пам'ятка природи Роздорський	Рішення облвиконкому від 07.12.1985 № 703	Синельниківський район с. Роздолля	15,0	–	ФГ "Роман" Роздорська селищна територіальна громада	Типова та флористично багата ділянка північної частини степової зони, де проростають види ковилю, які занесені до Червоної книги України.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
148	84	Ботанічна пам'ятка природи Білі тополі	Рішення облвиконкому від 22.06.1972 № 391	Нікопольський район в 2 км від південної околиці м. Марганця	1,0	009:000101:00000231	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Марганецька міська територіальна громада	Штучне насадження тополя білого 28-річного віку, висотою 22 – 24 м, діаметром 28 – 30 см.
149	85	Ботанічна пам'ятка природи Балка Садова	Рішення облвиконкому від 07.12.1985 № 703	Синельниківський район східніше с. Зелений Гай	25,7	–	Синельниківська райдержадміністрація Українська селищна територіальна громада	Представляє собою добре збережену та типову для зони степу ділянку з включенням балочного болота.
150	86	Ботанічна пам'ятка природи Сад	Рішення облвиконкому від 09.06.1988 № 231	Дніпровський район в 1 км південно-західніше с. Ляшківка	40,0	009:000101:00000239	Дніпровська (колишня Царичанська) райдержадміністрація Ляшківська сільська територіальна громада	Типова для степової зони ділянка, де проростають види рослин, занесені в Червону книгу України.
151	138	Ботанічна пам'ятка природи Старовинна група на Карнаватці	Рішення облради від 22.09.2010 № 784-27/V	м. Кривий Ріг	0,015	–	Криворізька міська рада	На території садиби зростає унікальний екземпляр віковічної групи, вірогідно культурного походження. Висота приблизно 13,5 м, діаметр – 15м.
152	174	Ботанічна пам'ятка природи Краснопільський	Рішення обласної ради від 20.06.2014 № 550-6/VI	Дніпровський район	80,0	–	Новоолександрівська сільська рада Новоолександрівська сільська територіальна громада	Балка належить до однієї з найбільших за розміром приток, має деревовидний тип розчленування, особливо характерний для верхів'я балки.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
153	87	Комплексна пам'ятка природи Нікопольські заплави	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687	Південно-східна околиця с. Червоно-григорівка Нікопольського району Марганецьке лісництво кв. 37	3,7	009:000101:00000141	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Червоногригорівська селищна територіальна громада	Рештка типових Нікопольських заплав з фауною.
154	88	Гідрологічна пам'ятка природи Чиста криниця	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687 (зміни розпорядження ОДА від 19.12.1995 № 50-р)	с. Кочережки Павлоградського району Кочерецьке лісництво кв. 17 вид. 11	1,5	009:000101:00000131	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Вербківська сільська територіальна громада	Зразково впорядковане сильне джерело доброї питної води. Має природоохоронне значення.
155	89	Гідрологічна пам'ятка природи Водопад на р. Кам'янка	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687	Криворізький район В 2,5 км північно-східніше с. Червоний Тік	2,0	–	Апостолівська РО УТМР Грушівська сільська територіальна громада	Єдиний в області водопад, який утворює р. Кам'янка, протікаючи через весь комплекс токівських кристалічних порід. Висота окремих порогів дорівнює 4 м.
156	90	Геологічна пам'ятка природи Виходи аркозових пісковиків	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Селище Південного ГЗК, лівий берег р. Інгулець м. Кривий Ріг	4,0	–	АТ "Південний ГЗК" м. Кривий Ріг	Унікальні виходи на денну поверхню аркозових пісковиків, які входять в нижню світу Криворізької серії докембрія. Висота скель 10 – 15 м.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
157	91	Геологічна пам'ятка природи Сланцеві скелі	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Біля шахт "Південна" та "Північна", правий берег р. Сакагань м. Кривий Ріг	4,0	–	КДГМК "Криворіжсталь" м. Кривий Ріг	Охороняються законом виходи вуглих (аспідних) сланців сакаганської серії докембрійського віку. Висота скель досягає 20 м над рівнем води в річці Сакагань.
158	92	Геологічна пам'ятка природи Скелеватські виходи	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	В 500 м від кар'єру ПГЗК, лівий берег р. Інгулець м. Кривий Ріг	9,0	–	ВАТ "Південний ГЗК" м. Кривий Ріг	По лівому берегу р. Інгулець виходять на денну поверхню аркозові філітові та талькові горизонти – породи нижньої світи Криворізької серії докембрію.
159	93	Геологічна пам'ятка природи Пісковикова скеля	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687	Біля підстанції ПГЗК м. Кривий Ріг	1,0	–	ВАТ "Південний ГЗК" м. Кривий Ріг	Виходи на денну поверхню аркозових пісковиків та конгломератів нижньої та середньої світи Криворізької серії порід.
160	94	Геологічна пам'ятка природи Виходи амфіболітів	Розпорядження облвиконкому 14.11.1975 № 388-Р	Біля шахти "Родина" м. Кривий Ріг	5,0	–	ВАТ "Південний ГЗК" м. Кривий Ріг	З метою збереження виходів амфіболітів новокриворізької світи Криворізької серії оголеної по правому берегу річки Сакагань.
161	95	Геологічна пам'ятка природи Мальовничий каньйон на р. Кам'янці в Токівських гранітах	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687	Криворізький район Біля селища Токівське	5,0	–	Апостолівська РО УТМР Грушівська сільська територіальна громада	Токівські граніти, відслонення яких добре прослідковуються по берегам р. Кам'янки. Висота окремих скель каньйону дорівнює 30 м.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
162	96	Геологічна пам'ятка природи Склі залізистих кварцитів на р. Вовчий	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687	В 5 км на північ с-ща Васильківка Синельниківський район Васильківське лісництво кв. 2 вид. 25-27	5,0	009:000101:00000137	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Васильківська селищна територіальна громада	Виходи на денну поверхню рудних тіл-пачок залізистих кварців, які перешаровуються з гранітами, вмещаючими кристали граната, пірита, мусковіта та інших мінералів.
163	97	Геологічна пам'ятка природи Гранітні скелі	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Дніпровський район с. Волоське	4,0	—	Дніпровська райдержадміністрація Новоолександрівська сільська територіальна громада	Виходи на денну поверхню корінних порід докембрію, характерних для Українського кристалічного щита.
164	98	Геологічна пам'ятка природи Виходи мігматиту	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Криворізький район правий берег р. Інгулець, між селами Лозуватка і Чкалівка	5,0	—	Криворізька райдержадміністрація Лозуватська сільська територіальна громада	Унікальні за своїми розмірами виходи мігматитів-порід, які вміщує Криворізька серія докембрія.
165	99	Геологічна пам'ятка природи Мігматитові скелі	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687	Криворізький район в 0,5 км північніше с. Софіївка	1,0	—	Криворізька райдержадміністрація Софіївська селищна територіальна громада	Виходи на денну поверхню корінних порід Криворізької серії докембрію, серед яких є реліктові породи цієї серії з магнетитом.
166	100	Геологічна пам'ятка природи Природне відслонення Новомосковського горизонту з стародавньою фауною	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Самарівський (раніше Новомосковський) район біля с. Губиниха	0,5	—	Самарівська (колишня Новомосковська) райдержадміністрація Губиницька селищна територіальна громада	На зелених глауконітових пісках Харківської світи залягають піщано-глинясті та вапняковісті утворення з численною фауною середньо-сарматського під'ярусу.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
167	101	Геологічна пам'ятка природи Відслонення аркозових пісковиків	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687	Криворізький район Правий берег р. Інгулець	1,0	–	Криворізька (колишня Широківська) райдержадміністрація Новолатівська сільська територіальна громада	Виходи на денну поверхню аркозових пісковиків – порід Криворізької серії докембрію.
168	53	Дендрологічний парк	Розпорядження Представника Президента України в Дніпро- петровській області 30.12.1993 № 518	м. Кривий Ріг Дзержинське лісництво, кв. 52	27,0	009:000101:00 000241	ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” м. Кривий Ріг	Засновано в 1963 році. В ньому зібрано близько 500 видів дерев та чагарників з різних рослинних зон та розміщених по зонах і систематичному принципу.
169	123	Дендрологічний парк Саксагань	Рішення обласної ради від 23.05.2008 № 396-15/V	Криворізький район с. Надеждівка	2,8	–	ТОВ “ЕСК” Губинська селищна територіальна громада	Представляє собою ділянку рукотворних деревних насаджень із значним різноманіттям деревних та чагарникових порід, серед яких є цінні та мало- поширені форми.
170	102	Парк ім. Лазаря Глоби	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	пр. Д. Явор- ницького, 96, м. Дніпро	40,0	–	Комунальне підприємство Дніпровської міської ради “МІСЬКА ІНФРАСТРУКТУРА”	Старий парк, заснований в кінці XVIII ст. запорожцем Лазарем Глобою. Різноманітний склад дерев і чагарників, на південному схилі парку дуже стародавній дуб.
171	103	Севастопольський парк	Рішення облвиконкому 22.06.7192 № 391	узвіз Лоцманський, 2 м. Дніпро	6,5	–	Комунальне підприємство Дніпровської міської ради “МІСЬКА ІНФРАСТРУКТУРА”	Заснований у 1945 р. з наго- ди 100-річчя героїчної оборони Севастополя, на честь захисників міста- героя. Різноманітний склад насаджень.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
172	104	Парк Новокодацький	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	Чечелівський район м. Дніпро	35,0	–	“Молодіжне творче об’єднання” Дніпровської міської ради”	Парк створений в 1935 р. силами робітничої молоді.
173	105	Центральний	Рішення облвиконкому 28.11.1974 № 687	м. Кам’янське, вул. Шевчен- ківська	8,0	–	Комунальне підприємство Кам’янської міської ради “Парки Кам’янського”	Паркова міська зона з цінними видами дерев та чагарників.
174	106	Парк ім. “Мершавцева”	Рішення облвиконкому 22.06.1972 № 391	м. Кривий Ріг, Центральний міський район	36,0	–	Управління житлово- комунального господарства Криворізького міськвиконкому	Територія міської зони відпочинку розташована на лівому березі р. Інгулець.
175	107	Орджонікідзевська зона відпочинку	Розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р	Нікопольський район м. Покров	290,0	–	ВАТ “Покровський гірничозбагачувальний комбінат”; ДСГП “Ліси України” в особі філії “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України” Покровська міська територіальна громада	Територія зони відпочинку представляє собою сплановані терасні пагорби, долини та водойми, створені на ділянці колишнього кар’єру.
176	108	Синельниківський	Розпорядження голови ОДА 19.12.1995 № 50-Р	Синельниківський район с. Веселе	2,0	–	Райвська сільрада Синельниківського району Межівська селищна територіальна громада	Паркова зона з цінними видами дерев та чагарників.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
177	109	Заповідне урочище Горіховий сад	Рішення облвиконкому 09.10.1979 № 568	Кам'янський район с. Правобережне Бородаївське лісництво, кв. 63, діл. 4, 7, 8, 9	33,9	009:000101:000 00139	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" Верхньодніпровська міська територіальна громада	Горіхові насадження створені на терасах на честь 50-річчя створення СРСР.
178	110	Заповідне урочище Гора Калитва	Рішення облвиконкому 14.10.1982 № 654	Дніпровський район біля північної околиці с. Китайгород і південно-західної околиці с. Царичанка	400,0	009:000101:000 00242	Дніпровська (колишня Царичанська) райдержадміністрація Царичанська селищна територіальна громада	В геологічний будові гори беруть участь породи неогенової і четвертинної систем. Відкладення гори зім'яті в складки, скиди, напливи. З початку 40-х років, проводиться заліснення гори, внаслідок чого припинена ерозія.
179	111	Заповідне урочище Балка Крутенька	Рішення облвиконкому 14.10.1982 № 654	Нікопольський район 2,5 км на схід с. Зоря	32,5	–	Нікопольська (колишня Томаківська) райдержадміністрація Мирівська сільська територіальна громада	Спільноти степової рослинності типові для зональної правобережної частини злакового степу. Рослинність території представлена різнотравно-типчакowo-ковилковими та різнотравно-типчакowymi спільнотами.
180	180	Ландшафтний заказник місцевого значення Лівобережний	Рішення обласної ради від 09.10.2020 № 656-25/ VII	м. Дніпро Обухівське лісництво, кв. 31, 32	111	009:001004:000 00039	ДСГП "Ліси України" в особі філії "Східний лісовий офіс" ДП "Ліси України" м. Дніпро	Лісова екосистема з багатим розмаїттям рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослинного і тваринного світу

1	2	3	4	5	6	7	8	9
181	181	Регіональний ландшафтний парк Малотернівський	Рішення обласної ради від 16.06.2021 № 77-6/ VIII	Павлоградський район поблизу с. Вербуватівка, Долина та Нижнянка	214	–	Павлоградська райдержадміністрація Юр'ївська селищна територіальна громада	Заплава річки Мала Тернівка з комплексом заплавлених екосистем, ставком, а також лісовими насадженнями і ділянками степової рослинності
182	182	Регіональний ландшафтний парк Івано-Межиріцький	Рішення обласної ради від 16.06.2021 № 77-6/ VIII	Павлоградський район між с. Варварівка та Юр'ївське	100	–	Павлоградська райдержадміністрація Юр'ївська селищна територіальна громада	Степова балка зі ставком, а також лісовими насадженнями та степовою рослинністю по її схилам

* Стовпчик 7 таблиці містить обліковий номер обмеження у використанні земель або наявний кадастровий номер згідно із даними Державного земельного кадастру

Біобезпека та поводження з генетично модифікованими організмами

Біологічна безпека (біобезпека) як сукупність біологічних і фізичних умов та заходів, спрямована на захист людей, тварин, рослин та навколишнього середовища в цілому від шкідливих біологічних агентів, таких як віруси, паразити, бактерії, гриби та інші патогени, мінімізацію або унеможливлення потрапляння генетично модифікованих організмів і продуктів у навколишнє середовище та передачу ними генетичної інформації.

Біобезпека є ключовим елементом екологічної та національної безпеки України. Наразі в країні спостерігається зростання негативного впливу біологічних чинників на населення та довкілля. Це зумовлено численними загрозами біологічного походження, серед яких можливі негативні наслідки спричинені розвитком сучасних біотехнологій та синтетичної біології, міграційними процесами, транскордонним переміщенням тварин і товарів, появою нових збудників емерджентних інфекцій, біотероризмом, а також відсутністю чітко визначених процедур для генетично-інженерної діяльності.

Створення ефективної системи біобезпеки вимагає посиленого державного контролю за використанням біологічних агентів. Це включає забезпечення лабораторної безпеки, належне управління колекціями штамів патогенних мікроорганізмів та запобігання їх витоку в навколишнє середовище. Крім того, важливо розробити і впровадити чіткі регламенти для генетично-інженерної діяльності, а також розвивати національну інфраструктуру для моніторингу і швидкого реагування на біологічні загрози. Це вимагає співпраці між урядом, науковими установами, міжнародними організаціями та іншими зацікавленими сторонами, щоб ефективно захистити громадське здоров'я та навколишнє середовище від потенційних біологічних ризиків.

Основним законодавчим актом України, який регулює поводження з генетично модифікованими організмами, є Закон України “Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів” (із змінами, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-16>) та підзаконні акти до нього. Цей Закон регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, постачальниками, розробниками та споживачами генетично модифікованих організмів та продукції, виробленої за технологіями, що передбачають поводження з генетично модифікованими організмами (ГМО), із забезпеченням біологічної і генетичної безпеки.

Так, цим же Законом дано визначення терміну ГМО – це будь-який організм, у якому генетичний матеріал був змінений за допомогою штучних прийомів перенесення генів, які не відбуваються у природних умовах, а саме:

рекомбінантними методами, які передбачають формування нових комбінацій генетичного матеріалу шляхом внесення молекул нуклеїнової кислоти (вироблених у будь-який спосіб зовні організму) у будь-який вірус, бактеріальний плазмід або іншу векторну систему та їх включення до організму-господаря, в якому вони зазвичай не зустрічаються, однак здатні на

тривале розмноження;

методами, які передбачають безпосереднє введення в організм спадкового матеріалу, підготовленого зовні організму, включаючи мікроін'єкції, макроін'єкції та мікроінкапсуляції;

злиття клітин (у тому числі злиття протоплазми) або методами гібридизації, коли живі клітини з новими комбінаціями генетичного матеріалу формуються шляхом злиття двох або більше клітин у спосіб, який не реалізується за природних обставин.

Згідно вищенаведеного Закону основними принципами державної політики в галузі генетично-інженерної діяльності та поводження з ГМО є:

пріоритетність збереження здоров'я людини і охорони навколишнього природного середовища у порівнянні з отриманням економічних переваг від застосування ГМО;

забезпечення заходів щодо дотримання біологічної і генетичної безпеки при створенні, дослідженні та практичному використанні ГМО в господарських цілях;

контроль за ввезенням на митну територію України ГМО та продукції, отриманої з їх використанням, їх реєстрацією та обігом;

загальнодоступність інформації про потенційні ризики від застосування ГМО, які передбачається використовувати у відкритій системі, та заходи щодо дотримання біологічної і генетичної безпеки;

державна підтримка генетично-інженерних досліджень та наукових і практичних розробок у галузі біологічної і генетичної безпеки при створенні, дослідженні та практичному використанні ГМО в господарських цілях.

Також до основних документів Законодавства України у сфері поводження з ГМО відносяться Картахенський протокол про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття. Зі змістом цього Протоколу можна ознайомитись за посиланням https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_935.

11 вересня 2003 року, відповідно до вимог ст. 37, Протокол набув чинності для України.

Мета цього Протоколу (ст. 1) полягає у сприянні забезпеченню належного рівня захисту в галузі безпечної передачі, обробки і використання живих змінених організмів, отриманих в результаті використання сучасної біотехнології, які можуть мати несприятливий вплив на збереження і стале використання біологічного різноманіття, з урахуванням також ризиків для здоров'я людини та з приділенням особливої уваги транскордонному переміщенню.

На виконання вимоги ст. 23 “Моніторинг та звітність” Україна готує та надає до Секретаріату Протоколу для звітування перед Конференцією Сторін національні звіти про виконання своїх зобов'язань в рамках цієї міжнародної угоди.

Також, протягом останніх років державою здійснювалась реалізація Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і

їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 1106.

Крім того, Президентом України підписано Закон України “Про ратифікацію Нагойського протоколу про доступ до генетичних ресурсів та справедливий і рівноправний розподіл вигід від їхнього використання до Конвенції про біологічне різноманіття” № 1926-IX від 02.12.2021 року (мета – врегулювання питань збереження цінних, автентичних генетичних ресурсів України, розвитку традиційних знань громад у сфері використання генетичних ресурсів, удосконаленню державного управління у сфері раціонального використання генетичних ресурсів та покращанню середовища існування видів рослин і тварин, перебування людини).

Указом Президента України від 17 грудня 2021 року № 668/2021 уведено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року “Про Стратегію біобезпеки та біологічного захисту”. З текстом Указу Президента України та Стратегією можна ознайомитись за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668/2021#Text>.

Стратегія біобезпеки базується на пріоритетах національних інтересів і визначає мету, напрями, завдання державної політики у сфері забезпечення біобезпеки та біологічного захисту, визначені з урахуванням положень Указу про сталий розвиток.

Метою Стратегії біобезпеки є поетапне створення єдиної системи біобезпеки та біологічного захисту. Для досягнення поставленої мети Стратегією визначено наступні основні напрями:

- забезпечення розвитку біотехнологій шляхом створення біокластера “Біобезпека та розвиток біотехнологій”, спрямованого відродити вітчизняний потенціал біотехнологічного виробництва і суттєво покращити доступ до діагностиків та імунобіологічних препаратів;

- підготовка стратегічного плану та визначення оперативних цілей з розроблення сучасного та дієвого законодавства в галузі біобезпеки та біологічного захисту, оцінки ризиків, управління ризиками, індикації та ідентифікації біологічних агентів, у тому числі генетично змінених;

- розбудова та розвиток мережі закладів епідеміологічного профілю, діяльність яких, зокрема, буде спрямована на аналіз, прогнозування, інформування, застосування дієвих механізмів і методів реагування на біологічні загрози, а також запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, у тому числі біологічного походження, та застосування протиепідемічних та профілактичних заходів для запобігання або зменшення впливу біологічних загроз на стан здоров'я людини, середовище її життєдіяльності, харчові продукти, тварин, рослин і навколишнє природне середовище;

- запровадження ефективного і дієвого механізму поводження з біологічними агентами, інвазивними чужорідними видами, а саме запобігання проникненню, здійснення контролю за їх потраплянням або внесенням до природних екосистем, вилучення та пом'якшення (мінімізація) їх негативного впливу;

розроблення дієвого державного механізму здійснення контролю за незаконним розповсюдженням генетично модифікованих організмів для недопущення їх можливого негативного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людей і тварин.

Також, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 липня 2022 року № 573 (із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням КМУ № 896-р від 20.09.2024) затверджено План заходів з реалізації Стратегії біобезпеки та біологічного захисту на 2022 – 2025 роки (текст на сайті Верховної Ради України за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2022-%D1%80#n14>).

2. Охорона, використання та відтворення рослинного світу

Загальна характеристика рослинного світу

Рослинний світ є невід'ємною частиною біотичного різноманіття на планеті, однією зі складових частин природних багатств держави і разом з іншими його елементами має неперевершену значимість як природне явище на планеті.

Дніпропетровська область знаходиться в центральній частині України, між Дніпром і його лівими притоками. Географічне положення області визначає її багатий і різноманітний рослинний світ. Її флора відображає перехідний характер між степом і лісостепом.

Степи займають значну частину території області, особливо на півдні та сході. Дніпропетровська область розташована в двох підзонах справжнього степу. Все лівобережжя і більша частина правобережжя знаходяться в підзоні різнотравно-типчаково-ковилового степу. Крайній південний захід правобережжя Дніпропетровської області знаходиться в межах підзони типчаково-ковилового степу.

Типові рослини підзони різнотравно-типчаково-ковилового степу включають ковила (ковила Лессінга, ковила українська, ковила пірчаста, ковила волосиста), полин, чебрець, видів злакових: типчак (вівсяниця), тонконіг вузьколистий, стоколос безостий, пирій повзучий. Бобові представлені конюшиною альпійською та гірською, вікою вузьколистною, люцерною серпоподібною та хмелеподібною. На вододілах, на схилах балок, ярів та річкових долин ростуть чагарникові та чагарничкові рослини: мигдаль степовий, дереза, карагана, шипшина, терен та ін. Ці види добре адаптовані до посушливих умов і часто зустрічаються на неораних ділянках.

У межах підзони типчаково-ковилового степу зменшується частка різнотрав'я, домінуючою рослиною в багатьох степових ділянках є ковила, яка створює густий покрив, захищаючи ґрунт від ерозії.

Антропогенний фактор змінив природний розвиток степу. Природні степові екосистеми в області збереглися здебільшого в заповідниках і на територіях, що менше зазнали впливу сільськогосподарської діяльності. Майже

вся територія міжріч (крім долинних та балкових схилів) розорана та представлена агроценозами із системою полезахисних лісосмуг. Типова різнотравно-типчаково-ковилова рослинність залишилась тільки на схилах балок, у перелісках, де ґрунти мало придатні під рілля.

Природні лісові екосистеми Дніпропетровської області знаходяться у передкризовому стані. Дніпропетровська область займає площу 3192,3 тис. га, з яких 111,347 тис. га становлять землі лісгосподарського призначення.

Ліси Дніпропетровщини не мають промислового значення, а виконують виключно захисні, рекреаційні та агролісомеліоративні функції, підлягають особливій охороні, тому рубки головного користування в них не проводяться. Основні типи лісів включають:

дубові ліси – домінують у природних лісах області, часто зустрічаються разом з грабом, кленом, липою та іншими листяними деревами. Підлісок складається з ліщини, бузини, крушини;

соснові ліси є переважно штучними насадженнями, створеними для заліснення піщаних ділянок та деградованих земель. Вони відіграють важливу роль в запобіганні ерозії ґрунтів і збереженні водного балансу;

акацієві насадження – біла акація (робінія) широко використовується для заліснення та озеленення, завдяки своїй здатності швидко рости і пристосовуватись до різних умов.

Лучні угіддя області розташовані переважно в долинах річок і на заплавах територіях. Прибережні луки характеризуються високим рівнем біорізноманіття та включають види, такі як тимофіївка, конюшина, лисохвіст, кунічник, зозулині черевички. Заплавні луки часто затоплюються під час паводків, що сприяє розвитку специфічної флори, адаптованої до тимчасового надлишку вологи. Тут зустрічаються осоки, очерет, рогіз, а також різні водні рослини.

Водні та прибережні рослинні угруповання складаються з прибережної – очерет, рогіз, які утворюють густі зарості вздовж берегів річок і озер, та водної рослинності – латаття, рдесник, ряска, які забезпечують укриття і харчову базу для водних організмів. В заплавах річок часто також можна зустріти вербові ліси, де переважають різні види верб, тополя чорна та осокір.

Велика частина території Дніпропетровської області використовується під посіви (рілля). Вирощування зернових культур, соняшника, цукрових буряків та інших сільськогосподарських рослин значно змінило природний ландшафт. Висока інтенсивність промислової діяльності та урбанізації призводять до знищення природних середовищ існування рослин і заміни їх штучними ландшафтами.

Рідкісні та червонокнижні рослини є важливими індикаторами стану природних екосистем: ковила Лессінга та ковила українська є важливими елементами степових екосистем та свідчать про наявність незайманих степових ділянок; плодоріжка болотна (зозулинець болотний) – рідкісний вид орхідей, що зростає на вологих луках та болотах і свідчить про збереження природного стану водно-болотних угідь; сон-трава – є показником здорових лісостепових

екосистем.

Рослинний світ Дніпропетровської області, незважаючи на значний антропогенний вплив, залишається багатим і різноманітним завдяки наявності заповідників, природоохоронних заходів та зусиль зі збереження та відтворення природних ландшафтів.

Охорона, використання та відтворення лісів та інших рослинних ресурсів

Дніпропетровська область має відносно низький рівень лісистості, при загальній площі області 3192,3 тис. га, що обумовлено переважанням степових та лісостепових ландшафтів, які історично не були вкриті густими лісами. Ліси тут розподілені нерівномірно. Більша частина лісових масивів, включаючи природні дубові і соснові ліси, зосереджена переважно в північній і західній частинах області, де рельєф та кліматичні умови сприяють розвитку деревної рослинності. У південних і східних регіонах здебільшого переважають лісозахисні смуги та штучні насадження.

Станом на 01.01.2025 загальна площа земель лісгосподарського призначення становить 111,347 тис. га (див. табл. 5.2.1. – 5.2.8.).

Ліси Дніпропетровщини не мають промислового значення, а виконують виключно захисні, рекреаційні та агролісомеліоративні функції, підлягають особливій охороні, тому рубки головного користування в них не проводяться.

Природні ліси займають близько половини всіх лісових площ області. Основу природних лісів складають дубові ліси, де переважає дуб черешчатий, а також присутні інші листяні породи: граб звичайний, липа серцелиста. Природні соснові ліси розташовані переважно на піщаних ґрунтах, ці ліси складаються переважно з сосни звичайної.

У Дніпропетровській області також сформована система штучних лісових насаджень. Штучні насадження відіграють важливу роль у підвищенні лісистості, захисті ґрунтів від ерозії, поліпшенні мікроклімату та створенні рекреаційних зон. Оскільки природна лісистість регіону є низькою, штучні насадження стають важливим елементом екологічного розвитку області. Система штучних лісових насаджень складається з лісозахисних смуг, створених для захисту сільськогосподарських угідь від вітрової ерозії, збереження вологи в ґрунті та поліпшення мікроклімату; лісомеліоративних насаджень, спрямованих на відновлення деградованих та еродованих земель; водозахисних насаджень, призначених для захисту схилів і берегів річок від водної ерозії та зсувів; рекреаційних лісопарків – створюються для відпочинку та оздоровлення населення, забезпечують зелені зони в міських та приміських районах. Але у сучасний період значна кількість з них знаходиться у незадовільному деструктивному стані, що зумовлено як природними причинами (віковий кризовий стан), так і антропогенним впливом (вирубки, пожежі та ін.).

Склад лісів Дніпропетровської області за породами досить різноманітний. Основними лісоутворюючими породами є: дуб звичайний (29,9 %), сосна звичайна (24,5 %), робінія псевдоакація (24,7 %), ясени (5,9 %), тополі (4,6 %), берези (2,1 %), клени (1,4 %), сосна кримська (1,3 %) та інші (5,6 %).

В 2024 році філією “Східний лісовий офіс” Державного підприємства “Ліси України” на території Дніпропетровської області створено лісових культур на площі 1175 га, з них шляхом лісорозведення – 712 га. Основними лісоутворюючими породами при створенні лісових культур були: сосна звичайна (72,2 % від всього об’єму), дуб звичайний (22,4 %), сосна кримська (0,3 %), робінія псевдоакація (4,9 %) та інші (0,2 %).

Окрім того, на території області проведено відтворення лісів шляхом природного поновлення на площі 631 га, з них 224 га через сприяння природному поновленню (часткове висівання насіння та садіння сіянців деревних та чагарникових порід). Природне поновлення лісу проводиться з використанням наступних деревних порід: сосна звичайна (40,1 %), робінія псевдоакація (23,5 %), тополі (13,8 %), дуб звичайний (14,0 %), сосна кримська (3,7 %), ясен звичайний (2,0 %) та інші (2,9 %).

У 2024 році площу 151 га переведено у вкриту лісом, з них площі під лісовими культурами – 89 га (16 га лісовідновлення та 73 га лісорозведення) та площі під природним поновленням лісу – 62 га.

Для поновлення породного складу насаджень, підвищення їх стійкості регулярно проводяться роботи по догляду за лісом. У 2024 році рубки формування та оздоровлення лісів та інші заходи, пов’язані і не пов’язані з веденням лісового господарства проведені на площі 845 га, заготовлено ліквідної деревини при проведенні цих рубок в розмірі 21,5 тис. куб. м. Рубки догляду за лісом проведені на площі 250 га.

У 2024 році встановлено ліміти на спеціальне використання лісових ресурсів при заготівлі другорядних лісових матеріалів – деревної зелені (новорічних ялинок) – 13700 шт, заготовлено новорічних ялинок – 3758 шт. Заготівля лісових ресурсів побічного користування не проводилася.

Станом на 01.01.2025 на території Дніпропетровської області зареєстровано 27 користувачів мисливських угідь. Загальна площа мисливських угідь, які надані в користування, складає 2107612,98 га.

Відповідно до розпоряджень начальника Дніпропетровської обласної військової адміністрації від 25.03.2022 № 81/0/527-22 “Про заборону відвідування лісів населенням Дніпропетровської області у період воєнного стану” та від 04.04.2023 № 124/0/524-23 “Про заборону здійснення полювання на території Дніпропетровської області у період воєнного стану” на території Дніпропетровської області заборонено відвідування лісів та здійснення полювання на всі види мисливських тварин до припинення дії або скасування воєнного стану в Україні.

З 2015 року на території області впроваджено електронний облік деревини в межах Єдиної Державної Системи Електронного Обліку Деревини (ЕОД).

Система електронного обліку деревини дає можливість переглянути повністю ланцюг руху заготовленої деревини від місця її заготівлі до кінцевого споживача. Таким чином, за допомогою реєстру походження деревини по нумерації бирки, якою маркується деревина, можна встановити легальність її заготівлі, а саме: місце та час, назву бригади, що здійснювала заготівлю, повну характеристику маркованої продукції.

Основною причиною для створення такої концепції стали незаконні рубки деревини у всій Україні, які негативно впливають на стан навколишнього середовища і на всю галузь загалом.

Упровадження електронного обліку дозволяє значно підняти ефективність лісогосподарської діяльності. По-перше, завдяки застосуванню сучасних технологій; по-друге, внаслідок своєчасних рішень, по-третє, зменшення часу оформлення супровідної документації, формування та здачі звітів.

Основною перевагою електронного обліку є те, що можна в режимі онлайн відслідковувати будь-яку заготівлю деревини, а також спостерігати за рухом лісопродукції від заготівлі до реалізації.

Окрім вищенаведеного, єдина державна система електронного обліку має значний і внутрішній ефект для підприємства, яке безпосередньо здійснює електронний облік деревини, який полягає у автоматизації обліку та підвищенні якості управлінських рішень.

Таблиця 5.2.1. Лісовий фонд регіону

№ з/п		Загальна площа, га	Вкриті лісовою рослинністю, га	Загальний запас деревини, тис. м ³	Примітка
	Усього лісового фонду (сума рядків 1+2)	111346,9	77746	*	-
1.	Усього земель лісогосподарського призначення та земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення у тому числі:				
1.1	державних лісогосподарських підприємств	111346,9	77746	*	-
1.2	комунальних лісогосподарських підприємств	-	-	-	-
1.3	власників лісів	-	-	-	-
1.4	не наданих у користування (землі запасу)	-	-	-	-
2.	Усього лісових ділянок, розташованих на землях іншого призначення у тому числі:				
2.1	державних підприємств	-	-	-	-
2.2	комунальних підприємств	-	-	-	-
2.3	приватних підприємств	-	-	-	-
2.4	інших організацій та установ	-	-	-	-
2.5	власників лісів	-	-	-	-
2.6	не наданих у користування (землі запасу)	-	-	-	-
3.	Загальний запас деревини лісового фонду	X	X	-	-
4.	Запас деревини у розрахунку на один гектар лісового фонду	X	X	-	-

№ з/п		Загальна площа, га	Вкриті лісовою рослинністю, га	Загальний запас деревини, тис. м ³	Примітка
5.	Площа лісів у розрахунку на одну особу	X		X	-
6.	Запас деревини у розрахунку на одну особу	X	X		-
7.	Лісистість (відношення покритої лісом площі до загальної площі регіону)	X	X	X	-

* Інформація надана не в повному обсязі або відсутня

Таблиця 5.2.2. Лісовий фонд регіону в розрізі земель цільового призначення та категорій земель(станом на 01.01.2025)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів, інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки, землі запасу	Загальна площа, га	Лісові землі, тис. га							Усього лісових земель
			вкриті лісовою рослинністю		не вкриті лісовою рослинністю					
			усього	із них лісові культури	незімкнуті лісові культури / лісові розсадники	Зруби/згарища	галявини, біополяни	Лісові дороги, просіки, розриви		
I. Землі лісогосподарського призначення										
1.	Філія “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	109251	76,3	53,5	6,1	1,4	5,4	0,9	88	
II. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
III. Землі іншого призначення										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Таблиця 5.2.3. Нелісові землі, землі лісогосподарського призначення (станом на 01.01.2025)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів	Рілля	Сінокоси	Пасовища	Піски	Болота	Води	Яри, схили, кар'єри	Інші нелісові землі	Загальна площа нелісових земель, тис. га
1	Філія “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	208	370	72	1049	4206	1723	-	13666	21294

Таблиця 5.2.4. Лісовідновлення за 2024 рік (у розрізі лісокористувачів, власників лісів)

№ з/п	Лісокористувачі, власники лісів інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки	Лісовідновлення, га			
		у тому числі:			усього
		посадка лісу, га	посів лісу, га	природне поновлення лісу, га	
1	Філія “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	393	70	452	915

Таблиця 5.2.5. Лісорозведення (створення нових лісових насаджень) за 2024 рік (у розрізі державних органів влади)

№ з/п	Лісокористувачі, власники лісів	Створення нових лісових насаджень, га						
		лісорозведення, га					природне само- заліснення земель, га	усього обліковано нових лісів, га
		у тому числі посадка/посів, га				усього		
		заліснення не продуктивних земель, га	заліснення ярів, балок, кар'єрів, га	заліснення інших земель, га	створення полезахисних лісових смуг, га			
1	Філія “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	-	-	712/-	-	712	179	891

Таблиця 5.2.6. Проведення лісогосподарських заходів, пов'язаних із вирубуванням деревини за 2024 рік

№ з/п	Лісокористувачі, власники лісів	Площа, га/Ліквідна деревина, тис. м ³						
		рубки догляду	лісовідновні рубки	санітарні рубки	розрубка ліній електропередач, автомобільних доріг тощо	розчистка ліній електропередач, автомобільних доріг тощо	інші рубки	усього рубок
1	Філія “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	250/7,9	-	591/13,6	-	-	4/0,0	845/21,5
Усього		250/7,9	-	591/13,6	-	-	4/0,0	845/21,5

Таблиця 5.2.7. Загиблі лісові культури, насадження та незімкнуті лісові культури природного відновлення за 2024 рік

Назва	Лісокористувачі та землекористувачі, які мають у користуванні лісові ділянки	Усього
	Філія “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	
1. Усього загиблих лісових насаджень, га	36	36
у тому числі від:		
пожеж	36	36
несприятливих погодних умов	-	-
хвороб та шкідників лісу	-	-
господарської діяльності людини (забудова, лінії електропередач, затоплення, газопроводи тощо)	-	-
з них загиблих лісових культур, га	-	-
у тому числі від:		
пожеж	-	-

Назва	Лісокористувачі та землекористувачі, які мають у користуванні лісові ділянки	Усього
	Філія “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	
несприятливих погодних умов	-	-
хвороб та шкідників лісу	-	-
господарської діяльності людини (забудова, лінії електропередач, затоплення, газопроводи тощо)	-	-
Інше	-	-
2. Усього загинблих незімкнутих лісових насаджень, га	1167	1167
3. Усього пошкоджених, загинблих ділянок природного поновлення, га	-	-

Таблиця 5.2.8. Заготівля лісових ресурсів побічного користування та другорядних лісових за лісокористувачами в розрізі місцевих рад за 2024 рік

№ з/п	Органи державної влади, постійні лісокористувачі, власники лісів,	Лісові ресурси побічного користування, встановлений ліміт/ фактично заготовлено										Другорядні лісові матеріали, встановлений ліміт/ фактично заготовлено							
		гриби	ягоди	лікарські рослини	плоди	горіхи	випас худоби	сіно-косіння	підстилка	очерет	тощо (пасіки)	живиця	пні	луб	деревні соки	деревна зелень	новорічні ялинки	тощо	
1	Філія “Східний лісовий офіс” ДП “Ліси України”	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6850/1879	-	
	Межиріцька ОТГ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	300/201	-	
	Марганецька ОТГ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2000/300	-	
	Дніпровська МТГ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50/50	-	
	Брагинівська ОТГ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3000/718	-	
	Петриківська ОТГ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1200/500	-	
	Піщанська ОТГ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	300/110	-	

Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України є важливим аспектом збереження біорізноманіття.

На першому місці у справі збереження біорізноманіття стоїть охорона рослин, які утворюють середовище для існування інших організмів. Найважливішим серед цього є збереження рідкісних та зникаючих видів рослин, що передбачає реєстрацію видів і складання “Червоних книг” окремих країн і регіональних “Червоних списків”. Існують Світовий і Європейський червоні списки рослин. Рідкісні види часто виконують унікальні ролі в своїх екосистемах, є невід’ємною частиною генетичного різноманіття, мають культурне значення для місцевих спільнот, відіграють важливу роль в науці та вивченні екосистем.

У Дніпропетровській області понад 40 років тому почалася робота з охорони рослинного світу.

Першим юридичним документом з охорони рослинності був список рідкісних та зникаючих рослин (54 види), затверджений рішенням Дніпропетровського облвиконкому від 09.10.1979 № 568.

У 1998 році був складений “Червоний список видів рослин Дніпропетровської області”, затверджений Дніпропетровською обласною радою (рішення обласної ради від 12.06.1998 № 7.2/XXIII), який включав 338 судинних рослин. З них 22 види включені до Європейського Червоного списку, 56 видів – до Червоної книги України (1996), 260 видів рослин, які охороняються в Дніпропетровській області.

У 2011 році провідними науковими установами області в галузі вивчення біорізноманіття було створено видання: “Червона книга Дніпропетровської області. Рослинний світ”. Це друге (після Донецької області) повномасштабне видання обласної Червоної книги рослин в Україні.

Вона є основою для охорони та відтворення видів рослин, занесених до Червоної книги України та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів рослинності, а також видів, що охороняються на регіональному рівні (Червоний список видів рослин і тварин Дніпропетровської області (рішення обласної ради від 27.12.2011 № 219-10/VI).

У списку наведено 451 вид рідкісних та зникаючих рослин, що охороняються на території Дніпропетровської області.

Серед них – 16 видів занесені до Світового Червоного списку, 27 – до Європейського Червоного списку, 82 – до Червоної книги України.

Але ці види ретельно охороняються лише на території природного заповідника Дніпровсько-Орільський, Ботанічного саду Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара та Криворізького ботанічного саду Національної академії наук України.

Динаміка охорони, невиснажливого використання та відтворення дикорослих рослин та грибів наведена у таблиці 5.2.9.

Таблиця 5.2.9. Динаміка охорони, невиснажливого використання та відтворення дикорослих рослин та грибів

Усього видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, од.	Усього рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, од.	Кількість видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, відтворених на територіях та об'єктах ПЗФ, назва (українська, латинська), од.	Кількість популяцій видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, які зникли, назва (українська, латинська), од.
1	2	3	4
Криворізький ботанічний сад Національної академії наук України			
79 видів	Угруповання 6 формацій: ковили шорсткої – <i>Stipeta asperellae</i> ; ковили Лессінга – <i>Stipeta lessingiana</i> ; ковили української – <i>Stipeta ucrainica</i> ; ковили найкрасивішої – <i>Stipeta pulcherrimae</i> ; ковили волосистої – <i>Stipeta capillatae</i> ; мигдалю низького – <i>Amygdaleta panae</i>	17 видів рослин: <i>Stipa asperella</i> – ковила шорстка; <i>Stipa lessingiana</i> – ковила Лессінга; <i>Stipa ucrainica</i> – ковила українська; <i>Stipa pulcherrima</i> – ковила найкрасивіша; <i>Stipa capillata</i> – ковила волосиста; <i>Adonis vernalis</i> – горицвіт весняний; <i>Adonis wolgensis</i> – горицвіт волзький; <i>Astragalus dasyanthus</i> – астрагал шерстистоквітковий; <i>Astragalus ponticus</i> – астрагал понтійський; <i>Cymbopachasma borysthenica</i> – повстянка дніпровська (цимбохазма дніпровська); <i>Pulsatilla pratensis</i> (P. nigricans) – сон лучний (сон чорніючий); <i>Paeonia tenuifolia</i> – півонія тонколиста; <i>Tulipa quercetorum</i> – тюльпан дібровний; <i>Chamaecytisus graniticus</i> – зіновать гранітна; <i>Allium ursinum</i> – цибуля ведмежа, черемша; <i>Elytrigia stipifolia</i> (Pseudoroegneria stipifolia) – пирій ковилолистий <i>Ornithogalum refractum</i> – рястка торочкувата	-
Ботанічний сад Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара			
52	-	<i>Adiantum capillus-veneris</i> Адіантум венерин волос <i>Adonis vernalis</i> - Горицвіт весняний <i>Adonis wolgensis</i> - Горицвіт волзький <i>Atropa beladonna</i> - Красавка	-

1	2	3	4
		белладонна <i>Campanula carpatica</i> Дзвоники карпатські <i>Cerastium biebersteinii</i> - Роговик Біберштейна <i>Cerastium cerastoides</i> - Роговик роговиковий <i>Crambe pontica</i> - Катран понтійський <i>Dianthus gratianopolitanus</i> Гвоздика гратіанополітанська <i>Dictamnus albus</i> - Ясенець білий <i>Draba aizoides</i> Крупка аїзоподібна <i>Glaucium flavum</i> - Мачок жовтий <i>Helianthemum canum</i> Сонцецвіт сивий <i>Iris pontica</i> - Півники понтійські <i>Iris sibirica</i> - Півники сибірські <i>Lunaria rediviva</i> - Лунарія оживаюча <i>Paeonia daurica</i> - Півонія кримська <i>Paeonia tenuifolia</i> - Півонія тонколиста <i>Pulsatilla grandis</i> - Сон великий <i>Pulsatilla pratensis</i> - Сон чорніючий <i>Rhodiola rosea</i> - Родіола рожева <i>Stipa anomala</i> - Ковила відхилена <i>Stipa capillata</i> Ковила волосатик <i>Stipa dasyphylla</i> - Ковила опушенолиста <i>Stipa lessingiana</i> - Ковила Лесінга <i>Stipa lithophila</i> - Ковила каменелюбна <i>Stipa pennata</i> - Ковила пірчаста <i>Stipa pulcherrima</i> - Ковила найгарніша <i>Stipa tirsia Steven</i> - Ковила вузьколиста <i>Stipa ucrainica P. A. Smirn</i> - Ковила українська <i>Stipa zalesskii Wilensky</i> - Ковила Залеського <i>Trifolium rubens</i> - Конюшина червонувата <i>Viola alba</i> - Фіалка біла <i>Crataegus pojarkovae</i> - Глід Пояркової <i>Euonymus nana</i> - Бруслина карликова	

1	2	3	4
		<i>Juniperus excelsa</i> - Ялівець високий <i>Juniperus foetidissima</i> - Ялівець смердючий <i>Pinus cembra</i> - Сосна кедрова європейська <i>Quercus cerris</i> - Дуб австрійський <i>Sorbus torminalis</i> - Горобина берека <i>Staphylea pinnata</i> - Клокичка периста <i>Syringa josikaea</i> - Бузок угорський <i>Taxus baccata</i> - Тис ягідний <i>Asphodeline lutea</i> - Асфоделіна жовта <i>Colchicum autumnale</i> - Пізньоцвіт осінній <i>Crocus banaticus</i> - Шафран банатський <i>Galanthus nivalis</i> - Підсніжник білуватий <i>Iris sibirica</i> - Півники сибірські <i>Leucojum vernum</i> - Білоцвіт весняний <i>Ornithogalum boucheanum</i> - Рястка Буше <i>Tulipa quercetorum</i> - Тюльпан дібровний <i>Tulipa schrenkii</i> - Тюльпан Шренка	
Природний заповідник “Дніпровсько-Орільський”			
16	8	1. Підсніжник складчастий <i>Galanthus plicatus</i> M.Bieb. 2. Плавун щитолістий <i>Nymphoides peltata</i> (S.G.Gmel.) O.Kuntze 3. Осока житня <i>Carex secalina</i> (Willd. ex Wahlenb)	Зозулинець шоломоносний. <i>Orchis militaris</i> L. (не спостерігається на території заповідника з 2009 року) Пальчатокорінник травневий <i>Dactylorhiza majalis</i> (Reichenb.) P.F.Hunt et Summerhayes. (Загалом 2 популяції, не реєструються з 2009 року)

Таблиця 5.2.10. Перелік видів рослин та грибів, що підлягають особливій охороні на території області (станом на 01.01.2025)

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально-рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Ботанічний сад Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара						
<i>Amygdalus nana</i> Мигдаль степовий	-	-	рідкісний	-	-	-

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Berberis vulgaris Барбарис звичайний	-	-	рідкісний	-	-	-
Carpinus betulus Граб звичайний	-	-	зникаючий	-	-	Least Concern
Ephedra distachya Єфедра двоколоса	-	-	рідкісний	-	-	Least Concern
Rosa jundzillii Шипшина Юндзилла	-	-	невизначений	-	-	-
Rosa rubiginosa Шипшина волинська	-	-	невизначений	-	-	-
Rosa spinosissima Шипшина найколючіша	-	-	рідкісний	-	-	-
Viburnum lantana Калина гордовина	-	-	рідкісний	-	-	-
Acorus calamus L. Аїр звичайний	-	-	рідкісний	-	-	-
Adonis vernalis L. Горицвіт весняний	неоціне- ний	-	вразливий	II	Least Concern	-
Adonis wolgensis Steven ex DC. Горицвіт волзький	неоціне- ний	-	вразливий	-	-	-
Ajuga reptans L. Горлянка повзуча	-	-	зниклий у природі	-	-	-
Anemone sylvestris L. Анемона лісова	-	-	вразливий	-	-	-
Anemonoides ranunculoides (L.) Holub. Анемона жовтецева	-	-	рідкісний	-	-	-
Antennaria dioica (L.) P. Gaertn. Котячі лапки дводомні	-	-	зникаючий	-	-	-
Anthoxanthum odoratum L. Пахучий колосок звичайний	-	-	зниклий у природі	-	-	-
Asarum europaeum L. Копитняк європейський	-	-	рідкісний	-	-	-
Asparagus officinalis L. Холодок лікарський	-	-	-	-	Least Concern	Least Concern
Astragalus danicus Retz. Астрагал датський	-	-	-	-	-	-
Athyrium filix-femina (L.) Roth Безщитник жіночий	-	-	вразливий	-	-	-
Aurinia saxatilis (L.) Desv. Аврinia скельна	-	-	рідкісний	-	-	-
Betonica officinalis L. Буквиця лікарська	-	-	рідкісний	-	-	-
Campanula persicifolia L. Дзвоники персиколісті	-	-	вразливий	-	-	-
Campanula rotundifolia L. Дзвоники круглолісті	-	-	зниклий у природі	-	-	-
Campanula glomerata L. Дзвоники скупчені	-	-	рідкісний	-	-	-

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
<i>Clematis integrifolia</i> L. Ломиніс цілолистий	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Convallaria majalis</i> L. Конвалія звичайна	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Dictamnus albus</i> L. Ясенець білий	рідкісний	-	зниклий у природі	-	-	-
<i>Digitalis grandiflora</i> Mill. Наперстянка крупноквіткова	-	-	зникаючий	-	-	-
<i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott. Щитник чоловічий	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Fragaria vesca</i> L. Суниця лісова	-	-	зникаючий	-	Least Concern	-
<i>Gallium odoratum</i> (L.) Scop. Підмаренник духмянний	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Inula helenium</i> L. Оман високий	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Inula oculus-christi</i> L. Оман очний	-	-	-	-	-	-
<i>Iris halophila</i> Pall. Півники солелюбні	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Iris pontica</i> Zapat. Півники понтійські	вразливий	-	зникаючий	-	-	-
<i>Iris pseudacorus</i> L. Півники болотні	-	-	-	-	Least Concern	-
<i>Iris pumila</i> L. Півники карликові	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Iris sibirica</i> L. Півники сибірські	вразливий	-	зникаючий	-	-	-
<i>Matteuccia struthiopteris</i> (L.) Tod. Страусове перо звичайне	-	-	зникаючий	-	-	-
<i>Ornithogalum fimbriatum</i> Willd. Рястка торочкувата	-	-	вразливий	-	-	-
<i>Paeonia tenuifolia</i> L. Півонія тонколиста	вразливий	I	зниклий у природі	-	Data Deficient	-
<i>Polygonatum hirtum</i> (Bocs ex Poir.) Pursh Купена волосиста	-	-	зниклий у природі	-	-	-
<i>Polygonatum odoratum</i> (Mill.) Druce Купена духмяна	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Primula veris</i> L. Первоцвіт весняний	-	-	зниклий у природі	-	-	-
<i>Prunella grandiflora</i> (L.) Scholl Суховершки великоквіткові	-	-	невизначений	-	-	-
<i>Pteridium aquilinum</i> (L.) Kuhn Орляк звичайний	-	-	зникаючий	-	-	-
<i>Pulsatilla grandis</i> Wender. Сон великий	вразливий	I	вразливий	-	Least Concern	Least Concern

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
<i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill. Сон чорніючий	неоціне- ний	-	рідкісний	-	-	-
<i>Pyrethrum corymbosum</i> (L.) Scop. Маруна щиткова	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Ranunculus repens</i> L. Лютик повзучий	-	-	-	-	Least Concern	-
<i>Sanguisorba minor</i> Scop. Кровохлебка мала	-	-	невизначений	-	-	-
<i>Serratula bracteifolia</i> (Iljin ex Grossh.) Stank. Серпій приквітковий	-	-	невизначений	-	-	-
<i>Stipa capillata</i> L. Ковила волосатик	неоціне- ний	-	рідкісний	-	-	-
<i>Stipa dasyphylla</i> (Lindem.) Czern. ex Trautv. Ковила опушенолиста	вразливий	-	зникаючий	-	-	Rare
<i>Stipa lessingiana</i> Trin. et Rupr. Ковила Лесінга	неоціне- ний	-	рідкісний	-	-	-
<i>Stipa pennata</i> L. Ковила пірчаста	неоціне- ний	-	вразливий	-	-	-
<i>Stipa pulcherrima</i> K. Koch Ковила найгарніша	неоціне- ний	-	зникаючий	-	-	-
<i>Stipa ucrainica</i> P.A. Smirn.) Ковила українська	неоціне- ний	-	зникаючий	-	-	-
<i>Thymus dimorphus</i> Klokov et Des-Schost. Чебрець двовидовий	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Valeriana officinalis</i> Walr. Валеріана лікарська	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Briza media</i> L. Трясунка середня	-	-	невизначений	-	-	-
<i>Galanthus nivalis</i> L. Підсніжник білуватий	неоціне- ний		зниклий у природі	II	Near Threatened	Near Threatened
<i>Lysimachia vulgaris</i> L. Вербозілля звичайне	-	-	-	-	-	Least Concern
<i>Ornithogalum boucheanum</i> (Kunth.) Aschers. Рястка Буше	неоціне- ний	-	рідкісний	-	-	-
<i>Scilla sibirica</i> Haw. Проліска сибірська	-	-	рідкісний	-	-	-
<i>Tulipa guercetorum</i> Klok. et Zoz Тюльпан дібровний	вразливий	-	рідкісний	-	-	-
<i>Tulipa schrenkii</i> Regel Тюльпан Шренка	вразливий	-	зникаючий	-	-	-
Криворізький ботанічний сад Національної академії наук України						
POLYPODIOPSIDA – БАГАТОНІЖКОВІ (ПАПОРОТЕПОДІБНІ)						
Cystopteridaceae Schmakov - Пухирникові						

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Cystopteris fragilis (L.) Bernh. – пухирник ламкий			+			
Polypodiaceae Bercht. J.Presl.- Багатоніжкові						
Polypodium vulgare L. – багатоніжка звичайна			+			
PINOPSIDA - ХВОЙНІ						
Cupressaceae Rich. ex Bartl. – Кипарисові						
Juniperus communis L. – ялівець звичайний						+ ²
Juniperus sabina L. – ялівець козачий						+ ²
Pinaceae Lindl. - Соснові						
Picea abies (L.) H. Karst. – ялина звичайна						+ ²
Pinus cembra L. – сосна кедрова	+					+ ²
Taxaceae S. F. Gray - Тисові						
Taxus baccata L. – тис ягідний	+					+ ²
GNETOPSIDA - ГНЕТОВІ						
Ephedraceae Dumort. - Ефедрові						
Ephedra distachya L. – ефедрa двоколоскова			+			+ ²
MAGNOLIOPSIDA - ДВОДОЛЬНІ						
Aristolochiaceae Juss. - Хвилівникові						
Asarum europaeum L. – копитняк європейський			+			
Ceratophyllaceae S.F.Gray - Куширові						
*Ceratophyllum demersum L.- кушир занурений (к. темно- зелений)					+ ²	+ ²
*Ceratophyllum submersum L. – кушир підводний					+ ²	+ ²
Ranunculaceae Juss. - Жовтецеві						
Aconitum nemorosum M. Bieb. ex Rchb.- аконіт дібровний			+			
Aconitum rogovichii Wissjul.- аконіт Роговича			+			
Adonis vernalis L.(Chrysocyathus vernalis (L.) Holub – горицвіт весняний (жовтоцвіт весняний)	+		+	+	+ ²	

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Adonis wolgensis Steven (Ch. wolgensis (Steven) Holub – горицвіт волзький (жовтоцвіт волзький)	+		+			
Anemone nemorosa L. – анемона дібровна			+			
Anemone sylvestris L. – анемона лісова			+			
Anemonoides ranunculoides (L.) Holub – анемоноїдес жовтецевий			+			
Clematis integrifolia L. – ломиніс цілолистий			+			
Delphinium cuneatum Steven ex DC. (D. rossicum Litv.) - дельфіній клиновидний (д. руський)	+		+			
Pulsatilla grandis Wender. – сон великий	+	+	+		+ ²	+ ²
Pulsatilla pratensis (L.) Mill. (P. nigricans Storck) – сон лучний (с. чорніючий, с. богемський)	+		+			
Ranunculus cassubicus L. – жовтець кашубський			+			
*Ranunculus repens L. – жовтець повзучий					+ ²	
*Ranunculus sceleratus L. – жовтець отруйний					+ ²	
Berberidaceae Juss. - Барбарисові						
Berberis vulgaris L. – барбарис звичайний			+			
Gymnospermium odessanum (DC.) Takht. – голонасінник одеський	+		+			+
Рaeoniaceae Rudolphi - Півонієві						
Рaeonia tenuifolia L. – півонія тонколиста, воронець	+	+			+ ²	
Рaeonia daurica Andrews – півонія кримська	+					
Fumariaceae DC. - Руткові						
Corydalis cava (L.) Schweigg. et Korte. – ряст порожнистий			+			
Caryophyllaceae Juss. - Гвоздичні						
Cerastium biebersteinii DC. – роговик Біберштейна	+				+	

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
* Eremogone cephalotes (M.Bieb.) Fenzl – еремогоне головчаста (пустельниця головчаста)	+				+	+
Eremogone rigida (M. Bieb.) Fenzl			+			+
Kohlrashia prolifera (L.) Kunth – кольраушія пагононосна			+			
Chenopodiaceae Vent. - Лободові						
Krascheninnikovia ceratoides (L.) Gueldenst. – крашенінніковія степова			+			
Polygonaceae Juss. - Гречкові						
* Persicaria hydropiper (L.) Delarbre – гірчак перцевий, водяний перець					+ ²	
Plumbaginaceae Juss. (incl. Limoniaceae Lincz.) – Свинчаткові (вкл. Кермекові)						
Goniolimon besserianum (Schult.) Kusn. – гоніолімон Бессерів			+			
Fagaceae Dumort. - Букові						
*Quercus robur L. – дуб звичайний						+ ²
Betulaceae S.F.Gray (incl. Corylaceae Mirbel) Березові (вкл. Ліщинові)						
*Alnus glutinosa (L.) Gaertn.- вільха клейка			+			+ ²
Betula humilis Schrank – Бере́за низька	+					
Betula obscura A. Kotula – бере́за темна	---					
Betula oycoviensis Besser – бере́за ойківська						+ ²
Carpinus betulus L. – граб звичайний			+			
*Corylus avellana L. – ліщина звичайна						+ ²
Salicaceae Mirbel - Вербові						
Salix caprea L. – верба козяча			+			
Primulaceae Vent. – Первоцвіті						
Cyclamen coum Mill. s.l. (C. kuznetzovii Kotov et Czernova) – цикламен коський (ц. Кузнецова)	+	+			+, + ²	+

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
*Lysimachia nummularia L. – вербозілля лучне					+ ²	
Brassicaceae Burnett – Капустяні (Хрестоцвіті)						
Aurinia saxatilis (L.) Desv. – авринія скельна			+			
*Crambe pontica Steven (C. maritima L.) – катран понтійський (к. морський)	+				+ ²	
**Camelina microcarpa Andr. – рижий дрібноплодий					+ ²	
**Diplotaxis muralis (L.) DC. – дворятник муровий					+ ²	
*Erucastrum armoracioides (Czern. ex Turcz.) Cruchet – рогачка хріновидна					+ ²	
Hesperis tristis L. – вечорниця сумні			+			
**Isatis tinctoria L. – вайда фарбувальна					+ ²	
**Lepidium perfoliatum L. – хрінниця пронизанолиста					+ ²	
**Lepidium ruderae L. – хрінниця смердюча					+ ²	
*Rorippa austriaca (Crantz) Besser – водяний хрін австрійський					+ ²	
Родина Urticaceae Juss. – Кропиви						
*Urtica dioica L. – кропива дводомна					+ ²	
Tiliaceae Juss. – Липові						
*Tilia platyphyllos Scop. – липа широколиста						+ ²
Crassulaceae DC. – Товстолисті						
Sedum borissovae Balk. – очиток Борисової			+			+
Sedum sexangulare L. – очиток шестирядний			+			
Sempervivum ruthenicum Schnittsb. et C.B. Lehm. – молодило руське			+			
Rosaceae Juss. – Розові						
Amygdalus nana L. – мигдаль низький, бобчук			+			
*Cerasus avium (L.) Moench (Prunus avium L.) – черешня					+ ²	
*Cerasus fruticosa (Pall.) Woronow – вишня кущова (в. степова)					+ ²	

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
**Cerasus mahaleb (L.) Mill. – вишня магалєбська					+ ²	
Cotoneaster melanocarpus Fisch. ex Blytt - кизильник чорноплідний			+			
Fragaria vesca L. – суниця лісова			+		+ ²	
*Fragaria viridis Duchesne – суниця зелені					+ ²	
Padus avium Mill. – черемха звичайна			+		+ ²	
Potentilla alba L. – перстач білий			+			
Potentilla orientalis Juz. – перстач східний			+			
*Prunus spinosa L. – слива колюча, терен					+ ²	
*Pyrus communis L. – груша звичайна					+ ²	
Rosa bordzilowskii Chrshan. – шипшина Бордзіловського			+			
Rosa jundzilii Besser – шипшина Юндзіла			+			
Rosa spinosissima L. – шипшина найколючіша			+			
Sanguisorba officinalis L. – родовик лікарський			+			
Sorbus torminalis (L.) Crantz – берека	+					
Onagraceae Juss. - Онагрові						
*Epilobium hirsutum L. – зніт шорсткий						+ ²
Fabaceae Lindl. - Бобові						
Astragalus albidus Waldst. et Kit. – астрагал білуватий			+			
Astragalus asper Jacq. – астрагал шорсткий			+			
Astragalus cicer L. – астрагал нутовий					+ ²	
Astragalus cretophilus Klokov – астрагал крейдолубний	+					
Astragalus dasyanthus Pall. – астрагал шерстистоквітковий	+		+		+	+
Astragalus dolichophyllus Pall. - астрагал довголистий			+			
Astragalus henningii (Steven) Klokov - астрагал Геннінга	+		+		+	+
Astragalus odessanus Besser - астрагал одеський	+		+			

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
<i>Astragalus pallescens</i> M. Bieb.- астрагал блідий			+			+
<i>Astragalus ponticus</i> Pall. - астрагал понтійський	+		+			
<i>Astragalus pubiflorus</i> DC. - астрагал пухнастоквітковий			+			
<i>Astragalus testiculatus</i> Pall. – астрагал яйцеплідний	+					
<i>Calophaca wolgarica</i> (L.f.) DC. – калофака волзька	+				+	+ ²
* <i>Caragana mollis</i> (M. Bieb.) Besser						
<i>Caragana scythica</i> (Kom.) Pojark. – карагана скіфська	+		+		+	
<i>Chamaecytisus albus</i> (Насс.) Rothm. - зіновать біла (рокитник білий)	+					
<i>Chamaecytisus graniticus</i> (Rehman) Rothm. – зіновать гранітна (з. Скробічевського)	+		+		+	+
<i>Galega officinalis</i> L. – козлятник лікарський			+			
<i>Genista scythica</i> Pacz. – дрік скіфський	+		+			
<i>Genista tanaitica</i> P. Smirn. – дрік донський			+		+	+
<i>Glycyrrhiza echinata</i> L. – солодка щетиниста			+			
<i>Glycyrrhiza glabra</i> L. – солодка гола	+		+			
* <i>Lathyrus lacteus</i> (M. Bieb.) Wissjul. – чина молочно-біла						
<i>Lathyrus niger</i> (L.) Bernh. – чина чорна			+			
<i>Lathyrus vernus</i> (L.) Bernh. – чина весняна			+			
* <i>Medicago lupulina</i> L. – люцерна хмелевидна, буркунчик					+ ²	
* <i>Medicago romanica</i> Prodan – люцерна румунська, л. степова					+ ²	
* <i>Melilotus albus</i> Medik. – буркун білий					+ ²	
* <i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall. – буркун лікарський					+ ²	
* <i>Onobrychis tanaitica</i> Spreng. – еспарцет донський					+ ²	
* <i>Securigera varia</i> (L.) Lassen (<i>Coronilla varia</i> L.) – секироплідник барвистий					+ ²	

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
(в'язіль барвистий)						
*Trifolium repens L. – конюшина повзуча, к. біла					+ ²	
*Vicia tenuifolia Roth – горошок тонколистий						+ ²
Rutaceae Juss. - Рутові						
Dictamnus albus L. – ясенець білий	+		+			
Нарлоphyllum suaveolens (DC.) – гаплофіл запашний			+			
Linaceae DC. ex S.F. Gray - Льонові						
Linum czerniaevii Klokov – льон Черняєва			+			
*Linum flavum L. – льон жовтий						
Linum linearifolium Jav. – льон лінійнолистий			+			
*Daucus carota L. – морква дика					+ ²	
* Palimbria salsa (L. f.) Besser – палімба солончакова	+					
Seseli pallasii Besser			+			
Oleaceae Lindl. - Маслинові						
Fraxinus ornus L. – Ясен білоцвітний	+					
Syringa josikaea J. Jacq. ex Rchb. – бузок угорський	+	+			+ ²	+ ²
Viburnaceae Raf. - Калинові						
Viburnum lantana L. – калина гордовина			+			
Adoxaceae Trautv. - Адоксові						
Adoxa moschatellina L. – адокса мускусна			+			
Valerianaceae Batsch - Валеріанові						
Valeriana officinalis L. – валеріана лікарська			+			
Valeriana stolonifera Czern. – валеріана пагононосна			+			
Rubiaceae Juss. - Маренові						
Galium volhynicum Pobed. – підмаренник волинський			+		+	
Gentianaceae Juss. - Тирличеві						
* Centaurium pulchellum (Sw.) Druce – золототисячник гарний						+ ²
Аросунaceae Juss. (incl.						

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Asclepiadaceae Borkh.) – Барвінкові (вкл. Хвилівникові, Ластівневі)						
Trachomitum venetum (L.) Woodson s.l. (T. sarmatiense Woodson) – кендир венетський (к. сарматський)	+				+	
Vincetoxicum intermedium Taliev – ластовень проміжний			+		+	
Vincetoxicum maeoticum (Клеоров) Barbar. – ластовень азовський			+		+	
Solanaceae Juss. - Пасльонові						
Scopolia carniolica Jacq. – скополія карніолійська	+					
Convolvulaceae Juss. - Березкові						
Convolvulus lineatus L. – березка лінійнолиста			+			
Boraginaceae Juss. - Шорстколисті						
Aegonychon purpureo- caeruleum (L.) Holub – егоніхон фіолетово-голубий			+			
Pontechium maculatum (L.) U/-R. Böhle et H.H.Hilger (Echium maculatum L., E. russicum J.F.Gmel. – синяк плямистий		+	+		+ ²	
Staphyleaceae Lindl.						
Staphylea pinnata L. – клокичка периста	+					
Scrophulariaceae Juss. (incl. Veronicaceae Durande) – Ранникові (вкл. Веронікові)						
Digitalis grandiflora Mill. – наперстянка великоквіткова			+			
Linaria biebersteinii Besser – льонок Біберштейна			+			+
Linaria macroura (M. Bieb.) M. Bieb. – льонок довгошпорковий			+			
Orobanchaceae Vent. - Вовчкові						
Cymbophasma borysthenica (Pall. ex Schlecht.) Klokov et Zoz – цимбохазма дніпровська (повстянка дніпровська)	+		+		+	

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Lamiaceae Martinov (Labiatae Juss.) Глухокропивові (Губоцвіті)						
Betonica officinalis L. – буквиця лікарська			+			
*Glechoma hirsuta Waldst. et Kit. – розхідник шорсткий						+ ²
*Lycopus europaeus L. – вовконіг європейський					+ ²	
* Phlomis hybrida Zelen – залізняк гібридний					+	
Prunella grandiflora (L.) Scholl. – суховершки великоквіткові			+			
Salvia austriaca Jacq. - шавлія австрійська			+			
Salvia scabiosifolia Lam. – шавлія скабіозолиста	+					
Scutellaria altissima L. – шоломниця висока			+			
Scutellaria cretica Juz. – шоломниця крейдяна	+					
Scutellaria verna Besser – шоломниця весняна	+		+			
Thymus × dimorphus Klokov et Des.-Shost. – чебрець двовидний			+			
Campanulaceae Juss. - Дзвоникові						
Campanula glomerata L. – дзвоники скупчені			+			
Campanula trachelium L. – дзвоники кропиволисті			+			
Asteraceae Bercht. et J. Presl. (Compositae Giseke) – Айстрові (Складноцвіті)						
Artemisia pontica L. – полин понтійський			+			
Aster alpinus L. – айстра альпійська	+					
Aster bessarabicus Bernh. ex Rchb. – айстра бессарабська			+			
*Bidens tripartita L. – череда трироздільна					+ ²	
Centaurea marschalliana Spreng. – волошка Маршала			+			
Centaurea orientalis L. – волошка східна			+			
* Centaurea ruthenica Lam. – волошка руська						

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
<i>Centaurea taliewii</i> Kleopow – Волошка Талієва	+					+
** <i>Cichorium intybus</i> L. – цикорій дикий, петрові батого					+ ²	
<i>Inula helenium</i> L. – оман високий			+			
<i>Inula oculus-christi</i> L. – оман очний			+			
<i>Jurinea brachycephala</i> Klokov – юринея короткоголова			+			
* <i>Klasea bulgarica</i> (Acht. et Stoj.) Holub – клазея болгарська					+	+
* <i>Klasea bulgarica</i> (Acht. et Stoj.) Holub (<i>Serratula</i> <i>bulgarica</i> Acht. et Stoj)	+					
* <i>Lactuca saligna</i> L. – латук (молокан) солончаковий					+ ²	
* <i>Lactuca tatarica</i> (L.) С.А.Мей – латук (молокан) татарський					+ ²	
<i>Petasites hybridus</i> (L.) P. Gaertn., B. Mey. et Scherb. – кремена гібридна			+			
* <i>Pterotheca sancta</i> (L.) K. Koch (<i>Lagoseris sancta</i> (L.) K. Maly) – птеротека палестинська (лагозеріс палестинський)			+			
<i>Pyrethrum corymbosum</i> (L.) Scop. – маруна щиткова			+			
<i>Serratula bracteifolia</i> (Iljin ex Grossh.) Stank (<i>Klasea</i> <i>bracteifolia</i>) – серпій приквітковий (клязея приквіткова)			+			
* <i>Serratula lycopifolia</i> (Vill.) A.Kern. (<i>Klasea lycopifolia</i> (Vill.) Á. Löve et D. Löve) – серпій вовконоголистий (клязея вовконоголиста)	+	+				
LILIOPSIDA – ОДНОДОЛЬНІ						
Hydrocharitaceae Juss. – Жабурникові						
** <i>Vallisneria spiralis</i> L. – валіснерія спіральна					+ ²	+ ²
Alismataceae Vent. – Частухові						

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
* <i>Alisma plantago-aquatica</i> L.– частуха подорожникова					+ ²	+ ²
<i>Potamogetonaceae</i> Dumort. – Рдесникові						
* <i>Potamogeton crispus</i> L. – рдесник кучерявий					+ ²	+ ²
* <i>Potamogeton pectinatus</i> L. – рдесник гребінчастий					+ ²	+ ²
* <i>Potamogeton perfoliatus</i> L. – рдесник пронизанолистий					+ ²	+ ²
<i>Colchicaceae</i> DC. (incl. <i>Melanthiaceae</i> Batsch) – Пізньоцвіті (вкл. Мелантієві)						
<i>Bulbocodium versicolor</i> (Ker.Gawl.) Spreng. (<i>Colchicum versicolor</i> Ker.Gawl.) – брандушка різнокольорова	+		+			
<i>Colchicum umbrosum</i> (Ker.Gawl.) Steven – пізньоцвіт тіньовий	+					
<i>Iridaceae</i> Juss. – Півникові						
<i>Crocus angustifolius</i> Weston – шафран вузьколистий	+					+
<i>Crocus heuffelianus</i> Herb. – шафран Гейфелів	+					
<i>Crocus eticulatus</i> Steven ex Adams – шафран сітчастий	+		+			
<i>Iris halophila</i> Pall. – півники солелюбні			+			
<i>Iris hungarica</i> Waldst. et Kit. (<i>Iris aphylla</i> L. subsp. <i>hungarica</i> (Waldst. et Kit.) Hegi) – півники угорські		+			+ ²	
<i>Iris pontica</i> Zapal. (<i>Iris humilis</i> M. Bieb.) – півники понтичні	+		+		+ ²	
<i>Iris pseudacorus</i> L. – півники болотні					+ ²	
<i>Iris pumila</i> L. – півники карликові (п. маленькі)			+			
<i>Liliaceae</i> Juss. – Лілійні						
<i>Fritillaria ruthenica</i> Wikstr. – рябчик руський	+		+			
<i>Gagea lutea</i> (L.) Ker Gawl. – зірочки жовті			+			
<i>Lilium martagon</i> L. – лілія лісова (л. кучерява)	+		+			
<i>Tulipa hypanica</i> Klokov et Zoz – тюльпан бізкий	+		+			
<i>Tulipa quercetorum</i> Klokov – тюльпан дібровний	+		+			

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
<i>Tulipa schrenkii</i> Regel – тюльпан Шренка	+		+			
Asphodelaceae Juss. (incl. Anthericaceae J. Agardh) – Асфodelові (вкл. Віхалкові)						
<i>Anthericum ramosum</i> L. – віхалка гілляста			+			
<i>Asphodeline lutea</i> (L.) Rchb. – асфodelіна жовта	+					
<i>Eremurus spectabilis</i> M. Bieb. – еремур показний	+				+	
Hyacinthaceae Batsch ex Borkh. - Гіацинтові						
<i>Bellevallia sarmatica</i> (Pall. ex Georgi) Woronow – белевалія сарматська			+			
<i>Hyacinthella leucophaea</i> (C. Koch) – гіацинтик блідий			+			
<i>Hyacinthella pallasiana</i> (Steven) Losinsk. – гіацинтик Палласа	+		+			+
<i>Muscari neglectum</i> Guss. ex Ten. – гадюча цибулька занедбана			+			
<i>Ornithogalum boucheanum</i> (Kunth) Asch. – ряска Буше	+		+			
<i>Ornithogalum fimbriatum</i> Willd. – ряска торочкувата			+			
* <i>Ornithogalum fischerianum</i> Krasch. – ряска Фішера						
<i>Ornithogalum kochii</i> Pall. – ряска Коха			+			
<i>O. refractum</i> Schlecht. – ряска відігнута	+					
<i>Scilla bifolia</i> L. – проліска дволиста			+			
<i>Scilla siberica</i> Haw. – проліска сибірська			+			
Alliaceae J. Agardh - Цибулеві						
* <i>Allium angulosum</i> L. – цибуля гранчаста					+ ²	
<i>Allium decipiens</i> Fisch. ex Schult. et Schult. f. – цибуля оманна			+		+ ²	
<i>Allium guttatum</i> Steven – цибуля крапчаста			+		+ ²	
<i>Allium inaequale</i> Janka – цибуля нерівна					+ ²	
<i>Allium lineare</i> L. – цибуля лінійна	+		+		+ ²	

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
*Allium oleraceum L. – цибуля овочева					+ ²	
Allium podolicum (Asch. et Graebn.) Blocki ex Racib. – цибуля подільська			+		+ ²	+ ²
Allium schoenoprasum L. – цибуля скорода					+ ²	
Allium sphaerocephalon – цибуля круглоголова					+ ²	
Allium ursinum L. – цибуля ведмежа, черемша	+				+ ²	
Amaryllidaceae J. St.-Hil. - Амарилісові						
Galanthus nivalis L. – підсніжник білосніжний	+		+	+	+ ²	+ ²
G. plicatus M. Bieb. – підсніжник складчастий	+			+	+, + ²	+ ²
Convallariaceae Horan. - Конвалієві						
Convallaria majalis L. – конвалія травнева, к. звичайна			+			
Polygonatum hirtum (Bocs ex Poir.) Pursh (P. latifolium (Jacq.) Desf.) – купина шоретка (к. широколиста)			+			
Polygonatum odoratum (Hill.) Druce – купина пахуча			+			
Asparagaceae Juss. - Холодкові						
Asparagus officinalis L. – холодок лікарський					+ ²	
Asparagus verticillatus L. – холодок кільчастий			+		+ ²	
Orchidaceae Juss. - Зозулинцеві						
Dactylorhiza majalis (Rchnb.) P. F. Hunt et Summerhayes s. l. – пальчатокорінник травневий	+				+ ²	
Juncaceae Juss. – Ситникові						
*Juncus articulatus L. – ситник колінчастий					+ ²	+ ²
*Juncus bufonius L. – ситник жаб'ячий					+ ²	+ ²
*Juncus inflexus L. – ситник пониклий						+ ²
Cyperaceae Juss. – Осокові						
*Bolboschoenus maritimus (L.) Palla					+ ²	+ ²

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Carex pilosa Scop. – осока волосиста			+			
*Scirpus tabernaemontani C.C. Gmel. (Schoenoplectus tabernaemontani (C.C.Gmel.) Palla) – комиш Табернемонтана (куга Табернемонтана)					+ ²	
Poaceae Barnhart (Gramineae Juss.) – Тонконогові (Злакові)						
*Aegilops cylindrica Host – егілопс циліндричний					+ ²	
*Agrostis stolonifera L. – мітлиця повзуча					+ ²	
Anthoxanthum odoratum L.			+			
* Beckmania eruciformis (L.) Host – бекманія звичайна					+ ²	
Briza media L.			+			
**Echinochloa crusgalli (L.) P. Beauv. – плоскуха звичайна, півняче просо						+ ²
Elytrigia stipifolia (Czern. ex Nevski) Nevski – пирій ковилолистий	+		+		+	+
* Koeleria brevis Steven – келерія коротка (кипець короткий)						
* Koeleria moldavica M. Alexeenko - келерія молдавська (кипець молдавський)					+	
*Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steud. – очерет звичайний					+ ²	+ ²
*Poa angustifolia L. – тонконіг вузьколистий						+ ²
*Poa annua L. – тонконіг однорічний						+ ²
*Poa pratensis L. – тонконіг лучний					+ ²	
Stipa asperella Klokov et Ossyczynjuk – ковила шорстка	+		+			
Stipa borysthena Klokov – ковила дніпровська	+		+			
Stipa brauneri (Pacz.) Klokov – ковила Браунера	+					
Stipa capillata L. – ковила волосиста	+		+			
Stipa dasyphylla (Czern ex. Lindem.) Trautv. – ковила пухнастолиста	+		+			+

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
<i>Stipa donetzica</i> Czupryna – ковила донецька	+					
<i>Stipa grafiana</i> Steven (S. pulcherrima K. Koch) – ковила Граффа (к. найкрасивіша)	+		+			
? <i>Stipa graniticola</i> Klokov – ковила гранітна	+					
<i>Stipa lessingiana</i> Trin. et Rupr. – ковила Лессінга	+		+			+ ²
<i>Stipa lithophila</i> P. Smirn. – ковила каменелюбна	+				+	+
<i>Stipa oreades</i> Klokov – ковила гірська	+					
<i>Stipa pennata</i> L. (S. joannis Celak.) – ковила пірчаста	+		+			
<i>Stipa tirsia</i> Steven – ковила вузьколиста	+		+			
<i>Stipa ucrainica</i> P. Smirn. – ковила українська	+		+			
<i>Stipa zalesskii</i> Wilensky – ковила Залеського	+	+			+, + ²	+
Acoraceae Martinov (Araceae Juss.) - Аїрові						
<i>Acorus calamus</i> L. – аїр звичайний (лепеха звичайна)			+			+ ²
Lemnaceae S.F.Gray - Ряскові						
* <i>Lemna minor</i> L. – ряска маленька					+ ²	+ ²
Typhaceae Juss. - Рогозові						
* <i>Typha angustifolia</i> L. – рогоз вузьколистий					+ ²	+ ²
* <i>Typha latifolia</i> L. – рогоз широколистий					+ ²	
** <i>Typha laxmannii</i> Lepech.					+ ²	
“Дніпровсько-Орільський” природний заповідник						
Лептогіум насічений <i>Leptogium saturninum</i> (Dicks.) Nyl.	2					
Флокулярія Рікена <i>Floccularia rickenii</i> (Bonus) Wasser	2					
Житняк пухнастоквітковий <i>Agropyron dasyanthum</i> Ledeb.						EN
Жовтозілля дніпровське <i>Senecio borysthenticus</i> (D&c.) Andrz.			3		R	
Ковила дніпровська <i>Stipa borysthentica</i> Klokov ex Prokudin	2		2			

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Ковила волосиста <i>Stipa capillata</i> L.,	4		3			
Козельці українські <i>Tragopogon ucrainicus</i> Artemcz.			3		R	
Коручка болотна <i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz	2		2	+		LC
Ластовень російський <i>Vincetoxicum rossicum</i> (Kleop.) Barbar.			1			
Кушир донський <i>Ceratophyllum tanaiticum</i> Sapjegin			1		R	DD
Водяний горіх плаваючий <i>Trapa natans</i> L.s.l. (incl. <i>T. borysthena</i> V.Vassil.)		+	2			
Півники сибірські <i>Iris sibirica</i> L.	2		1			NT
Підсніжник складчастий <i>Galanthus plicatus</i> M.Bieb.	2			+	V	LC
Плавун щитолистий <i>Nymphoides peltata</i> (S.G.Gmel.) Kuntze	2		1			LC
Зозулинець болотний <i>Anacamptis palustris</i> (Jacq.) R.M. Bateman, Pridgeon et M.W. Chase	2		3	+		LC
Рястка Буше <i>Ornithogalum boucheanum</i> (Kunth) Asch.	4		3			
Сальвінія плаваюча <i>Salvinia natans</i> (L.) All.		+	2			NT
Сон лучний (сон чорніючий) <i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill. s.l.	4		3			
Тюльпан дібровний <i>Tulipa quercetorum</i> Klokov et Zoz	2		3			
Фіалка Лавренка <i>Viola lavrenkoana</i> Klokov					I	
Цибуля савранська <i>Allium savranicum</i> Besser	2		3			LC
Чебрець дніпровський <i>Thymus borysthenicus</i> Klok. et Shost.					R	
Шафран сітчастий <i>Crocus reticulatus</i> Steven ex Adams	4		3			
Юринея волошкова <i>Jurinea cyanoides</i> (L.) Rchb.		+			LC	

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Щитник чоловічий <i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott			3			LC
Аїр звичайний <i>Acorus calamus</i> L.			3			LC
Полин понтійський <i>Artemisia pontica</i> L.			4			
Річія плаваюча <i>Riccia fluitans</i>			2			
Вужачка звичайна <i>Ophioglossum vulgatum</i> L.			1			LC
Теліптеріс болотний <i>Thelypteris palustris</i> Schott			2			LC
Хвощ великий <i>Equisetum telmateia</i> Ehrh.			1			LC
Хвощ зимуючий <i>Equisetum hyemale</i> L.,			3			LC
Цибуля волотиста <i>Allium paniculatum</i> L.			0			LC
Конвалія звичайна <i>Convallaria majalis</i> L.			3			LC
Купина пахуча <i>Polygonatum odoratum</i> (Mill.) Druce			3			LC
Гадюча цибулька занедбана <i>Muscari neglectum</i> Guss. Ex Ten.			2			
Рястка Коха <i>Ornithogallum kochii</i> Parl			3			
Проліска дволиста <i>Scilla bifolia</i> L			3			LC
Водяний різак алоєвидний <i>Stratiotes aloides</i> L.			3			LC
Зірочки жовті <i>Gagea lutea</i> (L.) Ker.-Gawl			3			
Леєрсія рисовидна <i>Leersia oryzoides</i> (L.) Sw.			3			LC
Рдесник плаваючий <i>Potamogeton natans</i> L.			3			LC
Рдесник Фріза <i>Potamogeton friesii</i> Rupr			1			LC
Копитняк європейський <i>Asarum europaeum</i> L.			3			
Франкенія шорстка <i>Frankenia hirsuta</i> L.			3			
Ряст порожистий <i>Corydalis cava</i> (L.) Schweigg. et Korte			2			
Тирлич звичайний <i>Gentiana pneumonanthe</i> L.			2			LC
Хамерій вузьколистий <i>Chamaerion angustifolium</i> (L.) Holub			3			LC

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Калюжниця болотна <i>Caltha palustris</i> L.			3			LC
Жовтець язиколістий <i>Ranunculus lingua</i> L.			3			LC
Жовтець золотистий <i>Ranunculus auricomus</i> L.			2			
Черемха звичайна <i>Padus avium</i> Mill.			0			LC
Вовче тіло болотне <i>Potentilla palustris</i> (L.) Scop.			1			LC
Верба козяча <i>Salix caprea</i> L.			3			LC
Глечики жовті <i>Nuphar lutea</i> (L.) Smith			3			LC
Латаття біле <i>Nymphaea alba</i> L.			2			LC
Молодило руське <i>Sempervivum ruthenicum</i> Schnittsp. et C.B. Lehm.			3			
Пухирник звичайний <i>Utricularia vulgaris</i> L.			3			LC
Фонтіналіс протипожежний <i>Fontinalis antipyretica</i> Hedw.			4			
Деревій заплавний <i>Achillea inundata</i> Kondr.			2			
Горобейниця пурпурово-синя <i>Aegonychon purpureocaeruleum</i> (L.)			3			LC
Вільха клейка <i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.			3			LC
Анемона жовтецева <i>Anemone ranunculoides</i> L.			3			
Маренка запашна <i>Asperula graveolens</i> Schult. & Schult. f.			3			
Астрагал дніпровський <i>Astragalus onobrychis</i> L. = <i>Astragalus borystenicus</i> Klokov			4		R	
Барбарис звичайний <i>Berberis vulgaris</i> L.			3			LC
Буквиця лікарська <i>Stachys officinalis</i> (L.) Trevis. = <i>Betonica officinalis</i> L.			3			LC
Потічник прямий <i>Berula erecta</i> (Huds.) Coville			3			LC
Виринниця весняна <i>Callitriche palustris</i> L.			4			LC
Дзвоники скупчені <i>Campanula glomerata</i> L.			3			
Дзвоники кропиволисті <i>Campanula trachelium</i> L.			3			

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Жеруха зубчаста <i>Cardamine dentata</i> Schult.			3			
Осока Буєка <i>Carex buekii</i> Wimm.			4			
Осока житня <i>Carex secalina</i> Wahlenb.	2		3			DD
Кушир плоскоостий <i>Ceratophyllum platyacanthum</i> Cham.			3			DD
Осот крилатий <i>Cirsium alatum</i> (S. G. Gmel.) Bobrov.			3			
Осот сірий <i>Cirsium canum</i> (L.) All.			4			
Осот їстівний <i>Cirsium escelentum</i> (Siev.) C. A. Mey.			4			
Ломоніс цілолистний <i>Clematis integrifolia</i> L.			3			
Скритниця колюча <i>Crypsis aculeate</i> (L.)			4			LC
Смикавець жовтуватий, Ситовник жовтуватий <i>Cyperus flavescens</i> L. = <i>Pycnus flavescens</i> (L.) Rchb.			0			LC
Смикавець Мікелі <i>Cyperus michelianus</i> (L.) Link.			4			LC
Пухирник ламкий <i>Cystopteris fragilis</i> (L.) Bernh.			2			LC
Пальчатокорінник м'ясо- червоний <i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soo			1	+		LC
Дельфіній клиновидний <i>Delphinium cuneatum</i> DC.			1			
Гвоздика Ївги <i>Dianthus eugeniae</i> Kleopow			4			
Щитник шартрський <i>Dryopteris carthusiana</i> (Vill.) H.P. Fuchs.			3			LC
Руслиця мокрична <i>Elatine alsinastrium</i> L.			3			NT
Ситняг голчастий <i>Eleocharis acicularis</i> (L.) Roem & Schult.			3			LC
Пирій видовжений <i>Elytrigia elongate</i> (Host) Nevski			3			LC
Зніт гірський <i>Epilobium montanum</i> L.			2			
Зніт болотний <i>Epilobium palustre</i> L.			4			LC
Ясен пенсильванський <i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marshall = <i>Fraxinus lanceolate</i> Borkh.						CR

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Лециця пронизанолиста <i>Gypsophila perfoliata</i> L.						NT
Цмин пісковий <i>Helichrysum arenarium</i> (L.) Moench						NT
Оман високий <i>Inula helenium</i> L.			3			LC
Півники солелюбні <i>Iris halophile</i> Pall.			3			
Півники карликові <i>Iris pumila</i> L.			3			DD
Чина зігнута <i>Lathyrus incurvus</i> (Roth) Willd.			4			LC
Чина болотна <i>Lathyrus palustris</i> L.			3			LC
Мулянка водяна <i>Limosella aquatica</i> L.			3			LC
Льонок солодкий <i>Linaria odora</i> subsp. <i>dulcis</i> (Klokov) Ivanina = <i>Linaria dulcis</i> Klokov (L. <i>odora</i> L.)						NT
Вербозілля китицецвіте <i>Lysimachia thyrsoflora</i> L. = <i>Naumburgia thyrsoflora</i> (L.) Rchb.			3			LC
Щебрик звичайний <i>Lythrum portula</i> (L.) D.A. Webb = <i>Peplis portula</i> L.			4			LC
Перестріч гребінчастий <i>Melampyrum cristatum</i> L.			3			
Перлівка поникла <i>Melica nutans</i> L.			4			
Різуха мала (каулінія мала) <i>Najas minor</i> All. = <i>Caulinia minor</i> (All.) Coss & Germ.			2			LC
Омфалодес завитий <i>Omphalodes scorpioides</i> (Haenke) Schrank			4			
Зозулинець шоломоносний <i>Orchis militaris</i> L.	2		2	+		LC
Проліски пониклі <i>Othocallis siberica</i> (Haw.) Speta			3			
Смовдь болотна <i>Peucedanum palustre</i> (L.) Moench			4			
Тонконіг розсунутий <i>Poa remota</i> Forcelles			1			
Рдесник волосовидний <i>Potamogeton trichoides</i> Cham. & Schltdl.			3			LC
Рапонтикум серпієвидний <i>Rhaponticum serratuloides</i> (Georgi) Bobrov			3			

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
Шипшина найколючіша <i>Rosa spinosissima</i> L.			3			
Щавель український <i>Rumex ucranicus</i> Spreng.					R	
Родовик лікарський <i>Sanguisorba officinalis</i> L.			3			LC
Сосюрея гірка <i>Saussurea amara</i> (L.) DC.			3			
Комиш чорноплідний <i>Schoenoplectus supinus</i> (L.) Palla = <i>Scirpus melanospermus</i> C. A. Mey.			1			DD
Шоломниця висока <i>Scutellaria altissima</i> L.			3			
Зозулин цвіт звичайний <i>Silene flos-cuculi</i> (L.) Clairv. = <i>Coronaria flos-cuculi</i> (L.) a. Braun			2			
Смілка поникла <i>Silene nutans</i> L.			4			
Зірочник болотний <i>Stellaria palustris</i> Retz.			4			
Козельці дніпровські <i>Tragopogon borystenicus</i> Artemczuk			0		I	
Тюльпан дібровний <i>Tulipa sylvestris</i> subsp. <i>australis</i> (Link) Pamp. = <i>T. quercetorum</i> Klokov et Zoz	2		3			
В'яз голий, гірський <i>Ulmus glabra</i> Huds.						VU
Валеріана лікарська <i>Valeriana officinalis</i> L.			3			LC
Валеріана блискуча <i>Valeriana wolgensis</i> Kazak.			3			
Дивина чорна <i>Verbascum nigrum</i> L.			4			
Вероніка чебрецелиста <i>Veronica serpyllifolia</i> L.			3			LC
Ластовень виткий <i>Vincetoxicum scandens</i> Sommier & Levier			4			
Усього	16	3	117	5	9	71

Примітка: 1. * – Усі наведені види рослин і грибів, що зареєстровані в межах заповідника, підлягають також особливій охороні і на території області.

2. Статус:

Залежно від стану та ступеня загрози зникнення видів тваринного й рослинного світу, що заносяться до Червоної книги України, вони поділяються на 7 категорій:

зниклі (0) – види, про які немає сучасної інформації після неодноразових пошуків, проведених у типових місцевостях або в інших відомих та можливих місцях поширення, відсутня будь-яка інформація про їх існування в дикій природі протягом приблизно 50 років;

зникаючі (1) – види, які перебувають під загрозою зникнення у природних умовах і збереження яких

є малоімовірним, якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан популяцій;
вразливі (2) – види, які в найближчому майбутньому можуть бути віднесені до категорії зникаючих, якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан популяцій;

рідкісні (3) – види, популяції яких невеликі й на цей час не належать до категорії “зникаючі” чи “вразливі”, хоча їм і загрожує небезпека;

недостатньо вивчені (неоцінені) (4) – види, про які відомо, що вони можуть належати до категорії “зникаючі”, “вразливі” чи “рідкісні”, але ще не віднесені до неї.

недостатньо відомі (5) – види, які не можна віднести до жодної із зазначених категорій через відсутність необхідної повної і достовірної інформації;

зниклі у природі (6) – види, які зникли у природі, але збереглися, чи відновлені у спеціально створених умовах.

Для Європейського Червоного списку рослин:

(V) вразливі – види, які можуть у найближчому майбутньому бути віднесені до категорії “зникаючих”, якщо продовжиться дія факторів, що впливають на їхній стан;

(R) рідкісні – види, світові популяції яких невеликі і які зараз не належать до категорії “зникаючих”, “вразливих”, але їм також загрожує небезпека зникнення;

(I) невизначені – види, про які відомо, що вони належать до “зникаючих”, “вразливих” або “рідкісних”, але відсутня достовірна інформація, яка давала б змогу визначити, до якої із зазначених категорій вони належать.

Для МСОП :

Extinct (зниклі) EX

Extinct in the Wild (зниклі у дикій природі) EW

Critically Endangered (у критичному стані) CR

Endangered (під загрозою) EN

Vulnerable (вразливі) VU

Near Threatened (близько до вразливих) NT

Least Concern (знаходяться під найменшою загрозою) LC

Data Deficient (недостатньо відомі) DD

Not Evaluated (неоцінена загроза) NE

3. – Інформація про інші види, не зареєстровані на території заповідника, але є такими, що підлягають особливій охороні, міститься в Регіональному Червоному Списку Дніпропетровської області і налічують 432 видів Додаток 3 до рішення обласної ради 27 грудня 2011 р № 219-10/VI), тому їх список в інформації про безпосередньо по заповіднику не наводиться.

Охорона, використання та відтворення зелених насаджень

Згідно з представленої виконавчими комітетами міських рад та районними державними адміністраціями інформації, на територіях міст та районів Дніпропетровської області протягом 2024 року було видалено 11019 одиниць дерев та висаджено 42168 одиниць дерев, 11964 одиниці кущів, проведено ремонт газонів на площі 20,1552 га, висаджено квітників на площі 17,8947 га. Динаміку озеленення наведено в 5.2.11.

Таблиця 5.2.11. Озеленення населених пунктів

Заходи	Рік					
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Створено нових зелених насаджень, га	684,265	21,6633	38,14	2520,5	36,06	17,8947
Проведено ландшафтну реконструкцію насаджень, га	24,9882	7,4613	16,6	78,78	20,7537	20,1552
Проведено догляд за насадженнями, га	-	-	-	-	-	-

Інвазійні чужорідні види рослин у флорі в межах Дніпропетровської області

Інвазійні рослини в Дніпропетровській області, як і в багатьох інших регіонах, становлять серйозну екологічну проблему. Їх присутність призводить до значних змін в місцевих екосистемах, які можуть мати довгострокові наслідки для біорізноманіття, здоров'я людей, тварин та для економіки.

На території області зареєстровано 356 видів адвентивних судинних рослин. Це складає 19,5 % від загальної кількості видів рослин. Частина їх є інвазійними видами, які добре пристосувалися до місцевих умов, є постійними у складі природних рослинних угруповань, а, іноді і заміщують домінантні види у цих угрупованнях.

Ці рослини часто потрапляють у нові екосистеми через діяльність людини, наприклад через озеленення, сільське господарство або транспорт.

Неконтрольовані інвазії все нових та нових рослин на нові для них території, особливо видів небезпечних для сільськогосподарських культур, тварин та людини ведуть до біологічного забруднення довкілля, в тому числі загрожує порушенням та зруйнуванням унікальної аборигенної рослинності.

Контроль інвазійних видів рослин вимагає комплексного підходу, включаючи моніторинг, механічне видалення, хімічну обробку та запобігання їх подальшому розповсюдженню.

Інформація про інвазійні (чужорідні) види рослин наведена у табл. 5.2.12.

Таблиця 5.2.12. Інформація про інвазійні (чужорідні) види рослин

Назва виду (українська, латинська)	Занесення виду до карантинного списку	Заходи із запобігання розповсюдженню виду
Ботанічний сад Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара		
<i>Acer negundo</i> L. Клен ясенелистий	Агріоепекофіт, ергазіофіт	Знищення порослі та самосіву
<i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingle Айлант найвищий	Агріоепекофіт, ергазіофіт	Знищення порослі та самосіву
<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L. Амброзія полинолиста	Епекофіт	Скошування, прополка
<i>Amorpha fruticosa</i> L. Аморфа кущова	Епекофіт	Знищення порослі
<i>Anisantha tectorum</i> (L.) Nevsky Анізанта покривельна	Агріоепекофіт	Скошування, прополка
<i>Asclepias syriaca</i> L. Ваточник сирійський	Епекофіт	Знищення порослі та самосіву
<i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronq. Злінка канадська	Епекофіт	Скошування, прополка
<i>Erigeron Canadensis</i> L. Дрібнолепестник канадський	Епекофіт	Скошування, прополка
<i>Galinsoga parviflora</i> Cav. Галінсога дрібноцвіта	Агріоепекофіт	Скошування, прополка
<i>Impatiens parviflora</i> DC. Розрив-трава дрібноквіткова	Агріоепекофіт	Скошування, прополка

Назва виду (українська, латинська)	Занесення виду до карантинного списку	Заходи із запобігання розповсюдженню виду
<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planch Виноград дівочий п'ятилисточковий	Ергазіофіт	Знищення порослі
<i>Robinia pseudoacacia</i> L. Робінія звичайна, біла акація	Епекофіт	Знищення порослі
<i>Setaria viridis</i> (L.) P.Beauv Миший зелений	Агріоепекофіт	Скошування, прополка
<i>Solidago canadensis</i> L. Золотушник канадський	Агріоепекофіт	Знищення порослі та самосіву
Криворізький ботанічний сад Національної академії наук України*		
Aceraceae Juss. - Кленові		
<i>Acer negundo</i> L. – клен ясенелистий	інвазійний	збирання та знищення насіння, викошування та видалення паростків
Amaranthaceae Juss. - Щирицеві		
<i>Amaranthus powellii</i> L. – щириця Пауелла	інвазійний	викошування, видалення
<i>Amaranthus retroflexus</i> L. – щириця загнута	інвазійний	викошування, видалення
Asclepiadaceae Juss. - барвінкові		
<i>Asclepias syriaca</i> L. – ваточник сирійський	інвазійний	багаторазове викошування до цвітіння
<i>Trichomanes arifolium</i> L. – кендир коноплевий	інвазійний	багаторазове викошування до цвітіння
Asteraceae Dumort. - Айстрові		
<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L. – амброзія полинолиста	карантинний, інвазійний	механічне видалення рослин до цвітіння, створення на газонах щільного травостою із злакових, бобових та ін. видів
<i>Centaurea diffusa</i> Lam. – волошка розлога	інвазійний	викошування, видалення
<i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronq. – злиночка канадська	інвазійний	багаторазове викошування до цвітіння, видалення
<i>Iva xanthiifolia</i> Nutt. – чернощир нетреболистий	інвазійний	викошування, видалення
<i>Phalacrolobos annuum</i> (L.) Dumort. – фалакролома однорічна	інвазійний	викошування, видалення
<i>Ph. septentrionale</i> (Fernald et Wiegand) Tzvelev – фалакролома північна	інвазійний	викошування, видалення
Balsaminaceae A. Rich. - Бальзамінові		
<i>Impatiens parviflora</i> DC. – розрив-трава дрібноквіткова	інвазійний	викошування, видалення
Brassicaceae Burnett - Капустяні (Хрестоцвітні)		
<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik. – грицики звичайні	інвазійний	видалення восени та навесні
<i>Sisymbrium irio</i> L. – сухоребрик Лозелієв	інвазійний	видалення, викошування
Chenopodiaceae Vent. - Лободові		
<i>Atriplex tatarica</i> L. – лутига татарська	інвазійний	видалення, викошування
Cuscutaceae Dumort. - Повитицеві		
<i>Cuscuta campestris</i> Junck - повитиця польова	карантинний	видалення до цвітіння
Fabaceae Lindl. - Бобові		
<i>Robinia pseudoacacia</i> L. – робінія псевдоакація (біла акація)	інвазійний	збирання та знищення насіння, видалення та видалення паростків

Назва виду (українська, латинська)	Занесення виду до карантинного списку	Заходи із запобігання розповсюдженню виду
Poaceae Barnhart - Злакові		
Anisantha sterilis (L.) Nevski – нерівноплідник (анізанта) неплідний	інвазійний	виполювання та скошування до цвітіння
Anisantha tectorum (L.) Nevski - нерівноплідник (анізанта) покрівельний	інвазійний	виполювання та скошування до цвітіння
Digitaria sanguinalis (L.) Scop. – пальчатка кров'яна	інвазійний	виполювання до цвітіння
Echinochloa crus-galli (L.) P. Beauv. – плоскуха звичайна (півняче просо)	інвазійний	виполювання до цвітіння
Portulacaceae Juss. - Портулакові		
Portulaca oleracea L. – портулак городній	інвазійний	виполювання до цвітіння
Simaroubaceae DC. - Симурубові		
Ailanthus altissima (Mill.) Swingle - айлант найвищий (китайський ясен)	регульований некарантинний, інвазійний	збирання та знищення насіння, виполювання та видалення паростків
Ulmaceae Mirbel – В'язові		
Celtis occidentalis L. – каркас західний	інвазійний	збирання та знищення насіння, виполювання та видалення паростків
Ulmus pumila L. – в'яз низький	інвазійний	збирання та знищення насіння, виполювання та видалення паростків
Vitaceae Juss. - Виноградові		
Parthenocisus quinquefolia (L.) Planch. – дикий виноград п'ятилисточковий	інвазійний	збирання та знищення насіння, виполювання паростків
Parthenocissus insérta (A.Kern.) Fritsch – дикий виноград прикріплений	інвазійний	збирання та знищення насіння, виполювання паростків
Природний заповідник “Дніпровсько-Орільський”		
Клен ясенolistий <i>Acer negundo</i> L.		
Айлант високий <i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingle		
Щириця біла <i>Amaranthus albus</i> L.		
Щириця лободовидна <i>Amaranthus blitoides</i> S.Wats.		
Щириця зігнута <i>Amaranthus retroflexus</i> L.		
Амброзія полинолиста <i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.	карантинний	
Аморфа кушова <i>Amorpha fruticosa</i> L.		
Анізанта покрівельна <i>Anisantha tectorum</i> (L.) Nevski		
Ваточник сирійський <i>Asclepias syriaca</i> L.		
Повитиця польова <i>Cuscuta campestris</i> Yunck	карантинний	
Ехіноцистіс шипуватий <i>Echinocystis lobata</i> (Michx) Torr. Et Gray		
Маслинка вузьколиста		

Назва виду (українська, латинська)	Занесення виду до карантинного списку	Заходи із запобігання розповсюдженню виду
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.		
Елодея канадська <i>Elodea canadensis</i> Michx.		
Злинка канадська <i>Erigeron canadensis</i> L.		
Галінсога дрібноквіткова <i>Galinsoga parviflora</i> Cav		
Гринделія розчепірена <i>Grindelia squarrosa</i> (Pursh.) Dunal.		
Хрінниця густоцвіта <i>Lepidium densiflorum</i> Schrad.		
Енотера дворічна <i>Oenothera biennis</i> L.		
Дикий виноград п'ятилисточковий <i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planch.		
Тонколучник однорічний <i>Phalacrologium annuum</i> (L.) Dumort		
Робінія псевдо акація (біла акація) <i>Robinia pseudoacacia</i> L		
Золотушний канадський <i>Solidago canadensis</i> L.		
Водяний салат, пістія <i>Pistia stratiotes</i> L.		заходи щодо запобігання поширення чужорідних видів рослин, які загрожують природним екосистемам (локалізація та вилучення з водойм)
В'яз низький <i>Ulmus pumila</i> L.		
Горіх грецький <i>Juglans regia</i> L.		
Дворяник тонколистий <i>Diplotaxis tenuifolia</i> (L.) DC.		
Коноплі дикі <i>Cannabis sativa</i> L. = <i>Cannabis ruderalis</i> Janisch.		
Латук компасний <i>Lactuca serriola</i> L.		
М'яточник бур'яновий <i>Ballota nigra</i> L		
Сухоребрик Льозеліїв <i>Sisymbrium loeselii</i> L.		
Цицанія широколиста <i>Zizania latifolia</i> (Griseb.) Stapf.		
Чорнощир нетреболистий <i>Iva xanthiifolia</i> Nutt.		
Черета листяна <i>Bidens frondosa</i> L.		
Якірці сланкі <i>Tribulus terrestris</i> L.		
Ясен пенсильванський <i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marshall = <i>Fraxinus lanceolata</i> Borch.		

* Усього на території Криворізького ботанічного саду Національної академії наук України трапляються 137 адвентивних видів. У таблиці наведені лише інвазійні види, які набули значного поширення в останні роки.

Використання та відтворення природних рослинних ресурсів на території природно-заповідного фонду

Території та об'єкти природно-заповідного фонду з додержанням вимог, встановлених Законом України “Про природно-заповідний фонд України” та іншими актами законодавства України, можуть використовуватися:

- у природоохоронних цілях;
- у науково-дослідних цілях;
- в оздоровчих та інших рекреаційних цілях;
- в освітньо-виховних цілях;
- для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Використання рослинних ресурсів на території природно-заповідного фонду може здійснюватися лише за умови, що така діяльність не суперечить цільовому призначенню територій та об'єктів природно-заповідного фонду, встановленим вимогам щодо охорони, відтворення та використання їх природних комплексів та окремих об'єктів.

На території природних заповідників забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню заповідника, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти.

3. Охорона, використання та відтворення тваринного світу

Загальна характеристика тваринного світу

Фауна хребетних нараховує 384 види тварин. Їх сучасний вигляд сформований за рахунок лісових та гідрофільних видів. З лісовими ландшафтами пов'язані 47 % видів, із гідроценозами – 37 %, із степовими та польовими – 17 %, із населеними пунктами – 6 % видів тварин. Теріофауна включає 62 види (Булахов, Пахомов, 2006 р.).

У степових системах домінує положення займають мишоподібні гризуни, ховрах сірий, сліпак звичайний, заєць сірий, лисиця звичайна. У заплавлених лісах – численний кріт європейський, бурозубка звичайна, вовк, ласка, куниця, кабан дикий.

На прикладі досліджень орнітофауни Присамар'я А.А. Губкін (1972) вказує на високу щільність розміщення птахів в умовах степових екосистем (до 6,4 ос./га). В.В. Стаховський наводить реєстр тієї ж території, до якого включено 240 видів птахів. У степовому Придніпров'ї А.А. Губкіним зареєстровано на гніздуванні 145 видів гніздових птахів (1972). Учений зауважує, що для степових ділянок характерні жайворонок польовий (*Alauda arvensis*), жовта трясогузка (*Motacilla flava*), перепілка (*Coturnix coturnix*).

Фауна амфібій степу налічує 10 видів (Булахов та ін., 2007), найхарактерніші серед яких – часничниця звичайна (*Pelobates fuscus*), ропуха

зелена (*Bufo viridis*), жаба озерна (*Rana ridibunda*) та інші. У межах степового Придніпров'я також знайдено 11 видів рептилій (Булахов та ін., 2007).

Зарегулювання стоку більшості малих річок і Дніпра спричинило трансформацію екологічних комплексів риб і майже повну заміну реофільного комплексу лімнофільним. Іхтіофауна за сучасними даними налічує 50 видів риб і круглоротих, що належать до 13 родин 7 фауністичних комплексів (Біологічне різноманіття ..., 2008).

Як відомо, головною особливістю фауни є її динамічність, що визначається можливостями та історично сформованими особливостями її видів до зміни свого місця у просторі і надзвичайно динамічній структурі угруповань у часі. На відміну від інших груп живих організмів, тварини активно переміщуються у просторі, змінюючи своє положення відповідно до змін факторів середовища та змін ресурсів. Тому всі заходи і програми щодо охорони фауни повинні враховувати цю її особливість, яка виявляється як в сезонних циклах, так і в багаторічних (при тому доволі стрімких) змінах ареалів, у міграціях, інвазіях, хвилях чисельності тощо. Сезонні та багаторічні зміни локальних угруповань вимагають розробки динамічної системи охорони біорізноманіття загалом і раритетних видів зокрема.

Питання збереження біорізноманіття включені до Програми. Аналіз багаторічних даних свідчить про те, що заповідний режим та заходи з охорони безумовно позитивно впливають на стан мешкання та перебування усіх рідкісних видів тварин на території Дніпропетровської області.

Динаміка чисельності основних видів мисливських тварин наведена в таблиці 5.3.1.

Таблиця 5.3.1. Динаміка чисельності основних видів мисливських тварин (особин)

Види мисливських тварин	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Козуля	5060	4832	7383
Кабан	1305	1214	1861
Лось	0	0	0
Заєць-русак	97516	96486	112019
Ондатра	1098	1098	1416
Лисиця	1831	1868	5926
Вовк	64	50	188
Єнотовидний собака	379	454	603
Борсук	542	535	893
Видра	0	0	0
Куниця Кам'яна	128	128	179
Куниця лісова	412	412	556
Тхір чорний	30	30	0

Стан і ведення мисливського господарства

Станом на 01.01.2025 на території Дніпропетровській області зареєстровано 27 користувачів мисливських угідь. Загальна площа мисливських угідь, які надані в користування складає 2107612,98 га.

Динаміка добування мисливських тварин наведена у таблиці 5.3.2.

Таблиця 5.3.2. Добування основних видів мисливських тварин (особин)

Рік	Види мисливських тварин	Затверджений ліміт добування	Видано ліцензій	Добуто	Не використано ліцензій	Причина невикористання
2022	кабан	0	0	0	0	0
	козуля	0	0	0	0	0
2023	кабан	0	0	0	0	0
	козуля	0	0	0	0	0
2024	кабан	0	0	0	0	0
	козуля	0	0	0	0	0

Стан та ведення рибного господарства

Питання ведення рибного господарства, організацію та контроль вилучення водних живих ресурсів на водоймах Дніпропетровської області здійснює Управління Державного агенства з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих товарів у Дніпропетровській області. Обсяги вилучення водних живих ресурсів, режими СТГ визначаються на основі біологічних обґрунтувань, які розробляє Науково-дослідний інститут біології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара та Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України. Динаміка вилову риби наведена в таблиці 5.3.3.

Таблиця 5.3.3. Динаміка вилову риби

Рік	Назва водного об'єкту	Затверджений ліміт вилову*, т/рік	Фактичний вилов, т/рік
2022	Дніпровське (Запорізьке) водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	568,7	137,185
	Каховське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	1338,7	56,582
	Кам'янське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	1502,1	59,643
Усього по області		3409,5	253,41
2023	Дніпровське (Запорізьке) водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	406,0	694,746
	Каховське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	-	-
	Кам'янське водосховище, в межах Дніпропетровської області	500,0	729,084
Усього по області		906,0	1423,83
2024	Дніпровське (Запорізьке) водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	2560	924,047
	Каховське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	0	0
	Кам'янське водосховище, в межах Дніпропетровської обл.	3949,3	679,922
Усього по області		6509,3	1603,969

* ліміти спеціального використання водних біоресурсів зазначені на все водосховище

Охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

На території Дніпропетровської області зустрічаються 132 види тварин, занесених до Червоної книги України, з них круглих черв'яків – 1, кільчастих черв'яків – 2, членистоногих – 66, хордових – 63.

Також зустрічаються 29 видів тварин, що занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори та перебувають під загрозою зникнення (CITES); 241 види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції); 96 види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS); 52 видів, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA); 7 видів, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS).

У межах природного заповідника “Дніпровсько-Орільський” охороняються види тварин, занесених до Червоної книги України, а також ті, що підпадають під дію міжнародних договорів (див. табл. 5.3.4., 5.3.5., 5.3.6., 5.3.7.).

Збільшення чисельності деяких охоронюваних видів тварин пов'язано як із удосконаленням заходів з охорони, так і з наданням статусу охорони новим видам у кожній наступній редакції Червоної книги України.

Таблиця 5.3.4. Види тваринного світу, що охороняються

	2022 рік	2023 рік	2024 рік
БЕЗХРЕБЕТНІ (INVERTEBRATA)			
Клас МАЛОЩЕТИНКОВІ ЧЕРВИ (OLYGOCHAETA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	1	1	1
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	–	–	–
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	–	–	–
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	–	–	–
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	–	–	–
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	–	–	–

	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Клас П'ЯВКИ (HIRUDINEA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	2	2	2
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	—	—	—
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	1	1	1
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	—	—	—
Клас БАГАТОНІЖКИ (MYRIAPODA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	—	—	—
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	—	—	—
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	—	—	—
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	—	—	—
Клас КОМАХИ (INSECTA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	30	30	30
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	—	—	—

	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	7	8	8
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	—	—	—
ХРЕБЕТНІ (VERTEBRATA)			
Клас ПРОМЕНЕПЕРІ РИБИ (ACTINOPTERYGII)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	9	7	9
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	—	—	—
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	16	15	16
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	—	—	—
Клас РЕПТИЛІЇ (REPTILIA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	3	3	3
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	—	—	—
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	9	9	9
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	—	—	—

	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	—	—	—
Клас АМФІБІЇ (Земноводні)(AMPHIBIA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	—	—	—
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	—	—	—
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	8	8	8
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	—	—	—
Клас ПТАХИ (AVES)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	28	28	28
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	47	47	47
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	186	187	187
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	78	79	79
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	55	56	56
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	—	—	—
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	13	13	13

	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	2	2	2
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	29	29	29
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	8	8	8
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	—	—	—
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	8	8	8

Таблиця 5.3.5. Перелік видів тварин, що охороняються, в регіоні і мешкають в межах природного заповідника “Дніпровсько-Орільський” (станом на 01.01.2025)

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
Клас МАЛОЩЕТИН-КОВІ ЧЕРВИ (OLYGOSCHAETA)								
1. Ейзенія гордєєва <i>Eisenia gordejefi</i> Michaelsen, 1899	НВ	—	—	—	—	—	—	—
Усього	1	—	—	—	—	—	—	—
Клас П'ЯВКИ (HIRUDINEA)								
1. П'явка медична <i>Hirudo medicinalis</i>	ВР	3	—	—	—	—	I	—
2. Псевдотрохета п'ятикільчаста <i>Fadejewobdella quinqueannulata</i> (Lukin, 1929)	ЗК	—	—	—	—	—	—	—
Усього	2	1	—	—	—	—	1	—
Клас ДВОСТУЛКОВІ (BIVALVIA)								
1. Беззубка лебедина, звичайна <i>Anodonta cygnea</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	—	—	—	—	—	—	LC
Усього	1	—	—	—	—	—	—	—
Клас БАГАТОНІЖКИ (MYRIAPODA)								
Усього	—	—	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
Клас КОМАХИ (INSECTA)								
1. Дозорець-імператор <i>Anax imperator</i> Leach, 1815	ВР	—	—	—	—	—	—	LC
2. Красуня діва <i>Calopteryx virgo</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	—	—	—	—	—	—	LC
3. Ірис плямистий <i>Iris polystictica</i> (Fischer-Waldheim, 1846)	РД	—	—	—	—	—	—	DD
4. Дибка степова <i>Saga pedo</i> (Pallas, 1771)	РД	2	—	—	—	—	V	VU
5. Мурашиний лев звичайний <i>Myrmeleon formicarius</i> Linnaeus, 1767	—	—	—	—	—	—	K	—
6. Красотіл пахучий <i>Calosoma sycophanta</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	—	—	—	—	—	V	—
7. Турун угорський <i>Carabus hungaricus</i> (Fabricius, 1792)	ВР	—	—	—	—	—	—	—
8. Цератофій багаторогий <i>Ceratophyus polyceros</i> Pallas, 1771	ВР	—	—	—	—	—	—	—
9. Жук-олень, рогач звичайний <i>Lucanus cervus</i> (Linnaeus, 1758)	РД	3	—	—	—	—	—	—
10. Вусач великий дубовий західний <i>Cerambyx cergo</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	2	—	—	—	—	E	—
11. Вусач мускусний <i>Aromia moschata</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	—	—	—	—	—	—	—
12. Вусач земляний хрестоносець (коренеїд хрестоносець) <i>Dorcadion equestre</i> (Laxmann, 1770)	ВР	—	—	—	—	—	—	—
13. Красик (Пістрянка) веселий <i>Zygaena laeta</i> (Hübner, 1790)	ЗК	—	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
14. Поліксена <i>Zerynthia polyxena</i> ([Denis et Schifermüller], 1775)	ВР	2	—	—	—	—	*	—
15. Мірмідона <i>Colias myrmidone</i> (Esper, [1781])	ЗК	—	—	—	—	—	—	—
16. Жовтюх золотистий <i>Colias chrysotheme</i> (Esper, [1781])	ЗК	—	—	—	—	—	—	—
17. Дукачик непарний <i>Lycaena dispar</i> (Haworth, 1802)	—	2	—	—	—	—	E	NT
18. Аріон <i>Maculinea arion</i> (Linnaeus, 1758)	—	—	—	—	—	—	V	NT
19. Синявець агірогномон <i>Plebeius argyrognomon</i> (Bergstrasser, 1779)	—	—	—	—	—	—	*	—
20. Сатир залізний <i>Hipparchia statilinus</i> (Hufnagel, 1766)	РД	—	—	—	—	—	—	—
21. Райдужниця <i>Metis Apatura metis</i> Freyer, 1829	—	2	—	—	—	—	E	—
22. Стрічка тополева <i>Limnitis populi</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	—	—	—	—	—	—	—
23. Сатурнія велика <i>Saturnia pyri</i> ([Denis & Schifermüller], 1775)	ВР	—	—	—	—	—	E	—
24. Бражник дубовий <i>Marumba quercus</i> ([Denis & Schifermüller], 1775)	РД	—	—	—	—	—	—	—
25. Бражник скабіозовий <i>Hemaris tityus</i> (Linnaeus, 1758)	РД	—	—	—	—	—	—	—
26. Бражник прозерпіна <i>Proserpinus proserpina</i> (Pallas, 1772)	РД	2	—	—	—	—	V	DD

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
27. Бражник обліпиховий <i>Hyles hypporphaes</i> (Esper, [1793])	–	2	–	–	–	–	V	–
28. Ведмедиця- господиня <i>Callimorpha dominula</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	–	–	–	–	–	–	–
29. Ведмедиця велика <i>Pericallia matronula</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	–	–	–	–	–	–	–
30. Стрічка орденська малинова <i>Catocala sponsa</i> (Linnaeus, 1767)	РД	–	–	–	–	–	–	–
31. Совка розкішна <i>Staurophora celsia</i> (Linnaeus, 1758)	РД	–	–	–	–	–	–	–
32. Оруссус паразитичний <i>Orussus abietinus</i> (Scopoli, 1763)	ВР	–	–	–	–	–	–	–
33. Горіхотворка велетенська <i>Ibalia rufpes</i> Cresson, 1879	ВР	–	–	–	–	–	–	–
34. Сколія-гігант <i>Megascolia maculata</i> (Drury, 1773)	НО	–	–	–	–	–	–	–
35. Мелітурга булавовуса <i>Melitturga clavicornis</i> (Latreille, 1806)	ВР	–	–	–	–	–	–	–
36. Ксилокопа (бджола-тесляр) звичайна <i>Xylocopa valga</i> Gerstaecker, 1872	РД	–	–	–	–	–	–	–
Усього:	30	8	–	–	–	–	12	7
Клас ПРОМЕНЕПЕРІ РИБИ (ACTINOPTERYGII)								
1. Стерлядь прісноводна <i>Acipenser ruthenus</i> L., 1758	ВР	3	–	–	–	–	–	VU
2. Оселедець чорноморсько- <i>Alosa pontica</i> Eich., 1838	–	3	–	–	–	–	–	VU

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
3. Ялець звичайний <i>Leuciscus leuciscus</i> L., 1758	BP	—	—	—	—	—	—	LC
4. Білізна <i>Aspius aspius</i> L., 1758	—	3	—	—	—	—	—	LC
5. Вівсянка (верхівка) <i>Leucaspis delineatus</i> Heck., 1843	—	3	—	—	—	—	—	LC
6. Підуст звичайний <i>Chondrostoma nasus</i> L., 1758	BP	3	—	—	—	—	—	LC
7. Синець звичайний <i>Abramis ballerus</i> L., 1758	—	3	—	—	—	—	—	LC
8. Чехоня звичайна <i>Pelecus cultratus</i> L., 1758	—	3	—	—	—	—	—	LC
9. Гірчак <i>Rhodeus sericeus</i> Pall., 1776	—	3	—	—	—	—	—	LC
10. Карась звичайний (золотий) <i>Carassius carassius</i> L., 1758	BP	—	—	—	—	—	—	LC
11. Короп (сазан) <i>Cyprinus caprio</i> L., 1758	—	—	—	—	—	—	—	DD
12. Товстолобик білий <i>Hypophthalmichthys molitrix</i> Val., 1844	—	—	—	—	—	—	—	NT
13. Товстолобик строкатий <i>Aristichthys nobilis</i> Richard., 1846	—	—	—	—	—	—	—	DD
14. Щипавка звичайна <i>Cobitis taenia</i> L., 1758	—	3	—	—	—	—	—	LC
15. В'юн звичайний <i>Misgurnus fossilis</i> L., 1758	—	3	—	—	—	—	—	LC
16. Сом звичайний <i>Silurus glanis</i> L., 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
17. Вугор річковий <i>Anguilla anguilla</i> L., 1758	ЗН	—	—	—	—	—	—	CR
18. Минь річковий <i>Lota lota</i> L., 1758	BP	—	—	—	—	—	—	LC
19. Іглиця пухлощока <i>Syngnathus abaster</i>	—	3	—	—	—	—	—	LC

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
<i>nigrolineatus</i> Eich., 1831								
20. Судак волзький (берш) <i>Stizostedion volgensis</i> Gmelin, 1788	ЗН	3	—	—	—	—	—	LC
21. Бичок-головач <i>Neogobius kessleri</i> Gunter, 1861	—	3	—	—	—	—	—	LC
22. Бичок цуцик західний <i>Proterorhinus semilunaris</i> Pallas, 1814	—	3	—	—	—	—	—	LC
23. Бичок пуголовочок Браунера <i>Benthophiloides brauneri</i> Beling et Pljin, 1927	РД	—	—	—	—	—	—	DD
24. Бичок пуголовок зірчастий <i>Benthophilus stellatus</i> Sauv., 1874	РД	—	—	—	—	—	—	LC
25. Бичок пісочник <i>Neogobius fluviatilis</i> (Pallas, 1814)	—	3	—	—	—	—	-	LC
Усього:	9	16	-	-	-		0	7
Клас РЕПТИЛІЇ (REPTILIA)								
1. Черепаха болотна <i>Emys orbicularis</i> L., 1758	—	2	—	—	—	—	NT	LC
2. Ящірка прудка <i>Lacerta agilis</i> L., 1758	—	2	—	—	—	—	—	LC
3. Ящірка піщана <i>Eremias arguta</i> Pal., 1773	—	3	—	—	—	—	NT	—
4. Вуж звичайний <i>Natrix natrix</i> L., 1758	—	3	—	—	—	—	—	LC
5. Вуж водяний <i>Natrix tessellata</i> Laurenti, 1768	—	2	—	—	—	—	—	VU
6. Мідянка європейська <i>Coronella austriaca</i> Laurenti, 1768	BP	2	—	—	—	—	—	—
7. Гадюка степова <i>Vipera renardi</i> Christoph, 1861	BP	2	—	—	—	—	VU	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
8. Гадюка звичайна <i>Vipera berus</i> L.,1758	–	3	–	–	–	–	–	LC
9. Полоз каспійський <i>Dolichophis caspius</i> Gmelin, 1779	BP	2	–	–	–	–	–	LC
Усього	3	9	-	-	-	-	3	1
Клас АМФІБІЇ (Земноводні) (AMPHIBIA)								
1. Тритон звичайний <i>Lissotriton vulgaris</i> L.,1758	–	3	–	–	–	–	–	LC
2. Ропуха сіра <i>Bufo bufo</i> L.,1758	–	3	–	–	–	–	–	LC
3. Ропуха зелена <i>Bufo viridis</i> Laurenti, 1768	–	2	–	–	–	–	–	LC
4. Жаба озерна <i>Pelophylax ridibundus</i> Pal.,1771	–	3	–	–	–	–	–	LC
5. Жаба гостроморда <i>Rana arvalis</i> Nisson,1842	–	2	–	–	–	–	–	LC
6. Райка (Квакша) звичайна <i>Hyla arborea</i> L.,1758	–	2	–	–	–	–	–	LC
7. Кумка червоночерева <i>Bombina bombina</i> L.,1761	–	2	–	–	–	–	–	LC
8. Землянка (Часничниця) звичайна <i>Pelobates fuscus</i> Vagler, 1830	–	2	–	–	–	–	–	LC
Усього	-	8	-	-	-	-	-	8
Клас ПТАХИ (AVES)								
1. Гагара червоношия <i>Gavia stellata</i> (Pontoppidan, 1763)	–	2	–	2	2	–	–	–
2. Гагара чорношия <i>Gavia arctica</i> (Linnaeus, 1758)	–	2	–	2	2	–	–	–
3. Пірникоза мала <i>Podiceps ruficollis</i> (Pallas, 1764)	–	2	–	–	–	–	–	–
4. Пірникоза чорношия <i>Podiceps nigricollis</i> C.L.Brehm, 1831	–	2	–	–	–	–	–	–

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
5. Пірникоза сірощока <i>Podiceps grisegena</i> (Boddaert, 1783)	ВР	2	—	2	2	—	—	—
6. Пірникоза велика <i>Podiceps cristatus</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
7. Пелікан кучерявий <i>Pelecanus crispus</i> Bruch, 1832	ЗН	2	1	1,2	2	—	—	NT
8. Баклан великий <i>Phalacrocorax carbo</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
9. Бугай <i>Botaurus stellaris</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	2	2	—	—	—
10. Бугайчик <i>Ixobrychus minutus</i> (Linnaeus, 1766)	—	2	—	2	2	—	—	—
11. Квак <i>Nycticorax nycticorax</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
12. Чепура велика <i>Egretta alba</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	—	—
13. Чепура мала <i>Egretta garzetta</i> (Linnaeus, 1766)	—	2	—	—	—	—	—	—
14. Чапля сіра <i>Ardea cinerea</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
15. Чапля руда <i>Ardea purpurea</i> Linnaeus, 1766	—	2	—	2	2	—	—	—
16. Лелека білий <i>Ciconia ciconia</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	2	2	—	—	—
17. Лелека чорний <i>Ciconia nigra</i> (Linnaeus, 1758)	РД	2	2	2	2	—	—	—
18. Гуска сіра <i>Anser anser</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	—	—
19. Гуска білолоба <i>Anser albifrons</i> (Scopoli, 1769)	—	3	—	2	2	—	—	—
20. Гуменник <i>Anser fabalis</i> (Latham, 1787)	—	3	—	2	2	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
21. Лебідь-шипун <i>Cygnus olor</i> (Gmelin, 1789)	—	3	—	2	2	—	—	—
22. Крижень <i>Anas platyrhynchos</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	2	2	—	—	—
23. Чирянка мала <i>Anas crecca</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	2	2	—	—	—
24. Нерозень <i>Anas strepera</i> Linnaeus, 1758	РД	3	—	2	2	—	—	—
25. Свищ <i>Anas penelope</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	2	2	—	—	—
26. Шилогвіст <i>Anas acuta</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	2	2	—	—	—
27. Чирянка велика <i>Anas querquedula</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	2	2	—	—	—
28. Широконоска <i>Anas clypeata</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	2	2	—	—	—
29. Попелюх <i>Aythya ferina</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	VU	VU
30. Чернь білоока <i>Aythya nyroca</i> (Göldenstdt, 1770)	ВР	3	—	2	2	—	—	NT
31. Чернь чубата <i>Aythya fuligula</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	—	—
32. Чернь морська <i>Aythya marila</i> (Linnaeus, 1761)	—	3	—	2	2	—	—	—
33. Гоголь <i>Bucephala clangula</i> (Linnaeus, 1758)	РД	3	—	2	2	—	—	—
34. Крех малий <i>Mergus albellus</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	2	2	—	—	—
35. Крех середній <i>Mergus serrator</i> Linnaeus, 1758	ВР	3	—	2	2	—	NT	—
36. Крех великий <i>Mergus merganser</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	2	2	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
37. Скопа <i>Pandion haliaetus</i> (Linnaeus, 1758)	ЗН	2	2	2	–	–	–	–
38. Осоїд <i>Pernis apivorus</i> (Linnaeus, 1758)	–	2	2	2	–	–	–	–
39. Шуліка чорний <i>Milvus migrans</i> (Boddaert, 1783)	ВР	2	2	2	–	–	–	–
40. Лунь польовий <i>Circus cyaneus</i> (Linnaeus, 1766)	РД	2	2	2	–	–	VU	–
41. Лунь лучний <i>Circus pygargus</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	2	2	2	–	–	–	–
42. Лунь очеретяний <i>Circus aeruginosus</i> (Linnaeus, 1758)	–	2	2	2	–	–	–	–
43. Яструб великий <i>Accipiter gentilis</i> (Linnaeus, 1758)	–	2	2	2	–	–	–	–
44. Яструб малий <i>Accipiter nisus</i> (Linnaeus, 1758)	–	2	2	2	–	–	–	–
45. Зимняк <i>Buteo lagopus</i> (Pontoppidan, 1763)	–	2	2	2	–	–	–	–
46. Канюк степовий <i>Buteo rufinus</i> (Cretzschmar, 1827)	РД	2	2	2	–	–	–	–
47. Канюк звичайний <i>Buteo buteo</i> (Linnaeus, 1758)	–	2	2	2	–	–	–	–
48. Змієїд <i>Circaetus gallicus</i> (Gmelin, 1788)	РД	2	2	2	–	–	–	–
49. Орел-карлик <i>Hieraetus pennatus</i> (Gmelin, 1788)	РД	2	2	2	–	–	–	–
50. Могильник <i>Aquila heliaca</i> Savigny, 1809	РД	2	1	2	–	–	–	VU
51. Орлан-білохвіст <i>Haliaetus albicilla</i> (Linnaeus, 1758)	РД	2	1	1,2	–	–	–	–
52. Підсоколик великий <i>Falco subbuteo</i> Linnaeus, 1758	–	2	2	2	–	–	–	–

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
53. Підсоколик малий <i>Falco columbarius</i> Linnaeus, 1758	—	2	2	2	—	—	—	—
54. Кібчик <i>Falco vespertinus</i> Linnaeus, 1766	—	2	2	2	—	—	VU	VU
55. Боривітер звичайний <i>Falco tinnunculus</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	2	—	—	—	—
56. Куріпка сіра <i>Perdix perdix</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
57. Перепілка <i>Coturnix coturnix</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	—	—	—	—
58. Фазан <i>Phasianus colchicus</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
59. Журавель сірий <i>Grus grus</i> (Linnaeus, 1758)	РД	2	2	2	2	—	—	—
60. Пастушок <i>Rallus aquaticus</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
61. Погонич звичайний <i>Porzana porzana</i> (Linnaeus, 1766)	—	2	—	2	2	—	—	—
62. Погонич малий <i>Porzana parva</i> (Scopoli, 1769)	—	2	—	2	2	—	—	—
63. Деркач <i>Crex crex</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
64. Курочка водяна <i>Gallinula chloropus</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
65. Лиска <i>Fulica atra</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	2	—	NT	—
66. Пісочник малий <i>Charadrius dubius</i> Scopoli, 1786	—	2	—	2	2	—	—	—
67. Чайка <i>Vanellus vanellus</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	VU	NT
68. Кулик-довгоніг <i>Himantopus himantopus</i> (Linnaeus,	BP	2	—	2	2	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
1758)								
69. Кулик сорока <i>Haematopus ostralegus</i> Linnaeus, 1758	BP	2	—			—	VU	NT
70. Коловодник лісовий <i>Tringa ochropus</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	2	2	—	—	—
71. Коловодник болотяний <i>Tringa glareola</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	2	2	—	—	—
72. Коловодник великий <i>Tringa nebularia</i> (Gunnerus, 1767)	—	3	—	2	2	—	—	—
73. Коловодник звичайний <i>Tringa totanus</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	—	—
74. Коловодник чорний <i>Tringa erythropus</i> (Pallas, 1764)	—	3	—	2	2	—	—	—
75. Коловодник ставковий <i>Tringa stagnatilis</i> (Bechstein, 1803)	ЗН	2	—	2	2	—	—	—
76. Набережник <i>Actitis hypoleucos</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	—	—
77. Мородунка <i>Xenus cinereus</i> (Göldenstadt, 1775)	—	3	—	2	2	—	—	—
78. Брижач <i>Phylomachus pugnax</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	—	—
79. Побережник малий <i>Calidris minuta</i> (Leisler, 1812)	—	2	—	2	2	—	—	—
80. Побережник білохвостий <i>Calidris temminckii</i> (Leisler, 1812)	—	2	—	2	2	—	—	—
81. Побережник білий <i>Calidris alba</i> (Pallas, 1754)	—	2	—	2	2	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
82. Баранець малий <i>Gallinago gallinago</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	—	—
83. Баранець звичайний <i>Gallinago gallinago</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	2	2	—	—	—
84. Слуква <i>Scolopax rusticola</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	2	—	—	—	—
85. Грицик великий <i>Limosa limosa</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	3	—	2	2	—	NT	NT
86. Мартин каспійський <i>Larus ichtyaetus</i> Pallas, 1773	ЗН	3	—	2	2	—	—	—
87. Мартин звичайний <i>Larus ridibundus</i> Linnaeus, 1766	—	3	—	—	—	—	—	—
88. Мартин чорнокрилий <i>Larus fuscus</i> Linnaeus, 1758	—	—	—	—	—	—	—	—
89. Мартин жовтоногий <i>Larus cachinnans</i> Pallas, 1811	—	3	—	—	—	—	—	—
90. Мартин сивий <i>Larus canus</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
91. Крячок чорний <i>Chlidonias niger</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	2	2	—	—	—
92. Крячок білокрилий <i>Chlidonias leucopterus</i> (Temminck, 1815)	—	2	—	2	2	—	—	—
93. Крячок білощокий <i>Chlidonias hybrida</i> (Pallas, 1811)	—	2	—	—	—	—	—	—
94. Крячок річковий <i>Sterna hirundo</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	2	2	—	—	—
95. Крячок малий <i>Sterna albifrons</i> Pallas, 1764	РД	2	—	2	2	—	—	—
96. Припутень <i>Columba palumbus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
Linnaeus, 1758								
97. Горлиця садова <i>Streptopelia decaocto</i> (Frivaldszky, 1838)	—	3	—	—	—	—	—	—
98. Горлиця звичайна <i>Streptopelia turtur</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	VU	VU
99. Зозуля звичайна <i>Cuculus canorus</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
100. Сова вухата <i>Asio otus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	2	—	—	—	—	—
101. Сова болотяна <i>Asio flammeus</i> (Pontoppidan, 1763)	РД	2	2	—	—	—	—	—
102. Совка <i>Otus scops</i> (Linnaeus, 1758)	РД	2	2	—	—	—	—	—
103. Сич хатній <i>Athene noctua</i> (Scopoli, 1769)	—	2	2	—	—	—	—	—
104. Сова сіра <i>Strix aluco</i> Linnaeus, 1758	—	2	2	—	—	—	—	—
105. Дрімлюга <i>Caprimulgus europaeus</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
106. Серпокрилець чорний <i>Apus apus</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
107. Сиворакша <i>Coracias garrulus</i> Linnaeus, 1758	ЗН	2	—	2	—	—	—	—
108. Рибалочка <i>Alcedo atthis</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
109. Бджолоїдка звичайна <i>Merops apiaster</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	2	—	—	—	—
110. Одуд <i>Upupa epops</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
111. Крутиголовка <i>Jynx torquilla</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
112. Жовна сива <i>Picus canus</i> Gmelin, 1788	—	2	—	—	—	—	—	—
113. Дятел звичайний <i>Dendrocopos major</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
114. Дятел сирійський <i>Dendrocopos syriacus</i> (Hemprich et Ehrenberg, 1833)	—	2	—	—	—	—	—	—
115. Дятел середній <i>Dendrocopos medius</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
116. Дятел малий <i>Dendrocopos minor</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
117. Ластівка берегова <i>Riparia riparia</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
118. Ластівка сільська <i>Hirundo rustica</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
119. Ластівка міська <i>Delichon urbica</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
120. Посмітюха <i>Galerida cristata</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	3	—	—	—	—	—
121. Жайворонок малий <i>Calandrella cinerea</i> (Gmelin, 1789)	—	3	—	—	—	—	—	—
122. Жайворонок степовий <i>Melanocorypha calandra</i> (Linnaeus, 1766)	—	2	3	—	—	—	—	—
123. Жайворонок лісовий <i>Lullula arborea</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	3	—	—	—	—	—
124. Жайворонок польовий <i>Alauda arvensis</i> Linnaeus, 1758	—	3	3	—	—	—	—	—
125. Щеврик лісовий <i>Anthus trivialis</i>	—	2	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
(Linnaeus, 1758)								
126. Щеврик лучний <i>Anthus pratensis</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	NT	—
127. Плиска жовта <i>Motacilla flava</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
128. Плиска біла <i>Motacilla alba</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
129. Сорокопуд терновий <i>Lanius collurio</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
130. Сорокопуд чорнолобий <i>Lanius minor</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
131. Сорокопуд сірий <i>Lanius excubitor</i> Linnaeus, 1758	РД	2	—	—	—	—	—	—
132. Вивільга <i>Oriolus oriolus</i> Linnaeus, 1758	—	2	3	—	—	—	—	—
133. Шпак звичайний <i>Sturnus vulgaris</i> Linnaeus, 1758	—	—	—	—	—	—	—	—
134. Шпак рожевий <i>Sturnus roseus</i> Linnaeus, 1758	РД	2	—	—	—	—	—	—
135. Сойка <i>Garrulus glandarius</i> (Linnaeus, 1758)	—	—	—	—	—	—	—	—
136. Сорока <i>Pica pica</i> (Linnaeus, 1758)	—	—	—	—	—	—	—	—
137. Галка <i>Corvus monedula</i> Linnaeus, 1758	—	—	—	—	—	—	—	—
138. Грак <i>Corvus frugilegus</i> Linnaeus, 1758	—	—	—	—	—	—	—	—
139. Ворона сіра <i>Corvus cornix</i> Linnaeus, 1758	—	—	—	—	—	—	—	—
140. Крук <i>Corvus corax</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
141. Омелюх <i>Bombicilla garrulus</i>	—	2	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
(Linnaeus, 1758)								
142. Волове очко <i>Troglodytes troglodytes</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	3	—	—	—	—	—
143. Кобилочка солов'їна <i>Locustella luscinioides</i> (Savi, 1824)	—	2	—	—	—	—	—	—
144. Кобилочка річкова <i>Locustella fluviatilis</i> (Wolf, 1810)	—	2	—	—	—	—	—	—
145. Очеретянка лучна <i>Acrocephalus schoenobaenus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
146. Очеретянка чагарникова <i>Acrocephalus palustris</i> (Bechstein, 1798)	—	2	—	—	—	—	—	—
147. Очеретянка ставкова <i>Acrocephalus scirpaceus</i> (Hermann, 1804)	—	2	—	—	—	—	—	—
148. Очеретянка велика <i>Acrocephalus arundinaceus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
149. Берестянка звичайна <i>Hippolais icterina</i> (Vieillot, 1817)	—	2	—	—	—	—	—	—
150. Кропив'янка чорноголова <i>Sylvia atricapilla</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	3	—	—	—	—	—
151. Кропив'янка садова <i>Sylvia borin</i> (Boddaert, 1783)	—	2	3	—	—	—	—	—
152. Кропив'янка сіра <i>Sylvia communis</i> Latham, 1787	—	2	—	—	—	—	—	—
153. Кропив'янка прудка	—	2	3	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
<i>Sylvia curruca</i> (Linnaeus, 1758)								
154. Вівчарик весняний <i>Phylloscopus trochilus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
155. Вівчарик- ковалик <i>Phylloscopus collybita</i> (Vieillot, 1817)	—	2	—	—	—	—	—	—
156. Вівчарик жовтобровий <i>Phylloscopus sibilatrix</i> (Bechstein, 1793)	—	2	—	—	—	—	—	—
157. Золотомушка жовточуба <i>Regulus regulus</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
158. Мухоловка строката <i>Ficedula hypoleuca</i> (Pallas, 1764)	—	2	—	—	—	—	—	—
159. Мухоловка білошия <i>Ficedula albicollis</i> (Temminck, 1815)	—	2	—	—	—	—	—	—
160. Мухоловка сіра <i>Muscicapa striata</i> (Pallas, 1764)	—	2	—	2	—	—	—	—
161. Трав'янка лучна <i>Saxicola rubetra</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
162. Трав'янка чорноголова <i>Saxicola torquata</i> (Linnaeus, 1766)	—	2	—	—	—	—	—	—
163. Кам'янка звичайна <i>Oenanthe oenanthe</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
164. Кам'янка попеляста <i>Oenanthe isabellina</i> (Temminck, 1829)	—	2	—	—	—	—	—	—
165. Горихвістка звичайна <i>Phoenicurus phoenicurus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
166. Горихвістка чорна <i>Phoenicurus ochruros</i> (S.G.Gmelin, 1774)	—	2	—	—	—	—	—	—
167. Вільшанка <i>Erithacus rubecula</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	3	—	—	—	—	—
168. Соловейко східний <i>Luscinia luscinia</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	3	—	—	—	—	—
169. Синьошийка <i>Luscinia svecica</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	3	—	—	—	—	—
170. Чикотень <i>Turdus pilaris</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
171. Дрізд чорний <i>Turdus merula</i> Linnaeus, 1758	—	3	3	—	—	—	—	—
172. Дрізд співочий <i>Turdus philomelos</i> C.L. Brehm, 1831	—	3	3	—	—	—	—	—
173. Дрізд-омелюх <i>Turdus viscivorus</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
174. Синиця вусата <i>Panurus biarmicus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
175. Синиця довгохвоста <i>Aegithalos caudatus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
176. Ремез <i>Remiz pendulinus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
177. Гаїчка болотяна <i>Parus palustris</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
178. Синиця чорна <i>Parus ater</i> Linnaeus, 1758	—	2	3	—	—	—	—	—
179. Синиця блакитна <i>Parus caeruleus</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
180. Синиця велика <i>Parus major</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
181. Повзик <i>Sitta europaea</i>	—	2	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
Linnaeus, 1758								
182. Підкоришник звичайний <i>Certhia familiaris</i> Linnaeus, 1758	—	2	—	—	—	—	—	—
183. Горобець хатній <i>Passer domesticus</i> (Linnaeus, 1758)	—	—	—	—	—	—	—	—
184. Горобець польовий <i>Passer montanus</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
185. Зяблик <i>Fringilla coelebs</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
186. В'юрок <i>Fringilla montifringilla</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
187. Зеленьяк <i>Chloris chloris</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
188. Чиж <i>Spinus spinus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	3	—	—	—	—	—
189. Щиглик <i>Carduelis carduelis</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	3	—	—	—	—	—
190. Коноплянка <i>Acanthis cannabina</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	3	—	—	—	—	—
191. Снігур <i>Pyrrhula pyrrhula</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	3	—	—	—	—	—
192. Костогриз <i>Coccothraustes coccothraustes</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—
193. Просянка <i>Emberiza calandra</i> Linnaeus, 1758	—	3	—	—	—	—	—	—
194. Вівсянка звичайна <i>Emberiza citrinella</i> Linnaeus, 1758	—	2	3	—	—	—	—	—
195. Вівсянка очеретяна <i>Emberiza schoeniclus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
196. Вівсянка садова <i>Emberiza hortulana</i> Linnaeus, 1758	–	3	3	–	–	–	–	–
Усього	28	187	47	79	56	–	10	9
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)								
1. Заєць сірий (русак) <i>Lepus europaeus</i> Pallas, 1778	–	3	–	–	–	–	–	–
2. Вивірка звичайна <i>Sciurus vulgaris</i> (Linnaeus, 1758)	–	3	–	–	–	–	–	–
3. Соня лісова або Вовчок лісовий <i>Dryomys nitedula</i> Pallas, 1778	–	3	–	–	–	–	–	–
4. Бобр європейський (річковий) <i>Castor fiber</i> (Linnaeus, 1758)	–	3	–	–	–	–	–	–
5. Мишівка південна <i>Sicista loriger</i> (Nathusius, 1840)	ЗК	2	–	–	–	–	NT	–
6. Білозубка мала <i>Crociodura suaveolens</i> (Pallas, 1811)	–	–	–	–	–	–	–	–
7. Білозубка білочерева <i>Crociodura leucodon</i> (Hermann, 1780)	НВ	3	–	–	–	–	–	–
8. Кутора (Рясоніжка) велика <i>Neomys fodiens</i> (Pennant, 1771)	–	3	–	–	–	–	–	–
9. Мідиця мала <i>Sorex minutus</i> (Linnaeus, 1758)	–	3	–	–	–	–	–	–
10. Мідиця звичайна <i>Sorex araneus</i> (Linnaeus, 1758)	–	3	–	–	–	–	–	–
11. Вечірниця мала <i>Nyctalus leisleri</i> (Kuhl, 1819)	РД	2	–	2	–	+	–	–
12. Вечірниця руда <i>Nyctalus noctula</i> (Schreber, 1774)	ВР	2	–	2	–	+	–	–
13. Вечірниця велетенська <i>Nyctalus lasiopterus</i> (Schreber, 1780)	ЗК	2	–	2	–	+	–	–

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
14. Нетопир білосмугий <i>Pipistrellus kuhlii</i> Kuhl, 1817	ВР	2	—	2	—	+	—	—
15. Нетопир Натузіуса (Нетопір лісовий) <i>Pipistrellus nathusii</i> (Keyserling and. Blasius, 1839)	НО	2	—	2	—	+	—	—
16. Нетопир карлик (звичайний) <i>Pipistrellus pipistrellus</i> (Schreber, 1774)	ВР	3	—	2	—	+	—	—
17. Лилик двоколірний <i>Vespertilio murinus</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	2	—	2	—	+	—	—
18. Печерник пізній <i>Eptesicus serotinus</i> Schreber, 1774	ВР	2	—	2	—	+	—	—
19. Вовк сирійський <i>Canis lupus</i> (Linnaeus, 1758)	—	2	2	—	—	—	—	—
20. Горностай <i>Mustela ermine</i> (Linnaeus, 1758)	НО	3	—	—	—	—	—	—
21. Ласка <i>Mustela nivalis</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
22. Куниця кам'яна <i>Martes foina</i> (Erxleben, 1777)	—	3	—	—	—	—	—	—
23. Куниця лісова <i>Martes martes</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
24. Борсук європейський <i>Meles meles</i> (Linnaeus 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
25. Видра річкова <i>Lutra lutra</i> (Linnaeus, 1758)	НО	2	1	—	—	—	NT	NT
26. Свиня лісова <i>Sus scrofa</i> (Linnaeus 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—
27. Олень благородний <i>Cervus elaphus</i> (Linnaeus, 1758)	—	3	—	—	—	—	—	—

Назва виду (українська і латинська)	Черво- на книга України	Берн- ська конвен- ція	CITES	CMS	AEWA	EURO- BATS	Євро- пейський червоний список	МСОП
28. Європейська козуля <i>Capreolus capreolus</i> (Linnaeus, 1758)	–	3	–	–	–	–	–	–
29. Лось європейський <i>Alces alces</i> (Linnaeus, 1758)	ВР	3	–	–	–	–	–	–
Усього:	13	29	2	8	–	8	2	1

Примітка: Охоронний статус: Червона Книга України – ВР – вразливий вид; РД – рідкісний вид; ЗК – зникаючий вид; НО – неоцінений вид; МСОП – Міжнародний список охорони природи: LC – знаходиться під найменшою загрозою; VU – знаходиться у вразливому стані; EN – вид знаходиться у небезпечному стані; CR – знаходиться у критичній загрозі; DD – даних недостатньо; NT – близький до стану загрози зникнення. Бернська конвенція: – додаток II, види, що підлягають особливій охороні, 3 – додаток III, види фауни, що підлягають охороні.

Скорочення:

Бернська конвенція – Конвенція про охорону дикої фауни і флори і природних середовищ існування в Європі;

CITES – Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення;

CMS – Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин;

AEWA – Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів;

EUROBATS – Угода про збереження кажанів в Європі.

Таблиця 5.3.6. Перелік видів тварин, які охороняються і які з'явилися чи зникли в регіоні за останні три роки

Назва виду	З'явилися			Зникли			Причина		
	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Таблиця 5.3.7. Перелік наукових досліджень щодо стану дикої фауни і заходів, вжитих щодо охорони тваринного світу, у тому числі на виконання вимог міжнародних договорів України у галузі дикої фауни та рішень її керівних органів

Назва, терміни та місце проведення дослідження або заходу	Обсяг фінансування	Виконавець/ виконавці	Основні досягнуті результати, наявні публікації (якщо результати розміщено в Інтернеті, вказується посилання)
Дослідження щодо стану популяцій диких тварин			
Впродовж 2024 року були проведені моніторингові та фенологічні дослідження фауністичних комплексів заповідника		Задорожна Г.О. Пономаренко О.Л. Махіна В.О. Христов О.О. Стефанський В.Л.	Матеріали досліджень увійшли до чергового тому літопису природи природного заповідника “Дніпровсько-Орільський”
Огляд чужорідних видів ссавців району розташування природного заповідника “Дніпровсько-Орільський”. <i>Theriologia Ukrainica</i> , 26: 29 – 42 (2023)		Задорожна Г.О., Трифанова М.В.	DOI: 10.15407/TU2604
Аналіз активності угруповань птахів у міських парках: приклад з містом Дніпро		Комлик Ю., Пономаренко О.	https://doi.org/10.53452/gb2512

<i>Назва, терміни та місце проведення дослідження або заходу</i>	<i>Обсяг фінансування</i>	<i>Виконавець/ виконавці</i>	<i>Основні досягнуті результати, наявні публікації (якщо результати розміщено в Інтернеті, вказується посилання)</i>
(Україна) GEO&BIO. 2023. Том 25. С. 157 - 165			
Техногенні ландшафтні утворення на породних відвалах шахт як рефугіуми для раритетних для раритетних видів рослин і тварин. Український журнал природничих наук No 4. Житомир. С. 160 - 176.		Масюк О.М., Новіцький Р.О., Листопадський М.А., Махіна В.О.	
Характеристика таксономічного складу і розподілу прісноводних моллюсків у Природному заповіднику “Дніпровсько-Орільський” за архівними матеріалами. Євтеховські читання. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Криворізький національний університет, 2024. 98 -104.		Загубіженко Н.І., Христов О.О., Стефанський В.Л.	
Morphological and functional diversity of flood plain waterbodies and their classification according to the structure of the surrounding vegetation cover. Biosystems Diversity, 2024. 32(1): 60-72.		Ruchiy V., Khrystov O., Kunakh O., Zhukov O..	DOI: https://doi.org/10.15421/012406
Аналіз кормової бази Христофорівського водосховища (р. Боковенька, басейн Дніпра) і її біопродукційного потенціалу для рибогосподарської експлуатації. FCU Рибогосподарська наука України, 2024. 3(69): 19 -41.		Новіцький Р.О. Христов О.О. Кобяков Д.О. Мантурова О.В.	https://doi.org/10.61976/fsu2024.03.019
Derevenets-Shevchenko K. Control of weeds and sunflower broomrape (Orobancha cumana Wallr) in sunflower crops by crop rotation and tillage International Journal of Environmental Studies This link is disabled., 2024, 81(1), pp. 382 – 392.		Shevchenko S., Desyatnyk L., Shevchenko M., Kolesnykova K.	
A New species of Gryphea (Bivalvia) from the Upper Eocene sediments of Ukraine.		Berezovsky A.A., Stefanskyi V.L	

<i>Назва, терміни та місце проведення дослідження або заходу</i>	<i>Обсяг фінансування</i>	<i>Виконавець/ виконавці</i>	<i>Основні досягнуті результати, наявні публікації (якщо результати розміщено в Інтернеті, вказується посилання)</i>
Геолого-мінералогічний вісник Криворізького національного університету. 2023 N 1. С. 44 - 54.			
Гніздування гоголя (<i>Vucerpala clangula</i>) у Дніпропетровській області. Беркут. 32, Вип. 1-2, 2023, С. 103-107.		Рись Р.О., Пономаренко О.Л.	https://zenodo.org/records/10777127
Сучасний стан водно-болотних угідь природного заповідника “Дніпровсько-Орільський”. VII Всеукраїнська науково-практична Інтернет конференція Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (28 лютого 2024 р., м. Харків). С. 237 - 242.		Задорожна Г.О., Ручій В.С.	
Характеристика угруповань птахів у парках правобережної частини міста Дніпро. Орнітологічні дослідження в Україні: минуле, сучасність і перспективи. Матеріали Всеукраїнської орнітологічної конференції. – Х.: ФОП Панов А. М., 2024. С. 72-75.		Комлик Ю.А., Пономаренко О.Л.	https://dspace.hnpu.edu.ua/items/56fabb39-1785-429f-8851b238a0d0a531
Дані геоморфологічного аналізу о. Кам’янистий (природний заповідник “Дніпровсько-Орільський”) як основа для прогнозування змін комплексів орнітофауни. Збірник матеріалів одинадцятої науково-практичної конференції “Мінерально-сировинні багатства України: шляхи оптимального використання” (6 жовтня 2023 р. смт Хорошів). Хорошів, 2023. С. 214 -219		Стефанський В.Л., Пономаренко О.Л.	
A hemeroby gradient reveals the structure of bird communities in urban parks. Biosystems Diversity, 2024. 32(4), 426-436.		Komlyk Y., Ponomarenko O., Zhukov O.	https://doi.org/10.15421/012446
Bird communities in urban green areas of Dnipro city. Ukrainian		Ponomarenko O., Komlyk Y.	https://www.gbif.org/dataset/372bee97-9a95-4947-98ea

<i>Назва, терміни та місце проведення дослідження або заходу</i>	<i>Обсяг фінансування</i>	<i>Виконавець/ виконавці</i>	<i>Основні досягнуті результати, наявні публікації (якщо результати розміщено в Інтернеті, вказується посилання)</i>
Nature, Conservation Group (NGO). Occurrence dataset, 2025. https://doi.org/10.15468/u55vxq accessed via GBIF.org on 2025-01-07.			d2b88794b5da
Ponomarenko O, Komlyk Y (2025). Bird communities of the Samara Forest, Dnipropetrovsk region, Ukraine. Version 1.1. Ukrainian Nature Conservation Group (NGO). Occurrence dataset https://doi.org/10.15468/exe8n9 accessed via GBIF.org on 2025-01-08.		Ponomarenko O. Komlyk Y.	https://www.gbif.org/uk/dataset/3bebd44b-04f7-48e2-ae76af2c94dbcfee
Ponomarenko, O., Komlyk, Y., Tutova, H., & Zhukov, O. (2024). Landscape diversity mapping allows assessment of the hemeroby of bird species in a modern industrial metropolis. Biosystems Diversity, 32 (4), 470 – 483. https://doi.org/10.15421/012449		Ponomarenko, O., Komlyk, Y., Tutova, H., & Zhukov, O.	https://doi.org/10.15421/012449
Заходи охорони та відновлення тваринного світу Охорона та збереження рідкісних видів рослинного та тваринного світу найдієвіше реалізується шляхом збереження біотопів існування цих видів. Заповідний режим території повністю відповідає вимогам по збереженню оселищ охоронюваних видів рослин та тварин, а саме відсутність будь-якої господарчої діяльності та її наслідків, санітарних рубок, випасу худоби, відсутність розорювання земель, зберігання тиші, запобігання забрудненню території побутовими відходами та інше.			

Інвазійні чужорідні види тварин у фауні Дніпропетровської області

Інвазійні види тварин – це види, які були введені в нові екосистеми (навмисно або випадково) де вони осідають і починають активно розмножуватися і конкурувати з місцевими видами.

Це може відбуватися через діяльність людини, яка випускає тварин для розваг, для контролю шкідників або через безвідповідальне транспортування.

Ці види можуть завдавати шкоди екосистемам, витісняючи місцеві види, руйнуючи середовище або поширюючи хвороби. Інформація про чужорідні види тварин наведена за даними природного заповідника “Дніпровсько-Орільський” у таблиці 5.3.8.

Таблиця 5.3.8. Інформація про чужорідні види тварин

Назва виду (українська і латинська (наукова))	Результати досліджень, заходи контролю чисельності
КОМАХИ	
Дубовий клоп-мереживниця <i>Corythucha arcuata</i> Say, 1832	Виявлено уперше для території заповідника. У насадженнях дубу (площа 265 га), виявлено наявність клопів різного віку від яєць до імаго. Одиначне знаходження спостерігали на усіх обстежених деревах, частково уражені (окремі гілки, до 50 % крони) приблизно 20 % насадження дубу, цілком уражені (100 % гілок, уся крона) ще 10 %.
Американський білий метелик <i>Hyphantria cunea</i> Dru Drury, 1773	Реєструється щороку, повсюдно, чисельність низька.
Амброзієва совка <i>Tarachidia candefacta</i> (Hubner 1831)	Реєструється щороку, повсюдно, чисельність низька.
Мінуюча міль каштанова <i>Cameraria ohridella</i> Deshka et Dimic, 1986	Тяється поблизу дачних кооперативів де є харчові об'єкти дерева роду (<i>Aesculus</i>).
Вогнівка самшитова <i>Cydalima perspectalis</i> (Walker, 1859)	Реєструється останні два роки, у невеликій чисельності, поодинокі особини приваблюються на світло з прилеглих дачних кооперативів.
Колорадський жук <i>Leptinotarsa decemlineata</i> (Say, 1824)	Потрапляє з прилеглих дачних кооперативів.
Гармонія азійська <i>Harmonia axyridis</i> (Pallas, 1773)	Реєструється останні три роки у великій чисельності збирається на зимівлю (по 50-100 особин) поблизу хоз. будівлі заповідника.
Бабочниця (дренажна муха) <i>Clogmia albipunctata</i> (Williston, 1893)	Реєструється щороку, у невеликій кількості поблизу та у середини господарських будівель заповідника.
РИБИ	
Тюлька чорноморсько-азовська <i>Clupeonella cultriventris</i> (Nordmann, 1840)	Саморозселився з прилеглих акваторій, акліматизувався, моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи, заходи з регулювання чисельності не проводяться. Стабільно багаточисельний, але незагрозливий вид.
Амур білий <i>Stenopharyngodon idella</i> (Valenciennes, 1844)	Періодично зариблюється в Дніпровське водосховище, моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи, самостійно не відтворюється. Малочисельний, незагрозливий вид.
Чебачок амурський <i>Pseudorasbora parva</i> (Temminck&Schlegel, 1846)	Потрапив у водосховище разом із зарибком рослиноїдних риб, адаптувався на всій акваторії, акліматизувався, моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи, заходи з регулювання чисельності не проводяться. Багаточисельний, поширений, загрозливий вид.
Карась сріблястий <i>Carassius auratus gibelio</i> (Bloch, 1782)	Інтродукований в водосховище, акліматизувався, моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи, Чисельність помірна, незагрозливий вид.
Білий товстолоб <i>Hypophthalmichthys molitrix</i> (Valenciennes, 1844)	Періодично зариблюється в Дніпровське водосховище, самостійно не відтворюється. Малочисельний, незагрозливий вид.
Строкатий товстолоб <i>Aristichthys nobilis</i> (Richardson, 1846)	Періодично зариблюється у Дніпровське водосховище, самостійно не відтворюється. Малочисельний, незагрозливий вид.
Вугор річковий <i>Anguilla anguilla</i> (Linnaeus, 1758)	Інтродуцент, самостійно не відтворюється. Реєструються поодинокі особини.

Назва виду (українська і латинська (наукова))	Результати досліджень, заходи контролю чисельності
Атеріна чорноморська <i>Atherina boyeri pontica</i> (Eichwald, 1831)	Саморозселився з прилеглих акваторій, акліматизувався, Моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи. Мало чисельний, незагрозливий вид.
Колючка триголкова <i>Gasterosteus aculeatus</i> (Linnaeus, 1758)	Саморозселився з прилеглих акваторій, акліматизувався, моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи. Малочисельний, незагрозливий вид.
Сонячна риба синьо-зяброва, сонячний окунь <i>Lepomis gibbosus</i> (Linnaeus, 1758)	Випадковий інтродуцент, саморозселився з прилеглих акваторій, акліматизувався, моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи, заходи з регулювання чисельності не проводяться. Загрозливий вид, прогнозується спалах чисельності.
Судак волзький <i>Stizostedion volgense</i> (Gmelin, 1789)	Саморозселився з прилеглих акваторій, акліматизувався. Стабільно мало чисельний, незагрозливий вид.
Бичок кругляк <i>Neogobius melanostomus</i> (Pallas, 1814)	Саморозселився з прилеглих акваторій, акліматизувався, моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи,
Бичок гонець <i>Neogobius gymnotrachelus</i> (Kessler, 1857)	Саморозселився з прилеглих акваторій, акліматизувався, моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи. Чисельність стабільно помірна, незагрозливий вид.
Бичок кнут <i>Mesogobius batrachocephalus</i> (Pallas, 1814)	Саморозселився з прилеглих акваторій, акліматизувався, моніторинг чисельності проводиться згідно програми Літопису природи. Чисельність помірна, незагрозливий вид.
Бичок пуголовочок Браунера <i>Benthophiloides brauneri</i> (Beling et Iljin, 1927)	Саморозселився з прилеглих акваторій, акліматизувався, Малочисельний незагрозливий вид.
ПТАХИ	
Баклан великий <i>Phalacrocorax carbo</i> (Linnaeus, 1758)	Щорічні дослідження на сезонних маршрутах. Чисельність постійно збільшується, загрозливий вид.*
ССАВЦІ	
Єнот уссурійський (єнотоподібний пес, собака єнотовий) <i>Nyctereutes procyonoides</i> (Gray 1834)	Щорічні дослідження: облік чисельності на «чорній стежці» за слідами життєдіяльності. Нечисельний вид, чисельність незагрозна, стабільна.
Олень японський <i>Cervus nippon</i> Temminck, 1838	Щорічні дослідження: зимовий маршрутний облік по «білій стежці», облік чисельності на «чорній стежці» за слідами життєдіяльності. Локальна популяція, чисельність помірна, стабільна.
Ондатра <i>Ondatra zibethica</i> (Linnaeus, 1668)	Облік чисельності за слідами життєдіяльності, малочисельний вид.
Пацюк мандрівний <i>Rattus norvegicus</i> Berkenhout, 1769	Щорічні дослідження: дослідження косних останків у пелетках хижих птахів. Чисельність помірна, не загрозлива, стабільна.
Миша хатня <i>Mus musculus</i> Linnaeus, 1758	Щорічні дослідження: дослідження косних останків у пелетках хижих птахів. Чисельність помірна, не загрозлива, стабільна.
Куниця кам'яна <i>Martes foina</i> Erxleben, 1777	Дослідження за слідами життєдіяльності, візуальні спостереження. Чисельність помірна.
Нетопир білосмугий <i>Pipistrellus kuhlii</i> Kuhl, 1817	Візуальні спостереження. Популяція чисельна.
Пергач пізній <i>Eptesicus serotinus</i> Schreber, 1774	Візуальні спостереження. Чисельність помірна.

Природний заповідник «Дніпровсько-Орільський» належить до території ПЗФ, заходи з контролю (у сенсі регулювання) чисельності не проводяться. Безпосередній контроль чисельності полягає у веденні детального моніторингу, згідно програми Літопису природи.

* – для орнітофауни не використовується термін «чужорідні види», тому що птахи є високо рухливими високо адаптивними тваринами, які можуть інтенсивно збільшувати ареал. За останні 60 років з'явився ряд

видів, які вже адаптувалися до місцевих екосистем і є їх типовими функціональними елементами. До таких видів можна віднести як баклана великого, який є активним регулятором чисельності іхтіофауни в заповіднику і з'явився в області у 1980-х роках так і кулика-довгонога, який гніздиться на території області з 1964 року і занесений до Червоної книги України.

4. Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні

Завдяки своєму стратегічному розташуванню та економічному потенціалу, Дніпропетровська область є важливим регіоном для розвитку України.

Дніпропетровська область знаходиться в степовій зоні України і займає площу 3192,3 тис. га, з яких 111,347 тис. га становлять землі лісогосподарського призначення. Область багата на природні ресурси, зокрема залізні руди, марганець, вугілля, а також має родючі ґрунти, що зумовлює високу концентрацію промислових об'єктів і розвиток аграрного сектору. У результаті більша частина земель антропогенно трансформована. В таких умовах дуже складним є питання виявлення і заповідання природних територій і об'єктів.

У Дніпропетровській області проводиться робота щодо розвитку заповідних територій. Заповідна справа розглядається як головний засіб для комплексного вирішення важливих екологічних проблем, таких як збереження біорізноманіття, відновлення і підтримка екологічного балансу в біосфері в умовах техногенного забруднення тощо.

Станом на 01.01.2025 мережа територій та об'єктів природно-заповідного фонду області складає 182 об'єктів, загальною площею 100,7 тис. га, що становить 3,15 % від площі області. Із них 32 об'єкта – загальнодержавного значення на площі 36,6 тис. га та 150 – місцевого значення на площі 64,08 тис. га (див. табл. 5.4.1.).

Стан і перспектива розвитку природно-заповідного фонду

Розвиток природно-заповідного фонду області станом на 01.01.2025 наведений в таблиці 5.4.2.

Природні регіони екологічної мережі у межах Дніпропетровської області зображені на рисунку 5.4.1.

Таблиця 5.4.1. Структура та динаміка природоохоронних об'єктів за роками (загальнодержавного та місцевого значення)

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	на 01.01.2021			на 01.01.2022			на 01.01.2023			на 01.01.2024			на 01.01.2025		
	кіль- кість, од	площа, га		кіль- кість, од	площа, га		кіль- кість, од	площа, га		кіль- кість, од	площа, га		кіль- кість, од	площа, га	
Природні заповідники	1	3766,2		1	3766,2		1	3766,2		1	3766,2		1	3766,2	
Біосферні заповідники	-	-		-	-		-	-		-	-		-	-	
Національні природні парки	-	-		-	-		-	-		-	-		-	-	
Регіональні ландшафтні парки	4	1409,66		6	14413,66		6	14413,66		6	14413,66		6	14413,66	
Заказники загальнодержавного значення	25	32573,78		25	32573,78		25	32573,78		25	32573,78		25	32573,78	
Заказники місцевого значення	82	48070,39		82	48388,99		82	48388,99		82	48388,99		82	48388,99	
Пам'ятки природи загальнодержавного значення	3	148		3	148		3	148		3	148		3	148	
Пам'ятки природи місцевого значення	50	356,94		50	356,94		50	356,94		50	356,94		50	356,94	
Заповідні урочища	3	466,4		3	466,4		3	466,4		3	466,4		3	466,4	
Ботанічні сади загальнодержавного значення	2	108		2	108		2	108		2	108		2	108	
Ботанічні сади місцевого значення	1	27		1	27		1	27		1	27		1	27	
Дендрологічні парки загальнодержавного значення	-	-		-	-		-	-		-	-		-	-	
Дендрологічні парки місцевого значення	1	2,8		1	2,8		1	2,8		1	2,8		1	2,8	
Зоологічні парки загальнодержавного значення	-	-		-	-		-	-		-	-		-	-	
Зоологічні парки місцевого значення	-	-		-	-		-	-		-	-		-	-	
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	1	45		1	45		1	45		1	45		1	45	

Продовження таблиця 5.4.1.

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	на 01.01.2021		на 01.01.2022		на 01.01.2023		на 01.01.2024		на 01.01.2025	
	кіль- кість, од	площа, га	кіль- кість, од	площа, га	кіль- кість, од	площа, га	кіль- кість, од	площа, га	кіль- кість, од	площа, га
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	7	417,5	7	417,5	7	417,5	7	417,5	7	417,5
РАЗОМ	180	100081,6	182	100721,27	182	100721,27	182	100721,27	182	100721,27
Фактична площа ПЗФ *	100081,6		100721,27		100721,27		100721,27		100721,27	
% фактичної площі ПЗФ від площі АТО	3,13		3,15		3,15		3,15		3,15	

*сумарна площа територій та об'єктів ПЗФ без урахування площі тих об'єктів ПЗФ, що входять до складу території інших об'єктів ПЗФ.

Таблиця 5.4.2. Розподіл територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) за їх значенням, категоріями та типами (станом на 01.01.2025)

Категорії об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ										% площі окремих категорій до загальної площі ПЗФ
	загальнодержавного значення			місцевого значення			разом				
	кіль- кість, од.	площа, га		кіль- кість, од.	площа, га		кіль- кість, од.	усьо- го	площа, га	у тому числі надана в постійне користу- вання	
		усього	у тому числі надана в постійне користу- вання		усьо- го	у тому числі надана в постійне користу- вання					
Природні заповідники	1	3766,2	3766,2	-	-	-	1	3766,2	3766,2	-	
Біосферні заповідники	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Національні природні парки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Регіональні ландшафтні парки	-	-	-	4	14099,66	-	6	14431,66	-	-	
Заказники, усього	25	32573,78	X	82	48388,99	X	107	80962,77	X	-	
у тому числі:										-	
ландшафтні	16	28538,78	X	49	39002,29	X	65	67541,07	X	-	
лісові	5	2955	X	3	1021	X	8	3976	X	-	
ботанічні	2	332	X	19	4710	X	21	5042	X	-	
загальнозоологічні	-	-	X	1	287	X	1	287	X	-	
орнітологічні	2	748	X	3	462,6	X	5	1210,6	X	-	
ентомологічні	-	-	X	4	462,1	X	4	462,1	X	-	
іхтіологічні	-	-	X	2	2422	X	2	2422	X	-	
гідрологічні	-	-	X	1	22	X	1	22	X	-	

Продовження таблиці 5.4.2.

Категорії об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ										% площі окремих категорій до загальної площі ПЗФ
	загальнодержавного значення			місцевого значення			разом				
	площа, га			площа, га			площа, га		усього		
	кіль-кість, од.	усього	у тому числі надана в постійне користування	кіль-кість, од.	усього	у тому числі надана в постійне користування	кіль-кість, од.	усього			
загальногеологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-	-
палеонтологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-	-
карстово-спелеологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-	-
Пам'ятки природи, усього	3	148	X	50	363,94	X	53	511,94	X	-	-
у тому числі:											-
комплексні	1	30	X	1	3,7	X	2	33,7	X	-	-
ботанічні	1	56	X	35	312,24	X	36	368,24	X	-	-
зоологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-	-
гідрологічні	-	-	X	2	3,5	X	2	3,5	X	-	-
геологічні	1	62	X	12	44,5	X	13	106,5	X	-	-
Заповідні урочища	-	-	X	3	466,4	X	3	466,4	X	-	-
Ботанічні сади	2	108	-	1	27	-	3	135	108	-	-
Дендрологічні парки	-	-	-	1	2,8	-	1	2,8		-	-
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	1	45	-	7	417,5	-	8	462,5	-	-	-
Зоологічні парки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	32	36640,98	-	150	63766,29	-	182	100721,27	-	-	-

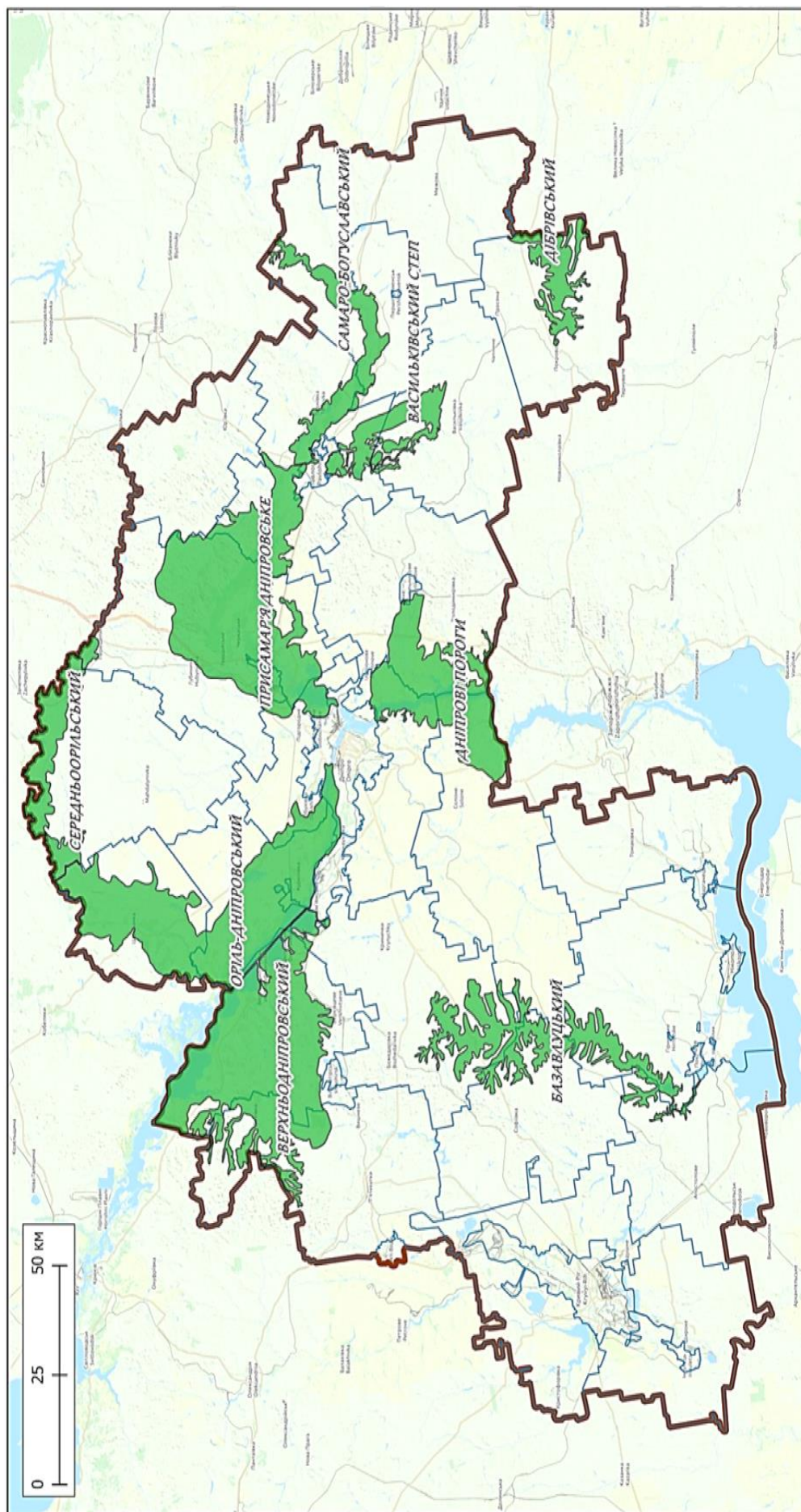


Рис. 5.4.1. Природні регіони екологічної мережі у межах Дніпропетровської області

Водно-болотні угіддя міжнародного значення

Водно-болотне угіддя “Дніпровсько-Орільська заплава” (рис. 5.4.2.), згідно Паспорту ВБУ (date of designation 29 juli 2004, site no: 1399), площею 2560 га, представляє систему водотоків та їх заплав з численними озерцями і болітцями, з розвинутою вищою водною рослинністю, у складі якої – рідкісні угруповання сальвінії плаваючої *Salvinia natans* та водяного горіха плаваючого *Trapa natans*, рідкісними у Європі заплавними дубовими, вербовими, тополевыми та вільховими лісами є угіддям міжнародного значення і знаходиться у складі природного заповідника “Дніпровсько-Орільський”. У зв’язку з цим господарська діяльність в його межах на абсолютній більшості території не проводиться. Здійснюються лише наукові дослідження, природоохоронні заходи та моніторинг стану довкілля. На 38 га лук дозволяється сінокосіння (згідно паспорту ВБУ).

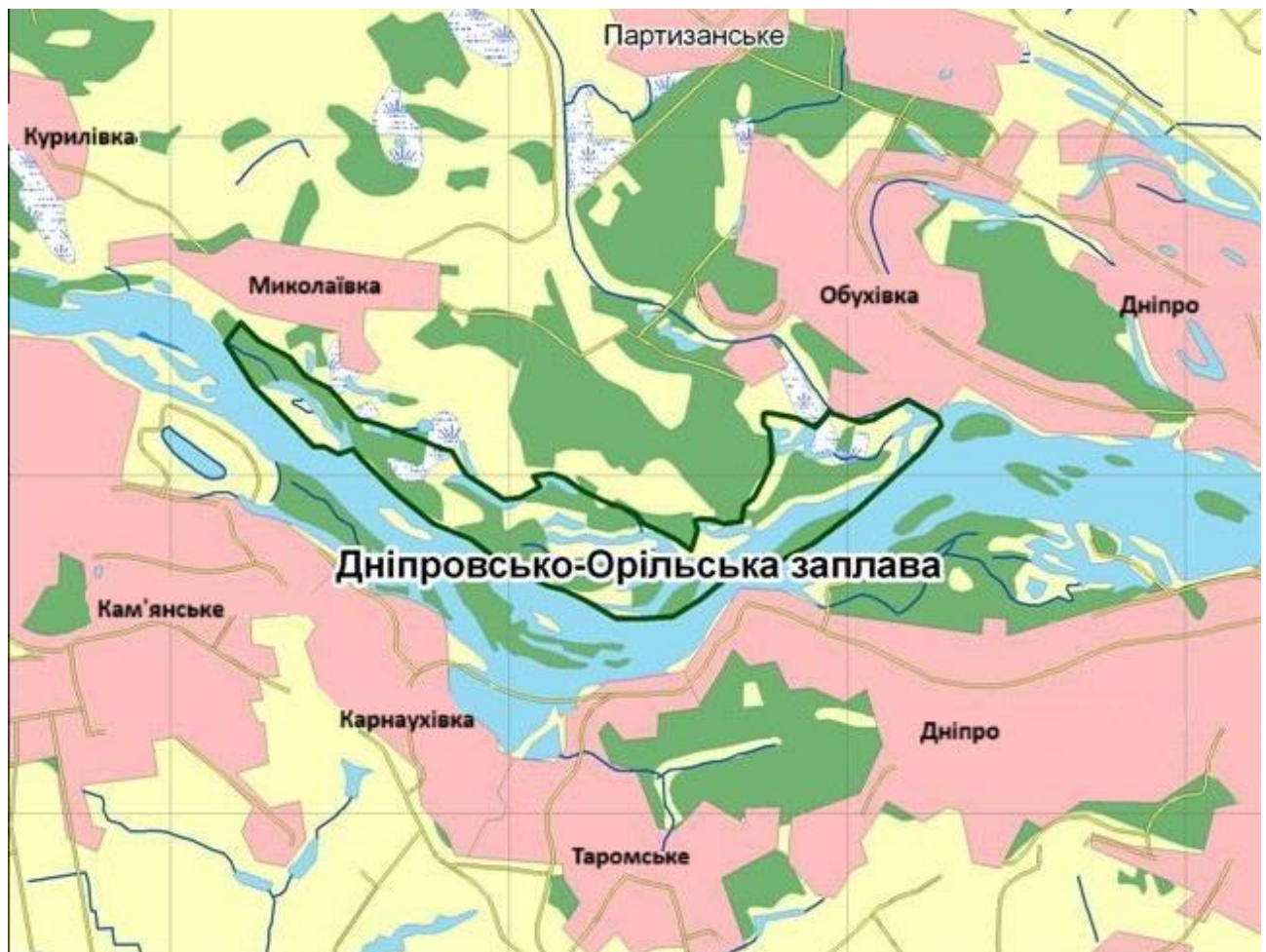


Рис. 5.4.2. Дніпровсько-Орільська заплава

Оскільки водно-болотне угіддя міжнародного значення “Дніпровсько-Орільська заплава” є ядром, основною частиною заповідника, заходи із управління водно-болотним угіддям проводяться згідно затверджених планів наукової та науково-технічної діяльності та еколого-освітньої діяльності, а

також програм та індивідуальних планів робіт співробітників наукового відділу заповідника.

Спільно з навчальними закладами в рамках еколого-освітньої діяльності здійснюються щорічні моніторингові дослідження стану як рідкісних видів, так і усього водно-болотного угіддя загалом.

5. Еколого-освітня та рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Дніпропетровська область є важливим культурно-історичним і природним регіоном України, де кожен може знайти щось цікаве для себе – від вивчення історії до відпочинку у природному середовищі. Туристично-рекреаційні ресурси Дніпропетровської області можуть бути поділені на природні та соціально-економічні (культурні об'єкти, пам'ятки архітектури, історії, археологічні стоянки, місця, пов'язані з перебуванням видатних діячів тощо).

На території Дніпропетровської області знаходиться 32 території та об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.

Річка Дніпро створює відмінні умови для водних видів спорту, таких як каякінг, яхтинг, риболовля та плавання. Уздовж Дніпро розташовані численні місця для пікніків і відпочинку на природі. У літній період функціонує більше 10 міських пляжів, які є безпечними для купання: проведено очистку піску, дна водоймищ, дезінфекція пляжного обладнання, підсипано пісок або галька тощо.

М'який клімат, мінеральні джерела, лікувальні грязі Дніпропетровщини – все це створює умови для лікування та відпочинку. Тут працює 40 санаторіїв, профілакторіїв та пансіонатів з лікуванням, 87 баз відпочинку, 913 дитячих таборів відпочинку (з них 25 позаміських). Дніпропетровська область також має багато можливостей для піших і велосипедних прогулянок мальовничими місцями, включаючи екологічні стежки та туристичні маршрути.

Область є великим промисловим центром, і деякі промислові підприємства пропонують екскурсії, де можна побачити процеси виробництва та дізнатися більше про історію індустріального розвитку регіону. Це додає ще один аспект до туристичної привабливості області, поєднуючи індустріальну історію з культурними та природними розвагами.

Природно-рекреаційний потенціал: Солоний лиман – рівнинний грязьовий і бальнеологічний курорт степової зони, розташований за 20 км від Дніпра.

Лікувальні природні ресурси – грязь і рапа лиману, а також питна вода, що після промислового розливу використовується як столова та лікувальна під назвою “Знаменівська”.

6. Заходи щодо збереження біорізноманіття

Заходи щодо збереження тваринного світу

Забезпечення охорони фауни вимагає розробки та дотримання ряду критеріїв, що дозволяють ефективно захищати біорізноманіття і забезпечувати

стійкий розвиток екосистем. Всі заходи і програми щодо охорони фауни повинні враховувати те, що на відміну від інших груп живих організмів, тварини активно переміщуються у просторі, змінюючи своє положення відповідно до змін факторів середовища та змін ресурсів.

Основні критерії забезпечення фауни охороною включають:

1) створення і підтримку охоронюваних територій, таких як національні парки, заповідники, заказники тощо. Важливою умовою є належне фінансування, управління та контроль за станом цих територій;

2) наявність ефективного законодавства щодо охорони фауни і біорізноманіття. Закони повинні передбачати захист видів, середовищ їх проживання, регулювати діяльність людини, яка може негативно впливати на тваринний світ, а також передбачати відповідальність;

3) наукові дослідження і моніторинг стану популяцій тварин, їх чисельності, середовищ існування, а також вивчення факторів, що впливають на їх збереження. Це дозволяє своєчасно виявляти проблеми і розробляти ефективні заходи щодо їх вирішення;

4) посилений контроль за браконьерством і незаконною діяльністю, яка загрожує фауні;

5) реалізацію програм з відновлення деградованих екосистем і природних середовищ, де проживають рідкісні та зникаючі види тварин. Це може включати рекультивацію земель, відновлення лісів, водно-болотних угідь та інших важл для тварин екосистем;

6) освітні програми і підвищення обізнаності населення про важливість збереження біорізноманіття. Залучення громадськості до участі в охороні фауни та екологічних ініціативах;

7) співпраця з міжнародними екологічними організаціями та участь у міжнародних програмах і проектах щодо збереження біорізноманіття;

8) підтримка екотуризму, який забезпечує економічні вигоди для місцевих громад, сприяє збереженню природних середовищ, підвищує обізнаність і залученість людей до питань охорони природи.

Питання збереження біорізноманіття включені до Програми. Аналіз багаторічних даних свідчить про те, що заповідний режим та заходи з охорони безумовно позитивно впливають на стан мешкання та перебування усіх рідкісних видів тварин на території Дніпропетровської області.

Загалом, розвиток заповідної справи є потужним механізмом комплексного вирішення важливих екологічних проблем регіону. Збереження рідкісних видів тваринного світу – невід’ємна складова зазначеного механізму.

З метою збереження рідкісних видів тварин, що перебувають під загрозою зникнення на території Дніпропетровської області затверджений перелік Червоних списків тварин та рослин Дніпропетровської області (рішення Дніпропетровської обласної ради від 27.12.2011 № 219-10/VI). До Червоного списку тварин Дніпропетровської області занесені 132 види тварин.

Також одним із важливих шляхів розв’язання проблем регіону є боротьба з браконьерством.

Інформація про кількість виявлених фактів браконьєрства наведена у таблиці 5.6.1.

Таблиця 5.6.1. Кількість виявлених фактів браконьєрства

<i>Роки</i>	<i>Виявлено фактів браконьєрства, од.</i>
2022 рік	1411
2023 рік	1655
2024 рік	2760



6. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ҐРУНТИ

1. Структура та стан земель

Земельні ресурси – це сукупний природний ресурс поверхні суші, що виступає просторовим базисом для розселення, господарської, рекреаційної, природоохоронної та іншої діяльності. Вони є головним засобом виробництва в сільському та лісовому господарстві та мають ключове значення для забезпечення продовольчої безпеки, розвитку інфраструктури та охорони довкілля.

Земельні ресурси характеризуються обмеженістю, високою вартістю та потребують раціонального використання і збереження родючості. В умовах зростання антропогенного навантаження важливим завданням державної політики є збалансоване землекористування та відновлення деградованих територій.

Згідно зі статтею 19 Земельного кодексу України, землі поділяються за цільовим призначенням на 9 категорій: землі сільськогосподарського призначення; землі житлової та громадської забудови; землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; землі оздоровчого призначення; землі рекреаційного призначення; землі історико-культурного призначення; землі лісгосподарського призначення; землі водного фонду; землі промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення. В межах земель сільськогосподарського призначення розрізняють сільськогосподарські угіддя – землі, які систематично використовуються або придатні до використання для конкретних господарських цілей і відрізняються за природно-історичними ознаками (рілля, сіножаті, пасовища, багаторічні насадження та перелоги).

В Україні земельні ділянки класифікують за видами їх цільового призначення згідно з Класифікатором, який визначено у додатку 59 до Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 1051 (зі змінами). Цей Класифікатор призначений для вирішення таких основних завдань: забезпечення обліку земельних ділянок за видами цільового призначення у Державному земельному кадастрі; застосування єдиних підходів під час визначення видів цільового призначення земельних ділянок, які характеризуються власним правовим режимом, екосистемними функціями, типами забудови, типами особливо цінних об'єктів; отримання інформації, необхідної для нарахування та справляння плати за землю; встановлення відповідності виду цільового призначення земельних ділянок та виду функціонального призначення території; забезпечення потреб під час планування просторового розвитку територій, ведення містобудівного кадастру.

Територія області займає 3192,3 тис. га. Основний фонд ґрунтового покриття Дніпропетровської області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу від легкосуглинкових до легкоглинистих. Найбільшу питому вагу займають сільськогосподарські

угіддя – 78,7 %, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Діяльність господарств агропромислового комплексу Дніпропетровської області в галузі рослинництва здійснюється із застосуванням заходів з підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах.

Основні підприємства, що порушують землі області – це гірничозбагачувальні комбінати, які проводять розробку корисних копалин відкритим способом, та шахти.

Структура та динаміка основних видів земельних угідь

В області найбільшу питому вагу займають сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Структура та динаміка основних видів земельних угідь у 2021 – 2024 роках наведена у таблиці 6.1.1.

Таблиця 6.1.1. Структура земельного фонду регіону

Категорії земель та види земельних угідь	2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території
Категорії земель за основним цільовим призначенням						
Загальна площа території регіону	3192,3	100	3192,3	100	3192,3	100
з них:						
землі сільськогосподарського призначення	2512,1	78,7	2512,1	78,7	2512,1	78,7
землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	*	*	*	*	*	*
землі оздоровчого призначення	*	*	*	*	*	*
землі рекреаційного призначення	*	*	*	*	*	*
землі лісогосподарського призначення	*	*	*	*	*	*
землі водного фонду	*	*	*	*	*	*
Види земельних угідь						
Загальна площа земель	3192,3	100	3192,3	100	3192,3	100
з них:						
Сільськогосподарські угіддя, з них:	2512,1	78,69	2512,1	78,69	2512,1	78,69
рілля	2152,6	67,43	2152,6	67,43	2152,6	67,43
перелоги	*	*	*	*	*	*
сіножаті	15,5	0,48	15,5	0,48	15,5	0,48
пасовища	294,0	9,2	294,0	9,2	294,0	9,2
багаторічні насадження	49,9	1,56	49,9	1,56	49,9	1,56

Категорії земель та види земельних угідь	2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території
Землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом, з них:	*	*	*	*	*	*
болота	*	*	*	*	*	*
яри	*	*	*	*	*	*
Чагарникова рослинність природного походження	*	*	*	*	*	*
Ліси та інші лісовкриті землі, з них:	*	*	*	*	*	*
земельні лісові ділянки, вкриті лісовою рослинністю	*	*	*	*	*	*
Води	*	*	*	*	*	*

* Головним управлінням Держгеокадастру у Дніпропетровській області статистична звітність з кількості обліку земель з 01.01.2016 не ведеться.

Стан ґрунтів

Проблема збереження ґрунтового покриву сільськогосподарських угідь та родючості ґрунтів набула загрозливих масштабів. Особливо великої шкоди родючості чорноземів в області завдає водна ерозія, причинами якої є велика розораність сільськогосподарських угідь, насиченість сівозмін просапними культурами, невиконання протиерозійних заходів на схилах.

В зв'язку з цим проводиться моніторинг земель з метою оцінки ефективності родючості ґрунту, прогнозування та оброблення інформації про сучасний стан сільськогосподарських угідь, розроблення обґрунтованих рекомендацій щодо запобігання негативним змінам стану земель.

До основних джерел забруднення сільськогосподарських угідь відносять забруднення ґрунтів важкими металами, пестицидами, нітратами, радіоактивними елементами. Головною причиною забруднення ґрунтів є наднормативне внесення отрутохімікатів, мінеральних добрив.

Систематично проводиться лабораторний моніторинг за забрудненням ґрунтів. Проведення спостережень за забрудненням ґрунтів включає вибіркоче визначення токсикантів промислового походження, а також спостереження за забрудненням ґрунтів сільськогосподарських угідь залишковими кількостями пестицидів та нітратів, важкими металами, радіонуклідами.

Кожного року лабораторія РОВР обстежує ґрунти населених пунктів на токсиканти промислового походження та землі адміністративних районів на залишкові кількості пестицидів. Оцінка стану забруднення ґрунтів проводиться шляхом порівняння концентрації вмісту забруднюючих речовин з встановленими граничнодопустимими концентраціями.

Найшкідливішим для землекористування і довкілля є забруднення ґрунтів хімічними та біологічними компонентами, зокрема, радіонуклідами, важкими металами, пестицидами тощо.

Додаткову загрозу становлять вибухонебезпечні предмети, що залишилися внаслідок бойових дій, адже вони не лише унеможливають безпечне використання земель, а й потребують тривалого та комплексного процесу

розмінування, який є необхідною умовою відновлення аграрного виробництва та збереження екологічної рівноваги.

Деградація земель

Деградація земель – один із найнебезпечніших екологічних процесів, що загрожує стійкості агроєкосистем, продуктивності сільськогосподарських угідь та продовольчій безпеці. Вона охоплює фізичне, хімічне або біологічне погіршення якості ґрунтів, що призводить до зниження їхньої родючості, зменшення біорізноманіття та порушення природних функцій землі як ресурсу.

До деградованих земель належать ділянки, поверхневий шар яких порушений унаслідок як природних катаклізмів, так і господарської діяльності людини. Зокрема, це землі, пошкоджені внаслідок землетрусів, зсувів, повеней, карстоутворення, а також ті, що постраждали в результаті відкритого добування корисних копалин, будівництва, меліорації або тривалої інтенсивної експлуатації. Значну частку серед них займають еродовані, перезволожені, кислі, засолені або хімічно забруднені ґрунти, що втратили природну здатність до самовідновлення.

До малопродуктивних земель зараховуються сільськогосподарські угіддя, ґрунти яких мають несприятливі природні властивості (наприклад, високий рівень піщаності, кам'янистість, надмірну кислотність або заболоченість) і не забезпечують економічно обґрунтованого врожаю без істотних витрат на їх покращення. Використання таких земель у сільськогосподарському обігу без врахування їх особливостей є неефективним і призводить до подальшого виснаження ресурсного потенціалу.

Серед основних джерел деградації земель у Дніпропетровській області – гірничозбагачувальні комбінати, кар'єри, шахти та інші підприємства гірничодобувної галузі. Проведення відкритих гірничих робіт супроводжується зняттям і переміщенням ґрунтового покриву, утворенням відвалів пустої породи, забрудненням земель токсичними речовинами, що значно ускладнює або повністю виключає подальше сільськогосподарське використання цих територій без рекультивації.

Процеси деградації ґрунтів та втрата гумусового шару відбуваються повільно, але мають незворотний характер, якщо своєчасно не вжити відповідних заходів. Формування гумусового горизонту — це процес, який триває десятки, а подекуди і сотні років. У зв'язку з цим виявлення суттєвих змін у родючості ґрунтів на часовому інтервалі у 2 – 3 роки є надзвичайно складним, якщо не враховувати різкі антропогенні впливи або екстремальні погодні умови.

2. Основні чинники антропогенного впливу на земельні ресурси та ґрунти

Антропогенний вплив на земельні ресурси та ґрунтовий покрив у сучасних умовах набуває все більш масштабного й інтенсивного характеру. Одним із головних чинників такого впливу в Дніпропетровській області є гірничовидобувна промисловість, яка через масштаби та специфіку своєї діяльності суттєво трансформує природне середовище, насамперед – землі та ґрунти.

Розробка корисних копалин, особливо відкритим способом, потребує масштабних розкривних робіт, внаслідок яких знімається родючий ґрунтовий шар, формується система кар'єрів, відвалів та виробничої інфраструктури. Це призводить до повного або часткового знищення ґрунтового покриву на значних територіях, зміни гідрологічного режиму, зниження біологічної продуктивності екосистем, а іноді – й до втрати придатності земель для сільськогосподарського чи іншого господарського використання.

Порушення цілісності земель також супроводжується змінами рельєфу, ущільненням ґрунтів, підвищенням ризиком ерозії та забрудненням важкими металами, залишками вибухових речовин, викидами збагачувальних фабрик. Особливо небезпечними є випадки потрапляння токсичних речовин у верхні горизонти ґрунту та підземні води, що знижує екологічну безпеку територій та створює загрози для здоров'я населення.

Окрім гірничої промисловості, на стан ґрунтів негативно впливають й інші антропогенні фактори: інтенсивне сільськогосподарське виробництво з надмірним застосуванням добрив і пестицидів, неправильна система сівозмін, урбанізація, будівництво транспортної інфраструктури, несанкціоновані сміттєзвалища. Ці чинники сприяють поступовому зниженню якості ґрунтів, порушенню їхньої екологічної рівноваги, збільшенню частки деградованих і малопродуктивних земель.

Дані стосовно порушених, відпрацьованих та рекультивованих земель на території Дніпропетровської області, а також щодо консервації та зрошення земель наведено у таблицях 6.2.1., 6.2.2. та 6.2.3.

Таблиця 6.2.1. Рекультивація порушених земель

Рік	Всього порушених земель		Всього відпрацьованих земель		Здійснено рекультивацію, га		Перебувають у стадії рекультивації, га	
	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону
2022	*	*	*	*	*	*	*	*
2023	*	*	*	*	*	*	*	*
2024	*	*	*	*	*	*	*	*

* Головним управлінням Держгеокадастру у Дніпропетровській області статистичний облік не ведеться

Таблиця 6.2.2. Консервація земель за звітний рік

Рік	Всього порушених земель		Всього відпрацьованих земель		Здійснено рекультивацію, га		Перебувають у стадії рекультивації, га	
	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону
2024	*	*	*	*	*	*	*	*

* Головним управлінням Держгеокадастру у Дніпропетровській області статистичний облік не ведеться

Таблиця 6.2.3. Зрошувані землі

Зрошувальні землі	2023 рік		2024 рік	
	усього, тис. га	% від загальної площі	усього, тис. га	% від загальної площі
Площа зрошуваних земель, на якій забезпечено належне функціонування інфраструктури зрошувальних систем	20,744	10,4	20,085	10,1
у тому числі систем крапельного зрошення	3,612	1,82	3,057	1,54

3. Заходи у сфері охорони земель

Ґрунти Дніпропетровської області інтенсивно використовуються в сільському господарстві, що призводить до їх виснаження та необхідності в заходах відновлення та рекультивування. Рекультивації підлягають також землі з порушеним або зруйнованим ґрунтовим покривом. Окремої уваги потребують земельні ділянки, які зазнали шкоди внаслідок збройної агресії російської федерації – для впровадження технологій відтворення родючості ґрунтів необхідно здійснювати аналіз шкоди та збитків, завданих власникам (землекористувачам) сільськогосподарських земель, а також передбачати фінансову підтримку на реалізацію відповідних заходів із захисту, відтворення та підвищення родючості.

Рациональне використання земель та їх охорона є ключовими завданнями державної політики у сфері природокористування, екологічної безпеки й охорони навколишнього природного середовища. Ці питання напряму пов'язані зі збалансованим економічним і соціальним розвитком країни, особливо в умовах зростаючого техногенного навантаження та загострення проблем деградації ґрунтів.

Надмірна розораність земель, у тому числі на схилах, часто призводить до порушення природної рівноваги між сільськогосподарськими угіддями, лісами та водоймами. Як наслідок – відбувається виснаження земельних ресурсів, зниження родючості ґрунтів, посилення ерозійних процесів, що загрожує стійкості агроландшафтів та зумовлює тривале негативне екологічне навантаження.

Практичні заходи

Дніпропетровщина – гарний приклад для інших областей, як проводити реформу децентралізації. Перехід до нової системи адміністрування, у першу чергу, – благо для людей. Мешканці сіл самі вирішують, з якими населеними пунктами бажають об'єднатися. Від такої кооперації вони отримують багато переваг – і самостійність у прийнятті рішень, і додаткові фінансові можливості. Територіальні громади області утримують національне лідерство і за

фінансовою спроможністю.

Основною метою програм розвитку земельних відносин є забезпечення ефективного використання та підвищення цінності земельних ресурсів.

Основними напрямками яких є:

- проведення робіт із інвентаризації земель;
- розроблення документації із землеустрою ;
- забезпечення подальшого розвитку відносин власності на землю;
- розвиток ринку земель;
- підготовка, організація та проведення земельних торгів у формі аукціонів;

- організація моніторингу земель громади.

Вирішення цих питань можливе лише за умови проведення землепорядних робіт і заходів, які спрямовані на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території населених пунктів громади.

Достовірні дані про площі, межі, склад угідь та конфігурацію земельних ділянок надають можливість прогнозувати використання земель. Важливо знати, які земельні ділянки не використовуються, або використовуються нераціонально, не за цільовим призначенням, всупереч вимогам земельного та природоохоронного законодавства. Засобом набуття таких знань слугує інвентаризація. Метою інвентаризації земель є встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нераціонально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органом виконавчої влади та органом місцевого самоврядування.

Нормативно-правове, фінансове та інституційне забезпечення, міжнародне співробітництво

Нормативно-правове забезпечення охорони земель в Україні визначається положеннями Конституції України, Земельного кодексу України, Законів України “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про охорону земель”, “Про державний контроль за використанням та охороною земель”, “Про землеустрій” та інших нормативно-правових актів, які приймаються відповідно до них.

У 2021 році прийнято Закон України від 28.04.2021 № 1423-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин”, яким, зокрема, удосконалено деякі засади здійснення охорони земель та передбачено розробку відповідних нормативно-правових актів у цій сфері.

Так, на виконання цього Закону прийнято постанову КМУ від 15.12.2021

№ 1325 “Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин”, яка є одним із важелів для забезпечення ефективного державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони земельних ресурсів, вжиття заходів щодо запобігання забрудненню земель небезпечними речовинами, додержання суб’єктами господарювання екологічних нормативів у сфері використання та охорони земель, притягнення винних до відповідальності.



7. НАДРА

Надра – це частина земної кори, що розташована під поверхнею суші та дном водоймищ і простягається до глибин, доступних для геологічного вивчення та освоєння. До надр належать корисні копалини, підземні води, геотермальна енергія тощо.

Відповідно до Кодексу України про надра, надра є виключною власністю народу України. Вони можуть надаватися у користування підприємствам, установам, організаціям та громадянам лише за наявності спеціального дозволу на користування ділянкою надр, що видається уповноваженим державним органом. Право на користування надрами засвідчується також актом про надання гірничого відводу, якщо йдеться про видобування корисних копалин.

Питання надання спеціальних дозволів на користування надрами, продовження строку їх дії, внесення змін до спеціальних дозволів на користування надрами та до угод про умови користування надрами здійснюються відповідним дозвільним органом: центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

У разі, якщо користування надрами пов'язане з видами діяльності, що підпадають під дію Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”, дозвіл надається з урахуванням результатів цієї оцінки, яка є обов'язковою умовою для ухвалення рішення.

Інформація про видані дозволи, угоди та їх умови публікується на сайті Державної служби геології та надр України. Однак у період дії воєнного стану відкритий доступ до цієї інформації частково обмежено з міркувань національної безпеки.

Науково-виробничою установою Державної служби геології та надр України, яка збирає, зберігає, аналізує та надає у користування інформацію, що утворилася в процесі геологічного вивчення та використання надр є Державне науково-виробниче підприємство “Державний інформаційний геологічний фонд України” (ДНВП “Геоінформ України”).

Предметом діяльності ДНВП “Геоінформ України” є :

- створення й забезпечення функціонування галузевого державного архіву геологічних документів;

- науково-дослідні, тематичні, дослідно-методичні, проектно-технологічні роботи (у тому числі спрямовані на використання засобів комп'ютеризації та телекомунікації) щодо аналізу, систематизації, узагальнення, інтерпретації, зберігання й передавання архівної, аналітичної та картографічної інформації з геологічного вивчення та використання надр;

- державна реєстрація та облік робіт з геологічного вивчення надр України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони;

- приймання, облік, постійне зберігання, аналітично-статистичне оброблення та надання у користування документів Національного архівного фонду, що містять результати робіт з геологічного вивчення та використання надр;

– ведення системи обліку об’єктів Державного фонду родовищ, запасів та проявів корисних копалин, а саме:

- ✓ державного кадастру родовищ і проявів корисних копалин;
- ✓ державного кадастру родовищ підземних вод;
- ✓ державного балансу запасів корисних копалин;
- ✓ ведення державного обліку нафтових і газових свердловин;

– вивчення стану і перспектив розвитку мінерально-сировинної бази країни.

При формуванні розділу використано матеріали оновленої Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року (нова редакція, затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.05.2025 № 502-25/VIII). Ознайомитись з текстом оновленої Стратегії можна за посиланням: <https://cutt.ly/BrGuWYGF>.

1. Мінерально-сировинна база

Стан та використання мінерально-сировинної бази

Відповідно до Закону України “Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року”, мінерально-сировинна база України – це сукупність родовищ корисних копалин, у тому числі техногенного походження, а також відходів від видобування та переробки, придатних для промислового використання. Мінерально-сировинна база України формується шляхом проведення комплексу геолого-зйомочних, пошукових та розвідувальних робіт.

В Дніпропетровській області видобувається більше 50 відсотків усіх мінеральних ресурсів в Україні, використовується 249 родовищ 79 видів корисних копалин. У значних обсягах здійснюється видобуток марганцевої, титано-цирконієвих руд та інших рідкоземельних елементів, вугілля, газу, каоліну, будівельного каменю, піску та інших корисних копалин.

Дніпропетровська область є ключовим регіоном для видобутку мінеральної сировини в Україні. Забезпечує 100 % видобутку марганцевої руди завдяки Нікопольському марганцевому басейну, який містить одні з найбільших у світі запасів марганцю – 2,1 млрд тонн. Україна володіє 42,2 % світових запасів марганцевої руди. Також область має значні поклади залізної руди, вугілля, урану, рідкоземельних металів, каоліну, гранітів, нафти та газу. Криворізький залізорудний басейн є лідером України за кількістю розвіданих запасів та річним обсягом видобутку залізної руди.

У Дніпропетровській області видобувається 40 видів мінеральної сировини (рис. 7.1.1.). Регіон має значний потенціал для розвитку кольорової металургії, золотовидобувної та золотопереробної галузей.

Область є єдиним регіоном в Україні, що володіє родовищем талькомагнетитів. Введення цього родовища в експлуатацію дозволить на 60 – 70% забезпечити потреби країни у вогнетривкій сировині та значно зменшити імпорт з інших країн, це Правдинське родовище. Також в області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини з багатою кольоровою гамою.



Рис. 7.1.1. Природні ресурси Дніпропетровської області

Мінерально-сировинна база Дніпропетровської області налічує 384 об'єкти обліку (рис. 7.1.2).

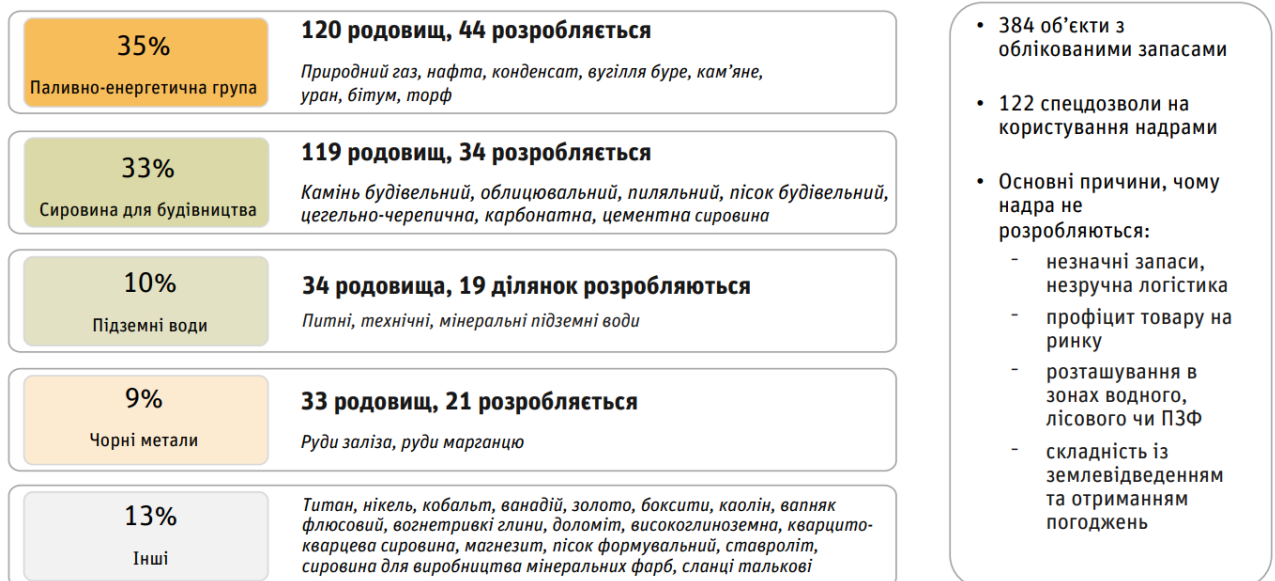


Рис. 7.1.2. Структура ресурсів Дніпропетровської області

(Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>)

Окремо слід зазначити про видобуток залізної руди Криворізького басейну, який займає перше місце в Україні, середньорічний обсяг видобутку по родовищах цього регіону складає близько 121 млн тонн, це 75 відсотків видобутку в цілому по країні.

З 10-ти найбільших виробництв країни, які переробляють залізорудну сировину, 9 розташовані саме у Криворізькому басейні, він забезпечує більше 93 % потреб металургійних підприємств України. Промислові запаси залізних руд Криворізького басейну становлять 16 млрд тонн. Саме у Криворізькому басейні розташований найбільший відкритий промисловий кар'єр держави та Європи – АТ “Південний гірничо-збагачувальний комбінат”. Південний ГЗК – перше підприємство Кривбасу та Східної Європи з видобутку та збагаченню бідних залізних руд. ПВДГЗК має найкращі показники рентабельності виробництва серед аналогічних підприємств регіону.

Уся актуальна інформація про надра України зібрана на Державному геологічному порталі України (<https://nadra.gov.ua/>). Цей портал забезпечує відкритий доступ до просторових і тематичних даних, які необхідні для прийняття управлінських рішень, інвестування, геологорозвідки, екологічного моніторингу та наукових досліджень.

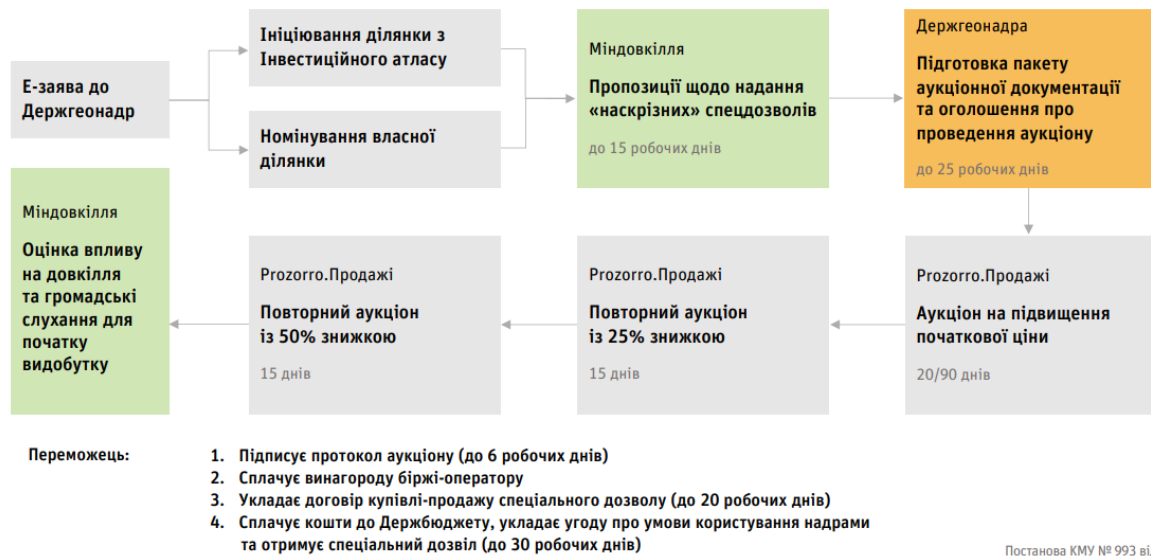
На порталі доступні:

- Інтерактивні геологічні карти
- Контури спецдозволів на користування надрами
- Реєстр нафтових, газових та артезіанських свердловин
- Контури родовищ корисних копалин
- Обсяги видобутку та запаси корисних копалин
- Межі природно-заповідного фонду
- Рудопрояви та зони мінералізації
- Шари адміністративного та кадастрового поділу
- Газотранспортна інфраструктура та сейсмічні профілі
- Екзогенні процеси

Портал є частиною процесу цифровізації у сфері надрокористування та функціонує згідно з європейськими стандартами відкритості геоінформаційних даних. Його інтерфейс інтегрує карти, реєстри та кабінет користувача, дозволяючи оперативно взаємодіяти з інформацією про надра.

Одним із ключових інструментів доступу до надр є електронні аукціони, які відбуваються відповідно до Закону України “Про надра” та супровідних нормативних актів.

Для отримання дозволу на користування надрами потрібно:



Постанова КМУ № 993 від 23 вересня 2020 року
(в редакції Постанови КМ № 749 від 04.07.2023)

2. Система моніторингу геологічного середовища

Підземні води: ресурси, використання, якість

Підземні води належать до корисних копалин загальнодержавного значення та є одним з найважливіших об'єктів надр. Вони мають стратегічне значення як надійне та якісне джерело питного водопостачання населення.

Підземні води мають подвійну природу: з одного боку, це рухома корисна копалина, яка циркулює в гірських породах і її використання потребує видобутку з надр, а з іншого – це частина загальних водних ресурсів планети, яка активно взаємодіє з поверхневими водами, атмосферою та іншими компонентами природного середовища. У зв'язку з цим, ресурси підземних вод та їх експлуатаційні запаси залежать не тільки від геолого-гідрогеологічних факторів, але й від фізико-географічних та антропогенних, які змінюють умови живлення підземних вод, їх якість та можливості видобутку і використання.

Підземні води – цінна корисна копалина, яка використовується для господарсько-питних, виробничо-технічних, сільськогосподарських (тваринництво, птахівництво, зрошення земель) цілей, а також у харчовій промисловості – промисловий розлив підземних питних вод та виготовлення напоїв.

У Дніпропетровській області зосереджено 10 родовищ мінеральних вод, з них 9 – розробляються. Переважають води без специфічних компонентів і властивостей.

Дані за 2022 – 2024 рр. відсутні, моніторингові спостереження на території області не проводились. Станом на 01.01.2022 року загальні прогностичні ресурси підземних вод в Дніпропетровській області складають 1092,6 тис. м³/добу (за даними ДНВП “Геоінформ України”).

У відповідності до геолого-структурної будови та гідрогеологічних умов переважна частина території Дніпропетровської області належить до практично непридатної щодо організації централізованого водопостачання за рахунок підземних вод. Вона основним чином пристосована до Українського басейну тріщинних вод (Кам'янський, Дніпровський, Синельниківський, Криворізький, Нікопольський райони) та Причорноморського артезіанського басейну (Криворізький район).

До найбільш непридатної для організації водопостачання відносяться території Синельниківського, Криворізького, Нікопольського районів.

Дніпропетровська область розташована у зоні нестійкого зволоження, де зв'язок режиму ґрунтових вод з кліматичними факторами менш чіткий – зарегульований.

Зони з найбільш високою водозбагаченістю горизонтів тяжіють до долин рр. Самари, Орелі, Вовчої на території Дніпровсько-Донецького басейну (Дніпровський, Синельниківський, Самарівський (раніше Новомосковський), Павлоградський райони), р. Дніпро у районі Кам'янського водосховища (Дніпровський район), Домотканської депресії на території Українського басейну тріщинних вод (Дніпровський район).

До найбільш сприятливих за умовами водопостачання підземною водою відносяться території Дніпровського, Синельниківського, Павлоградського районів.

Водозабезпечення Синельниківського, Самарівський (раніше Новомосковський), Дніпровського районів водою питної якості відбувається тільки за рахунок підземних вод.

Екзогенні геологічні процеси

Екзогенні геологічні процеси (ЕГП), як і всі природні процеси, є динамічною частиною природного середовища. Їх розвиток відбувається у верхній частині літосфери, контролюється її властивостями та проявляється як зміна її форм, складу та властивостей. Мінливість інженерно-геологічних умов у межах України пов'язана з структурно-геологічною будовою, зонально-кліматичними, геоморфологічними, гідрогеологічними та сейсмічними факторами. Разом з техногенними чинниками це визначає площі поширення ЕГП і явищ. Протягом останніх десятиліть активна урбанізація, залучення в сферу господарської діяльності територій з розвитком природних ЕГП призвели до значного зростання техногенних навантажень на верхню зону геологічного середовища (ГС) та активізацію ЕГП у регіональному плані.

Моніторинг ЕГП – це система спостережень, збирання, передавання, зберігання та аналізу інформації щодо стану ЕГП, прогнозування їх змін. Пріоритетними завданнями цієї системи є відведення кризових змін екологічного стану довкілля, передбачення надзвичайних екологічних ситуацій та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень щодо подолання негативних впливів розвитку ЕГП.

Основою моніторингу ЕГП є спостережна мережа по вивченню режиму екзогенних геологічних процесів та чинників, що їх обумовлюють (природні та техногенні). Об'єктами моніторингу ЕГП є окремі їх прояви або групи проявів та ділянки розвитку, які характеризуються однорідними геологічними умовами та режимом швидкоплинних чинників.

У межах Дніпропетровської області розвиток ЕГП обумовлюють як природні, так і техногенні чинники. Тут поширені зсуви, підтоплення, осідання земної поверхні над гірничими виробками, переробка берегів водосховищ, карст та просідання лесових ґрунтів (рис. 7.2.1). Поширення екзогенних геологічних процесів станом на 01.01.2022 наведена у таблиці 7.2.1., дані за 2022 – 2024 роки відсутні, моніторингові спостереження на території області не проводились.

Таблиця 7.2.1. Поширення екзогенних геологічних процесів (на 01.01.2022, дані за 2022 – 2024 роки відсутні, моніторингові спостереження на території області не проводились)

№ з/п	Вид ЕГП	Площа поширення, км ²	Кількість проявів, шт	Ураженість, %
1	Зсуви	20,84	382	0,07
2	Підтоплення: глибина 0-3 м глибина 0-2 м	7255,0 2240,0	925*	22,7 7,0
3	Карст (відклади, що здатні до карстування), з них: покритого типу перекритого типу	17630,0 1550,0 16080,0	3**	55,3 4,9 50,4
4	Лесові ґрунти, що здатні до просідання: з них: І типу ІІ типу	22270,0 7320,0 14950,0		69,8 22,9 46,8
5	Осідання над гірничими виробками	156,11***	3*	0,5

*) населений пункт

**) поверхневий карстопрояв

***) за даними 2010 року

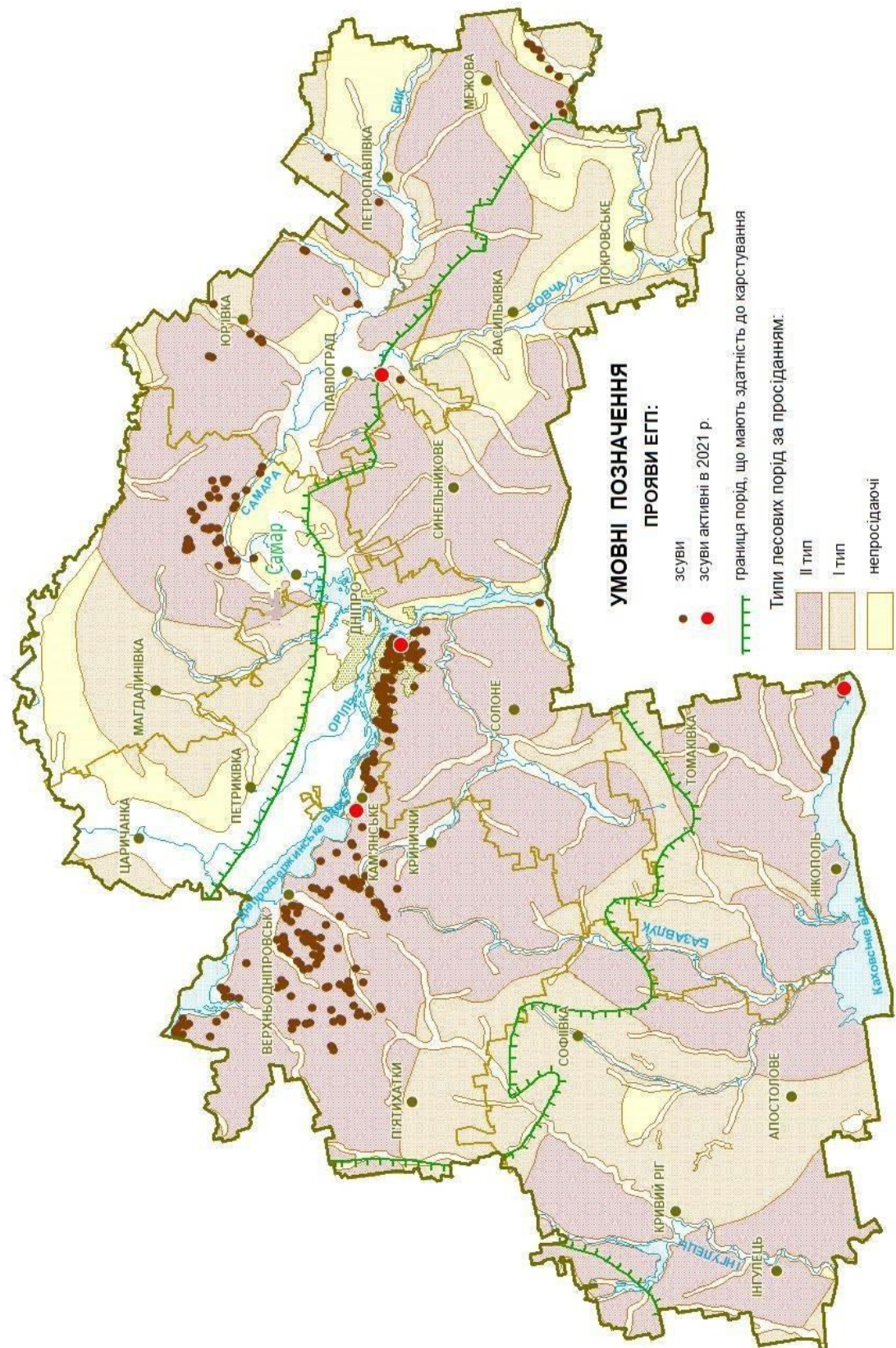


Рис. 7.2.1. Поширення ЕГП на території Дніпропетровська області

Зсувні процеси

Зсувними процесами сильно порушені території великих міст, території розробок родовищ корисних, а також прибережні зони великих водосховищ і річок (на окремих ділянках). Чітко вирізняються кілька районів, де зсувна активність характеризується високою інтенсивністю і завдає збитків народному господарству.

Територія найбільшого поширення зсувів – правий берег р. Дніпра та його притоки, басейн р. Самари.

У результаті виконаних попередніх робіт на території області виділяється 382 зсуви і потенційно-зсувні ділянки, загальною площею зсувів 20,84 км².

У Дніпропетровській області зсувні ділянки, що розташовані в балках міст Дніпро та Кам'янське, залишаються небезпечними для інженерних споруд та життя людей. У м. Дніпрі в активному стані знаходяться зсуви у центральній частині міста на лівому схилі балки Красна, на правому схилі балки Рибальська. Причини утворення зсувів техногенні – замочування лесів витоками з водокомунікацій.

Схильними до активізації у м. Дніпрі є зсувні ділянки на правому схилі та верхів'ї балки Краснопільська, на правому схилі балки Аптекарьська.

У м. Кам'янському активною є зсувна ділянка, яка розташована на правому схилі балки Шапишина в центральній частині міста, ділянка у верхів'ї балки Баранникова.

Схильними до активізації є зсувні ділянки: у Самарівському районі – с. Новостепанівка, на лівому схилі верхів'я балки Іскова, загальна площа 1,8 га; с. Андріївка, на правому схилі долини р. Самара, загальна площа 0,6 га; с. Губиниха, на правому схилі балки Огланова, загальна площа 0,4 га; у Дніпровському районі – с. Військове, на лівому схилі яру, загальна площа 2,0 га.

Підтоплення

Процес підтоплення є найбільш поширеним серед сучасних ЕГП, що проявляється як у природних умовах, так і під впливом техногенних чинників. Суть даного процесу – це підйом рівня ґрунтових вод та стійке порушення природного режиму зволоження, що викликає несприятливі зміни геологічного середовища.

В Дніпропетровській області – підтоплюються населені пункти, що використовують значні обсяги води без належного водовідведення.

Зважаючи на метеорологічні умови останніх років, а саме, збільшення середньорічних температур повітря та зменшення кількості опадів, складається тенденція до поступового зменшення природно підтоплених територій. Але на урбанізованих територіях та ділянках господарського освоєння (зрошення, сховища рідких побутових і промислових відходів, ставків та водосховищ) площі підтоплення можуть зростати.

Межі площ підтоплення за останній рік у порівнянні з попереднім роком майже не змінились (у середньому площі змінювались в межах $\pm 2-5$ км²), у

порівнянні з минулими роками спостерігалось їх незначне зменшення. Глибина залягання рівня ґрунтових вод в умовах непорушеного рівня в порівнянні з попереднім роком коливалась в межах $\pm 0,1-0,55$ м. Моніторингові спостереження проводились виключно по колодязях (інколи по погребях) на 15 ділянках I категорії.

Загальна площа територій, що перебувають у підтопленому стані – 7255 км² при глибині рівня ґрунтових вод 0-3 м, з них 2240 км² – при глибині рівня ґрунтових вод 0-2 м. Підтоплення відмічається на території 925 населених пунктів, з них 18 міст – загальна площа підтоплення 263 км², 34 селищ міського типу – загальна площа підтоплення 133 км² та 873 села – загальна площа підтоплення 976 км².

Основними чинниками, що сприяють розвитку підтоплення, є: порушення підземного і поверхневого стоку під впливом фільтрації із каналів Дніпро-Донбас, Дніпро-Кривий Ріг, великих водосховищ – Кам'янського, Південного, господарських ставків (більше 1300 шт), відстійників, ставків-накопичувачів промислових і шахтних вод, меліорація земель, забудова територій, втрати із комунікацій та ін.

Підтопленими є населені пункти Дніпро, Кам'янське, Кривий Ріг, Апостолове, Зеленодольськ, Широке, Інгулець, Вільногірськ, Тернівка, Шахтарське, П'ятихатки, Нікополь, Покров, Марганець, Гірницьке, Синельникове, Чаплине, Перещепине, Царичанка, Петриківка, Самар, Верхньодніпровськ, Павлоград та ін.

Карст

Карст є особливо небезпечним екзогенним процесом, що розвивається при взаємодії води з розчинними гірськими породами, і це призводить до порушення стійкості території – її здатності зберігати функціональні несучі властивості під впливом інженерних споруд.

Породи, що здатні до карстування, є найбільш чутливими до змін довкілля. Закономірності розвитку карсту пов'язані з літологічним складом порід, просторовим їх розповсюдженням та потужністю покривних порід, ступенем і умовами водопроникності, взаємодією поверхневих і підземних вод на породи, що карстуються, а також з антропогенними чинниками.

За даними попередніх років, на території області зафіксовано 3 карстопрояви. Площа поширення порід, що здатні до карстування, складає 17,63 тис. км².

Деформації, що виникають у зв'язку з господарським освоєнням закарстованих територій (провали, воронки, осідання), супроводжуються руйнуванням будівель і споруд, розривами підземних комунікаційних мереж, ускладненням експлуатації гірничих виробок, втратами водних ресурсів із водосховищ і каналів, зменшенням площ орних земель тощо.

Відклади, що мають здатність до карстування, поширені на площі 17,63 тис. км². Карст покритого типу фіксується на площі 1,55 тис. км² (4,9 %), перекритого – 16,08 тис. км² (50,4 %).

Активізація карстового процесу можлива в районі м. Кривий Ріг, де відмічались випадки катастрофічного поглинання карстовими порожнинами мінералізованих шахтних вод, у районах гідротехнічних і меліоративних систем (Каховське водосховище) та за рахунок шахтного водовідливу на ділянках шахторозробок.

Осідання земної поверхні над гірничими виробками відмічена в районах, де гірничовидобувні роботи ведуться на глибинах 850,0-1300,0 м, площа підробленої території в межах гірничих відводів шахт Західного Донбасу складає 558,83 км², у межах гірничих відводів шахт Кривбасу – 162,0 км², загальна площа осідання земної поверхні – відповідно 109,0 і 47,11 км². Середня глибина осідання коливається від 0,7-1,4 м у районі шахтних полів Західного Донбасу, до 1,0-15,0 м – у межах Кривбасу. Площа осідання на забудованій території в межах шахт Західного Донбасу складає 6,78 км², у межах шахт Кривбасу – 15,57 км², середня глибина – відповідно 1,0 і 5,0 м. У 2014 р. була зафіксована ділянка прояву деформацій земної поверхні, довжиною близько 100,0 м, що знаходиться поблизу залізничної колії ділянки дороги Вечірній Кут – Шмакове (на 67-му кілометрі).

Лесові ґрунти, що здатні до просідання, поширені на площі 22,27 тис. км² (69,8 % території області). Лесові ґрунти, які характеризуються І типом ґрунтових умов за просіданням, займають площу 7,32 тис. км² (22,95 % території). На площі 14,95 тис. км² (46,9 %) поширені ґрунти, які характеризуються ІІ типом ґрунтових умов за просіданням, непросідаючі лесові ґрунти займають площу 2,99 тис. км². На лесових ґрунтах другого типу розбудовані міста Апостолове, П'ятихатки, частково – Жовті Води, Кривий Ріг, Дніпро, Кам'янське та Марганець.

Відчутні за величиною просадки, які супроводжувалися серйозними деформаціями громадських та промислових споруд мали місце в містах Нікополь, Дніпро, Кривий Ріг.



8. ВІДХОДИ

1. Структура утворення та накопичення відходів

Дніпропетровська область – одна з найбільш промислово розвинених областей України.

За попередніми даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області на підприємствах області протягом 2024 р. утворилося 174318,8 тис. тонн відходів. Із загального обсягу утворених відходів 26097,4 тис. тонн (близько 15 %) – обсяг відновлених відходів, 0,286 тис. тонн – спалено, 86165,6 тис. тонн – видалено та направлено в сховища організованого складування (поховання). Найбільшу частку утворення відходів у 2024 році становлять інші мінеральні відходи, змішані та недиференційовані матеріали, хімічні відходи, а також побутові та подібні відходи згоряння.

Крім того, великою проблемою для області є боротьба з несанкціонованими сміттєзвалищами. Через неналежну систему управління твердими побутовими відходами (ТПВ) в населених пунктах, як правило у приватному секторі, відсутністю системи окремого збирання, сортування ТПВ велика кількість ТПВ в області потрапляє на несанкціоновані, неконтрольовані сміттєзвалища.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р затверджено Національний план управління відходами до 2033 року, який закладає основу для розробки протягом одного року Регіонального плану управління відходами (наявний Регіональний план управління відходами Дніпропетровської області до 2030 року розроблено в рамках попереднього Закону України “Про відходи”, що втратив чинність 09.07.2023).

2. Поводження з відходами (збирання, зберігання, утилізація та видалення)

Детальна інформація стосовно відходів наведена у таблиці 8.2.1.

Таблиця 8.2.1. Динаміка основних показників управління відходами I - IV класів небезпеки (тис. т)*

№ з/п	Показники	2022 рік*	2023 рік*	2024 рік*
1	Утворено	139916,72	131070,7	174318,8
2	Одержано від інших підприємств	2528,3	-	-
3	Спалено	14,5	0,452	0,286
3.1	у тому числі з метою отримання енергії	14,4	0,439	-
4	Використано (утилізовано)	54167,2	35472,0	26097,4
5	Направлено в сховища організованого складування (поховання)	64324,2	69976,6	86165,6
6	Передано іншим підприємствам - для утилізації - для видалення	2888,5	-	-
7	Втрати відходів внаслідок витікання, випаровування, пожеж, крадіжок	-	-	-

8	Наявність на кінець звітнього року у сховищах організованого складування та на території підприємств	805,0	-	-

* Попередні данні Головного управління статистики у Дніпропетровській області. Інформація сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів.

Таблиця 8.2.2. Підприємства – основні накопичувачі промислових відходів (за даними статзвітності № 1-відходи)

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
1	Відокремлений підрозділ “Придніпровська теплова електрична станція” АТ “ДТЕК Дніпроенерго”	Летка зола вугільна	33 844 047,509	117 606,434	33 959 809,943	МБВ “Золовідвал в балці Західна”
		Донна зола, шлак і котловий пил (за винятком котлового пилу, зазначеного в 10 01 04)	719785,031	29204,968	748989,999	МБВ “Шлако-накопичувач протоці р. Шиянка”
		Насичені або відпрацьовані іонообмінники	46,365	—	46,365	МБВ “Золовідвал в балці Західна”
		Розчини та шлами від регенерації іонообмінних смол	19328,824	334,100	19662,924	МБВ “Золовідвал в балці Західна”
		Шлами від очищення (освітлення) води (шлам освітлювачів ХВО)	13818,318	257,410	14075,728	МБВ “Золовідвал в балці Західна”
		Шлами від очищення (освітлення) води (шлам НФС питної води)	30,208	1,333	31,541	МБВ “Золовідвал в балці Західна”
		Інші відходи цієї підгрупи (шлами, що утворюються від процесу очищення газу)	95,279	1,196	96,475	МБВ “Золовідвал в балці Західна”
		Відпрацьоване активоване вугілля	54,059	—	54,059	МБВ “Золовідвал в балці Західна”
2	ПрАТ “Дніпровський металургійний завод”	20 01 21* Люмінесцентні лампи та інші ртутьвмісні відходи (ртутьвмісні лампи б/в)	—	0,1365	—	—
		20 01 21* Люмінесцентні лампи та інші	—	0,00024	—	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		ртутьвмісні відходи (прилади б/в)				
		16 06 01* Свинцеві батареї	0,0989	0,1965	0,2954	У вентиляційному приміщенні з обмеженим доступом людей в не розібраному вигляді і з незлитим електролітом, відповідно до вимог ДСТУ 3211:2009
		13 02 08* Інші моторні, індустріальні та мастильні оливи (відходи нафтопродуктів)	—	0,000	—	—
		13 05 08* Суміші відходів камер пісковловлювачів і масловідокремлювачів (шлам мийки автотранспорту)	—	0,730	—	—
		15 02 02* Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами (фільтра відпрацьовані)	—	0,010	—	—
		15 02 02* Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені),	—	0,140	—	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами (тирса промаслена)				
		15 02 02* Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами (ганчір'я промаслене)	0,030	0,178	—	—
		12 01 10* Синтетичні мастильно-охолоджувальні рідини для машинного оброблення (осад МОР)	—	0,000	—	—
		16 05 06* Лабораторні хімікати, що складаються з небезпечних речовин або містять їх, включаючи суміші лабораторних хімікатів	—	0,023	—	—
		15 01 10* Упаковка, що містить залишки або забруднена небезпечними речовинами (хім.тара)	—	0,053	—	—
		16 01 03 Відпрацьовані шини	—	0,000	—	—
		17 05 08 Дорожній баласт (щебінь) інший, ніж	—	0,000	—	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		зазначений за кодом 17 05 07 (баласт ж/д колій)				
		17 02 01 Деревина (шпали відпрац. дерев.)	—	2,880	—	—
		16 01 12 Гальмівні колодки інші, ніж зазначені за кодом 16 01 11 (гальмівні накладки відпр.)	—	0,000	—	—
		16 01 99 Інші відходи цієї групи (повітряні фільтри відпр.)	—	0,450	—	—
		10 02 02 Шлак неперероблений (доменний вогнерідинний шлак)	—	0,000	—	—
		10 09 03 Шлак процесу лиття (ливарний) (шлаки ливарного виробництва)	—	0,000	—	—
		10 02 02 Шлак неперероблений (сталеплавильний шлак)	—	0,000	—	—
		10 02 08 Тверді відходи оброблення (очищення) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 07 (пил ГОУ)	—	0,000	—	—
		10 02 02 Шлак неперероблений (шлаки рекуперативних колодязів)	—	0,000	—	—
		10 09 08 Ливарні форми і формувальні суміші, які використовувалися, інші, ніж зазначені за кодом 10 09 07 (суміші формувальні)	—	29,240	—	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		16 11 06 Відходи футеровки та вогнетривів від неметалургійних процесів інші, ніж зазначені за кодом 16 11 05 (кислототривка цегла)	—	0,000	—	—
		16 11 04 Інші відходи футеровки та вогнетривів від металургійних процесів інші, ніж зазначені за кодом 16 11 03 (вогнетриви відпрац.)	—	14,400	—	—
		12 01 13 Відходи зварювального виробництва (огарки, флюсові шлаки)	—	0,961	—	—
		12 01 99 Інші відходи цієї підгрупи (пил абр. мет.)	—	0,029	—	—
		12 01 21 Відпрацьовані шліфувальні тіла та шліфувальні матеріали інші, ніж зазначені за кодом 12 01 20 (абр.кола)	—	0,000	—	—
		03 01 05 Тирса, стружка, обрізки, деревина, ДСП і шпон інші, ніж зазначені в 03 01 04 (відходи деревини)	—	0,190	—	—
		17 06 01* Ізоляційні матеріали, що містять азбест (відходи пароніту)	—	0,3115	—	—
		17 06 01* Ізоляційні матеріали, що містять азбест (сальникова набивка та азбестові шнури)	—	0,069	—	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		17 02 04* Деревина, скло та пластмаси, що містять або забруднені небезпечними речовинами (відпрац. хордова насадка)	—	0,000	—	—
		19 09 06 Розчини та шлами від регенерації іонообмінних смол (осад ХВО)	—	0,000	—	—
		10 13 04 Відходи випалу та гашення вапна (недопал вапна)	—	0,000	—	—
		10 02 12 Відходи від оброблення (очищення) охолоджувальної води інші, ніж зазначені за кодом 10 02 11 (шлам відстійника розливних машин)	—	0,000	—	—
		19 09 06 Розчини та шлами від регенерації іонообмінних смол (осад соляних розчинів)	—	1,040	—	—
		19 12 04 Пластмаси і гума (відходи гумові)	—	0,651	—	—
		20 03 01 Змішані побутові відходи	—	99,264	—	—
		17 09 04 Змішані відходи будівництва і знесення будівель інші, ніж зазначені за кодами 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03	—	58,540	—	—
		20 03 06 Відходи від очищення стічних вод (мул дощовий)	—	0,000	—	—

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
		20 01 01 Папір і картон (макулатура)	—	1,720	—	—
		15 01 02 Пластмасова упаковка (відпрацьована полімерна тара)	—	0,000	—	—
		20 01 02 Скло (бій скла хімічного)	—	0,094	—	—
		20 01 99 Інші відходи цієї групи (світлодіодні лампи)	—	0,305	—	—
		20 01 36 Відходи електричного та електронного обладнання інші, ніж зазначені за кодами 20 01 21, 20 01 23 і 20 01 35 (оргтехніка)	0,200	0,832	0,100	Тимчасове зберігання на матеріальному складі до подальшої передачі на утилізацію (відповідно до вимог ДСТУ 4462.3.01:2006)
		20 01 36 Відходи електричного та електронного обладнання інші, ніж зазначені за кодами 20 01 21, 20 01 23 і 20 01 35 (побутова техніка)	—	0,000	—	—
		18 01 03* Медичні відходи	—	0,004	—	—
		15 02 03 Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02 (спецодяг відпрацьований)	—	1,020	—	—
		15 02 03 Абсорбенти, фільтрувальні	—	0,620	—	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02 (спецвзуття відпрацьовані)				
		20 01 39 Пластмаса (ЗІЗ)	—	0,071	—	—
		17 06 04 Ізоляційні матеріали інші, ніж зазначені за кодами 17 06 01 і 17 06 03 (відходи електроізоляційні)	—	0,488	—	—
		17 06 04 Ізоляційні матеріали інші, ніж зазначені за кодами 17 06 01 і 17 06 03 (відходи теплоізоляційні)	—	0,000	—	—
		10 02 99 Інші відходи цієї підгрупи (відходи електродів електропечей)	—	0,070	—	—
		15 02 03 Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02 (рукавні фільтри)	—	0,000	—	—
		15 01 02 Пластмасова упаковка (плівка)	—	0,668	—	—
3	КП “Кривбас-водоканал”	Шлами від оброблення міських стічних вод	87779,935	8814,895	96564,030	Територія підприємства
		Шлами від очищення	9,974	25,026	6,787	Територія підприємства

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
		(освітлення) води (шлам промив фільтрів)				
		Шлами від очищення (освітлення) води (шлам шахтних вод)	1688,136	7,267	1695,403	Територія підприємства
4	ПрАТ “Кривий Ріг Цемент”	Хімічні препарати, що складаються або містять небезпечні речовини	—	0,001	—	—
		Синтетичні та моторні мастила, трансмісійні та мастильні оливи	—	3,500	3,500	Дільниця тимчасового зберігання відпрацьованих мастил, Кам’янський завод
		Відходи, збирання та видалення яких обумовлено спеціальними вимогами для запобігання виникненню інфекції (тара аптекарська відпрацьована)	—	0,004	—	—
		Масляні фільтри	—	0,070	—	—
		Відходи, що містять оливи та нафтопродукти (шлам відстою нафтопродуктів)	—	3,980	—	—
		Відпрацьовані шини	—	5,000	5,000	Авто-транспортна дільниця, Кам’янський завод
		Відходи металів забруднені небезпечними речовинами	—	0,030	—	—
		Відпрацьовані шліфувальні тіла та шліфувальні матеріали, що містять небезпечні речовини	—	0,050	—	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Відходи електричного і електронного обладнання інші, ніж зазначені в 20 01 21, 20 01 23 та 20 01 35	—	1,200	—	—
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02 (рукавні фільтри відпрацьовані)	—	13,070	—	—
		Жири та суміші олій від олійно-водної сепарації, що містять лише харчові олії та жири	—	0,080	—	—
		Відходи від видалення фарб, лаків, що містять органічні розчинники та інші небезпечні речовини	—	0,010	—	—
		Інші відходи цієї підгрупи (брухт не металевий)	—	2,200	—	—
		Відходи пластмас (відпрацьовані гумовотехнічні вироби)	—	0,100	—	—
		Упаковка, що містить залишки або забруднена небезпечними речовинами	—	0,585	—	—
		Дерев'яна упаковка	—	0,320	—	—
		Паперова та картонна упаковка	1,233	0,483	1,716	Силосно-пакувальна діляниця,

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітного періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітного року, т	Місце накопичення відходів, т
						Кам'янський завод
		Змішані відходи будівництва і знесення будівель інші, ніж зазначені за кодами 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03	—	411,040	—	—
		Змішані побутові відходи	—	104,680	—	—
5	КП “Дніпро-водоканал” ДМР	Мул	240770,73	2101,75	242872,48	Муловідвал, поля ком-постування, мулові майданчики
		Пісок	39519,79	1206,61	40726,40	Муловідвал, піскові майданчики
6	АТ “Південний гірничо-збагачувальний комбінат”	Батареї акумуляторні свинцеві відпрацьовані	0,117	—	0,117	Територія підприємства
		Відходи лакофарбових матеріалів та тара з-під ЛФМ	—	0,300	—	—
		Пил абразивно-металевий	—	0,047	—	—
		Конденсат компресорного устаткування	—	0,002	—	—
		Масла відпрацьовані	—	42,48	—	—
		Фільтри масляні та паливні відпрацьовані	—	0,998	—	—
		Тара використана з-під хімічних речовин	—	0,001	—	—
		Відходи розкривних порід	—	6994802,808	—	МБВ “Відвал “Ліво-бережний”
		Шлами збагачення залізної руди	—	13756987,000	—	МБВ: “Хвостосховище “Войково”, “Хвостосховище “Об’єднане.

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						Перша карта”, “Об’єднане. Друга карта”
		Матеріали фільтрувальні відпрацьовані	–	24,98	–	–
		Відходи гумовотехнічних виробів	–	1,292	–	–
		Бій скла	–	0,446	–	–
		Відходи побутові	–	967,867	–	–
		Відходи деревини	20,572	–	–	–
		Шлами зливової каналізації	–	1,011	–	–
		Відходи будівельні	–	72,489	–	–
		Відходи абразивних матеріалів	–	0,081	–	–
		Відходи теплоізоляційних матеріалів	–	1,500	–	–
		Брухт та відходи чорних металів	433,316	6328,534	750,398	Територія підприємства
		Брухт та відходи кольорових металів	3,160	40,005	9,53	Територія підприємства
		Відходи електроізоляційних матеріалів	–	0,290	–	–
		Шини автомобільні відпрацьовані	36,999	–	–	–
		Накладки гальмівних колодок залізничного та автомобільного транспорту відпрацьовані	–	0,900	–	–
		Відходи полімерів	–	0,280	–	–
		Спецодяг зношений	0,132	0,492	–	–
		Спецвзуття зношене	–	0,687	–	–
		Оргтехніка відпрацьована	–	0,96	–	–
		Тара забруднена	–	1,46	–	–
		Ізолятори електричні відпрацьовані	–	0,344	–	–
		Відходи зварювальних матеріалів	0,013	0,597	–	–

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
		Використана пакувальна полімерна тара	0,205	5,195	—	—
		Бій скла хімічного посуду	—	0,028	—	—
		Відпрацьована сальникова набивка	—	0,028	—	—
7	ПрАТ “Центральний гірничо-збагачувальний комбінат”	Люмінесцентні лампи та інші ртутьвмісні відходи	0	0,052	0	—
		Свінцеві батареї	10,632	0,249	0	—
		Нікелево-кадмієві батареї	1,277	0	0	—
		Батареї та акумулятори, віднесені до кодів 16 06 01, 16 06 02, 16 06 03 та невідсортовані батареї і акумулятори, що містять ці батареї	0	0,037	0	—
		Інші моторні, індустриальні та мастильні оливи	31,284	85,631	31,415	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ “ЦЗК”
		Антифризні рідини, що містять небезпечні речовини	0	0,010	0,010	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ “ЦЗК”
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір’я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами	0	9,482	0,662	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ “ЦЗК”

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Шлами масло-водо-відокремлювачів	0	18,000	0	—
		Інші відходи (включаючи суміші матеріалів) від механічного оброблення відходів, що містять небезпечні речовини	0	1,250	0	—
		Упаковка, що містить залишки або забруднена небезпечними речовинами	0	6,820	0,720	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ “ЦГЗК”
		Небезпечні компоненти інші, ніж зазначені за кодами з 16 01 07 по 16 01 11 та кодами 16 01 13 і 16 01 14	0	0,001	0,001	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ “ЦГЗК”
		Гальмові колодки, що містять азбест	0	0,300	0	—
		Пилоподібні та порошкоподібні відходи інші, ніж зазначені за кодом 01 03 07	0	4,000	0	—
		Кольорові метали	29,366	127,726	0	—
		Ізоляційні матеріали інші, ніж зазначені зв кодами 17 06 01 і 17 06 03	0	0,005	0	—
		Відходи футеровки та вогнетривів від неметалургійних процесів інші, ніж зазначені за кодом 16 11 05	90,970	13,930	0	—
		Відходи видобування металічних корисних копалин (рудні)	0	28115960,000	0	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Інші відходи цієї підгрупи	21966,358	430351,092	61744,800	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ "ЦГЗК"
		Хвости інші, ніж зазначені в 01 03 04 та 01 03 05	0	5604925,000	0	—
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02	0	26,633	0,065	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ "ЦГЗК"
		Скло	0	0,010	0	—
		Відходи керамічних виробів, цегли, черепиці та інших керамічних будівельних матеріалів (після термічних процесів)	0	14,215	4,500	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ "ЦГЗК"
		Папір і картон	0	0,010	0	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ "ЦГЗК"
		Змішані відходи будівництва і знесення будівель інші, ніж позначені в 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03	0	678,000	0	—
		Відходи обладнання інші, ніж зазначено за кодами з 16 02 09 по 16 02 13	0	0,025	0,005	Місця тимчасового зберігання відходів

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						структурних підрозділів підприємства ПрАТ “ЦГЗК”
		Чорні метали	282,793	3702,238	0	—
		Водні шлами від очищення котлів інші, ніж зазначені в 10 01 22	0	0,005	0	—
		Шлами від оброблення міських стічних вод	0	0,300	0,300	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ “ЦГЗК”
		Змішані побутові відходи	0	1230,450	0	—
		Водні рідкі відходи інші, ніж зазначені за кодом 16 10 01	0	0,020	0	—
		Лікарські препарати інші, ніж зазначені за кодом 18 02 07	0	0,003	0	—
		Відходи електричного та електронного обладнання інші, ніж зазначені за кодами 20 01 21, 20 01 23 і 20 01 35	0	0,010	0	—
		Шлами від біологічного оброблення промислових стічних вод інші, ніж зазначені за кодом 19 08 11	0	0,700	0,550	Місця тимчасового зберігання відходів структурних підрозділів підприємства ПрАТ “ЦГЗК”
8	АТ “Об’єднана гірничо-хімічна компанія” (Філія “Вільногірський гірничо-металургійний комбінат” АТ “ОГХК”)	Відходи комунальні (міські) змішані, у т.ч. сміття з урн (тверді побутові відходи)	—	36,155	—	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
9	ПрАТ "КАМЕТ-СТАЛЬ"	Відходи від перероблення шлаку	—	281356,200	—	—
		Відходи випалу та гашення вапна	—	248,480	—	—
		Інші моторні, індустриальні та мастильні оливи	3,711	21,858	9,106	Склад цеху підготовки виробництва
		Пластмасова упаковка	0,483	3,989	4,472	Склад цеху підготовки виробництва
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами	—	0,943	0,943	Склад цеху підготовки виробництва
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02	0,560	21,491	15,199	Склад цеху підготовки виробництва
		Свинцеві батареї	0,970	—	0,970	Склад цеху підготовки виробництва
		Відпрацьовані шліфувальні тіла і шліфувальні матеріали інші, ніж зазначені за кодом 12 01 20	1,418	—	1,418	Склад цеху підготовки виробництва
		Відпрацьовані шини	—	3,241	3,241	Склад цеху підготовки виробництва
		Компоненти, видалені з відходів обладнання інших, ніж зазначено за кодом 16 02 15	—	45,430	—	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Інші відходи футеровки та вогнетривів від металургійних процесів інші, ніж зазначені за кодом 16 11 03	—	2989,681	—	—
		Ізоляційні матеріали, що містять азбест	—	0,360	0,360	Склад цеху підготовки виробництва
		Ізоляційні матеріали інші, ніж зазначені за кодами 17 06 01 та 17 06 03	0,120	11,371	3,408	Склад цеху підготовки виробництва
		Відходи кольорових металів	4,154	30,698	—	—
		Змішані відходи будівництва і знесення будівель інші, ніж зазначені за кодами 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03	—	28148,983	—	—
		Відходи, збирання та видалення яких обумовлено спеціальними вимогами для запобігання виникненню інфекції (перев'язувальний матеріал, вата, рукавички відпрацьовані, ампули відпрацьовані, обладнання та інструменти медичні відпрацьовані, шприці з голками, одноразовий одяг, тощо)	—	0,201	—	—
		Лікарські препарати інші, ніж зазначено за кодом 18 01 08	—	0,006	—	—
		Інші відходи цієї підгрупи	0,306	—	—	—

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітного періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітного року, т	Місце накопичення відходів, т
		Інші відходи (включаючи суміші матеріалів) від механічного оброблення відходів, що містять небезпечні речовини	—	1,040	1,040	Склад цеху підготовки виробництва
		Папір та картон	0,347	5,210	5,557	Склад цеху підготовки виробництва
		Люмінесцентні лампи та інші ртутьвмісні відходи	0,055	0,580	0,635	Склад цеху підготовки виробництва
		Відходи електричного та електронного обладнання інші, ніж зазначені за кодами 20 01 21, 20 01 23 і 20 01 35	—	5,379	5,379	Склад цеху підготовки виробництва
		Пластмаса	2,399	5,311	6,311	Склад цеху підготовки виробництва
		Змішані побутові відходи	—	183,570	—	—
		Пластмаси і гума	16,470	—	16,470	Склад цеху підготовки виробництва
10	ПрАТ “Суха Балка”	Пуста порода	0	192328	0	Проведення гірничо-технічної рекультивації
		Свинцеві батареї	2,239	0,749	0	—
		Відходи деревини	0	0,2	0	—
		Деревина, що містить небезпечні речовини	0	0,440	0,04	Склад вторсировини
		Пластмаси та гума	16,528	6,992	0	—
		Відходи електричного та електронного обладнання	0,112	0,5	0,013	Склад вторсировини
		Відходи неорганічної хім.продукції	0	4,768	0	—
		Пластмаса	0	0,586	0,011	Склад вторсировини

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітного періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітного року, т	Місце накопичення відходів, т
		Спецодяг та спецвзуття зношене	1,478	9,729	0,001	Склад вторсировини
		Мастильно-охолоджувальна рідина	0	0,0036	0	—
		Упаковка, що містить залишки або забруднена неб.речовинами	0	0,071	0	—
		Скло	0	0,029	0	—
		Відходи процесів зварювання	0	0,069	0	—
		Відпрацьовані шліфувальні тіла	0	0,031	0	—
		Ізоляційні матеріали	0	0,036	0	—
		Абсорбенти, фільтровальні матеріали	0,065	0,191	0	—
		Інші моторні мастила	0	2,859	2,859	Склад вторсировини
		Шини відпрацьовані	0	23,379	0	—
		Папір та картон	3,196	23,703	7,099	Склад вторсировини
		Змішані відходи будівництва	0	58,750	0	—
		Змішані побутові відходи	0	90,600	0	—
11	АТ “Кривбас-залізрудком”	Пусті породи	13 500 000,0	—	13 500 000,0	МБВ “Склад пустих порід” ШУ “Покровське”
		Пусті породи	1658461,0	53553,0	1712014,0	МБВ “Склад пустих порід шахти “Покровська”
12	АТ “Покровський гірничо-збагачивальний комбінат”	Ізоляційні матеріали інші, ніж зазначені за кодами 17 06 01 і 17 06 06	0	7,000	0	Передано згідно договору № У439/03 від 17.07.2024 суб'єкту господарювання у сфері управління відходами ТОВ “Утільвтор-пром”, код ЄДРПОУ
		Пластмаса	0	0,025	0	
		Змішана упаковка	0	0,020	0	
		Одяг	0	0,080	0	
		Шлам від оброблення міських стічних вод	0	0,095	0	
		Відходи обладнання інші, ніж зазначено за кодами з 16 02 09	0	0,042	0	

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
		по 16 02 13				39447017
		Хвости інші, ніж зазначені за кодами 01 03 04 та 01 03 05	152 531 662,614	0	152 531 662,614	Шламосховища “Криві Луки”, “Чкалівської збагачувальної фабрики”, “Сухий Чортотлик”, “Балка Сви-нарєвського”
13	ПрАТ “Північний гірничо-збагачувальний комбінат”	Лампи люмінесцентні та інші ртутьмісні відходи (Відходи ртутьмісні, в т.ч. люмінесцентні лампи, термометри та інше)	0	0,174	0	—
		Свинцеві батареї (Відпрацьовані акумулятори свинцево-кислотні)	3,004	0	0	—
		Батареї та акумулятори, віднесені до кодів 16 06 01, 16 06 02, 16 06 03 та невідсортовані батареї і акумулятори, що містять ці батареї (Батарейки відпрацьовані)	0	0,040	0	—
		Інші моторні, індустриальні та мастильні оливи (Відпрацьовані моторні масла та мастила)	98,140	59,589	59,589*	—
		Інші моторні, індустриальні та мастильні оливи (Відпрацьовані індустриальні масла, інші нафтопродукти)	7,643	22,197	4,300*	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами (Промаслене ганчір'я)	0	2,250	0,150*	—
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами (Промаслений пісок, ґрунт)	0	2,485	0,250*	—
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами (Відпрацьовані фільтри, забруднені нафтопродуктами)	0	32,700	2,700*	—
		Шлами масло-водо-відокремлювачів (Шлам автомийки)	0	4,500	0	—
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені),	0	0,020	0	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітного періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітного року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами (Відпрацьовані сорбенти очисних споруд, бони)				
		Інші відходи (включаючи суміші матеріалів) від механічного оброблення відходів, що містять небезпечні речовини (Відходи ГТВ забруднені нафтопродуктами)	0	0,050	0	—
		Упаковка, що містить залишки або забруднена небезпечними речовинами (Тара, забруднена лакофарбовими матеріалами та нафтопродуктами)	0	1,100	0	—
		Відходи фарб, лаків, що містять органічні розчинники або інші небезпечні речовини (Відходи лакофарбових матеріалів)	0	0,120	0	—
		Небезпечні компоненти інші, ніж зазначені за кодами з 16 01 07 по 16 01 11 та за кодами 16 01 13 і 16 01 14 (Відходи сальникової набивки)	0	0,100	0,100*	—
		Гальмівні колодки, що містять азбест (Відпрацьовані гальмівні накладки на колодки та колодки)	0	0,125	0	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Пластмаси та гума (Відходи гумово-технічних виробів)	0	73,760	0	—
		Ізоляційні матеріали інші, ніж зазначені в 17 06 01 та 17 06 03 (Відходи електроізоляційних матеріалів)	0	0,040	0,040*	—
		Відходи футеровки та вогнетривів від неметалургійних процесів, ніж зазначені за кодом 16 11 05 (Брухт вогнетривів)	294,330	403,270	0	—
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені в 15 02 02 (Відпрацьовані повітряні фільтри транспортних засобів)	0	0,580	0	—
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені в 15 02 02 (Відходи фільтротканини)	0	55,440	5,400*	—
		Скло (Склобій)	0	0,360	0	—
		Пластмаси та гума (Відходи конвеєрних стрічок, канатів гумовотросових, гумометалевого футерування)	0	229,480	0	—

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Пластмаса (Відходи полімерів)	0	0,070	0	—
		Папір та картон (Макулатура паперова та картонна)	0	5,680	0	—
		Тирса, стружка, обрізки, деревина, ДСП і шпон інші, ніж зазначені за кодом 03 01 04 (Відходи деревини)	0	2,900	0	—
		Відходи обладнання інші, ніж зазначено за кодами з 16 02 09 по 16 02 13 (Відходи електроціток графітових)	0	0,040	0	—
		Шлами від оброблення міських стічних вод (Мул дощової каналізації)	0	0,500	0	—
		Водні рідкі відходи інші, ніж зазначені за кодом 16 10 01 (Конденсат компресорних установок)	0	12,200	0	—
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені в 15 02 02 (Відпрацьований спецодяг)	0	0,040	0	—
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральні матеріали та	0	0,120	0	—

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
		захисний одяг інші, ніж зазначені в 15 02 02 (Відпрацьоване спецвзуття)				
		Чорні метали	338,074	4972,682	0	—
		Кольорові метали	8,788	13,710	0	—
		Змішані відходи будівництва і знесення будівель інші, ніж зазначені за кодами 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03 (Будівельні відходи)	0	1060,500	0	—
		Змішані побутові відходи (Побутові відходи)	0	1104,100	0	—
		Відходи видобування металічних корисних копалин (рудні) (Розкривні породи)	0	44693406,80	38500193,76	Відвал
		Хвости інші, ніж зазначені за кодами 01 03 04 і 01 03 05 (Хвости збагачення)	0	10264135,00	7723559,00	Хвостосховище
14	ПрАТ “ЮЖКОКС”	Відходи виробничо-технологічні інші, не позначені іншим способом, або відходи від комбінованих процесів коксохімічного виробництва	34247,541	—	34212,091	МБВ № 147/15 від 28.09.2015 “Накопичувачі рідких хімічних відходів”
15	АТ “ДНПРОАЗОТ”	Масла технічні відпрацьовані	0,261	0,199	—	—
		Будівельні відходи	—	66,54	—	—
		Тверді побутові відходи	—	120,75	—	—
16	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛО-ГРАДВУГІЛЛЯ” Філія “ЦЗФ ПАВЛО-	01 01 02 Відходи видобування неметалічних корисних копалин (нерудні)	1 071 474,000	—	1 071 474,000	Породний відвал ФІЛІЇ “ЦЗФ ПАВЛО-ГРАДСЬКА”

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
	ГРАДСЬКА	01 04 12 Хвости та інші відходи від промивання та очищення корисних копалин інші, ніж зазначені в 01 04 07 та 01 04 11	1 891 089,000	–	1 891 089,000	Породний відвал ФІЛП “ЦЗФ ПАВЛОГРАДСЬКА”
		01 04 12 Хвости та інші відходи від промивання та очищення корисних копалин інші, ніж зазначені в 01 04 07 та 01 04 11	11756 000,000	–	11756 000,000	Хвостосховище в балці Стуканова
17	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” Філія “ПУМТІІ”	Деревина та вироби з деревини зіпсовані або використані	503,352	840,333	1343,685	Майданчик з твердим покриттям на території підприємства (дільниці)
		Одяг захисний зіпсований, відпрацьований чи забруднений	–	0,103	–	Майданчик з твердим покриттям на території підприємства (дільниці)
		Відходи комунальні змішані, у т.ч. сміття з урн	–	206,980	–	В металевих контейнерах на території структурних підрозділів підприємства
18	ПрАТ “ДТЕК Павлоград-вугілля” Філія “Соцвугілля”	Шлам, що утворився від освітлення води (промислові відходи мулу від ставків-накопичувачів)	172289,86	751,65	173041,51	МБВ: “Ставок-освітлювач шахтних вод в б. Свідівок”, “Ставок-накопичувач шахтних вод в б. Таранова”
		Гірнична порода	21077006,1	326053,2	21403059,3	МБВ “Породний відвал”
		Мули, що утворюються від освітлення води	6070	570	6640	МБВ “Породний відвал”

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
19	ПрАТ “ДТЕК Павлоград-вугілля” ВП “Шахто-управління Першотравенське”	Порода гірська	11970352,000	88635,000	12058987,000	МБВ “Породний відвал “Шахта “Ювілейна”
		Шлам, що утворюється від освітлення води	174356,000	350,000	174706,000	МБВ “Породний відвал “Шахта “Ювілейна”
20	ПрАТ “ДТЕК Павлоград-вугілля” ВСП “Шахто-управління Дніпровське”	Відходи видобування неметалічних корисних копалин (нерудні)	12688597,790	183043,150	12871640,940	МБВ “Породний відвал”
		Шлами від іншого оброблення промислових стічних вод інші, ніж зазначені за кодом 19 08 13	17140,529	482,813	17623,342	МБВ “Породний відвал”
21	КП ДОР “АУЛЬСЬКИЙ ВОДОВІД”	Шлами від оброблення міських стічних вод	27032,620	1326,680	28359,300	Мулові ставки
		Компост з осаду пісколовок	1388,390	67,410	1455,800	Мулові майданчики
22	ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”	Свінцеві батареї (акумулятори відпрацьовані (кислотні))	46,695	45,889	75,184	Спеціально обладнані місця
		Окремо зібрані електроліти з батарей та акумуляторів (Електроліт зі стаціонарних батарей)	10,100	—	—	—
		Нікелево-кадмієві батареї (Акумулятори відпрацьовані)	0,217	0,022	0,239	Спеціально обладнані місця
		Лужні батареї (крім зазначених за кодом 16 06 03) (Акумулятори відпрацьовані лужні)	0,415	—	0,415	Спеціально обладнані місця

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Мінеральні мастила та оливи, нехлоровані моторні, трансмісійні та мастильні оливи (Відходи технічних масел (моторні, індустріальні))	59,276	133,787	76,309	Спеціально обладнані місця
		Інші відходи цієї підгрупи (Відходи технічних масел (змішані масла, турбінні, компресорні))	30,339	35,182	64,831	Спеціально обладнані місця
		Мінеральні гідравлічні нехлоровані мастила (оливи) (Відходи технічних масел (гідравлічні))	1,936	—	1,936	Спеціально обладнані місця
		Травильні кислоти (Розчин травлення відпрацьований)	0,003	—	0,003	Спеціально обладнані місця
		Шлами та фільтрувальні кеки, що містять небезпечні речовини (Шлам ванн цинкування)	0,014	—	0,014	Спеціально обладнані місця
		Осади (шлам, мул) від очищення стічних вод на підприємстві, що містять небезпечні речовини (Шлам ванн хімічної розпарки (миття))	0,020	0,004	0,024	Спеціально обладнані місця
		Масляні фільтри (Елементи фільтрів відпрацьовані (масляні і паливні фільтри))	0,084	20,627	0,074	Спеціально обладнані місця
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не	1340,038	22,529	1340,057	1339,311 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітного періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітного року, т	Місце накопичення відходів, т
		зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами (Матеріали обтиральні відпрацьовані (в т.ч. промаслені матеріали))				“Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 0,746 – спеціально обладнані місця
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір'я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами (Замаслений пісок та інші матеріали)	1267,833	13,275	1268,264	1266,915 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 1,349 – спеціально обладнані місця
		Тверді частинки (відходи) із пісковловлювачів і масловодовідокремлювачів (Шлам миття машин)	628,260	0,150	628,060	628,060 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”
		Шлами від механічного	25,301	2,107	25,330	25,301 – МБВ “Місце

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		оброблення, що містять небезпечні речовини (Шлам відпрацьованої змащувально-охолоджуючої рідини)				розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове); 0,029 – спеціально обладнані місця
		Фарби, чорнила, клеї та смоли, які містять небезпечні речовини (Відходи лакофарбових матеріалів)	315,942	1,648	315,960	315,721 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове); 0,239 – спеціально обладнані місця
		Шлами та тверді відходи, які містять інші розчинники (Шлам хімічної чистки одягу)	218,584	-	218,584	217,860 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове); 0,724 –

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						спеціально обладнані місця
		Шлами від фізико-хімічного оброблення, що містять небезпечні речовини (Шлам миття деталей)	5,200	0,006	5,206	5,200 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 0,006 – спеціально обладнані місця
		Відходи, що містять оливи та нафтопродукти (Залишки очистки резервуарів для зберігання, які містять нафтопродукти)	–	5,000	5,000	Спеціально обладнані місця
		Вугільна смола та просмолені продукти (Шлам очистки газопроводів)	0,450	0,710	–	–
		Шлак неперероблений (Шлак доменний)	36753016,247	997518,972	36909654,403	МВВ “Відвали шлаків доменного виробництва”
		Відходи від перероблення шлаку (Шлак доменний гранульований)	10948070,535	–	10435650,365	9392875,246 – МВВ “Відвал “Дальній відходів розробки кар’єрів руди залізної”; 1042775,119 – МВВ “Складування

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
						доменного гранульованого шлаку на території комплексу ДП-9 ДЦ-2”
		Шлак неперероблений (Шлак сталеплавильний)	56670655,208	275673,711	56839984,649	МБВ “Відвали шлаків сталеплавильного виробництва”
		Інші компоненти, не зазначені в цій групі (Відходи перевезення металошихти)	—	—	—	21207,432 – МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Інші компоненти, не зазначені в цій групі (Відходи перевезення металошихти)	4598,860	—	3219,710	76,650 – МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 3143,060 – спеціально обладнане місце
		Прокатна окалина (Окалина первинна)	3,160	—	—	—
		Прокатна окалина (Окалина вторинна)	103028,175	4738,052	101576,287	90173,168 – МБВ “Акумулююча місткість складування окалини з вторинних відстійників прокатних цехів”; 11403,119 – вторинні відстійники прокатних цехів

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Інші відходи футеровки та вогнетривів від металургійних процесів інші, ніж зазначені за кодом 16 11 03 (Вогнетривкий брухт)	939120,928	9313,860	897374,028	254737,174 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 642636,854 – ВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Деревина (Шпали залізнодорожні відпрацьовані (дерев’яні)	19838,856	807,886	19777,144	12875,0 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 3201,870– МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 3700,274 – спеціально обладнані місця

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Дорожній балласт (щебінь) інший, ніж зазначений за кодом 17 05 07 (Балласт залізнодорожний відпрацьований)	212661,896	14117,880	193376,186	89314,926 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 104061,260 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”;
		Бетон (Шпали залізнодорожні відпрацьовані (бетонні)	255,640	605,000	255,640	174,840 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”;
		Відходи від знепісочування (Шлам ливневих стоків)	6161,311	0,354	6161,865	80,800 – спеціально обладнані місця 342,117 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 5819,338 –

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітного періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітного року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 0,410 – спеціально обладнані місця
		Відходи від оброблення (очищення) охолоджувальної води інші, ніж зазначені за кодом 10 02 11 (Шлам градирень)	7706,331	–	7706,331	6556,0 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 1150,331 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Шлами від очищення (освітлення) води (Шлам хімічної очистки води ТЕЦ)	301161,556	7075,820	308237,376	МВВ “Комплекс споруджень шламонакопчувачів металургійного виробництва”
		Солідифіковані відходи інші, ніж зазначені за кодом 19 03 06 (КЕК хімічної очистки води ТЕЦ)	7327,420	29,180	7356,600	5992,220 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг”

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						(турик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 1364,380 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Інші відходи цієї підгрупи (Фільтруючий матеріал хімічної очистки води відпрацьований)	1402,860	50,010	1452,870	208,0 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (турик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 1244,870 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Насичені або відпрацьовані іонообмінники (Смоли іонообмінні відпрацьовані)	503,599	7,880	511,479	117,419 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (турик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків,

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						тимчасове)); 394,060 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Відходи випалу та гашення вапна (Відходи випалу вапна (недопал)	38662,223	1496,490	38261,703	17582,351 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)); 20679,352 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Донна зола, шлак і котловий пил (крім котлового пилу, зазначеного за кодом 10 01 04) (Шлак паливний (попіл)	411,885	0,020	411,885	317,479 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)); 94,406 – МВВ “Полігон для поховання промислових

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітного періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітного року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						та будівельних відходів”
		Відходи підготовки шихти до термічного оброблення (Відсів вапняку)	10795,611	13368,214	7000,025	Спеціально обладнані місця
		Відходи процесів зварювання (Шлак флюсовий від наплавлювальних верстатів)	4599,194	14,634 (обсяги розміщення відходів ТОВ “ЛМЗ”)	4613,828	2426,342 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 2187,482 – МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів” 0,004 – спеціально обладнані місця
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не незазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02 (Абсорбенти забруднені (силікагель відпрацьований)	518,050	–	518,050	125,070 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 392,980 –

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Ізоляційні матеріали інші, ніж зазначені за кодами 17 06 01 і 17 06 03 (Відходи електроізоляції)	428,512	4,889	428,512	428,512 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”
		Відходи футеровки та вогнетривів від не металургійних процесів інші, ніж зазначені за кодом 16 11 05 (Відходи теплоізоляційних матеріалів)	10128,206	67,499	10195,705	2399,750 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 7795,455 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 0,500 – спеціально обладнані місця

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Гідроксид кальцію (Відходи карбіду кальцію)	592,380	0,319	592,380	497,522 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 95,177 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Тирса, стружка, обрізка, деревина, ДСП і шпон інші, ніж зазначені за кодом 03 01 04 (Відходи деревини)	6618,891	147,367	6716,307	1251,023 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 5434,968 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 30,316 – спеціально обладнані місця

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Відпрацьовані шліфувальні тіла та шліфувальні матеріали інші, ніж зазначені за кодом 12 01 20 (Круги абразивні відпрацьовані)	230,276	1,467	230,033	218,406 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 11,627 – спеціально обладнані місця
		Пил та дрібні залишки чорних металів (Пил абразивно-металевий)	499,586	0,711	499,602	499,469 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 0,133 – спеціально обладнані місця
		Пластмаси та гума (Матеріали гумові відпрацьовані)	2788,226	231,847	2822,345	754,191 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків,

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						тимчасове)); 1482,099 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 586,055 – спеціально обладнані місця
		Гальмові колодки інші, ніж зазначені за кодом 16 01 11 (Накладки гальмівних колодок відпрацьовані)	2,010	2,848	2,138	1,993 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)); 0,142 – спеціально обладнані місця
		Відпрацьовані шини (Шини відпрацьовані)	229,161	357,274	298,909	Спеціально обладнані місця
		Змішана упаковка (Відходи тари та пакувальних матеріалів)	–	129,596	0,296	Спеціально обладнані місця
		Відходи, збирання та видалення яких обумовлено спеціальними вимогами для запобігання виникненню інфекції (Відходи клінічні)	0,220	1,440	0,220	Спеціально обладнані місця
		Відходи електричного та електронного	1,559	3,961	–	–

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		обладнання інші, ніж зазначені за кодами 20 01 21, 20 01 23 і 20 01 35 (Відпрацьована оргтехніка, деталі)				
		Скло (Склобій (від будівництва та знесення))	8,173	0,010	8,183	Спеціально обладнані місця
		Папір та картон (Макулатура)	2,830	7,587	2,717	Спеціально обладнані місця
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше незазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02 (Утиль)	0,747	3,279	1,712	Спеціально обладнані місця
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02 (Матеріали фільтрувальні відпрацьовані (рукава фільтрувальні, фільтротканина відпрацьована))	819,977	41,521	826,453	740,044 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 75,871 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 10,538 – спеціально обладнані місця

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Ізоляційні матеріали, що містять азбест (Паронітові прокладки відпрацьовані)	29,482	1,006	29,516	29,435 – МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 0,081 – спеціально обладнані місця
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше незазначені), обтиральні матеріали та захисний одяг інші, ніж зазначені за кодом 15 02 02 (Відпрацьована сальникова набивка)	22,584	0,361	22,945	22,830 – МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 0,115 – спеціально обладнані місця
		Металева упаковка (Тара від лакофарбових матеріалів використана)	36,461	1,692	36,704	36,397 – МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 0,307 – спеціально обладнані місця
		Металева упаковка (Тара від масел та мастил використана)	20,505	16,309	20,590	20,163 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 0,427 –

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						спеціально обладнані місця
		Відпрацьовані шліфувальні тіла та шліфувальні матеріали інші, ніж зазначені за кодом 12 01 20 (Відпрацьовані абразивні матеріали (шкурки шліфувальні))	0,002	—	0,002	Спеціально обладнані місця
		Відходи кольорових металів (Брухт кольорових металів)	261,331	157,438	260,092	Спеціально обладнані місця
		Відходи футеровки та вогнетривів від неметалургійних процесів інші, ніж зазначені за кодом 16 11 05 (Вспушений перлітовий пісок відпрацьований)	2771,680	5,140	2776,820	2687,890 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 88,930 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Змішані відходи будівництва і знесення будівель інші, ніж зазначені за кодами 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03 (Будівельні відходи)	1366389,999	352617,070	1213675,579	49719,100 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
						сталеплавильних шлаків, тимчасове); 1163955,599 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”; 0,880 – спеціально обладнані місця
		Тверді відходи оброблення (очищення) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 07 (Пил графітовмісний)	8,500	–	8,500	Спеціально обладнані місця
		Тверді відходи оброблення (очищення) відхідних газів інші, ніж зазначені за кодом 10 13 12 (Пил вапняно-вапняковий)	190,690	27258,700	20,810	Спеціально обладнані місця
		Шлами та фільтрувальні кеки від оброблення (очищення) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 13 (Шлами аглодоменного та сталеплавильного виробництва)	6751899,723	327445,694	6775453,475	МВВ “Комплекс споруджень шламо-накопичувачів металургійного виробництва”
		Тверді відходи оброблення (очюдження) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 07 (Пил від очистки аспіраційного	3821,700	712,380	3850,780	МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		повітря при перевантаженні і шихти для виплавки сталі)				
		Тверді відходи оброблення (очищення) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 07 (Пил залізовмісний сталеплавильного виробництва)	2114,030	354,960	2114,030	МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Тверді відходи оброблення (очищення) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 07 (Пил ливарного двору)	127164,854	9807,436	127164,854	102042,040 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 25122,814 – МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Тверді відходи оброблення (очищення) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 07 (Пил феросплавів ділтьниці підготовки виробництва)	33,896	—	33,896	25,266 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 8,630 – МБВ

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
						“Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Шлами та фільтрувальні кеки від оброблення (очищення) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 13 (Шлам фасоночавуноливарного цеху)	471,910	—	471,910	МБВ “Комплекс споруджень шламо-накопичувачів металургійного виробництва”
		Шлами та фільтрувальні кеки від оброблення (очищення) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 13 (Шлам виробництва лиття з криці)	13773,180	61,703 (обсяги розміщення відходів ТОВ “ЛМЗ”)	13834,883	МБВ “Комплекс споруджень шламонакопичувачів металургійного виробництва”
		Шлами та фільтрувальні кеки від оброблення (очищення) газів інші, ніж зазначені за кодом 10 02 13 (Шлам виробництва виливниць)	16458,908	—	16458,908	МБВ “Комплекс споруджень шламонакопичувачів металургійного виробництва”
		Відходи видобування металічних корисних копалин (рудні) (Розкриті породи ГЗК)	837198800,0	5340100,0	837315800,0	149 496 600,0 – МБВ “Відвал “Степовий” відходів розробки кар’єрів руди залізної”; 346 665 200,0 – МБВ “Відвал “Дальній” відходів розробки кар’єрів руди залізної”; 341 154 000,0 – МБВ

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						“Відвали №№ 2,3 відходів розробки кар’єрів руди залізної”
		Хвости інші, ніж зазначені за кодами 01 03 04 і 01 03 05 (Хвости збагачення)	644593468,940	11837232,2	656024542,2	357055541,1 – МВВ “Хвостосховище “Об’єднане. Четверта карта”; 283307163,2 – МВВ “Хвостосховище “Миролюбівське”; 15234389,1 – МВВ “Хвостосховище “Центральне”; 427448,8 – МВВ “Хвостосховище“ III карта”
		Ливарні форми і формувальні суміші, які використовувалися, інші, ніж зазначені за кодом 10 09 07 (Відпрацьована формувальна суміш (горіла земля))	979611,560	10966,060 (обсяги розміщення відходів ТОВ “ЛМЗ”)	968092,849	647770,368 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 320322,481 – МВВ “Полігон для поховання промислових та

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
						будівельних відходів”
		Відходи від переробки шлаку (Шлак фасонної виливки)	97764,141	162,200 (обсяги розміщення відходів ТОВ “ЛМЗ”)	97926,341	74356,771 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 23569,570 – МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
		Пил димових газів інший, ніж зазначений за кодом 10 09 10 (Пил від очистки аспіраційного повітря дільниці обрубки та суміше-приготування)	1481,902	21,360 (обсяги розміщення відходів ТОВ “ЛМЗ”)	1503,262	891,122 – МБВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 612,140 – МБВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”

<i>№ з/п</i>	<i>Підприємство</i>	<i>Найменування відходу</i>	<i>Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т</i>	<i>Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т</i>	<i>Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т</i>	<i>Місце накопичення відходів, т</i>
		Пил димових газів інший, ніж зазначений за кодом 10 09 10 (Пил виробництва виливниць)	337,978	—	337,978	331,968 – МВВ “Місце розміщення промислових відходів ВАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)”; 6,010 – МВВ “Полігон для поховання промислових та будівельних відходів”
23	ПрАТ “Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат”	Люмінесцентні лампи та інші ртуть-вмісні відходи	0,065	0,064	0,000	—
		Свинцеві батареї	2,760	0,000	0,000	—
		Нікелево-кадмієві батареї	0,008	0,000	0,000	—
		Інші моторні, індустриальні та мастильні оливи	28,138	17,112	45,25	Структурні підрозділи
		Абсорбенти, фільтрувальні матеріали (включаючи оливні фільтри інакше не зазначені), обтиральне ганчір’я та захисний одяг, забруднені небезпечними речовинами	0,000	3,266	0,000	—
		Відходи електричного та електронного обладнання інші, ніж зазначені за кодами 20 01 21 та 20 01 23, що містять небезпечні компоненти	0,15	0,075	0,000	—

№ з/п	Підприємство	Найменування відходу	Накопичено відходів станом на початок звітнього періоду, т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2024 рік (звітний), т	Накопичено відходів станом на кінець звітнього року, т	Місце накопичення відходів, т
		Відпрацьовані шини	0,000	174,798	0,000	—
		Змішані побутові відходи	0,000	596,307	0,000	—
		Папір та картон	0,000	7,698	0,000	—
		Чорні метали	253,067	2 374,401	0,000	—
		Кольорові метали	8,502	12,041	0,000	—
		Пластмаси та гума	0,000	295,120	0,000	—
		Інши відходи цієї підгрупи (Відходи сухої магнітної сепарації)	3 785,000	0,000	0,000	—
		Відходи видобування металічних корисних копалин (рудні) (Розкриті породи)	0,000	14 280 800,000	0,000	—
		Хвости інші, ніж зазначені в 01 03 04 та 01 03 05 (Шлами і хвости збагачення)	0,000	4 946 219,000	0,000	—

8.3. Транскордонне перевезення небезпечних відходів

Згідно ст. 197 Митного кодексу України на окремі товари встановлюються обмеження щодо їх переміщення через митний кордон України. Пропуск таких товарів через митний кордон України та/або їх випуск залежно від вимог відповідного закону здійснюються митними органами на підставі отриманих від державних органів, інших установ та організацій, уповноважених на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, з використанням механізму “єдиного вікна” відповідних дозвільних документів.

Інформація про ввезення та вивезення у 2024 році вантажів, які підлягають контролю за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів, згідно постанови КМУ від 13.07.2000 № 1120 “Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків”, яка втратила чинність 26.09.2024 на підставі постанови КМУ від 17.09.2024 № 1067 “Про затвердження Порядку надання письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів та висновку на транскордонне перевезення відходів”, наведена у таблиці 8.3.1. за даними Дніпровської

митниці Державної митної служби України.

Таблиця 8.3.1. Ввезення та вивезення у 2024 році вантажів, які підлягають контролю за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів

<i>Напрямок переміщення</i>	<i>Назва товару</i>	<i>Кількість тонн</i>
вивезення	відходи виробництва чорних металів (гартцинк)	374,56
вивезення	залізовмісні відходи виробництва чорних металів (згар цинку)	564,37
вивезення	лушпиння соняшникове гранульоване	23782,53
ввезення	вторинний поліетилен високого тиску	20,69
ввезення	відходи з катанки сталеві низьковуглецевої: металовідходи	275,500



9. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

Екологічну безпеку визначають як такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей (ст. 50 Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища”).

Екологічна безпека сьогодні розглядається як один з невід’ємних елементів національної безпеки. Дніпропетровська область є одним з найбільш індустріально-розвинених регіонів України.

1. Екологічна безпека як складова національної безпеки

На території Дніпропетровської області розташовано більше 500 промислових підприємств.

Однією з найбільш екологічно небезпечних галузей промисловості Дніпропетровської області є металургія, яка включає в себе коксове, прокатне виробництво та інше. Технології, що використовуються на значній частині підприємств металургійної галузі, застарілі, їх вплив на навколишнє природне середовище проявляється в гігантських відвалах кар’єрів та шламонакопичувачах Кривбасу, міст Кам’янське, Дніпро та ін.

Внаслідок діяльності підприємств гірничо-металургійного комплексу виникають значні забруднення атмосферного повітря, зсувонебезпечні явища, підтоплення населених пунктів та сільськогосподарських угідь. Негативний вплив на навколишнє природне середовище здійснюють утворені гігантські відвали кар’єрів та шламонакопичувачів.

Чотири найбільші шламонакопичувачі створили зону екологічної небезпеки для м. Кривий Ріг, а один з них – для більшості сільської території Криворізького району. Техногенне навантаження складають гігантські хвостосховища і шламонакопичувачі м. Жовті Води та Західного Донбасу, а також теплових електростанцій; кар’єри мм. Марганця, Покрову, Вільногірська; провали земної поверхні під шахтами Західного Донбасу і Кривбасу, десятки відстійників і накопичувачів токсичних відходів.

Кривий Ріг є одним з основних центрів розвитку промисловості України та, зокрема, Дніпропетровської області. Місто має великий промисловий потенціал та належить до найбільш екологічно напружених міст України. Основою народногосподарського комплексу міста є залізорудна промисловість, що базується на одному із самих великих родовищ залізної руди у світі. Видобуток та переробка залізної руди пов’язана, зокрема зі значними викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Ще одним техногенно-напруженим містом в Дніпропетровській області є м. Кам’янське, на території якого розташований потужний промисловий комплекс, що суттєво впливає не тільки на екологічний стан міста, а й на екологічну ситуацію в області та країні в цілому. Техногенні геохімічні перетворення атмосфери, забруднення повітря та води, радіаційна спадщина – одні з найактуальніших проблем для міста. На відносно невеликій території знаходиться більше 50-ти

промислових підприємств різних галузей промисловості: металургійної, хімічної, коксохімічної, машинобудівної, енергетичної та інших, деякі з них розташовані в центральній частині міста.

Ще одним з факторів забруднення території міста є велика кількість небезпечних відходів, яка залишилась у “спадщину” з радянських часів. Це залишки уранового виробництва від діяльності державного підприємства “Придніпровський хімічний завод”, залишки виробничої діяльності цехів переробки аміаку акціонерне товариство “ДніпроАзот” та інші.

Хвостосховища, що утворилися протягом 1948-1991 років внаслідок уранового виробництва на виробничому об’єднанні “Придніпровський хімічний завод”, залишаються джерелом забруднення довкілля і разом з виробничими приміщеннями – джерелом опромінення персоналу і населення міста, обумовлюючи можливість шкоди для їх здоров’я, та сприяють перетворенню прилеглої території на територію з постійними небезпечними екологічними умовами проживання.

З метою приведення в безпечний екологічний стан уранових об’єктів колишнього Виробничого об’єднання “Придніпровський хімічний завод”, здійснення рекультиваційно-відновлювальних робіт на радіоактивно забруднених територіях, управління відходами переробки уранових руд наказом Мінпаливенерго України від 13.12.2000 створено Державне підприємство “Бар’єр”. Одним з основних напрямків діяльності якого є проведення регламентних робіт на сховищах та хвостосховищах відходів переробки уранових руд, виведених з експлуатації.

З метою запобігання виникненню надзвичайної ситуації на території України внаслідок погіршення екологічного стану на території колишнього виробничого об’єднання “Придніпровський хімічний завод”, проведення постійного моніторингу за радіаційним станом об’єктів з переробки уранових і торієвих руд цього виробничого об’єднання, які сьогодні перебувають на балансі Державного підприємства “Бар’єр”, здійснення технічного нагляду та першочергових заходів щодо приведення їх у безпечний стан, а також забезпечення створення безпечних умов для проживання населення в Дніпропетровській області була розроблена Державна цільова екологічна програма першочергових заходів приведення у безпечний стан об’єктів і майданчика колишнього уранового виробництва виробничого об’єднання “Придніпровський хімічний завод” на 2019 – 2023 роки, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 756 (із змінами).

Враховуючи важливість питання та необхідність поновлення державного фінансування для здійснення реабілітаційних заходів на промисловому майданчику колишнього уранового виробництва виробничого об’єднання “Придніпровський хімічний завод” та забезпечення повноцінної діяльності державного підприємства “Бар’єр” Міністерством енергетики України розроблено проєкт постанови Кабінету “Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України”, додаток 2 якої містить “Завдання і заходи з виконання Державної цільової екологічної програми першочергових заходів

приведення у безпечний стан об'єктів і майданчика колишнього уранового виробництва виробничого об'єднання “Придніпровський хімічний завод” на 2019 – 2026 роки”.

За даними Урядового порталу, станом на 01.01.2025, вказаний акт Кабінетом Міністрів України не затверджено.

Екологічна безпека оборонної діяльності

У 2024 році Державною екологічною інспекцією Придніпровського округу (Дніпропетровська та Кіровоградська області) на території Дніпропетровської області планових перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства України на території військових частин не здійснювалось.

2. Об'єкти підвищеної небезпеки

До переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку відносяться об'єкти, будівництво й експлуатація яких можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища. Серед цих об'єктів найбільш небезпечними є об'єкти з виробництва вибухових речовин та утилізації непридатних боєприпасів; підприємства хімічної та нафтопереробної промисловості; об'єкти, що використовують хлор та аміак (холодильні установки, установки з очищення води тощо), склади пестицидів та агрохімікатів, аміакопроводи.

Підприємства енергетики, металургійної, хімічної, гірничовидобувної галузей промисловості є об'єктами підвищеної екологічної небезпеки. Застарілі технології, зношене устаткування, низький рівень використання ресурсозберігаючих і природоохоронних технологій сприяє постійному збільшенню екологічного навантаження на навколишнє середовище.

3. Радіаційна безпека

Радіаційна безпека (РБ) – це стан захищеності теперішнього часу і майбутнього покоління людей від шкідливого впливу іонізуючого випромінювання.

Радіаційний фон в навколишньому середовищі можуть створювати природні джерела випромінювання. Природні джерела випромінювання мають зовнішній і внутрішній вплив на людину і створюють природний радіаційний фон, який представлений космічним випромінювання і випромінюванням радіонуклідів земного походження.

Технологічно змінений природний радіаційний фон являє собою випромінювання від природних джерел, що зазнали змін внаслідок діяльності людини. До технологічно зміненого природного радіаційного фону відносяться випромінювання, внаслідок видобутку корисних копалин, випромінювання при згорянні продуктів органічного палива, випромінювання в приміщеннях, виробів побудованих з матеріалу, який може містити природні радіонукліди.

У ґрунтах містяться наступні радіонукліди: вуглевод-14, калій-40, свинець-210, полоній-210. Серед найбільш поширених в РБ можна назвати радон.

Створюють радіаційний фон в навколишньому середовищі також і штучні джерела випромінювання. Радіоактивні забруднення локального, регіонального і глобального характеру відбуваються за рахунок відходів ядерної енергетики та радіаційних аварій. Забруднюють середовище і радіонукліди, які використовуються в промисловості, сільському господарстві, науці, медицині та інше. Штучні джерела радіації іонізуючих випромінювань створені людиною обумовлюють радіаційний фон, який полягає в глобальному розпаді штучних радіонуклідів. Такі процеси мають як зовнішній так і внутрішній вплив на людину.

Поводження з радіоактивними відходами

За інформацією Державної інспекції ядерного регулювання України на території Дніпропетровської області розташовано підприємство Дніпровська міжобласна філія ДСП “Об’єднання “Радон” з пунктом зберігання радіоактивних відходів, який був збудований у 60 роках минулого століття і призначався для захоронення радіоактивних відходів. Проте, згідно зі Стратегією поведінки з радіоактивними відходами (далі – РАВ) в Україні, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2009 р. № 990-р, прийнято рішення про перепрофілювання міжобласних відокремлених підрозділів ДСП “Об’єднання “Радон” у пункти збору, кондиціонування і контейнерного зберігання радіоактивних відходів з подальшою їх передачею на захоронення до централізованих сховищ РАВ.

У свою чергу, накопичення радіоактивних відходів уранодобувної та уранопереробної промисловості на території Дніпропетровської області залишається гострою проблемою, так як незадовільні умови зберігання відходів-хвостів та недосконалість системи радіаційного моніторингу призводять до подальшого радіоактивного і хімічного забруднення навколишнього природного середовища, шкідливого впливу на стан здоров’я населення.

З метою приведення в безпечний екологічний стан уранових об’єктів колишнього Виробничого об’єднання “Придніпровський хімічний завод”, здійснення рекультиваційно-відновлювальних робіт на радіоактивно забруднених територіях, управління відходами переробки уранових руд наказом Мінпаливенерго України від 13.12.2000 створено Державне підприємство “Бар’єр”. Одним з основних напрямків діяльності якого є проведення регламентних робіт на сховищах та хвостосховищах відходів переробки уранових руд, виведених з експлуатації.

Законодавчо визначено, що діяльність та фінансування ДП “Бар’єр” проводиться відповідно до заходів державної цільової програми, яка затверджується на державному рівні. Починаючи з 2018 року зазначена програма для ДП “Бар’єр” не затверджувалась, а відповідно кошти на

реалізацію заходів програми не виділялись. Отже, дуже важливе питання щодо поновлення державного фінансування для здійснення реабілітаційних заходів на промисловому майданчику колишнього уранового виробництва Виробничого об'єднання “Придніпровський хімічний завод” та забезпечення повноцінної діяльності Державного підприємства “Бар’єр” відповідно до завдань, покладених на це підприємство.

У таблицях 9.3.1. та 9.3.2. наведена інформація щодо експлуатації атомних електростанцій та пунктів захоронення радіоактивних відходів (ПЗРВ) та використання джерел іонізуючого випромінювання (ДІВ) відповідно.

Таблиця 9.3.1. Експлуатація атомних електростанцій та пунктів захоронення радіоактивних відходів (ПЗРВ)*

Назва одиниці адміністративно-територіальної одиниці (область, район), назва АЕС та підприємства	Кількість ядерних та радіаційно-небезпечних об'єктів (усього), од.	АЕС		Підприємства, що здійснюють захоронення радіоактивних відходів (РАВ)*		
		кількість реакторів, од.	радіаційний фон в 30-ти км зоні АЕС, мкЗв/год	кількість ПЗРВ, од.	кількість РАВ, м ³ загальною активністю, Бк	Радіаційний фон на території ПЗРВ, мкЗв/год
ДСП “Об'єднання “Радон” (Дніпровська міжобласна філія)	1 (станція дезактивації спецодягу та засобів індивідуального захисту, забруднених радіоактивними речовинами, ПЗРВ)	-	-	1 (на майданчику ПЗРВ розміщено: ангар-накриття для контейнерного зберігання твердих РАВ та відпрацьованих ДІВ, розташований над сховищем для зберігання твердих РАВ № 2; сховище для контейнерного зберігання РАВ № 6; сховище для зберігання твердих РАВ № 1 (законсервоване); сховище для зберігання твердих РАВ № 2 (законсервоване); сховище для зберігання відпрацьованих ДІВ № 3 – колодязного типу (РАВ не приймаються); сховище для зберігання рідких РАВ № 4 (РАВ не приймаються); сховище для зберігання біологічних РАВ № 5 (законсервоване)	тверді РАВ 861,2 м ³ загальною активністю 5,64E+11 Бк; відпрацьовані ДІВ 212305 шт. у сховищах та контейнерах загальною активністю 1,06E+15 Бк; відпрацьовані ДІВ 8368 шт. у сховищах колодязного типу (без біозахисту) загальною активністю 8,61E+13 Бк; рідкі РАВ 124 м ³ загальною активністю 9,06E+09 Бк	Показники потужності еквівалентної (ПЕД) дози гамма-випромінювання у зоні суворого режиму на ПЗРВ у 2024 році становили у межах від 0,08 мкЗв/год до 3,77 мкЗв/год (максимальне значення ПЕД в зоні суворого режиму пояснюється тим, що контрольна точка моніторингу знаходиться безпосередньо у сховищі твердих радіоактивних відходів). Показники потужності еквівалентної дози (ПЕД) гамма-випромінювання у санітарно-захисній зоні ПЗРВ у 2024 році становили у межах від 0,08 мкЗв/год до 0,18 мкЗв/год. Показники потужності еквівалентної

Назва одиниці адміністративно-територіальної одиниці (область, район), назва АЕС та підприємства	Кількість ядерних та радіаційно-небезпечних об'єктів (усього), од.	АЕС		Підприємства, що здійснюють захоронення радіоактивних відходів (РАВ)*		
		кількість реакторів, од.	радіаційний фон в 30-ти км зоні АЕС, мкЗв/год	кількість ПЗРВ, од.	кількість РАВ, м ³ загальна активність, Бк	Радіаційний фон на території ПЗРВ, мкЗв/год
						доза (ПЕД) гамма-випромінювання у зоні спостереження ПЗРВ у 2024 році становили у межах від 0,08 мкЗв/год до 0,17 мкЗв/год.

Примітка: * На території Дніпропетровської області розміщено пункт зберігання радіоактивних відходів (ПЗРВ), який належить Дніпровській міжобласній філії ДСП “Об’єднання “Радон”. Цей ПЗРВ був збудований у 60 роках минулого століття і призначався для захоронення радіоактивних відходів. Проте, згідно із Стратегією поводження з РАВ в Україні, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2009 р. № 990-р, прийнято рішення про перепрофілювання міжобласних відокремлених підрозділів ДСП “Об’єднання “Радон” у пункти збору, кондиціонування і контейнерного зберігання радіоактивних відходів з подальшою їх передачею на захоронення до централізованих сховищ РАВ.

Таблиця 9.3.2. Використання джерел іонізуючого випромінювання (ДІВ)

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
1.	Приватне акціонерне товариство “Кривий Ріг цемент”	49044, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Барикадна, буд. 15А
2.	Товариство з обмеженою відповідальністю “МЕТАЛУРГІЙНИЙ ЗАВОД “ДНПРОСТАЛЬ”	49051, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Дніпросталівська, буд. 4
3.	Приватне акціонерне товариство “ДНПРОВСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ ЗАВОД”	49064, м. Дніпро, вул. Маяковського, буд. 3
4.	Державне підприємство “Виробниче об’єднання Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова”	49008, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Криворізька, буд. 1
5.	Акціонерне товариство “ДНПРОВАЖМАШ”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Сухий Острів, буд. 3
6.	Державне підприємство “Дніпропетровський регіональний державний науково-технічний центр стандартизації, метрології та сертифікації”	49044, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Барикадна, буд. 23
7.	Комунальне некомерційне підприємство “Міська клінічна лікарня № 4” Дніпровської міської ради”	49102, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Ближня, буд. 31
8.	Комунальне підприємство “Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І.І. Мечникова” Дніпропетровської обласної ради”	49005, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, площа Соборна, буд. 14
9.	Комунальне підприємство “Дніпровський обласний клінічний онкологічний диспансер” Дніпропетровської обласної ради”	49055, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Гавриленка, буд. 1
10.	Акціонерне товариство “Нікопольський завод феросплавів”	53200, Дніпропетровська область, м. Нікополь, вул. Електрометалургів, буд. 310

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
11.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Інтерпайп Ніко Тюб”	53201, Дніпропетровська обл., м. Нікополь, просп. Трубників, буд. 56
12.	Приватне акціонерне товариство “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ”	51400, Дніпропетровська область, м. Павлоград, вул. Соборна, 76
13.	Приватне акціонерне товариство “Північний гірничо-збагачувальний комбінат”	50079, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг
14.	Публічне акціонерне товариство “Криворізький залізорудний комбінат”	50029, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Симбірцева, буд. 1А
15.	Приватне акціонерне товариство “СУХА БАЛКА”	50029, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Конституційна, буд. 5
16.	Приватне акціонерне товариство “Центральний гірничо-збагачувальний комбінат”	50066, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг
17.	Приватне акціонерне товариство “Інгuleцький гірничо-збагачувальний комбінат”	50064, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Рудна, 47
18.	Акціонерне товариство “Південний гірничо-збагачувальний комбінат”	50026, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, Інгuleцький район
19.	Публічне акціонерне товариство “АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ”	50095, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Криворіжсталі, буд. 1
20.	Фізична особа-підприємець Гречко Наталія Юріївна	51400, Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Войнової, буд. 6, кв. 58
21.	Комунальне підприємство “Криворізький онкологічний диспансер” Дніпропетровської обласної ради”	50048, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Дніпровське шосе, 41
22.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Приладний завод Електрон”	52204, Дніпропетровська обл., м. Жовті Води, вул. Гагаріна, буд. 40/4
23.	Державне підприємство “Східний гірничо-збагачувальний комбінат”	52210, Дніпропетровська обл., м. Жовті Води, вул. Горького, буд. 2
24.	Приватне підприємство “МЕДСЕРВІС”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Науки, буд. 24, кв. 25
25.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Спільне українсько-німецьке підприємство “Товариство технічного нагляду “ДІЕКС”	49040, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, пров. Джинчарадзе, буд. 8
26.	Комунальне некомерційне підприємство “Центральна лікарня” Межівської селищної ради”	52900, Дніпропетровська обл., Синельниківський район, с-ще Межова, вул. Сонячна, буд. 12
27.	Товариство з обмеженою відповідальністю “СТАЛЬМОНТАЖСЕРВІС”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Калинова, буд. 82, кв. 151
28.	Комунальне підприємство “Нікопольська лікарня” Покровської сільської ради”	53273, Дніпропетровська обл., Нікопольський район, с. Покровське, вул. Калнишевського, буд. 19Б
29.	Комунальне підприємство “Магдалинівська центральна районна лікарня” Магдалинівської районної ради Дніпропетровської області	51100, Дніпропетровська обл., Самарівський район, с-ще Магдалинівка, вул. Прозорова, буд. 1
30.	Комунальне підприємство “Слобожанська центральна лікарня” Слобожанської селищної ради	52005, Дніпропетровська обл., Дніпровський район, с-ще Слобожанське, вул. Василя Сухомлинського, буд. 72
31.	Благодійна організація “БЛАГОДІЙНЕ ТОВАРИСТВО “МЕРЕЖА 100 ВІДСОТКІВ ЖИТТЯ ДНІПРО”	49006, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Робоча, буд. 24-А, блок 7

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
32.	Комунальне некомерційне підприємство Кам'янської міської ради “Центр первинної медико-санітарної допомоги № 3”	51931, Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, просп. Свободи, буд. 20А
33.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Медичний центр “Клініка сімейної медицини”	49038, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Княгині Ольги, буд. 16
34.	Комунальне підприємство “Томаківська центральна районна лікарня” Томаківської селищної ради	53500, Дніпропетровська обл., Нікопольський район, с-ще Томаківка, вул. Шосейна, буд. 22
35.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Придніпровський атестаційний центр неруйнівного контролю і технічної діагностики”	49061, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. О.Поля, буд. 82Г
36.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ЕКОДНІПРО”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. О. Поля, буд. 141-А
37.	Фізична особа-підприємець Черепівський Володимир Васильович	50005, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Солов'їна, буд. 58
38.	Комунальне некомерційне підприємство “Міська дитяча клінічна лікарня № 6” Дніпровської міської ради”	49064, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Караваєва, буд. 68
39.	Комунальне некомерційне підприємство “Першотравенська міська лікарня” Першотравенської міської ради	52800, Дніпропетровська обл., м. Шахтарськ, вул. Шахтарської Слави, буд. 1
40.	Комунальне підприємство “Вільногірська центральна міська лікарня” Вільногірської міської ради Дніпропетровської області	51700, Дніпропетровська обл., м. Вільногірськ, вул. ім. Ю.М. Устенка, буд. 72
41.	Комунальне некомерційне підприємство Кам'янської міської ради “Міська лікарня швидкої медичної допомоги”	51909, Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, вул. В'ячеслава Чорновола, буд. 79А
42.	Товариство з обмеженою відповідальністю “АР ДИ ПИ ЮКРЕЙН”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Обсерваторна , буд. 7 Б
43.	Комунальне некомерційне підприємство “Міська клінічна лікарня № 16” Дніпровської міської ради	49069, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Богдана Хмельницького, буд. 19
44.	Державна установа “Український державний науково-дослідний інститут медико-соціальних проблем інвалідності Міністерства охорони здоров'я”	49027, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, пров. Феодосія Макаревського, буд. 1-А
45.	Фізична особа-підприємець Черевко Ігор Васильович	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Янтарна, буд. 83, корпус 2, кв. 95
46.	Комунальне підприємство “Криворізька міська лікарня № 1” Криворізької міської ради”	50074, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Святогеоргіївська, буд. 8А
47.	Державна установа “Територіальне медичне об'єднання Міністерства Внутрішніх Справ України по Дніпропетровській області”	49005, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Полігонна, буд. 16
48.	Комунальне підприємство “Царичанська центральна лікарня” Царичанської селищної ради	51000, Дніпропетровська обл., Дніпровський район, с-ще Царичанка, вул. Царичанська, буд. 134 А

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
49.	Комунальне підприємство “Апостолівська міська лікарня” Апостолівської міської ради”	53800, Дніпропетровська обл., Криворізький район, м. Апостолове, вул. Медична, буд. 63
50.	Приватне підприємство “ІМПУЛЬС ДЦ”	53200, Дніпропетровська обл., м. Нікополь, вул. Карла Лібкнехта, буд. 169
51.	Комунальне підприємство “Верхньодніпровська центральна районна лікарня” Верхньодніпровської районної ради”	51600, Дніпропетровська обл., Кам’янський район, м. Верхньодніпровськ, вул. Гагаріна, буд. 16
52.	Комунальне некомерційне підприємство “Тернівська центральна міська лікарня” Тернівської міської ради”	51500, Дніпропетровська обл., м. Тернівка, вул. Маяковського буд. 22;
53.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ЄВРО СЕРВІС УКРАЇНА КРИВИЙ РІГ”	50042, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, просп. 200-річчя Кривого Рогу, буд. 1, прим. 110
54.	Товариство з обмеженою відповідальністю “НЕЙРОМЕД ПЛЮС”	49106, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Богдана Хмельницького, буд. 19
55.	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара	49010, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Гагаріна, буд. 72
56.	Комунальне некомерційне підприємство “Криворізька міська лікарня № 5” Криворізької міської ради	50049, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Поперечна, буд. 1А
57.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ДНІПРОТЕХКОНТРОЛЬ”	49083, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Слобожанський, буд. 35А
58.	Приватне акціонерне товариство “Дніпропетровський агрегатний завод”	49052, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Щепкіна, буд. 53
59.	Акціонерне товариство “ДНІПРОАЗОТ”	51909, Дніпропетровська обл., м. Кам’янське, вул. С.Х. Горобця, буд. 1
60.	Дніпровська філія Товариства з обмеженою відповідальністю “ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ”	49029, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Олександра Кониського, буд. 5
61.	Комунальне некомерційне підприємство Кам’янської міської ради “Міська лікарня № 9”	51934, Дніпропетровська обл., м. Кам’янське, просп. Аношкіна, буд. 72
62.	Комунальне некомерційне підприємство “Синельниківська центральна міська лікарня” Синельниківської міської ради”	52500, Дніпропетровська обл., м. Синельникове, вул. Миру, буд. 52
63.	Комунальне некомерційне підприємство “Павлоградська центральна районна лікарня” Вербківської сільської ради”	51400, Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Плеханова, буд. 9
64.	Акціонерне товариство “Дніпропетровський стрілочний завод”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Любарського буд. 181
65.	Комунальне підприємство “Регіональний медичний центр родинного здоров’я” Дніпропетровської обласної ради”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Космічна, буд. 13
66.	Комунальне некомерційне підприємство “Покровська лікарня” Покровської селищної ради Дніпропетровської області”	53600, Дніпропетровська обл., Синельниківський район, с-ще Покровське, вул. Соборна, буд. 118А
67.	Комунальне підприємство “Дніпропетровська багатопрофільна клінічна лікарня з надання психіатричної допомоги ” Дніпропетровської обласної ради”	49115, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Бехтерева, буд. 1
68.	Криворізька філія Товариства з обмеженою відповідальністю “ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ	50051, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, просп. Металургів, буд. 1

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
	МЕРЕЖІ УКРАЇНИ	
69.	Комунальне підприємство “Криворізька міська клінічна лікарня № 2” Криворізької міської ради (КП “КРИВОРІЗЬКА МКЛІ № 2” КМР)	50056, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, майдан 30-річчя Перемоги, буд. 2
70.	Акціонерне товариство “Оператор газорозподільної системи “Дніпропетровськгаз”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Шевченка, буд. 2
71.	Комунальне некомерційне підприємство “Павлоградський пологовий будинок” Павлоградської міської ради	51400, Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Шевченка
72.	Комунальне некомерційне підприємство “Криворізький міський клінічний пологовий будинок № 1” Криворізької міської ради	50000, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, площа Визволення, буд. 11
73.	Державне підприємство “Криворізький науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації”	50005, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Криворіжсталі, буд. 23
74.	Комунальний підприємство “Обласний медичний психіатричний центр з лікування залежностей зі стаціонаром” Дніпропетровської обласної ради”	49054, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Новосільна, буд. 1
75.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ПРОМТЕХДІАГНОСТИКА”	50086, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Галенка, буд. 4, кв. 24
76.	Приватне акціонерне товариство завод “ПАВЛОГРАДХІММАШ”	51400, Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Харківська, буд. 15
77.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ДНПРОМЕДІНВЕСТ”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Набережна Заводська, буд. 123 Д
78.	Акціонерне товариство “УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ”	03150, м. Київ, вул. Єжи Гедройця, буд. 5
79.	Комунальне некомерційне підприємство “Новомосковська центральна міська лікарня” Новомосковської міської ради”	51200, Дніпропетровська обл., м. Самар, вул. Сучкова, буд. 40
80.	Комунальне некомерційне підприємство “Павлоградська міська лікарня № 1” Павлоградської міської ради	51400, Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Шевченка, буд. 63
81.	Комунальне некомерційне підприємство “Жовтоводська міська лікарня” Жовтоводської міської ради	52210, Дніпропетровська обл., м. Жовті Води, вул. Кропоткіна, буд. 16
82.	Комунальна установа “Дніпропетровський лікарсько-фізкультурний диспансер” Дніпропетровської обласної ради”	49050, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Ярославського, буд. 3 А
83.	Товариство з обмеженою відповідальністю “КРИВБАСМЕДСЕРВІС”	50042, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, просп. 200-річчя Кривого Рогу, буд. 1, приміщ. 110
84.	Комунальне підприємство “ЗООКОНТРОЛЬ”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Березинська, буд. 60
85.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ЄВРО МЕДСЕРВІС ЗАПОРІЖЖЯ”	49101, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Виконкомівська, буд. 38, кв. 9Б
86.	Товариство з обмеженою відповідальністю “СОФІЯ-МЕД”	50056, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, мікрорайон Сонячний, буд. 59
87.	Комунальне некомерційне підприємство “Криворізька міська дитяча лікарня № 4” Криворізької міської ради	50008, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Володимира Великого, буд. 33Д

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
88.	Управління Служби Безпеки України у Дніпропетровській області	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Святослава Хороброго, буд. 23
89.	Товариство з обмеженою відповідальністю "Птахокомплекс "Дніпровський"	53264, Дніпропетровська обл., Нікопольський р-н, село Першотравневе, вул. Центральна, буд. 15
90.	Комунальне некомерційне підприємство "Криворізька міська лікарня № 17" Криворізької міської ради	50102, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Каткова, буд. 2
91.	Фізична особа-підприємець Гречко Наталія Юріївна (ФОП ГРЕЧКО Н.Ю.)	51400, Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Войнової, буд. 6, кв. 58
92.	Комунальне підприємство "Дніпропетровський обласний клінічний центр діагностики та лікування" Дніпропетровської обласної ради	49070, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Князя Володимира Великого, буд. 28
93.	Комунальне підприємство "Новомосковська центральна регіональна лікарня інтенсивного лікування"	51208, Дніпропетровська обл., м. Самар, вул. Гетьманська, буд. 238
94.	Комунальне некомерційне підприємство "Криворізька міська лікарня № 7" Криворізької міської ради	50089, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Маршака, буд. 1А
95.	Державна установа "Інститут гастроентерології національної академії медичних наук України"	49074, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Слобожанський, буд. 96
96.	Дніпровський державний медичний університет	49044, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. В.Вернадського, буд. 9
97.	Комунальне підприємство "Васильківська центральна районна лікарня" Васильківської селищної ради	52600, Дніпропетровська обл., Синельниківський район, с-ще Васильківка, вул. Михайлівська, буд. 76-Д
98.	Товариство з обмеженою відповідальністю "Міжнародний аеропорт "ДНІПРОПЕТРОВСЬК"	49042, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, Аеропорт цивільної авіації
99.	Товариство з обмеженою відповідальністю "ДОСТУПНА ДІАГНОСТИКА"	51909, Дніпропетровська область, м. Кам'янське, вул. Подольська, буд. 10Б
100.	Комунальне підприємство "Комунальне некомерційне підприємство "Центральна лікарня" Криничанської селищної ради"	52300, Дніпропетровська обл., Кам'янський район, с-ще Кринички, вул. Героїв Чорнобиля, буд. 22
101.	Приватне акціонерне товариство "ДНПРОВАГОНМАШ"	51925, Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, вул. Українська, буд. 4
102.	Комунальне підприємство "Дніпропетровський спеціалізований клінічний медичний центр матері та дитини ім. проф. М.Ф. Руднева" Дніпропетровської обласної ради"	49006, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Лесі Українки, буд. 26
103.	Товариство з обмеженою відповідальністю "ЄВРО-МЕДСЕРВІС"	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Троїцька, буд. 21Г
104.	Комунальне підприємство "Нікопольська міська лікарня № 4" Нікопольської міської ради"	53201, Дніпропетровська обл., м. Нікополь, просп. Трубників, буд. 50
105.	Комунальне підприємство "Криворізький протитуберкульозний диспансер" Дніпропетровської обласної ради"	50037, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Кемерівська, буд. 35

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
106.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Науково-впроваджувальний центр нетрадиційних технологій “ЕЛЕНТ А”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Ламана, буд. 17
107.	Комунальне некомерційне підприємство “Павлоградська лікарня інтенсивного лікування” Павлоградської міської ради	51400, Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Дніпровська, буд. 541
108.	Приватне акціонерне товариство “Науково-виробничий діагностичний центр”	50025, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Артилеристів, буд. 3, приміщ. 10
109.	Комунальне некомерційне підприємство “П’ятихатська центральна міська лікарня” П’ятихатської міської ради	52100, Дніпропетровська обл., Кам’янський район, м. П’ятихатки, вул. Прокопенко, буд. 13
110.	Комунальне підприємство “Дніпропетровський обласний госпіталь ветеранів війни” Дніпропетровської обласної ради	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, площа Соборна, буд. 14
111.	Комунальне некомерційне підприємство “Юр’ївська лікарня” Юр’ївської селищної ради	51300, Дніпропетровська обл., Павлоградський район, с-ще Юр’ївка, вул. Вишнева, буд. 61
112.	Комунальне некомерційне підприємство “Клінічна лікарня швидкої медичної допомоги” Дніпровської міської ради	49006, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Володимира Антоновича, буд. 65
113.	Комунальне підприємство “Центральна міська лікарня Покровської міської ради Дніпропетровської області”	53300, Дніпропетровська обл., м. Покров, вул. Медична, буд. 19
114.	Комунальне підприємство “Марганецька центральна міська лікарня” Марганецької міської ради	53403, Дніпропетровська обл., м. Марганець, вул. Паркова, буд. 15
115.	Комунальне підприємство “Дніпропетровський обласний медичний центр соціально значущих хвороб” Дніпропетровської обласної ради	49074, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Старочумацька, буд. 9-А
116.	Комунальне некомерційне підприємство “Зеленодольський центр первинної медико-санітарної допомоги” Зеленодольської міської ради	53860, Дніпропетровська обл., Криворізький район, м. Зеленодольськ, вул. Спортивна, буд. 2
117.	Комунальне некомерційне підприємство “Криворізька інфекційна лікарня № 1” Криворізької міської ради	50027, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Юрія Камінського, буд. 5
118.	Комунальне некомерційне підприємство “Криворізька міська лікарня № 3” Криворізької міської ради	50002, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Пушкіна, буд. 13 К
119.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ЕКСПЕРТМЕД”	52005, Дніпропетровська обл., Дніпровський район, с-ще Слобожанське, вул. Теплична, 17
120.	Товариство з обмеженою відповідальністю “СВРО СЕРВІС Україна”	49005, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, площа Соборна, буд. 14
121.	Товариство з обмеженою відповідальністю “МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР “ПЕРВИНКА ПЛЮС”	50063, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Фукса Едуарда, буд. 59А
122.	Приватне підприємство “Клініка доктора Куликовича”	49003, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Шевченка, буд. 18-Б, кв. 12
123.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ЕНДОТЕХНОМЕД”	49074, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Батумська, буд. 7а

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
124.	Державне підприємство “Центр сертифікації і контролю якості будівництва об’єктів нафтогазового комплексу держпраці”	49038, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Ленінградська, буд. 68, корп. 9
125.	Фізична особа-підприємець Тарасюк Марина Володимирівна	49051, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Богдана Хмельницького, буд. 127, кв. 19
126.	Комунальне некомерційне підприємство “Солонянська багатoproфільна лікарня” Солонянської селищної ради	52400, Дніпропетровська обл., Дніпровський район, с-ще Солоне, вул. Усенка, буд. 13 А
127.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ЄВРО СЕРВІС УКРАЇНА ПЛЮС”	49000, Дніпропетровська обл., м. Нікополь, вул. 50 років НЗФ, буд. 2А
128.	Комунальне некомерційне підприємство “Петриківська центральна лікарня” Петриківської селищної ради”	51800, Дніпропетровська обл., Дніпровський район, с-ще Петриківка, просп. Петра Калнишевського, буд. 56
129.	Комунальне підприємство “Софіївська центральна лікарня” Софіївської селищної ради Софіївського району Дніпропетровської області	53100, Дніпропетровська обл., Криворізький район, с-ще Софіївка, вул. Карпенка, буд. 1
130.	Товариство з обмеженою відповідальністю “МЕДІКОМ КРИВБАС”	50000, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, мікрорайон Сонячний, буд. 59
131.	Товариство з обмеженою відповідальністю “БМДЦ”	50036, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Філатова, буд. 10
132.	Фізична особа-підприємець Ярцева Ольга Вікторівна	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Космонавтів, буд. 15, кв. 20
133.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Ендоскопічна нейрохірургія”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Космічна, буд. 21
134.	Фізична особа-підприємець Бражнікова Ганна Василівна	51217, Дніпропетровська обл., Самарівський район, с-ще Меліоративне, вул. Молодіжна, буд. 20, кв. 3
135.	Товариство з обмеженою відповідальністю “МЕДІКУМ-МРІЯ”	50050, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Мистецька, буд. 11
136.	Товариство з обмеженою відповідальністю “МЕДІКУМ-ЛП”	51911, Дніпропетровська обл., м. Кам’янське, вул. Республіканська, буд. 44, кв. 2
137.	Військова частина А4615	49600, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Старокозацька, буд. 63
138.	Товариство з обмеженою відповідальністю “ЄВРО СЕРВІС УКРАЇНА ДНІПРОПЕТРОВСЬК”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Князя Володимира Великого, буд. 28
139.	Фізична особа-підприємець Міроненко Оксана Ігорівна	50066, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Вадима Гурова, буд. 2, кв. 15
140.	Приватне підприємство “СТІЛ СЕРВІС”	50095, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Орджонікідзе, буд. 5А
141.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Медичний центр ОН КЛІНІК ДНІПРО”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, буд. 107А
142.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Медичний центр ТОМОМЕТ”	49101, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Виконкомівська, буд. 38, квартира 9 Б
143.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Єврейський медичний центр ДЖЕЙ ЕМ СІ”	49130, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Генерала Захарченка, буд. 10, кімната 107
144.	Комунальне некомерційне підприємство “Криворізька міська лікарня № 16” Криворізької міської ради	50053, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Мусоргського, буд. 32А

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
145.	Товариство з обмеженою відповідальністю "Медичний центр "МЕДІНВЕСТ"	49033, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Гладкова, буд. 29-А
146.	Військова частина А-1615	51272, Дніпропетровська обл., Самарівський район, с-ще Черкаське
147.	Державне підприємство "Науково-виробниче об'єднання "Павлоградський хімічний завод"	51400, Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Заводська, буд. 44
148.	Дніпропетровська філія Товариства з обмеженою відповідальністю "ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ"	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Шевченка, буд. 2
149.	Товариство з обмеженою відповідальністю "Міжгалузевий експертнотехнічний центр"	49038, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Князя Ярослава Мудрого, буд. 68, корпус 9, офіс 515
150.	Товариство з обмеженою відповідальністю "ДНІПРОМЕДІНВЕСТ"	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Набережна Заводська, буд. 123 Д
151.	Товариство з обмеженою відповідальністю "ДНІПРОТЕХКОНТРОЛЬ"	49083, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, просп. Слобожанський, буд. 35-А
152.	Товариство з обмеженою відповідальністю науково виробниче підприємство "Медицинські системи і технології"	49074, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Батумська, буд. 7-А
153.	Комунальне підприємство "Дніпропетровська обласна клінічна офтальмологічна лікарня"	49005, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, площа Соборна, буд. 14
154.	Комунальне підприємство "Нікопольська дитяча міська лікарня" Нікопольської міської ради"	53201, Дніпропетровська обл., Нікопольський район, м. Нікополь, просп. Трубників, буд. 47
155.	Приватне підприємство "ДОКТРИНА"	52460, Дніпропетровська обл., Дніпровський район, с. Василівка, вул. Центральна, буд. 23
156.	Товариство з обмеженою відповідальністю "ПРОЛАЙФ КЛІНІК"	53211, Дніпропетровська обл., м. Нікополь, вул. 50 років НЗФ, буд. 2А
157.	Товариство з обмеженою відповідальністю пуско-налагоджувальне підприємство "КОКСОХІМТЕПЛОМОНТАЖ"	52470, Дніпропетровська обл., Дніпровський район, с. Микільське-на-Дніпрі, вул. Придніпровська, буд. 12
158.	Товариство з обмеженою відповідальністю "ЧЕКЛАЙФ"	51925, Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, вул. Соборна, буд. 14
159.	Товариство з обмеженою відповідальністю "МЕДІКУМ-ЛК"	51931, Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, просп. Свободи, буд. 35
160.	Товариство з обмеженою відповідальністю "ЦЕНТРЕЗЕРВУАРСЕРВІС"	51600, Дніпропетровська обл., Кам'янський район, м. Верхньодніпровськ, вул. Яблунева, буд. 55А
161.	Комунальне підприємство "Криворізька центральна районна лікарня" Новоїпільської сільської ради"	53003, Дніпропетровська обл., Криворізький р-н, с. Новомайське, вул. Вишнева, буд. 1А
162.	Товариство з обмеженою відповідальністю "ПРОФІМЕД СЕРВІС"	52209, Дніпропетровська обл., м. Жовті Води, вул. Кропоткіна, буд. 16
163.	Комунальне некомерційне підприємство "Верхівцевська міська лікарня" Верхівцевської міської ради"	51660, Дніпропетровська обл., Кам'янський р-н, м. Верхівцеве, вул. Покровська, буд. 2
164.	Товариство з обмеженою відповідальністю "Європейський діагностичний центр "ЄВРОПА"	49070, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Володимира Великого Князя, буд. 28
165.	Комунальне некомерційне підприємство "Центр первинної медичної допомоги" Новоолександрівської сільської ради"	52070, Дніпропетровська обл., Дніпровський р-н, с. Новоолександрівка, вул. Центральна, буд. 46

№ з/п	Власник ДІВ (Найменування / Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))	Місцезнаходження / Місце проживання
	Дніпровського району Дніпропетровської області”	
166.	Товариство з обмеженою відповідальністю “РУДОМАЙН”	50000, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, просп. Поштовий, буд. 1, каб. 430
167.	Приватне акціонерне товариство “КАМЕТ-СТАЛЬ”	51925, Дніпропетровська обл., м. Кам’янське, вул. Соборна, буд. 186
168.	Комунальне некомерційне підприємство “Криворізький перинатальний центр зі стаціонаром” Криворізької міської ради	50029, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Панаса Феденка, буд. 1
169.	Товариство з обмеженою відповідальністю “СКАЙ-ВІННЕР”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, Крутогорний узвіз, буд. 9, кв. 119
170.	Товариство з обмеженою відповідальністю “Клініка довголіття”	49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Старокозацька, буд. 4, кв. 2
171.	Комунальне підприємство “Петропавлівська центральна лікарня” Петропавлівської селищної ради”	52700, Дніпропетровська обл., Синельниківський р-н, селище Петропавлівка, вул. Миру, буд. 102

4. Екологічна безпека на територіях, які зазнали впливу внаслідок збройної агресії проти України

Внаслідок повномасштабної війни значно ускладнилися екологічні проблеми, що існували в області до її початку. Військова агресія росії призвела до цілого ряду небезпечних впливів на всі складові навколишнього природного середовища: атмосферне повітря, ґрунти та ландшафти, поверхневі та підземні води, рослинність, тваринний світ. Основна небезпека для навколишнього природного середовища в умовах воєнних дій пов’язана з ризиком забруднення через пошкодження промислових підприємств та інфраструктурних об’єктів внаслідок влучання боєприпасів або аварійне порушення їх роботи через припинення електропостачання, водопостачання, газопостачання, порушень технологічних процесів тощо.

Під час війни виникла потреба в оцінці шкоди довікллю від війни та витрат на його відновлення. Вже сьогодні вражають масштаби екологічних злочинів російських окупантів. Деякі екосистеми та унікальні природні об’єкти вже не підлягають відновленню. За очевидності екологічної шкоди, її оцінка потребує нових підходів, адже наразі повний обсяг збитків та шкоди довікллю залишається невідомим, оскільки системи моніторингу були порушені або знищені, а доступ до лісів та інших природних територій обмежений або відсутній. Фіксація фактів екологічної шкоди від російського вторгнення здійснюється в рамках функціонування інформаційної панелі “ЕкоЗагроза” та роботи оперативного штабу при Держекоінспекції.

Відбувається забруднення внаслідок руйнування транспортної і промислової інфраструктури, що призводить до масштабних розливів нафтопродуктів та інших небезпечних речовин. Зупинилася діяльність низки видобувних підприємств, що призвело до дефіциту корисних копалин, під питанням залишається стан родовищ та можливість їх подальшої розробки.

Наслідки збройного вторгнення матимуть тривалий негативний вплив на здатність національної економіки запобігати та адаптуватися до зміни клімату. Пошкодження населених пунктів, виробничих потужностей, інфраструктурних об'єктів, місць зберігання пального, сировини, промислових відходів або порушення роботи об'єктів критичної інфраструктури створює загрози забруднення довкілля та може стати джерелом екологічної катастрофи.

Справжнім лихом для України став підриг росіянами дамби Каховської ГЕС. Великих збитків воєнний злочин росіян у підриві дамби Каховської ГЕС завдає лісовому, водному та сільському господарству, оскільки інтенсифікуються ерозійні процеси, відбувається втрата зрошувальних земельних ділянок, на яких здійснювався посів рослин. Крім того, відбуваються зміни кліматичних умов. Наочним прикладом стало посушливе літо 2024 року, що призвело до обміління річок.

З метою відновлення територій, що постраждали внаслідок агресії російською федерацією, Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову від 14.10.2022 № 1159 “Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них”.

Відповідно до наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України “Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією” від 22.12.2022 № 309 (із змінами) (втратив чинність 20.03.2025) в період 2024 року в межах Дніпропетровської області, визначено:

території можливих бойових дій::

1. Криворізький район:

- Грушівська сільська територіальна громада;
- Зеленодольська міська територіальна громада.

2. Нікопольський район:

- Марганецька міська територіальна громада
- Мирівська сільська територіальна громада за винятком с. Вищетарасівка;
- с. Покровське Покровської сільської територіальної громади;
- с. Приміське Покровської сільської територіальної громади;
- с. Борисівка Червоногригорівської селищної територіальної громади;
- с. Дмитрівка Червоногригорівської селищної територіальної громади;
- с. Привільне Червоногригорівської селищної територіальної громади.

2. Синельниківський район:

- Великомихайлівська сільська територіальна громада;
- Маломихайлівська сільська територіальна громада;
- Новопавлівська сільська територіальна громада;
- Межівська селищна територіальна громада;
- Покровська селищна територіальна громада.

території активних бойових дій, а саме:

Нікопольський район:

- Марганецька міська територіальна громада;

- Мирівська сільська територіальна громада;
- Нікопольська міська територіальна громада;
- Червоногригорівська селищна територіальна громада;
- с. Покровське Покровської сільської територіальної громади;
- с. Капулівка Покровської сільської територіальної громади;
- с. Олексіївка Покровської сільської територіальної громади.

З огляду на викладене та здійснивши аналіз зазначених територій, орієнтовний перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які постраждали від бойових дій:

1. Геологічна пам'ятка природи “Відслонення аркозових пісковиків”;
2. Лісовий заказник “Дібрівський”;
3. Ландшафтний заказник “Балка Горіхова”;
4. Лісовий заказник “Новопавлівський ліс”;
5. Ландшафтний заказник “Річка Гайчур”;
6. Ландшафтний заказник “Річка Янчур”;
7. Ландшафтний заказник “Березово-Вишневецький”;
8. Ландшафтний заказник “Старокасянівський”;
9. Ентомологічний заказник “Покровський”;
10. “Орджонікідзевська зона відпочинку”;
11. Комплексна пам'ятка природи “Нікопольські заплави”;
12. Ландшафтний заказник “Базавлуцький прибережно-річковий комплекс”;
13. Ландшафтний заказник “Грушівка”.

Разом з тим, за інформацією відповідних районних державних (військових) адміністрацій, відомо про завдання шкоди та збитків таким територіям та об'єктам природно-заповідного фонду, які ймовірно постраждали внаслідок бойових дій, зокрема: заказник загальнодержавного значення “Дібрівський ліс”, комплексна пам'ятка природи місцевого значення “Нікопольські заплави”, ботанічна пам'ятка природи місцевого значення “Білі тополі”.



10. ПРОМИСЛОВІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

При формуванні розділу використано матеріали оновленої Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року (нова редакція, затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.05.2025 № 502-25/VIII). Ознайомитись з текстом оновленої Стратегії можна за посиланням: <https://cutt.ly/BrGuWYGF>.

Дніпропетровська область – одна з ключових промислових регіонів України. Основні галузі виробництва Дніпропетровської області: гірничо-видобувна, вугільна, металургійна, машинобудівна, у тому числі ракетно-космічна, хімічна, сільськогосподарська, будівельна та інші.

Однак, виклики, які постали перед промисловими підприємствами області через війну в країні, залишаються актуальними і на цей час. Переважна частина промислових підприємств області працює із суттєвим зменшенням обсягів виробництва та відчуває серйозні складнощі з організацією виробництва та експортом продукції, не обійшлося і без знищення виробничих потужностей підприємств.

1. Структура та обсяги промислового виробництва

Структура базових підприємств промислового виробництва (наведена відповідно до Національного класифікатора ДК 009:2010 “Класифікація видів економічної діяльності” (із змінами).

СЕКЦІЯ В – ДОБУВНА ПРОМИСЛОВІСТЬ І РОЗРОБЛЕННЯ КАР’ЄРІВ

Розділ 07 – добування металевих руд

Група 07.1 – добування залізних руд

Клас 07.10 – добування залізних руд: АТ “Криворізький залізорудний комбінат”, ПрАТ “Суша Балка”, АТ “Південний ГЗК”, ПрАТ “Центральний ГЗК”, ПрАТ “Північний ГЗК”, ПрАТ “Інгулецький ГЗК”, ТОВ “Рудомайн”.

Група 07.2 – добування руд кольорових металів

Клас 07.29 – добування руд інших кольорових металів: АТ “Покровський ГЗК”, АТ “Марганецький ГЗК”; філія “Вільногірський гірничо-металургійний комбінат” АТ “Об’єднана гірничо-хімічна компанія”, ТОВ “Демурінський гірничо-збагачувальний комбінат”.

СЕКЦІЯ С – Переробна промисловість

Розділ 19 – виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення

Група 19.1 – виробництво коксу та коксопродуктів

Клас 19.10 – виробництво коксу та коксопродуктів: ПрАТ “КАМЕТ-СТАЛЬ” (коксове виробництво), ПрАТ “Южжокс”, ТОВ “Альтер груп”.

Розділ 20 – виробництво хімічних речовин і хімічної продукції**Група 20.1 – виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах**

Клас 20.11 – виробництво промислових газів: Дочірнє підприємство “МЕССЕР Україна”, ПрАТ “ЛІНДЕ ГАЗ УКРАЇНА”.

Клас 20.15 – виробництво добрив і азотних сполук: ПАТ “ДНПРОАЗОТ”, ПрАТ “ХІМДИВІЗІОН”, ТОВ “Українські мінеральні добрива”.

Клас 20.30 – виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик: ТОВ “ПП ЗПТ”, СП з іноземними інвестиціями у формі ТОВ “МЕФФЕРТ ГАНЗА ФАРБЕН”, ТОВ “ПОЛІФАРБ УКРАЇНА”, ПП ВФ “Емаль”.

Розділ 22 – виробництво гумових і пластмасових виробів**Група 22.1 – виробництво гумових виробів**

Клас 22.11 – виробництво гумових шин, покришок і камер; відновлення протектора гумових шин і покришок: ТОВ “Український завод понад великогабаритних шин”.

Група 22.2 – виробництво пластмасових виробів

Клас 22.21 – виробництво плит, листів, труб і профілів із пластмас: ТОВ “Міропласт”, ТОВ “ВП “Дніпропластавтомат”, ТОВ “Ретал Україна”, ПП ВФ “Емаль”.

Клас 22.22 – виробництво тари з пластмас: ТОВ “КПД”, ТОВ “Завод Преформ”.

Клас 22.23 – виробництво будівельних виробів із пластмас: ТОВ “Завод Стеко”, ТОВ “Майстербуд-Д”.

Розділ 23 – виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції**Група 23.1 – виробництво скла та виробів зі скла**

Клас 23.13 – виробництво порожнистого скла: ТОВ “Скланий альянс”, ТОВ “Вільногірське скло”.

Розділ 24 – металургійне виробництво**Група 24.1 – виробництво чавуну, сталі та феросплавів**

Клас 24.10 – виробництво чавуну, сталі та феросплавів: ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”, ПрАТ “КАМЕТ-СТАЛЬ”, ПрАТ “Дніпровський металургійний завод”, АТ “Нікопольський завод феросплавів”, ТОВ “Металургійний завод “Дніпросталь”.

Група 24.2 – виробництво труб, порожнистих профілів і фітінгів зі сталі

Клас 24.20 – виробництво труб, порожнистих профілів і фітінгів зі сталі: АТ “Інтерпайп Новомосковський трубний завод”, ТОВ “Інтерпайп Ніко Тьюб”, ТОВ “ДМЗ Комінмет”, ТОВ “НВО “Трубосталь”, ПрАТ “Сентравіс Продакшн Юкрейн”, ТОВ “ВО “ОСКАР”, ТОВ Фірма “КАСКАД”, ТОВ “Потоки Центр”.

Група 24.3 – виробництво іншої продукції первинного оброблення сталі

Клас 24.34 – холодне волочіння дроту: ПАТ “Дніпрометиз”, ТОВ “Завод Метиз”.

Розділ 25 – виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування

Група 25.9 – виробництво інших готових металевих виробів

Клас 25.99 – виробництво інших готових металевих виробів, н.в.і.у.: ПАТ “Дніпропетровський стрілочний завод”, ТОВ “Новомосковський посуд”.

Розділ 27 – виробництво електричного устаткування

Група 27.2 – виробництво батарей і акумуляторів

Клас 27.20 – виробництво батарей і акумуляторів: ТОВ ДДЗ “Енергоавтоматика”; ПрАТ “ІСТА – Центр”, ТОВ “Веста Трак Батери”.

Розділ 28 – виробництво машин і устаткування, н.в.і.у.:

Група 28.9 – виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення

Клас 28.91 – виробництво машин і устаткування для металургії: ПАТ “Дніпропетровський завод прокатних валків”, ПАТ “Нікопольський ремонтний завод”.

Клас 28.92 – виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва: ТОВ “Корум Дружківський машинобудівний завод”.

Розділ 30 – виробництво інших транспортних засобів

Група 30.2 – виробництво залізних локомотивів і рухомого складу

Клас 30.20 – виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу: ПАТ “Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод”, ПрАТ “Дніпровагонмаш”, ПрАТ “Дніпропетровський тепловозремонтний завод”, ТОВ НВП “РІЧ”.

Структура промислового виробництва області у 2024 році не зазнала суттєвих змін. Основну частку промислового виробництва займає:

металургійне виробництво (з урахуванням коксохімічного виробництва) – 333 підприємства;

гірничодобувна промисловість – 236 підприємств;

машинобудівна галузь – 997 підприємств;

хімічна промисловість – 367 підприємств.

За підсумками 9 місяців 2024 року обсяги реалізації промислової продукції дорівнюють 441,1 млрд грн, при цьому індекс промисловості продукції склав 113,5 % до відповідного періоду минулого року.

Індекс промислової продукції в Україні за аналогічний період склав 104,9 %.

2. Вплив на навколишнє середовище

Промисловий комплекс є основним джерелом забруднення навколишнього середовища. Викиди, скиди забруднюючих речовин та розміщення відходів є джерелами забруднення атмосферного повітря, земельних ресурсів, поверхневих та підземних вод, що в свою чергу негативно впливає на здоров'я людей, флору та фауну.

Гірничодобувна промисловість

Дніпропетровська область є одним із ключових центрів гірничодобувної галузі України завдяки значному багатству та різноманіттю мінерально-сировинних ресурсів. Тут зосереджено близько 50 % загальнодержавних запасів корисних копалин (рис. 10.1), що робить область унікальною не лише в межах України, а й за європейськими мірками. Територія області багата на залізну й марганцеву руду, вугілля, уран, рідкоземельні елементи, каолін, граніти, нафту та природний газ. Усього на території регіону видобувається понад 40 видів мінеральної сировини.

Унікальне геологічне багатство регіону забезпечує функціонування провідних промислових кластерів, зокрема Криворізького залізничного басейну, який займає перше місце в Україні за обсягами видобутку залізної руди, та Нікопольського марганцеворудного басейну, що є одним із найбільших у світі. В області зосереджені головні підприємства галузі: АТ «Марганецький ГЗК» та АТ «Покровський ГЗК», які забезпечують 100 % видобутку марганцевої руди в Україні, що підтверджує стратегічну вагу області у загальнонаціональній системі ресурсного забезпечення. Уся ця мінеральна база відіграє критично важливу роль у роботі металургійної галузі, яка займає майже половину промислового виробництва регіону.

Однак масштабний розвиток гірничої галузі супроводжується суттєвим техногенним впливом на довкілля. Гірничопромисловий комплекс області формує стабільне антропогенне навантаження на екосистеми, що проявляється в порушенні земної поверхні, забрудненні атмосферного повітря та погіршенні стану водних ресурсів. Значні площі у промислових зонах, передусім у Кривому Розі, зайняті кар'єрами, териконами, відвалами порід і хвостосховищами. Відведення земель для гірничого виробництва веде до їх вилучення з сільськогосподарського чи лісгосподарського обігу. Такі території втрачають природну родючість, а процеси відновлення ґрунтів, рослинності та рельєфу, як правило, не відбуваються самостійно й потребують штучної рекультиваци. Порушені землі часто стають сталими техногенними формуваннями, які становлять екологічну загрозу.

У процесі видобутку та переробки руди в атмосферу викидаються значні обсяги пилу, оксидів сірки, азоту, вуглецю та інших шкідливих речовин. За результатами спостережень, у низці промислових зон області зафіксоване стійке перевищення гранично допустимих концентрацій забруднювачів, що

безпосередньо впливає на стан здоров'я населення та якість життя в навколишніх населених пунктах.

Окрему проблему становить забруднення водних об'єктів рідкими промисловими відходами. Шахтні, дренажні та технологічні води містять важкі метали, сульфати, хлориди та залишки хімічних реагентів. Надмірне навантаження спостерігається на річки Інгулець, Саксагань, Домоткань і Дніпро, що приймають забруднені стоки з підприємств гірничо-збагачувального профілю. Це призводить до хімічного й біологічного виснаження водойм, замулення русел, порушення гідрологічного режиму й деградації водної флори та фауни. Водночас накопичення промислових відходів у хвостосховищах і териконах створює ризик вторинного забруднення. При порушенні експлуатаційних норм можливе витікання токсичних речовин або аварійні ситуації, пов'язані з руйнуванням гідротехнічних споруд.

З 2022 року ситуація ускладнилася через повномасштабну збройну агресію російської федерації. Частина гірничодобувних підприємств зазнала інфраструктурних пошкоджень або тимчасового простою, логістичні маршрути були порушені, а енергопостачання – нестабільним. Це обмежує можливості підприємств щодо контролю за екологічними параметрами, зменшує обсяги очищення стоків та ускладнює реалізацію природоохоронних заходів. В умовах воєнного стану зростають ризики екологічних аварій через пошкодження систем безпеки або зберігання небезпечних речовин.

Попри складні обставини, у регіоні триває робота над мінімізацією екологічних наслідків гірничого виробництва. Застосовуються сучасні методи рекультивації земель, впроваджуються локальні системи очищення вод і повітря, модернізуються збагачувальні потужності. У великих промислових центрах, таких як Кривий Ріг, функціонують автоматизовані системи екологічного моніторингу, які дозволяють своєчасно фіксувати зміни у стані довкілля та оперативно реагувати на критичні показники.

Для вирішення проблеми техногенних порушень ландшафтів застосовуються різні способи і методи рекультивації. Їхня головна мета – повернення порушених територій до продуктивного використання у сільському, лісовому або іншому господарстві, а також створення нових екологічно безпечних умов для життя населення.

Металургійна промисловість

Металургійне виробництво є ключовим сектором економіки Дніпропетровської області та забезпечує понад третину всього промислового випуску регіону (рис. 10.1). У 2023 році частка металургійної промисловості склала 37% від загального обсягу виробництва, а її експортна складова становила 31% від загального експорту області – зокрема за рахунок постачання труб, профілів, пруту та напівфабрикатів з чорних металів.

Дніпропетровщина залишається національним лідером у виробництві чавуну, сталі та прокату, виготовляючи значну частину продукції чорної

металургії, яка є сертифікованою та конкурентоспроможною на світовому ринку.



Рис. 10.1. Металургійне виробництво Дніпропетровщини

Потужна база підприємств забезпечує стабільний розвиток галузі. Серед інноваційно активних компаній:

АрселорМіттал Кривий Ріг – найбільший виробник сталі в Україні та один із найбільших експортерів металургійної продукції;

Інтерпайп – виробник трубної продукції та залізничних коліс, що постачає продукцію на міжнародні ринки;

ПрАТ "КАМЕТ-СТАЛЬ" – великий виробник чавуну, сталі та прокату.

Вони активно впроваджують енергоефективні рішення, автоматизують виробничі процеси, здійснюють модернізацію обладнання з урахуванням екологічних вимог, а також впроваджують сучасні системи очищення викидів та стічних вод.

Значну роль у забезпеченні галузі кваліфікованими кадрами та науково-технічним супроводом відіграють провідні заклади вищої освіти – Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпровський державний технічний університет та навчально-науковий інститут Придніпровська державна академія будівництва та архітектури Українського державного університету науки і технологій. У їхніх стінах здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями, пов'язаними з металургією, машинобудуванням, автоматизацією та екологічною інженерією.

Разом з тим, масштабне функціонування металургійної промисловості супроводжується суттєвим техногенним навантаженням на довкілля.

Основними екологічними викликами є забруднення атмосферного повітря викидами пилу, оксидів сірки, азоту та вуглецю, скиди забруднених вод із домішками важких металів, деградація ґрунтів поблизу підприємств, а також накопичення відходів металургійного виробництва, зокрема шлаків, пилу та шлаків.

З початком повномасштабної збройної агресії у 2022 році ситуація значно ускладнилася: пошкодження інфраструктури, перебої в енергопостачанні та зниження фінансової спроможності підприємств ускладнили реалізацію природоохоронних заходів. Частина підприємств була змушена скоротити обсяги очисних операцій або відкласти заплановані модернізаційні проекти. Разом з тим, підприємства, які продовжують діяльність, демонструють відповідальний підхід до збереження довкілля: впроваджуються системи автоматичного моніторингу стану атмосферного повітря та водних ресурсів, модернізується устаткування з метою зниження викидів і підвищення енергоефективності, зростає частка повторного використання відходів.

Таким чином, металургійна галузь Дніпропетровської області, попри виклики війни та складну економічну ситуацію, продовжує не лише утримувати стратегічну роль у національному виробництві, а й поступово інтегрувати екологічні стандарти, демонструючи прагнення до сталого розвитку.

Хімічна та нафтохімічна промисловість

Хімічній галузі належить значна частка обсягу виробництва, 367 підприємств хімічної промисловості області – виробників хімічних речовин та хімічної продукції, зокрема виробників синтетичного аміаку, сірчаної кислоти, каустичної соди, добрив, смоли та пластичної маси (рис. 10.2).



Рис. 10.2. Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції

Розвинена та перспективна хімічна галузь у регіоні представлена такими підприємствами, як НВО “Павлоградський хімічний завод”, що виробляє вибухові речовини, ПрАТ “Лінде Газ Україна” – займається виробництвом та постачанням промислових та медичних газів, АТ “ДніпроАзот” – виробник азотних добрив та іншої хімічної продукції, та іншими. Хімічна продукція серед 10 кращих позицій за обсягом реалізованої промислової продукції.

Мінеральні добрива, лакофарбові матеріали, промислові гази та вибухові речовини – далеко не повний перелік продукції, що виробляється нині на підприємствах галузі.



АТ “Дніпроазот” є одним з найбільших хімічних підприємств не тільки Дніпропетровської області, але й країни в цілому. АТ “ДНІПРОАЗОТ” є єдиним

підприємством в Україні з виробництва рідкого хлору, який застосовується для стерилізації питної води і очищення стічних вод. Підприємство є провідним постачальником мінеральних добрив (аміак, карбамід і аміачна вода); продуктів базової хімії (їдкого натрію і синтетичної соляної кислоти); гіпохлорита натрію; товарів народного споживання. Продукція, яка випускається, користується постійним попитом у сільському господарстві, хімічній, енергетичній галузях, у чорній і кольоровій металургії, машинобудуванні, при водопідготовці і в багатьох інших галузях народного господарства.

Найбільшим державним підприємством хімічної галузі області є ДП “НВО “Павлоградський хімічний завод”, основною номенклатурою якого є вибухові речовини для гірничо-збагачувальних комбінатів України. Наукові розробки, програмне забезпечення, технології та продукція підприємства успішно використовуються в Україні та експортуються до країн ЄС, Південно-Східної Азії, Австралії, Америки та Африки.

У регіоні також виробляються нові синтетичні матеріали, конструкції, гумотехнічні вироби для багатьох галузей – космосу, повітряного транспорту, науки та інші.

Хімічна промисловість є джерелом істотного забруднення довкілля, яка поступається тут лише перед енергетикою, металургійним комплексом і автомобільним транспортом. Номенклатура продукції, що її випускає хімічна промисловість, є вельми різноманітною.

Хімічна промисловість належить до галузей, які споживають велику кількість сировини, води та енергії. Вона вирізняється складними багатостадійними процесами. Під час виробництва утворюється велика кількість побічної продукції, яка поки що не завжди може бути використана як вторинні ресурси, а накопичується у вигляді відходів. У багатьох випадках відходи вимагають знешкодження через їхню надмірну токсичність.

В процесі виробництва здійснюються викиди широкої номенклатури забруднюючих речовин, утворюються різноманітні тверді та рідкі відходи.

Практично кожне підприємство хімічної промисловості є серйозним забруднювачем навколишнього природного середовища.

Перелік виробництв хімічної промисловості, що забруднюють атмосферне повітря представлено в таблиці 10.2.1.

Таблиця 10.2.1. Перелік виробництв хімічної промисловості, що забруднюють атмосферне повітря

<i>Найменування виробництва</i>	<i>Найменування забруднюючих речовин</i>
Виробництво аміаку та сечовини	аміак, пари нітратної кислоти, оксид нітрогену
Виробництво нітратної кислоти	оксид нітрогену, аміак, пари соляної кислоти
Виробництво фосфатної кислоти	діоксид нітрогену, пари фосфатної кислоти, гідрофторид
Виробництво азотних і калійних добрив	пари нітратної кислоти, аміак, хлорид
Виробництво емалей, фарб	пари розчинників
Виробництво синтетичних спиртів	пари спиртів, оксид карбону, діоксид карбону
Виробництво кетонів, фенолформальдегідних смол	формальдегід, фенол, аміак, діоксид нітрогену, оксид нітрогену
Виробництво органічних барвників	пари розчинників, толуолу, ксилолу, бензолу
Виробництво вибухових речовин	діоксид нітрогену, оксид нітрогену, оксид карбону
Виробництво полімерів та епоксидних смол	пил, альдегіди, оксид карбону, оксид нітрогену
Виробництво фармацевтичних матеріалів	пил, оксид карбону, пари кислот
Виробництво хлору та гідроксиду натрію	хлор, водень, пари соляної кислоти
Виробництво гуми, бутадієну, латексів	оксид сульфуру, оксид карбону, аміак, ацетон, бензин, сірководень
Електролітичне виробництво хлору із хлоридів, виробництво гідрохлориду	хлор, гідрохлорид, пари соляної кислоти
Виробництво сірки	оксид сульфуру, сірководень, оксид карбону
Виробництво сульфатної кислоти, сульфатів і сульфідів	діоксид сульфуру, триоксид сульфуру, оксид карбону

Всі хімічні виробництва належать до водомістких. Їх функціонування супроводжується утворенням великої кількості стічних вод із високим вмістом хлорорганічних сполук, кислот і лужних речовин, вуглеводневих сполук. Скидання їх безпосередньо у водойми та міську каналізацію нині заборонено. Тому на території кожного хімічного підприємства чи поблизу нього утворюються великі шлаконакопичувачі, ставки-відстійники, де вміст токсичних речовин перевищує 100 гранично допустимих норм, і через це вони – самостійне джерело забруднення довкілля такими речовинами, як солі важких металів, ціаніди, органічні сполуки, які вже за концентрації 0,1 – 1 мг на 1 л спричиняють отруєння мікроорганізмів або гальмують процеси ферментації.

Разом зі стічними водами підприємств хімічної промисловості до навколишнього середовища потрапляють нафтопродукти, завислі сульфати, ціаніди, тіоціанати, сполуки кадмію, кобальту, мангану, міді, нікелю, плюмбуму, хрому, цинку, сірководень, сірковуглець, спирти, бензол, формальдегід, фурфурол, фенол, поверхнево-активні речовини, пестициди тощо.

У хімічній і нафтохімічній промисловості щорічно утворюється значна кількість твердих відходів, які потребують утилізації. Тільки до 30 % із них використовуються як вторинні ресурси. До 40 % невикористаних твердих відходів знищують (спалюють або вивозять на звалища), а решту складають у спеціально відведених місцях. Основні тверді відходи галузі – фосфогіпс, кубові залишки, вапнякові та гіпсові відходи, шлам дистильованої суспензії, галітові залишки флотаційного збагачення хлориду кальцію тощо.

Харчова промисловість

Харчова промисловість є лідером та рушійною силою агропромислового сектору Дніпропетровщини, на неї припадає понад 60 % продажів агропромислової продукції.

1 255 діючих суб'єктів у сфері виробництва харчових продуктів у 2023 році.

Зростання кількості компаній в регіоні перевищує загальноукраїнські темпи: середнє зростання 2016 – 2023: 2,3% у регіоні, 1,3% в Україні

Інноваційно активні підприємства, такі як "Кернел"

Інновації: єдина інноваційна екосистема сучасного агропромисловості DigitalAgriBusiness, аналітичний GIS-портал та ін.

Сучасна освітня та наукова база

представлена навчальними закладами з винахідницькою активністю: Український державний хіміко-технологічний університет, Дніпровська політехніка, Дніпровський державний технічний університет та інші



\$1 769,5 млн – обсяг реалізованої харчової продукції у 2023 році, 64,1% від загального обсягу реалізованої сільськогосподарської продукції регіону

\$45,7 млн – обсяг капітальних інвестицій у виробництво продуктів харчування у 2022 році, 29,9% від загального обсягу капітальних інвестицій в агропромисловий комплекс регіону

Рис. 10.2. Харчова промисловість

Виробництвом продуктів харчування та переробкою сільськогосподарських продуктів зайнято близько 130 підприємств.

Галузі харчової промисловості області: олійножирова, борошномельно-круп'яна, хлібопекарська, кондитерська, м'ясопереробна, молокопереробна, крохмале-патокова, виробництво харчових концентратів, виробництво безалкогольних напоїв і мінеральної води, лікєро-горілчана, виноробна, рибопереробна, дріжджова.

Збалансоване виробництво та споживання.

Обсяги виробництва продуктів харчування задовольняють потребу населення області в основних продовольчих товарах з урахуванням переміщених осіб за винятком споживання картоплі.

Згідно інформації Державної служби статистики України споживання основних продуктів харчування населенням Дніпропетровській області у 2021 році становило:

	фонд споживання, (тис тонн)	норма споживання, (кг на одну особу на рік)	
		Україна	область
м'яса та м'ясних продуктів	192,7	53,0	61,8
молока та молочних продуктів	625,9	201,5	200,7
олії	45,2	13,6	14,5
картоплі	372,1	132,4	119,3
овочів і баштанних продовольчих культур	537,0	165,9	172,2

За оцінками споживчого попиту та ресурсного наповнення ринків Дніпропетровської області можна зробити висновок, що рівень виробництва дозволяє в цілому забезпечити потребу населення в продуктах харчування відповідно до норм споживання.

3. Заходи з екологізації промислового виробництва

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції та зміцнення конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках основна частка капітальних інвестицій у металургійному комплексі спрямована на розвиток основних фондів: розширення, реконструкцію, технічне та технологічне переозброєння діючих виробництв. Основним джерелом фінансування капіталовкладень є власні кошти підприємств.

На промислових підприємствах регіону продовжує реалізовуватись низка інвестиційних проектів з підвищення технологічного рівня виробництва, реконструкції і технічного переоснащення підприємств, впровадження сучасних енергоефективних технологій і обладнання та заходів щодо збільшення обсягів виробництва та розширення асортименту товарів, робіт і послуг.

Так, за інформацією на основі фактично поданих підприємствами звітів Головному управлінню статистики у Дніпропетровській області, капітальні інвестиції (у фактичних цінах) на охорону навколишнього природного середовища у 2024 році склали 3288452,7 тис. грн, з яких 316995,4 тис. грн – на охорону атмосферного повітря і проблеми зміни клімату, 53217,5 тис. грн – на очищення зворотних вод, 2166229,8 тис. грн – на управління відходами, 747757,8 тис. грн – на захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод, 102,5 тис. грн – збереження біорізноманіття і середовища існування, 4149,7 тис. грн – інші напрями.

Також, у регіоні наявні індустріальні парки:

індустріальний парк “Кривбас” – надання підготовлених промислових територій для розміщення об’єктів інноваційної сфери, промисловості, логістики та супутнього сервісу; згідно з концепцією індустріального парку “Кривбас” пріоритетними напрямками діяльності є машинобудування,

будматеріали, логістика; станом на 2024 рік парк активно функціонує, залучаючи нових резидентів та інвесторів, що сприяє розвитку місцевої економіки;

індустріальний парк “ЕкоСтіл”, діяльність якого орієнтована на відбудову промисловості України та пришвидшення “зеленого переходу” для підприємств переробної промисловості, “зеленої металургії”, підприємств з виробництва будівельних матеріалів, логістики та супутнього сервісу; парк активно залучає підприємства, що займаються екологічно чистими технологіями та відновлювальними джерелами енергії, підтримуючи сталий розвиток регіону;

індустріальний парк “INNOVATION FORPOST” – створення інноваційних виробництв за принципом “зеленого переходу”, ревіталізація старопромислової зони, розвиток інженерно-транспортної, логістичної та ринкової інфраструктури міста; парк отримав державне фінансування у розмірі 150 млн грн на будівництво підстанції 150/10 кВ, що сприятиме покращенню енергетичної інфраструктури та залученню нових резидентів;

індустріальний парк “Жовті Води” – хімічна промисловість, виробництво добрив, пластмас, фарб та лаків, альтернативна енергетика, а також науково-технічна діяльність та ІТ-сфера.



11. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

1. Тенденції розвитку сільського господарства

Аграрний сектор області є важливою стратегічною галуззю економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку регіону.

Основними напрямками виробничої діяльності агропромислового комплексу Дніпропетровської області є: вирощування зернових, технічних і овочевих культур, виробництво м'ясо-молочної продукції та яєць.

Площа сільськогосподарських угідь області становить 2,5 млн га (майже 7 % сільгоспугідь України), з них площа ріллі – 2,1 млн га.

За статистичною інформацією посівні площі під урожай 2024 року становили понад 1,9 млн га або 102,1 % у порівнянні з 2023 роком, у тому числі культури: зернові та зернобобові – 905,2 тис. га, технічні – майже 884,3 тис. га, коренеплоди, бульбоплоди, овочеві та баштанні продовольчі – 113 тис. га, кормові – 28,3 тис. га.

За оперативною інформацією отриманою від райдержадміністрацій аграріями області зернових та зернобобових культур намолочено понад 2,7 млн тонн зерна, у тому числі: пшениці намолочено – понад 1,8 млн тонн, ячменю намолочено – 390,1 тис. тонн, кукурудзи намолочено – понад 498 тис. тонн та інші. Крім того технічних культур: ріпаку намолочено – майже 254 тис. тонн, соняшнику намолочено – майже 1,3 млн тонн. Також валовий збір картоплі становить 920,1 тис. тонн, овочів – 679,3 тис. тонн та продовольчих баштанних – понад 60 тис. тонн.

За статистичною інформацією посівні площі культур озимих зернових на зерно під урожай 2025 року складають понад 552 тис. га (у тому числі: пшениці – 504,5 тис. га, ячменю – 46,5 тис. га, жита – 1 тис. га) та ріпаку – 57,1 тис. га.

Виробництво сільськогосподарських культур за категоріями господарств у 2024 році за даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області наведено у таблиці 11.1.

Таблиця 11.1. Виробництво сільськогосподарських культур за категоріями господарств у 2024 році¹

	Площа зібрана, га		Обсяг виробництва (валовий збір), ц		Урожайність, ц з 1 га площі зібраної	
	2024	2024 у % до 2023	2024	2024 у % до 2023	2024	2024 у % до 2023
Господарства усіх категорій						
Культури зернові та зернобобові ² у тому числі	897448	105,0	2849571	83,9	31,8	80,1
пшениця	451096	107,3	1562217	92,8	34,6	86,5
ячмінь	125281	75,9	308600	67,8	24,6	89,1
кукурудза	291779	120,1	936988	78,3	32,1	65,1
Буряк цукровий фабричний	–	–	–	–	–	–
Соняшник ²	709860	102,0	1289312	83,1	18,2	81,6

	Площа зібрана, га		Обсяг виробництва (валовий збір), ц		Урожайність, ц з 1 га площі зібраної	
	2024	2024 у % до 2023	2024	2024 у % до 2023	2024	2024 у % до 2023
Ріпак озимий та кольза (ріпак ярий)	149603	98,0	263172	70,5	17,6	71,8
Соя	24884	359,6	31817	240,2	12,8	67,0
Картопля ³	'''	'''	'''	'''	'''	'''
Культури овочеві відкритого ґрунту ³	'''	'''	'''	'''	'''	'''
Культури плодові та ягідні ³	'''	'''	'''	'''	'''	'''
Підприємства						
Культури зернові та зернобобові ² у тому числі	548714	105,2	1936427	83,4	35,3	79,3
пшениця	378306	107,3	1358702	91,6	35,9	85,3
ячмінь	39394	70,2	123196	64,7	31,3	92,3
кукурудза	106900	116,9	418968	70,2	39,2	60,0
Буряк цукровий фабричний	—	—	—	—	—	—
Соняшник ²	598691	102,0	1106804	82,3	18,5	80,8
Ріпак озимий та кольза (ріпак ярий)	149286	98,0	262697	70,5	17,6	71,8
Соя	24441	373,1	31356	248,1	12,8	66,3
Картопля	1355	102,1	32184	91,5	237,5	89,6
Культури овочеві відкритого ґрунту	3081	127,9	99209	92,9	322,0	72,6
Культури плодові та ягідні ⁴	3746 ⁵	101,7	18747	73,9	70,2 ⁶	72,1
Господарства населення						
Культури зернові та зернобобові ² у тому числі	348734	104,6	913144	85,0	26,2	81,4
пшениця	72790	107,2	203515	102,1	28,0	95,2
ячмінь	85887	78,8	185404	70,0	21,6	88,9
кукурудза	184879	122,1	518020	86,3	28,0	70,7
Буряк цукровий фабричний	—	—	—	—	—	—
Соняшник ²	111169	101,8	182508	88,5	16,4	86,8
Ріпак озимий та кольза (ріпак ярий)	317	98,1	475	77,8	15,0	79,4
Соя	443	119,7	461	75,5	10,4	63,0
Картопля ³	'''	'''	'''	'''	'''	'''
Культури овочеві відкритого ґрунту ³	'''	'''	'''	'''	'''	'''
Культури плодові та ягідні ³	'''	'''	'''	'''	'''	'''

¹ Інформація наведена з урахуванням оцінки, здійсненої згідно з пунктом 3 розділу VI та розділу X Методологічних положень державного статистичного спостереження “Площі, валові збори та урожайність сільськогосподарських культур” (наказ Держстату від 01.06.2023 № 201) та розділу IV Методики розрахунку показників державного статистичного спостереження “Площі, валові збори та урожайність сільськогосподарських культур” (наказ Держстату від 30.11.2021 № 296, зі змінами). Дані можуть бути уточнені.

² У масі після доробки.

³ Дані наведено за категорією “підприємства”. Оцінки показників за категорією “господарства населення” не наведено через їх недостатню якість у зв'язку з відсутністю необхідних для розрахунків джерел статистичної інформації та адміністративних даних.

⁴ Уключаючи закритий ґрунт.

⁵ Загальна площа насаджень.

⁶ Із площі насаджень у плодоносному віці.

Крапки (...) - відомості відсутні.

У січні – травні 2024 року в Дніпропетровській області виробництво м'яса у живій масі склало 161,7 тис. тонн, що на 7,2 % більше, ніж за аналогічний період минулого року. Виробництво молока досягло 78 тис. тонн, становлячи 97,4 % від рівня 2023 року. Виробництво яєць від свійської птиці досягло 281,1 млн штук, перевищуючи показник 2023 року на 7,2 %.

Таблиця 11.2. Кількість основних сільськогосподарських тварин у господарствах усіх категорій (на 1 січня, тис. голів)

	велика рогата худоба		свині	вівці та кози	птиця свійська
	усього	у т.ч. корови			
2021	111,9	63,5	332,0	52,9	19589,1
2022	87,6	49,8	296,8	44,5	20687,1
2023 ¹	81,6	45,6	274,7	38,7	19689,1
2024 ¹	77,4	42,5	289,8	36,2	20282,4
2025 ¹	71,0	40,2	246,3	35,0	21245,9

¹ Інформація наведена з урахуванням оцінки, здійсненої згідно з пунктом 3 розділу V та розділу X Методологічних положень державного статистичного спостереження “Виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин і забезпеченість їх кормами” (наказ Держстату від 20.09.2024 № 229) та розділу IV Методики розрахунку показників державного статистичного спостереження “Виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин і забезпеченість їх кормами” (наказ Держстату від 30.11.2021 № 295, зі змінами). Дані можуть бути уточнені.

Експорт сільськогосподарської продукції скоротився від початку повномасштабної війни через порушення логістичних ланцюгів, ускладнення доступу до морських портів та зростання витрат на транспортування. Втім деякі культури, зокрема зернові та олійні, залишаються важливими експортними товарами області.

2. Вплив на навколишнє середовище

Внесення мінеральних і органічних добрив на оброблювані землі та під багаторічні насадження

Мінеральні добрива – один з найефективніших засобів підвищення родючості ґрунтів, урожайності сільськогосподарських культур та поліпшення якості продукції рослинництва. Проведення регулярного моніторингу агрохімічного стану ґрунтів дозволяє найбільш точно визначати потребу ґрунту в основних макроелементах з подальшим внесенням необхідних доз мінеральних добрив під запланований урожай. Економічна ефективність застосування мінеральних добрив і хімічних засобів проявляється в підвищенні врожайності с/г культур, у поліпшенні якості продукції та зниженні її собівартості.

За статистичними даними для проведення комплексу польових робіт під урожай 2024 року сільгосптоваровиробниками області було застосовано:

- мінеральних добрив у діючій речовині на площі 872,6 тис. га внесено усього 79,9 тис. тонн, у тому числі за видами: азот – 57,4 тис. тонн, фосфор – 14,3 тис. тонн, калій – 8,2 тис. тонн;
- пестицидів на площі 889,5 тис. га внесено 1,3 тис. тонн (у тому числі за

видами: фунгіциди та бактерициди, гербіциди, інсектициди та акарициди, регулятори росту рослин та інші засоби захисту рослин);

– органічних добрив на площі 58,5 тис. га внесено усього 443,6 тис. тонн, у тому числі за видами: гній сільськогосподарських тварин – 129,2 тис. тонн, послід свійської птиці – 154,2 тис. тонн, торф та його субстрати – 5,3 тис. тонн, інші – 154,9 тис. тонн.

Тенденції в тваринництві

Тваринництво має важливе значення для забезпечення продовольчої безпеки області та має потенційно значний експортний потенціал.

Розведенням худоби та свійської птиці займаються більш ніж 200 господарств області.

В області здійснює свою діяльність 20 суб'єктів господарювання, які мають статус суб'єкта племінної справи у тваринництві залежно від напрямку діяльності, а саме: скотарство, свинарство, вівчарство, конярство та бджільництво.

Департамент економічного розвитку облдержадміністрації є суб'єктом надання адміністративної послуги “Видача сертифіката племінних (генетичних) ресурсів”, уповноважена особа, яка відповідає за організацію роботи з надання адміністративної послуги, визначається в управлінні агропромислового розвитку.

Видачу сертифіката племінних (генетичних) ресурсів власникам племінних (генетичних) ресурсів на їх замовлення забезпечує обласна державна адміністрація.

3. Органічне сільське господарство

Агропромисловий комплекс Дніпропетровської області має потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, реалізації її на експорт та внутрішнього споживання. Згідно із Державним реєстром операторів, що здійснюють виробництво продукції відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції на території області – 10 суб'єктів господарювання, що здійснюють виробництво органічної продукції, з них: у галузі рослинництва – 7 та у галузі тваринництва – 3.

Перевагами органічного виробництва є збереження природного середовища в процесі виробництва, покращення структури ґрунту, що сприяє підвищенню його родючості. Органічні продукти за рахунок мінімізації хімічних речовин містять більше поживних речовин, мінералів та вітамінів. Вирощування органічних сільськогосподарських культур вимагає значних затрат, відновлювальних ресурсів, тобто таке виробництво не може замінити традиційне землеробство, а тому повинно розвиватися паралельно з ним.



12. ЕНЕРГЕТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

1. Структура виробництва та використання енергії

Дніпропетровська область має розвинену енергетичну інфраструктуру та відіграє важливу роль у забезпеченні електроенергією не лише регіону, а й всієї країни.

Дніпропетровська область – одна з найбільш енергонасичених в Україні. Електроенергетика являє собою високорозвинену галузь економіки області, до складу якої входять енергогенеруючі підприємства: ВП “ДТЕК Криворізька ТЕС” ПАТ “ДТЕК Дніпроенерго” та ВП “ДТЕК Придніпровська ТЕС” ПАТ “ДТЕК Дніпроенерго”, філія “Середньодніпровська ГЕС” ПАТ “Укргідроенерго” та АТ “Дніпровська ТЕЦ”.

Інформація про використання, споживання паливно-енергетичних ресурсів та викиди забруднюючих речовин у Дніпропетровській області наведено у таблиці 12.1.1.; 12.1.2., 12.1.3.

Таблиця 12.1.1. Динаміка використання електроенергії

	2018	2019	2020*	2021**	2022**	2023**	2024**
Електроенергія, (млн кВт/год)	22677	22846,6	21345,1	–	–	–	–

* Використання електроенергії на виробничо-експлуатаційні та господарські потреби підприємств без урахування обсягів власного споживання енергогенеруючих (підприємств) установок та обсягів, відпущених населенню.

** Статистична інформація за 2021 – 2023 роки не оприлюднюється Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області згідно з підпунктом 1 пункту 1 Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” (із змінами)

Таблиця 12.1.2. Використання палива¹ станом на 01.01.2021*

	2018	2019	2020
Усього, млн т умов. палива			
Україна	91,5	102,3	84,7
у тому числі			
Дніпропетровська область	18,5	19,1	17,2
Вугілля кам’яне, тис. т			
Україна	45042,9	42439,2	37797,1
у тому числі			
Дніпропетровська область	9091,7	8730,3	8644,6
Газ природний, млн м ³			
Україна	20732,9	27837,6	21702,1
у тому числі			
Дніпропетровська область	2424,6	3515,6	2721,4
Бензин моторний ² , тис. т			
Україна	540,0	1711,6	415,7
у тому числі			
Дніпропетровська область	43,9	140,9	39,1
Газойлі (паливо дизельне) ² , тис. т			
Україна	4294,6	5791,7	3956,2
у тому числі			
Дніпропетровська область	463,4	539,5	464,9
Мазути паливо важкі, тис. т			
Україна	244,4	86,7	98,2
у тому числі			
Дніпропетровська область	5,2	3,5	3,0

¹ Без обсягів палива, реалізованих населенню.

² Без урахування обсягів роздрібного продажу через автозаправні станції.

* Статистична інформація за 2021 – 2024 роки не оприлюднюється Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області згідно з підпунктом 1 пункту 1 Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” (із змінами)

Таблиця 12.1.3. Енергетична інфраструктура Дніпропетровській області

Назва	Функціонал	Стан
Придніпровська ТЕС	Встановлена електрична потужність – 910 МВт. Основне паливо – вугілля, резервне – мазут, газ	У 2024 році через пошкодження ТЕС, спричинені російськими атаками, теплопостачання лівого берега м. Дніпро було ускладнене. Без стабільного тепла залишилися близько 172 будинків. Для вирішення проблеми міська влада розробила стратегію, яка передбачає встановлення 6 газових котелень і модернізацію інфраструктури на проспектах Слобожанський і Сонячний, щоб стабілізувати ситуацію до зими 2025 року.
Криворізька ТЕС	Встановлена електрична потужність – 2820 МВт. Основне паливо – це вугілля, яке видобувається в регіоні, зокрема на території Криворізького басейну	В умовах повномасштабного вторгнення ДТЕК Криворізька ТЕС продовжує модернізацію обладнання. З 2022 по 2023 роки станція перевела на спалювання газового вугілля ще 2 енергоблоки
Дніпровська ГЕС	Потужність – близько 560 МВт. Річне виробництво енергії значно залежить від сезонних коливань рівня води у Дніпрі, але в середньому становить близько 1,4 млрд кВт/год електроенергії на рік	Дніпровська ГЕС перебуває в критичному стані внаслідок ракетної атаки 01 червня 2024 року, наразі неможливо відновити вироблення електроенергії: ГЕС-2 у критичному стані, ГЕС-1 – не працює.
Нікопольська СЕС	Потужність – 246 МВт, загальна площа становить понад 400 га	Найбільша сонячна електростанція у Європі

2. Ефективність енергоспоживання та енергозбереження

Інформація щодо використання палива у 2020 році у Дніпропетровській області у тому числі за видами економічної діяльності наведена у таблицях 12.2.1., 12.1.2.

Таблиця 12.2.1. Використання палива¹ станом на 01.01.2021*

	2020
Усього, тис. т умов. палив	17162,9
у тому числі	
вугілля кам'яне, тис. т	8644,6
газ природний, тис. м ³	2721420,2
дрова для опалення, м ³ щілін	11273,4

	2020
кокс та напівкокс з вугілля кам'яного, кокс газовий, тис. т	4040,4
бензин авіаційний, т	к
бензин моторний ² , т	39135,0
дистиляти нафтові легкі, фракції легкі інші, т	108,6
паливо для реактивних двигунів типу гас, т	365,8
гас, т	635,8
газойлі (паливо дизельне) ² , т	464853,3
мазути паливні важкі, т	3045,0
оливи та мастила нафтові; дистиляти нафтові важкі, т	22518,9
пропан і бутан скраплені ² , т	44729,3
вазелін нафтовий, парафін, воски нафтові та інші, т	к
бітум нафтовий (уключаючи сланцевий), т	10718,3
інші види нафтопродуктів, т	975,3
коксівий газ, отриманий як попутний продукт, тис. м ³	1931672,6

¹ Без обсягів палива, реалізованих населенню.

² Без урахування обсягів роздрібного продажу через автозаправні станції.

к – дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України “Про державну статистику” щодо конфіденційності статистичної інформації.

* Статистична інформація за 2021 – 2024 роки не оприлюднюється Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області згідно з підпунктом 1 пункту 1 Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” (із змінами)

3. Вплив енергетичної галузі на навколишнє природне середовище

Дніпропетровщина за основними економічними показниками займає провідне місце серед інших регіонів України. Для успішного вирішення питань розвитку і досягнення високого рівня самодостатності економіки області, насамперед, необхідно надійне і достатнє забезпечення населення, соціальної сфери та суспільного виробництва паливно-енергетичними ресурсами.

На сьогодні область, господарський комплекс якої є одним з найбільш енергоємних у країні, за рахунок власних енергоресурсів забезпечує близько половини потреб власної економіки.

Стійка залежність між обсягами виробництва та споживання енергоресурсів перетворює енергоспоживання на визначальний фактор конкурентоспроможності та стабільності економічного розвитку області і добробуту суспільства. Виходячи з цього, постає стратегічне питання щодо ефективного, раціонального та заощадливого використання паливно-енергетичних ресурсів.

Неефективне використання енергоресурсів є в усіх секторах економіки області, у першу чергу у складових паливно-енергетичного комплексу: виробництво, транспортування та споживання енергії. Це призводить до підвищених витрат енергоресурсів та забрудненню довкілля.

Раціональна й економічна витрата палива, тепла і електроенергії, зниження втрат, прискорений перехід до ресурсозберігаючих технологій – одне з

основних завдань, що входить в енергетичну програму будь-якої країни. Вирішувати ці завдання покликана і Програма.

У 2024 р. Програмою передбачено реалізацію 12 заходів з підвищення енергоефективності та енергозбереження, з яких 1 захід – з кінцевим терміном виконання у 2024 році.

Так, за звітний період за даним напрямом на ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг” виконано захід “Металургійне виробництво. ТЕЦ-3. Скорочення споживання природного газу за рахунок виконання капітального ремонту парового котла ПК-14-2М № 7. Запланований ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 4 т/рік; зниження використання природного газу на 0,7 млн м³/рік.

4. Використання відновлювальних джерел енергії та розвиток альтернативної енергетики

З початку повномасштабної війни енергетики доклали зусиль, щоб забезпечити електрикою понад 1,2 млн домогосподарств регіону. Це включає відновлення пошкоджених ліній електропередач, модернізацію енергетичних мереж та оперативне реагування на регулярні атаки на енергетичну інфраструктуру.

Дніпропетровська область є однією з найактивніших учасниць програми “Зроблено в Україні” та програм кредитування для відновлення енергетики. Кошти використовуються для облаштування альтернативних джерел генерації теплової енергії та утеплення фасадів житлових будинків у рамках інвестиційних проєктів.

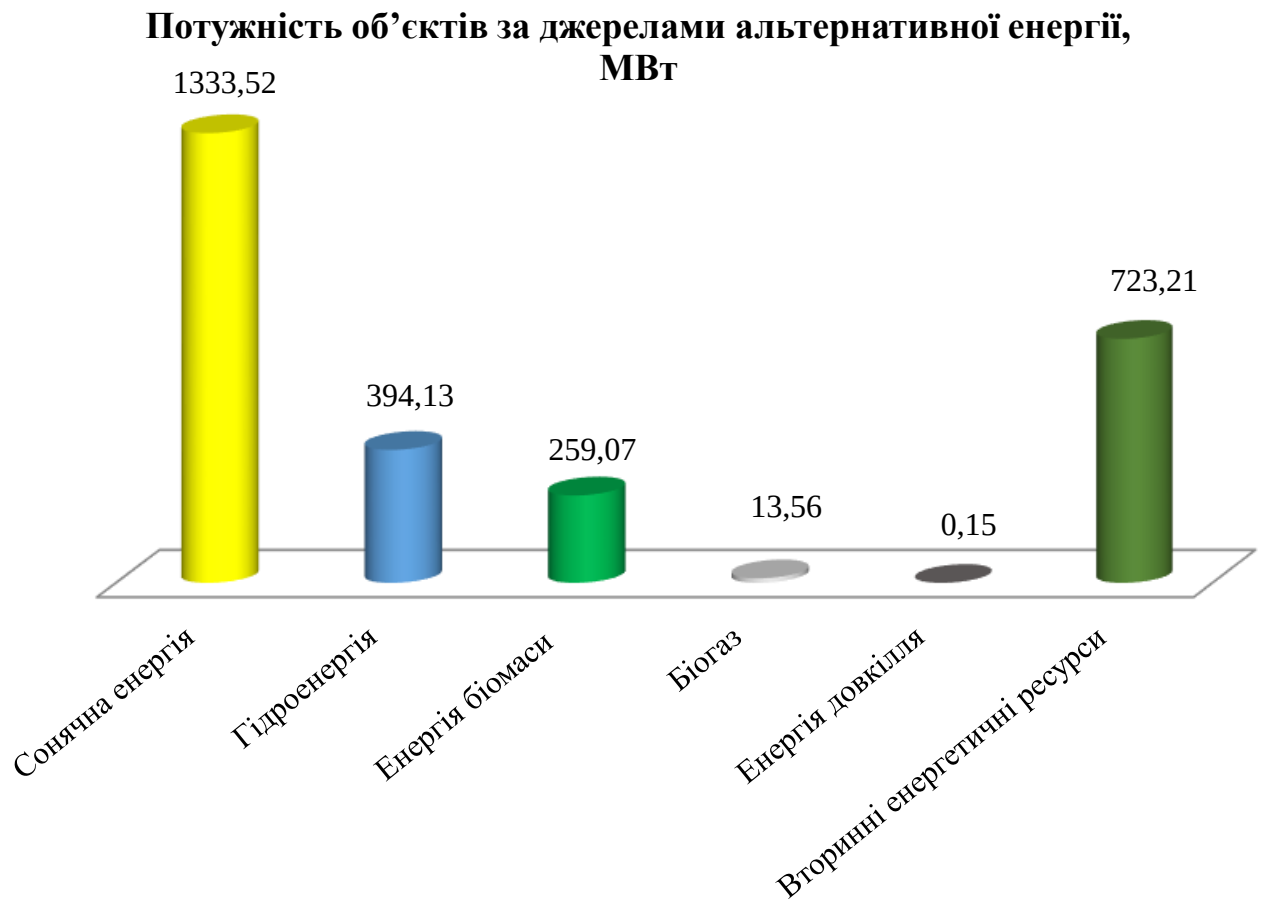
Рішенням Дніпропетровської обласної ради від 01.12.2017 № 275-11/VII затверджена “Стратегія енергозбереження, енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії Дніпропетровської області на 2018 – 2035 роки”. Головною метою Стратегії енергозбереження є формування умов для забезпечення енергетичної безпеки області на шляху до сталого розвитку. Основними критеріями такої безпеки є поступовий повний перехід на відновлювані джерела енергії та відмова від використання викопного палива.

Альтернативна енергетика в Дніпропетровській області представлена сонячними електростанціями, тепловими насосами, гідроелектростанціями, когенераційними установками на біогазі та газі метан дегазації вугільних родовищ, теплоелектроцентралями на промислових газах, обладнанням для виробництва теплової енергії з біомаси, промислових газів.

В громадах області ведеться робота з розвитку альтернативної енергетики. Так, станом на 31.12.2024 загальна кількість об’єктів альтернативної енергетики дорівнює 8591, що на 12 % більше показників минулого року.

Сумарна електрична потужність об’єктів альтернативної енергетики становить 1795,73 МВт, що на 3 % менше порівняно з показником 2022 року внаслідок збройної агресії. Теплова потужність становить 928 МВт, що на 41 % менше за минулорічний показник через наслідки збройної агресії та

переведення промисловими підприємствами обладнання, яке працювало на вторинних енергетичних ресурсах та скидному енергетичному потенціалі, на використання природного газу.



За 12 місяців 2024 року встановлено 4 комерційних сонячних електростанції, 669 сонячних електростанцій приватних домогосподарств та 9 сонячних електростанцій у громадських будівлях сумарною потужністю 12,37 МВт, побудовані 5 нових котелень на біомасі (пелети) сумарною потужністю 1,26 МВт.

Загальна кількість приватних домогосподарств, що встановили сонячні електростанції, станом на 31.12.2024, дорівнює 8262, що на 17 % перевищує показники 2023 року, сумарною потужністю 226 МВт.

За 12 місяців 2024 року сонячними електростанціями приватних домогосподарств згенеровано 266,4 млн кВт/год електричної енергії (збільшення 4 % відносно показників 2023 року).

Важливим аспектом розбудови сталої енергетичної системи області є зменшення попиту на паливно-енергетичні ресурси за рахунок підвищення рівня енергоефективності будівель закладів, підприємств та установ, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів. Запровадження систем енергетичного менеджменту та моніторингу використання паливно-

енергетичних ресурсів дозволяє скоротити витрати бюджетних коштів на оплату енергоносіїв. Система енергетичного моніторингу дозволяє оцінити динаміку енергоспоживання будівлями по видах ресурсів, здійснити порівняльний аналіз показників питомого споживання, обрахувати індекси енергозатратності будівель, відслідкувати показники фактичних видатків та оплати по споживанню паливно-енергетичних ресурсів, оцінити стан дотримання установами лімітів енергоспоживання, обрахувати очікувані обсяги енергоспоживання та оцінити потребу у паливно-енергетичних ресурсах та коштах на їх оплату.

Станом на 31.12.2024 у 11 територіальних громадах запроваджуються системи енергетичного менеджменту. Системою енергетичного моніторингу охоплені 1196 будівель бюджетної сфери у 12 територіальних громадах.

Одним з перспективних напрямків підвищення енергетичної ефективності будівель є енергосервіс. За 2024 рік бюджетними установами укладено 9 енергосервісних договорів. Загальна кількість укладених енергосервісних договорів дорівнює 29 (збільшення на 45 % у порівнянні з аналогічним періодом минулого року), з них 18 завершено. Загальна економія за рахунок виконання заходів, передбачених зазначеними договорами, у 2024 році склала 113,6 Гкал теплової енергії та 48,11 тис. кВт/год електричної енергії.



13. ТРАНСПОРТ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

1. Транспортна мережа Дніпропетровської області

У Дніпропетровській області транспортна галузь представлена залізничним, автомобільним, повітряним, річковим та трубопровідним транспортом. Здійснюючи вантажні та пасажирські перевезення, в області поширена взаємодія різних видів транспорту, що формує транспортну систему.

У реаліях повномасштабної війни тимчасово призупинено авіаційні та водні перевезення, тому залізниця та автомобільний транспорт залишаються ключовими елементами транспортної інфраструктури регіону. Залізниця пов'язує промислові центри області та допомагає бізнесу вести експортні й імпорتنі операції із сусідніми державами. Стабільно працюють пасажирські перевезення, відбувається транспортування гуманітарної та військової допомоги, а також курсують евакуаційні маршрути для тих, хто бажає виїхати з гарячих точок, де ведуться воєнні дії.

Транспортна галузь формує передумови для стабільної роботи господарського комплексу і забезпечує життєдіяльність суспільства у виробничій і соціальній сферах.

Мережа автомобільних доріг загального користування у Дніпропетровській області складає 9 159,2 км, з них: 3 000,2 км державного значення; 6 181,4 км місцевого значення.

У 2024 році відповідно до запитів військових угруповань Збройних Сил України щодо забезпечення проїзду пріоритетним напрямком стало відновлення найбільш аварійних ділянок дорожнього покриття автошляхів загального користування місцевого значення у Дніпровському, Кам'янському, Самарівському та Синельниківському районах, які використовуються для перевезення військових і гуманітарних вантажів, як евакуаційні маршрути в прифронтових територіях.

За рахунок коштів резервного фонду державного бюджету виконаний поточний ремонт найбільш аварійних ділянок дорожнього покриття на 8 автошляхах загальною протяжністю майже 50 км.

За рахунок коштів обласного бюджету виконані роботи з відновлення дорожнього покриття на чотирьох автошляхах загальною протяжністю 24 км.

Крім того, протягом 2024 року за рахунок коштів обласного бюджету виконувались роботи з експлуатаційного утримання доріг загального користування місцевого значення, а саме ліквідація вибоїн, ямковості та зимове утримання. Відновлено дорожнє покриття на 12 автошляхах місцевого значення загальною протяжністю понад 90 км.

З метою облаштування безпечної інфраструктури та відповідно до зауважень регіональної філії “Придніпровська залізниця” особлива увага приділялась наявності та стану дорожніх знаків на підходах до залізничних переїздів на дорогах загального користування місцевого значення.

Обмеженість у фінансових ресурсах незадовільно впливає на об'єми та ефективність впровадження заходів з забезпечення вчасного та якісного

експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, відсутня можливість вжити заходів щодо приведення експлуатаційного стану всієї мережі місцевого значення у стан, який відповідає вимогам правил, норм і стандартів.

Регіональна філія “Придніпровська залізниця” акціонерного товариства “Українська залізниця” обслуговує Дніпропетровську та Запорізьку області, а також частково окремі райони ще п’яти областей України (Донецької, Харківської, Кіровоградської, Миколаївської та Херсонської). Загальна протяжність залізничних колій Придніпровської залізниці понад 3250 км, у тому числі у Дніпропетровській області становить 1,5 тис. км. Електрифіковано 58,3 %, обладнано автоматичним регулюванням руху 83,5 % колій, 90 % станцій мають електричну централізацію.

В межах регіональної філії “Придніпровська залізниця” акціонерного товариства “Українська залізниця” впродовж 2024 року було відремонтовано понад 136 км колій, що перевищує показники минулого року.

Маршрутна мережа області складається з 624 внутрішньообласних маршрутів, у тому числі 287 міських, 167 приміських та 170 міжміських автобусних маршрутів загального користування, які не виходять за межі Дніпропетровської області, 37 трамвайних, 44 тролейбусних маршрутів та 1 лінії метрополітену.

З центрального автовокзалу міста Дніпро здійснюються автобусні перевезення у міжнародному сполученні у міста Молдови, Польщі, Чехії, Германії, Болгарії, Австрії, Угорщини, Румунії, Словаччини, Туреччини.

Ураховуючи необхідність забезпечення безпеки громадян на водних об’єктах у період дії воєнного стану прийнято спільне рішення Дніпропетровської обласної військової адміністрації та Регіонального управління сил Територіальної Оборони “Схід” Збройних Сил України від 03.05.2023 № 154/0/527-23/219 “Про заборону руху суден на водних об’єктах Дніпропетровської області у період дії воєнного стану”, яким заборонено рух малих, моторних, прогулянкових вітрильних, швидкісних та спортивних суден, а також водних мотоциклів і засобів розваг на воді.

З метою забезпечення безпеки судноплавства на річці Дніпро та її притоках в умовах правового режиму воєнного стану, реалізації повноважень військових командувань та на виконання наказу Головнокомандувача Збройних Сил України від 26 серпня 2023 року № 238 “Про організацію плавання річкою Дніпро на час дії правового режиму воєнного стану” спільним наказом Оперативно-тактичного угруповання “Харків” та Дніпропетровської обласної військової адміністрації від 01.07.2024 № 142/67/0/13-24 “Про особливий режим судноплавства на судноплавних ділянках річки Дніпро та її притоках в операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “Харків” в межах Дніпропетровської області від 350 км до 440 км по судовому ходу” тимчасово, до скасування або припинення дії правового режиму воєнного стану в Україні або видання окремого наказу, залежно від того, яка з цих подій настане раніше, запровадити особливий режим судноплавства на судноплавних ділянках річки

Дніпро та її притоків в операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “Харків” в межах Дніпропетровської області від 350 км до 440 км по судновому ходу заборонено фізичним та юридичним особам (судновласникам, судноводіям, власникам плавучих об’єктів) рух усіх суден (малих, моторних, прогулянкових вітрильних, швидкісних та спортивних суден, а також водних мотоциклів і засобів розваг на воді). Цим наказом затверджено Перелік судновласників та суден державних та приватних підприємств (установ), що провадять діяльність на судноплавних ділянках річки Дніпро та її притоках в операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “Харків” в межах Дніпропетровської області від 350 км до 440 км по судновому ходу після отримання дозволу коменданта на річці Дніпро.

Структура та обсяги транспортних перевезень

У зв’язку з військовою агресією російської Федерації проти України відповідно до підпункту 1 пункту 1 Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи, крім тих, які наділені бюджетними повноваженнями згідно із законодавством, подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов’язку подати документи.

Зважаючи на це, з лютого 2022 року відсутні статистичні дані щодо обсягів пасажирських та вантажних перевезень.

У 2024 році в регіональній філії “Придніпровська залізниця” АТ “Укрзалізниця” відремонтували 3986 вантажних вагонів, які належать Укрзалізниці, підпорядкованим їй підприємствам та приватним структурам. Зокрема, деповський ремонт упродовж року пройшли 3737 вантажних вагонів, капітальний – 249.

Обсяги відновлення вагонного парку в порівнянні з 2023 роком збільшилися на 58,3 %.

За оперативними даними у 2024 року регіональна філія “Придніпровська залізниця” АТ “Укрзалізниця” наростила перевезення вантажів на 34,4 % у порівнянні з показниками аналогічного періоду минулого року.

Щодоби Придніпровська залізниця відправляє в приміському сполученні понад 13 тис. пасажирів, з яких 10 тис. – у Дніпровському регіоні.

У 2024 році продовжувалась реалізація проєкту “Dnipro City Express”. Зазначений проєкт розвиває транспортну інфраструктуру регіону, полегшує трудову міграцію населення та має важливе значення у створенні безбар’єрного простору в області.

Відновлені на потужностях Укрзалізниці електропоїзди ЕПЛ2Т оснащені пандусами, спеціальними місцями для проїзду людей з інвалідністю, інклюзивними вбиральнями, навігацією шрифтом Брайля, а також місцями для

велосипедів, портами для заряджання гаджетів курсують сполученням Дніпро – Кам’янське і Дніпро – Синельникове.

На напрямку Дніпро – Кам’янське – Дніпро щодня перевозяться до 4 тис., Дніпро – Синельникове – Дніпро – до 3 тис. осіб.

За результатами реалізації проєкту “Dnipro City Express” на напрямках Дніпро – Кам’янське – Дніпро, а також Дніпро – Синельникове майже вдвічі зменшилась кількість автобусів на автобусних маршрутах загального користування.

Сполучення населених пунктів Дніпровського, Самарівського, Криворізького, Кам’янського. Нікопольського, Павлоградського та Синельниківського районів протягом року забезпечували 292 автобусних маршрути приміського та міжміського сполучення, які проходять територією двох або більше територіальних громад та не виходять за межі області.

З автостанцій області за 2024 рік відправлено майже 4,0 млн пасажирів у міжобласному та внутрішньообласному сполученні, у тому числі на міжміських внутрішньообласних маршрутах 1,83 млн пасажирів (45,8 %), на приміських 1,62 млн пасажирів (40,5 %).

Також з м. Дніпра відправляються автобусні маршрути у напрямку Києва та інших міст України: Полтави, Харкова, Покровська, Запоріжжя, Кропивницького, Миколаєва, Одеси, Херсона, Черкас, Умані, Вінниці, Чернівців, Хмельницького, Тернополя, Львова. Ужгорода. Мукачева та інших.

Маршрутами міжобласного сполучення скористались понад 0,55 млн пасажирів.

Комунальне підприємство “Дніпровський електротранспорт” Дніпровської міської ради є одним з найважливіших перевізників міста Дніпро і має у своєму складі два тролейбусних депо, одне трамвайне та автобусну колону.

За 2024 рік КП “Дніпровський електротранспорт” ДМР перевезено 77,4 млн пасажирів, з них:

- електротранспортом 76,4 млн пасажирів;
- автобусами 1,0 млн пасажирів.

Обсяг перевезень пасажирів КП “Дніпровський електротранспорт” ДМР за 2024 рік на 39 % більше ніж за 2023 рік (55,7 млн пасажирів).

Комунальним підприємством “Дніпровський метрополітен” за 2024 рік перевезено 3,75 млн пасажирів.

Протягом 2024 року комунальним транспортом міста Кривий Ріг перевезено понад 88,0 млн пасажирів, а саме: комунальним підприємством “Швидкісний трамвай” – 38,4 млн пасажирів, комунальним підприємством “Міський тролейбус” – 50,0 млн пасажирів, у тому числі 13,1 млн пасажирів автобусами.

Склад парку та середній вік транспортних засобів

Перевезення пасажирів міськими, приміськими, міжміськими внутрішньообласними автобусними маршрутами загального користування здійснюється відповідно до укладених договорів, де зазначається кількість, клас, категорія транспортних засобів та загальна пасажиромісткість. Зокрема,

це транспортні засоби Кат. М3 Кл.1 (пасажиромісткість понад 50 пасажирів), Кат. М2, М3 (пасажиромісткість понад 22 до 50 пасажирів), Кл. А, В (пасажиромісткість до 22 пасажирів); марка, модель транспортних засобів: MAN NL 273 LPG, SCANIA OMNI LINK, MAN A 21, MAN NL 313, MAN A 20, MAN NL 263 F, MAN Lions citi, “Mercedes benz” D 530, “Kutsentis”, БАЗ А079 Еталон, МЕРСЕДЕС БЕНЦ СПРІНТЕР, Вольво В7RLE, ЗАЗ І-VAN, ІВЕКО ОТОУ, МАЗ 203065, МАН А23, Mercedes benz 0345.

Тролейбусні парки міст Кривий Ріг та Дніпро представлені тролейбусами ЗІУ-9, ЗІУ-10, ЗіУ-682, ЗіУ-683, ЮМЗ-Т1, ЮМЗ-Т1Р2, ЮМЗ-Т-2, ЮМЗ Е-186, ЛАЗ Е-183, Дніпро Т103, Дніпро Т203, АКСМ321, АКСМ321000Д.

Рухомий склад КП “Дніпровський метрополітен” – 45 од. вагонів метро серії 81-717.5 та 81-714.5.

Парк трамвайних вагонів представлений: Tatra різних модифікацій, КТМ-5МЗ, КТМ-608К, КТМ-71-605, КТМ-71-608, КТМ 71-611, К-1, Т-3, КЗР-Н.

Середній вік рухомого складу понад 15 років.

Тролейбусний парк підприємства КП “Дніпровський метрополітен” ДМР нараховує 185 од. тролейбусів, трамвайний – 259 пасажирських трамвайних вагонів.

Впродовж 2024 року трамвайний парк м. Дніпра оновлено на 10 % за рахунок придбання 26 од. трамваїв, які були в експлуатації в Лейпцигу. Таких трамваїв налічується 76 од., що становить майже 30 % трамвайного парку підприємства. За 2024 рік проведено капітальний ремонт та продовжено термін експлуатації 35 одиниць рухомого складу, з них 32 од. трамваїв та 3 тролейбуси.

Комунальним підприємством “Швидкісний трамвай” Криворізької міської ради було здійснено капітально-відновлювальні ремонти двох вагонів типу КТМ-5МЗ, середні ремонти 39 вагонів типу КТМ-5МЗ та Т-3.

Продовжується робота по участі міст в проєкті “Міський громадський транспорт України II” Міністерства розвитку громад та територій України із залученням кредитних коштів Європейського інвестиційного банку.

2. Вплив транспорту на навколишнє середовище

Через Дніпропетровську область проходять 3 міжнародні та 5 національних автомагістралей. Враховуючи географічне розташування Дніпропетровщини, зосередження в області великих промислових та агропромислових комплексів, область є великим логістичним транспортним центром, що супроводжується значним навантаженням транзитним транспортом.

На сьогодні у Законі України “Про охорону атмосферного повітря” використовуються поняття пересувне джерело забруднення та стаціонарне джерело забруднення.

Для кожного типу пересувних джерел, що експлуатуються на території України, встановлюються нормативи вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів цих джерел, які розробляються з урахуванням сучасних технічних рішень щодо зменшення

утворення забруднюючих речовин, зниження рівнів впливу фізичних факторів, очищення відпрацьованих газів та економічної доцільності.

Транспорт спричиняє велике екологічне навантаження на повітря, земельні, водні ресурси та екосистему в цілому.

Автомобільний транспорт є джерелом небезпечних хімічних забруднень атмосферного повітря, водоймищ, сільськогосподарських зон, а також шуму та вібрації, що може пливати на стан здоров'я населення.

Автомобільний транспорт можна поділити на вантажний, пасажирський загального користування (автобуси), спеціальний та спеціалізований, легковий, який є складовою пересувних джерел забруднення повітря.

Автобусний парк, задіяний у пасажирських перевезеннях, складається переважно з транспортних засобів, оснащених дизельним двигуном. Цьому є ряд об'єктивних причин: дизельні двигуни мають найвищу ефективність (ККД до 40 %); нижчу, порівняно з бензиновими і газовими автобусами, витрату палива. Наприклад, середня витрата дизельного автобуса марки "Богдан" – 16 л на 100 км влітку і 17-19 л на 100 км у холодну пору року. Транспортні засоби на скрапленому природному газі – 19-25 л на 100 км.

Рухомий склад, що закуповується в Україну, так само як і вітчизняні автобуси, які збирають з імпортованих комплектуючих, оснащуються морально застарілими вузлами і агрегатами. Як наслідок, споживання палива у пасажирських транспортних засобів на дорогах України залишається високим.

Статистичні дані щодо динаміки викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від окремих видів автотранспорту підприємств області та динаміки викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря пересувними джерелами забруднення від використання окремих видів палива з 2016 року відсутні.

3. Державна політика та заходи щодо зменшення впливу транспорту на навколишнє середовище

Посилення жорсткості екологічних заходів в Європі відбувається раз на 3 – 5 років. Нові стандарти стимулюють автомобільні корпорації до випуску більш енергоефективних і екологічно безпечних автомобілів. Для відповідності поточним екологічним стандартам автомобільні конструктори працюють над удосконаленням енергосилової установки автомобіля.

З метою зменшення негативного впливу транспорту на навколишнє середовище внесено зміни до законодавства, що регулює діяльність автомобільного транспорту.

Зокрема, статтею 44 Закону України "Про автомобільний транспорт" визначено, що на міських автобусних маршрутах загального користування у містах із загальною чисельністю населення понад 250 тисяч осіб кількість електробусів та/або автобусів, оснащених двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, що працюють виключно на стисненому природному газі метані, зрідженому природному газі метані або біогазі, та/або автобусів з водневим паливним елементом (коміркою) у відсотковій частці серед парку

автобусів повинна становити не менше ніж 25 відсотків на 1 січня 2030 року, не менше ніж 50 відсотків на 1 січня 2033 року, якщо рішення щодо інших часток та/або інших термінів не було ухвалено органами місцевого самоврядування відповідних міст.

Органи місцевого самоврядування міст із загальною чисельністю населення понад 250 тисяч осіб можуть ухвалити рішення щодо зміни часток, передбачених частиною третьою цієї статті, але не більше ніж на половину та зміни щодо термінів, але не більше ніж на два роки.

Відповідно до законодавства визначення пасажирського перевізника здійснюється на конкурсних засадах за бальною системою відповідно до Порядку проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 № 1081 (із змінами). Нарахування балів здійснюється за наявності у перевізників у власності, співвласності (або таких, що використовуються ними на правах фінансового лізингу) автобусів Євро-3, Євро-4, Євро-5, Євро-6, електроавтобусів, автобусів із спеціальним обладнанням для їх експлуатації на екологічно чистих видах палива (газодизелі). Бали нараховуються окремо за кожен автобус, який пропонується до використання на об'єкті конкурсу, в межах загальної кількості, встановленої організатором перевезень, з урахуванням кількості резервних транспортних засобів. Це стимулює конкуренцію та сприяє оновленню рухомого складу.

Статтею 2 Закону України “Про деякі питання ввезення на митну територію України та проведення першої державної реєстрації транспортних засобів” визначено що митне оформлення з метою вільного обігу та першу державну реєстрацію в Україні ввезених транспортних засобів нових і таких, що були у користуванні з 1 січня 2016 року не нижче рівня “ЄВРО-5”, а з 1 січня 2025 року не нижче рівня “ЄВРО-6”.

Підвищення привабливості громадського транспорту призведе до того, що більша кількість людей зможе відмовитися від особистого автомобіля як мінімум для міських поїздок. Але крім того, що необхідно реформувати підхід до використання громадського транспорту, вибір форм міської інфраструктури має бути на користь стійких та екологічно безпечних варіантів.

Застосування міського електротранспорту дозволить істотно поліпшити екологічну ситуацію у великих містах. Незважаючи на те, що виробництво електричної енергії формує викиди в навколишнє середовище, великі електростанції найчастіше розміщені на безпечній відстані від міських густозаселених районів. Електричний транспорт не спричиняє прямих викидів шкідливих речовин в навколишнє середовище, має більш низький рівень шуму і при цьому більш тривалий термін експлуатації. До ефективних прикладів електричних видів міського транспорту належать: трамваї, міські електрички, тролейбуси, електричні автобуси і системи громадського прокату електромобілів.



14. СТАЛЕ СПОЖИВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВО

Сучасні глобальні тенденції у сфері промислового та сільськогосподарського виробництва, а також споживчої активності свідчать про постійне зростання обсягів споживання. Це, у свою чергу, потребує дедалі інтенсивнішого використання природних ресурсів, що спричиняє серйозне навантаження на довкілля. У такому контексті лише впровадження моделей сталого розвитку — економічно ефективне, екологічно безпечне та соціально відповідальне управління виробництвом і споживанням — може запобігти виснаженню природних ресурсів і негативним наслідкам господарської діяльності.

Принципи сталого розвитку закладають основу для задоволення економічних, екологічних та соціальних інтересів суспільства. Порушення рівноваги між цими складовими впливає на якість життя.

У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку. Підсумковим документом Саміту “Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року” визначено 17 Цілей Сталого Розвитку (рис. 14.1) та 169 завдань.

Цілі сталого розвитку (ЦСР) є універсальним закликком до дій, щоб покінчити з бідністю, захистити планету та поліпшити життя та перспективи кожного, в усьому світі.



Рис. 14.1. Цілі сталого розвитку

В 2019 року у сфері державної діяльності щодо сталого споживання та виробництва був виданий Указ про сталий розвиток, який визначав мету: забезпечення національних інтересів України щодо сталого розвитку економіки, громадянського суспільства і держави для досягнення зростання рівня та якості життя населення, додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина та постановляв забезпечувати дотримання ЦСР України на період до 2030 року. Цей Указ про сталий розвиток підтримуючи проголошені

резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25.09.2015 № 70/1 глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України містив, зокрема, напрям 12 – забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва. Також Указом про сталий розвиток передбачалося упровадження дієвої системи моніторингу реалізації ЦСР України на період до 2030 року та оприлюднення результатів щороку до 1 березня року, який настає за звітним. Крім того, рекомендувалося Національній академії наук України, серед інших, враховувати ЦСР України на період до 2030 року під час визначення напрямів наукових досліджень.

Коли Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу досягнення ЦСР було започатковано інклюзивний процес їх досягнення в Україні. Кожна глобальна ціль була розглянута з урахуванням специфіки національного розвитку, у результаті чого постала національна система, яка складається із 86 завдань. Ці завдання національного розвитку, індикатори для моніторингу їх виконання та цільові орієнтири для досягнення до 2030 року було відображено в Національній доповіді “Цілі сталого розвитку: Україна”, яка знаходиться за посиланням: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>. Фактично ця система є базою для подальшого комплексного моніторингу країни.

На виконання зазначеного Указу про сталий розвиток, Кабінет Міністрів України 21.08.2019 ухвалив розпорядження № 686-р “Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/686-2019-%D1%80#Text>). Цим документом були затверджені індикатори, за якими здійснювався збір та оприлюднення статистичних даних, а також координація робіт із розробки відповідних метаданих. Впровадження системи індикаторів дало змогу запустити вимірювання суспільного прогресу в контексті ЦСР та водночас посприяло модернізації системи національної статистики.

Однак, розпорядженням КМУ від 21.08.2019 № 686-р втратило чинність 01.01.2025 на підставі розпорядження КМУ від 29.11.2024 № 1190-р “Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні”. Новий нормативно-правовий акт враховує сучасні виклики та потреби у сфері сталого розвитку, а також адаптацію національної статистичної системи до актуальних міжнародних стандартів.

Разом з тим, державна служба статистики України спільно з VoxUkraine за підтримки Програми розвитку ООН в Україні на базі Добровільного національного огляду щодо ЦСР здійснила оцінку прогресу досягнення ЦСР за методологією Економічної та соціальної комісії ООН для Азії та Тихого океану (UNESCAP). З переліком національних індикаторів ЦСР для яких здійснено розрахунок за 2020 та 2021 роки можна ознайомитись за посиланням: https://ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2.htm.

У липні 2020 року Україна на Політичному форумі високого рівня зі сталого розвитку під егідою Економічної і соціальної ради ООН представила світовий

спільноті перший Добровільний національний огляд стану досягнення ЦСР, котрий знаходиться за посиланням <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-10/VNR%20SDG%20Ukraine%202020.pdf>.

Для забезпечення дієвої координації імплементації ЦСР на національному рівні створено міжвідомчу робочу групу з питань забезпечення досягнення ЦСР, затверджено Положення про неї та її посадовий склад (постанова Кабінету Міністрів від 29.08.2023 № 923).

Головою зазначеної групи з огляду на кроссекторальний характер ЦСР визначено Міністра Кабінету Міністрів України, а до складу включено представників міністерств, інших державних органів, а також представників міжнародних і громадських організацій, наукових установ.

При міжвідомчій робочій групі по кожній з 17 ЦСР створено робочу групу, які очолюють заступники Міністрів профільних міністерств. В межах роботи робочих груп здійснено перегляд національних завдань та індикаторів.

За результатами роботи КМУ схвалено розпорядження від 29.11.2024 № 1190 “Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні”, яким затверджено національні завдання, індикатори їх досягнення, цільові значення до 2030 року та визначено координаторів по кожній ЦСР.

Нові національні завдання та індикатори були визначені, зокрема, з урахуванням воєнного стану: завдання щодо відбудови та відновлення пошкоджень наслідків збройної агресії російської федерації, розмінування замінованих територій, екологічної кризи, спричиненої в тому числі збройною агресією росії, наявності та облаштування укриттів тощо.

В свою чергу розпорядженням встановлено, що Державна служба статистики забезпечує збір та оприлюднення даних за індикаторами.

В цьому контексті слід зазначити, що з 2019 року діє система моніторингу досягнення Цілей сталого розвитку, яка розміщена на сайті Державної служби статистики та дозволяє візуалізувати оцінку поточного прогресу.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади за участю державних органів та інших відповідальних за розрахунок даних за індикаторами досягнення Цілей сталого розвитку забезпечують збір даних за індикаторами та розробляють метадані, за формою, затвердженою розпорядженням.

1. Тенденції та характеристика споживання

Сталий розвиток є ключовим напрямом державної та регіональної політики України, спрямованим на досягнення балансу між економічним зростанням, соціальним добробутом населення та збереженням довкілля.

Сталий розвиток – це процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення задоволення необхідних потреб усіх членів суспільства за умов збереження і поетапного відновлення цілісності природного середовища, створення можливостей для рівноваги між його потенціалом і потребами людей усіх поколінь.

Сталий розвиток неможливий без формування культури сталого споживання та переорієнтації виробничих процесів на екологічно збалансовані принципи. У 2024 році в Дніпропетровській області спостерігається поступове впровадження цих підходів як на рівні великих промислових підприємств, так і в малому бізнесі, муніципалітетах та серед громадянського суспільства.

Стале споживання означає свідоме використання ресурсів з урахуванням потреб майбутніх поколінь. Це включає зменшення надмірного споживання, вибір екологічно безпечних товарів, повторне використання речей та сортування відходів.

2. Запровадження елементів сталого споживання та виробництва

Дніпропетровська область одна з найбільш економічно розвинених областей України. Вона характеризується вигідним географічним положенням, багатими природними ресурсами, потужним промисловим та науковим потенціалом, розвинутим сільськогосподарським виробництвом, високим рівнем розвитку транспорту і зв'язку.

Для Дніпропетровської області, як одного з найбільш індустріалізованих регіонів України, реалізація принципів сталого розвитку у 2024 році є не лише викликом, а й необхідною умовою для безпечного майбутнього. З урахуванням сучасних загроз – воєнних, економічних, екологічних – регіон адаптується до нових реалій, розвиваючи нові форми управління, виробництва та споживання.

Підвищення екологічної безпеки в області – одна зі стратегічних цілей у розвитку регіону, де одним із кращих проєктів є реалізація Програми.

Її виконавці – 25 найбільших промислових підприємств області, загальний обсяг впливу на довкілля яких становить понад 96 %. Реалізація Програми дозволить залучити кошти самих підприємств-забруднювачів на впровадження та модернізацію підприємств із залученням новітніх природоохоронних технологій. Так, за 2024 рік інвестиції підприємств-учасників Програми склали понад 1,75 млрд грн (більш детальна інформація наведена у розділі 15.1).

Запровадження елементів сталого споживання і виробництва у 2024 році – це інтеграція інституційних рішень, муніципальних ініціатив, бізнес-практик і громадських проєктів. Завдяки активній участі влади та міжнародної підтримки Дніпропетровщина демонструє практичний перехід до ресурсоефективної, соціально відповідальної економіки, що сприяє поліпшенню якості життя та захисту довкілля.



15. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

1. Національна та регіональна екологічна політика Дніпропетровської області

Національна (державна) екологічна політика – це діяльність державних органів, спрямована на забезпечення конституційного права кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

На стратегічному рівні пріоритети екологічної політики визначені у Законі України “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року” від 28.02.2019 № 26-97-VIII, з яким можна ознайомитись за посиланням <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.

Метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем.

Реалізацію національної екологічної політики на регіональному рівні забезпечує департамент екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації.

З метою забезпечення досягнення Стратегічної цілі “Екологічна та енергетична безпека” розроблено Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки, яку затверджено рішенням Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI (зі змінами).

До Програми увійшли 25 найбільших промислових підприємств області, загальний обсяг впливу на довкілля яких становить понад 96 %. Реалізація Програми, яка базується на основних принципах та засадах сталого розвитку, передбачається у два етапи (по 5 років кожний).

Для виконання заходів Програми в основному передбачається залучення власних коштів підприємств-забруднювачів. Крім цього, фінансування заходів планується також за рахунок інших джерел, у тому числі бюджетів різного рівня, які не заборонені чинним законодавством. Орієнтовний обсяг фінансування складає більше 40 млрд грн.

Головною метою Програми є створення екологічно безпечних та комфортних умов для життя населення Дніпропетровської області.

Мета Програми досягається шляхом реалізації відповідних цілей і конкретних завдань, а саме:

- розбудова системи екологічного моніторингу області;
- зменшення забруднення повітряного басейну;
- захист водних ресурсів від виснаження та забруднення;

відновлення, рекультивація порушених земель та родючості ґрунтів, скорочення відчуження земель;
формування екологічної культури населення;
поліпшення та вдосконалення сфери збору, утилізації та переробки твердих побутових відходів;
підвищення ефективності у сфері поводження та утилізації промислових відходів;
збереження та відтворення біорізноманіття Дніпропетровської області, формування територіально-функціональної системи екологічної мережі;
розвиток рекреаційних зон;
відновлення лісів, сприяння природному відновленню лісів;
створення захисних лісових насаджень на землях, що не зайняті лісом, а саме: деградованих, еродованих, малопродуктивних, уздовж водних об'єктів);
підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами;
розвиток альтернативної енергетики;
підвищення енергоефективності та енергозбереження.

До основних цільових показників, які свідчать про ефективність виконання Програми, належать результати, які мають бути досягнуті до 2025 року. В якості базових для порівняння обрані показники станом на кінець 2013 року, як найбільш показові з точки зору врахування кореляції між станом довкілля та обсягами виробництва в області.

Конкретними запланованими результатами виконання Програми є зниження техногенного навантаження на навколишнє середовище за основними екологічними показниками:

- зниження індексу забруднення атмосфери з 11,8 до 8;
- зниження обсягів викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення на 30 %;
- зниження обсягів викидів парникових газів (CO₂) в атмосферне повітря на 20 %;
- зниження викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря від пересувних джерел забруднення на 15 %;
- зменшення кількості забруднюючих речовин, що скидаються із зворотними водами у поверхневі водні об'єкти на 40 %;
- зменшення обсягу скиду забруднених стічних вод на 60 %;
- збільшення екологічної стабільності землекористування з 0,28 до 0,4;
- зменшення площі земель, що потребують рекультивації на 15 %;
- збільшення частки екологічних навчальних курсів у програмах середніх та вищих навчальних закладів на 5 %;
- зменшення обсягів утворення твердих побутових відходів на 30 %;
- рівень охоплення населення послугами зі збору ТПВ – 100 %;
- щорічне заплановане зменшення обсягу видалених відходів I – IV класів у спеціально відведені місця чи об'єкти становить 15 %;
- збільшення показника заповідності території області з 2,81 % до 9 %;
- кількість видів рослин та тварин на території області не повинна зменшитися;

збільшення площі лісів, зменшення загрози деградації земель;

зменшення енергомісткості валового регіонального продукту (використання паливно-енергетичних ресурсів на виробничо-експлуатаційні та комунально-побутові потреби/валовий регіональний продукт з урахуванням інфляції) заплановано на 25 %.

Для вирішення першочергових питань екологічної галузі визначені джерела фінансування та пріоритетні напрями реалізації комплексу взаємопов'язаних програмних заходів шляхом зменшення антропогенного навантаження та відновлення довкілля за рахунок упровадження інноваційних технологій виробництва, зменшення викидів парникових газів та підвищення рівня екологічної культури і свідомості суспільства.

Особливістю даного звітного періоду, що вплинуло на результативні показники виконання Програми, є **введення в Україні воєнного стану та проведення воєнних дій росії на території України.**

За результатами виконання Програми у звітному періоді, у порівнянні з 2023 р., можна відмітити зменшення обсягів скидів зворотних вод у поверхневі водні об'єкти на 6,02 % або на 28,5 млн м³ (445,132 млн м³ за 2024 р. проти 473,664 млн м³ за 2023 р.).

Спостерігається незначне збільшення обсягів викидів в атмосферне повітря підприємствами-учасниками Програми на 1,53 % або на 5,6 тис. тонн, які склали 368,480 тис. тонн; обсягів розміщення відходів на 38,0 % або на 27,4 млн тонн, які склали 99,584 млн тонн, що пов'язано із збільшенням об'ємів виробництва основних видів продукції, видобутку руди, виробництва концентрату та розкривних робіт на ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”, АТ “ПВДГЗК” та ПрАТ “ПВНГЗК” (рис. 15.1.1., 15.1.2.).

У рамках Програми підприємствами-забруднювачами за власні кошти заплановано до виконання 418 заходів. За період дії Програми виконано 218 заходів або 52,2 % від загальної кількості, у т.ч. за звітний період виконано 6 заходів, з яких 2 – із терміном виконання у 2024 році. Крім того, у рамках Програми 6 заходів виконуються щорічно (рис. 15.1.1.).

За 2024 р. основними підприємствами-забруднювачами інвестовано понад 1,75 млрд грн (рис. 15.1.3.), що майже на 7 % менше від аналогічного показника минулого року (близько 1,88 млрд грн).

Залишається тенденція виконання не в повному обсязі зобов'язань за Програмою з боку окремих підприємств (ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля”, ДТЕК Придніпровська ТЕС, ДТЕК Криворізька ТЕС, ПрАТ “Кривий Ріг Цement”, ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”, ПАТ “Дніпровський меткомбінат”, та ін.), що призводить до зниження загальних показників.

Примітка. * АТ “Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат” листами від 19.04.2024 № 584/1 та від 27.01.2025 № 115/1 поінформував про ненадання звітності про роботу підприємства у зв'язку з проведенням активних бойових дій на території розташування.

** АТ “Нікопольський завод феросплавів” листами від 21.12.2023 № 2023.12ю21/26-6602/47 та від 20.01.2025 № 2025.01.20/20-6601/47 поінформував про припинення виконання природоохоронних заходів Програми та звітів до стабілізації військово-політичної та економічної ситуації та відновлення виробничої діяльності на АТ НЗФ (проведення активних бойових дій на території розташування).

ПІДСУМКИ 2024

ВИКИДИ В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг"

- > Виведення з експлуатації 5 агломашин
- > Виведення з експлуатації ДП-7
- > Реконструкція ГОУ від агломашин № 1 - 3

Загальне зменшення викидів на 39 000 т

ПАТ "Дніпровський меткомбінат"

- > Модернізація системи подачі повітря на 4 агломераційних машинах
- > Модернізація ГОУ обертової печі

Загальне зменшення викидів на 13 300 т

АТ "Південний ГЗК"

- > Ліквідація агломераційного цеху
- Зменшення викидів на 95 % від загального обсягу викидів підприємства

ПрАТ "Північний ГЗК"

- > Модернізація та заміна ГОУ на виробничих потужностях підприємства

Зменшення викидів на 1 121,1 т



Рис. 15.1.1. Обсяги викидів в атмосферне повітря за підсумками 2024 року
ПІДСУМКИ 2024

ВПЛИВ НА ДОВКІЛЛЯ

Загальна тенденція – зменшення техногенного навантаження від виробничої діяльності підприємств на довкілля



Скиди зворотних вод **-6 %**

Розміщення відходів **+38 %**

Викиди в атмосферне повітря **+1,5 %**

Рис. 15.1.2. Динаміка техногенного навантаження на довкілля

**Стан виконання Дніпропетровської обласної
комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки
та запобігання змінам клімату на 2016-2025 роки**



Рис. 15.1.3. Обсяги фінансування

Джерела та обсяги фінансування Програми

За підсумками 2024 р. на реалізацію програмних заходів усього спрямовано **1762,910** млн грн, з них:

власних коштів підприємств-забруднювачів – 1751,477 млн грн, які направлялись на фінансування природоохоронних заходів за такими напрямками Програми:

- охорона та поліпшення стану атмосферного повітря – 379,590 млн грн;
 - охорона та раціональне використання водних ресурсів – 262,377 млн грн;
 - поводження з відходами – 254,290 млн грн;
 - охорона та раціональне використання земель – 829,261 млн грн;
 - підвищення енергоефективності та енергозбереження – 0,030 млн грн;
 - розбудова об'єктового моніторингу довкілля на підприємствах області – 19,190 млн грн;
 - охорона, збереження та відтворення біоресурсів, формування екологічної мережі та розвитку природно-заповідного фонду – 0,947 млн грн;
 - інші природоохоронні заходи – 5,792 млн грн;
- філія “Східний лісовий офіс” Державного спеціалізованого господарського підприємства “Ліси України - **власних коштів 11,097** млн грн, спрямованих на фінансування збереження та відновлення лісів;

бюджетних коштів:

з обласного бюджету – **336,379** тис. грн на будівництво, реконструкцію

систем водовідведення, упровадження прогресивних методів очистки стічних вод.

Охорона та поліпшення стану атмосферного повітря

У 2024 р. Програмою передбачено реалізацію 51 заходу з охорони та поліпшення стану атмосферного повітря, з яких 6 заходів – з кінцевим терміном виконання у 2024 році.

На ПрАТ “Южжокс” виконується захід “Ремонт камер коксування коксових батарей № 5, № 6 коксового цеху з використанням керамічного виплавлення для усунення прососів із камер у опалювальні простінки (7 камер щорічно)” (2016 – 2025 рр.). У звітному періоді проведено ремонт 93 камер коксування коксових батарей № 5, 6. Фактично профінансовано – 4,091 млн грн.

Крім того, на гірничо-металургійних підприємствах Кривбасу постійно застосовуються природоохоронні заходи при проведенні масових вибухів, спрямовані на скорочення техногенного навантаження на довкілля: використовують внутрішню і зовнішню гідрозабійку, застосовують виключно безтритові вибухові речовини та інше. Зменшення викидів забруднюючих речовин у звітному періоді склало понад 5718 тонн.

З метою запобігання пилоутворенню на відвалах, хвостосховищах, шламонакопичувачах підприємствами постійно здійснюється закріплення поверхонь речовинами, які затримують пил, зволоження “сухих” пляжів хвостосховищ, полив технологічних автодоріг, зрошення складів готової продукції. Зменшення викидів забруднюючих речовин за 2024 р. склало 2122,8 тонн.

Охорона та раціональне використання водних ресурсів

У 2024 р. Програмою передбачено реалізацію 50 заходів у сфері охорони та раціонального використання водних ресурсів, з яких 1 захід – з кінцевим терміном виконання у 2024 році.

В рамках Програми для захисту прилеглих територій від забруднення та підтоплення підприємствами – учасниками виконуються заходи, спрямовані на поліпшення якості стічних вод, зменшення скиду забруднюючих речовин, розширення хвостового господарства та систем оборотного водопостачання, заміну водопровідних мереж.

Підприємствами Кривбасу виконуються заходи, спрямовані на запобігання впливу на водний баланс річок Інгулець та Саксагань за рахунок перехоплення та повернення високомінералізованих вод до системи оборотного водопостачання та зменшення обсягу витоку фільтраційної води до дренажної системи від діючих хвостосховищ. Загальний обсяг перехоплених та повернутих дренажних та фільтраційних вод за 2024 року складає близько 37 млн м³.

На КП “Дніпроводоканал” ДМР” продовжуються роботи із заміни водопровідних мереж та каналізаційних мереж. Фактично профінансовано у

звітному періоді 18,373 млн грн та 78,657 млн грн відповідно.

Управління відходами та раціональне використання земель

У 2024 році Програмою передбачено реалізацію 22 заходів у сфері управління відходами, та 21 – з охорони та раціонального використання земель, з яких 1 захід – з кінцевим терміном виконання у 2024 році.

З метою зменшення обсягів розміщення відходів виробництва підприємствами здійснюється використання розкривних порід для засипки зон обвалення шахт та кар'єрів, будівництва хвостосховищ, виробництва щебеню, будівництва (ремонт) автомобільних доріг, переробки відходів феросплавного виробництва (шлаків та шлаків) з використанням у якості вторинної сировини та будівельних матеріалів тощо.

В рамках реалізації Програми з метою зменшення обсягів розміщення відходів виробництва підприємствами гірничо-збагачувального комплексу Кривбасу за рахунок використання розкривних порід у звітному періоді повторно використано та утилізовано понад 12 млн тонн промислових відходів.

На ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля” здійснюється переробка мулу з хвостосховища ЦЗФ “Павлоградська” з вилученням вугільної складової. На теперішній час з метою зменшення обсягу накопиченого мулу було перероблено 1,35 тис. тонн.

На ПАТ “Кривбасзалізрудком” по заходу “Проведення гірничотехнічної рекультивації на порушених землях шахт” здійснюється засипка зон зсуву та відпрацьованих кар'єрів в обсязі 249,7 тис. тонн або 118,1 тис. м³.

За підсумками 2024 року за даними напрямками виконано 2 заходи, а саме:

на ДТЕК ПРИДНІПРОВСЬКА ТЕС достроково виконано захід “Установка з відбору сухої золи на одному блоці, оснащеному електрофільтром” (2025 рік). Так, на електрофільтрі бл. № 10 введено проект “Реконструкція електрофільтра енергоблока № 10 ДТЕК ПРИДНІПРОВСЬКА ТЕС із впровадженням системи пневмозоловидалення”. Отримано декларацію про готовність до експлуатації об'єкта від 20.01.2021 ДП 101210120596. Запланований екологічний ефект – зменшення навантаження на довкілля та обсягів накопичення відходів на 80 тис. т/рік;

на ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля” виконано захід “Виконання робіт з рекультивації земель з використанням гірничої породи на ділянках рекультивації порушених земель ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля” (2016 – 2024). За 2024 рік виконано роботи на площі 10,084 га на території Павлоградського району, всього за період дії Програми були рекультивовані землі на території Павлоградського району на 141,805 га.

Підвищення енергоефективності та енергозбереження

У 2024 році Програмою передбачено реалізацію 12 заходів з підвищення енергоефективності та енергозбереження, з яких 1 захід – з кінцевим терміном виконання у 2024 році.

Так, за звітний період за даним напрямом на ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг” виконано захід “Металургійне виробництво. ТЕЦ-3. Скорочення споживання природного газу за рахунок виконання капітального ремонту парового котла ПК-14-2М № 7 (2017 – 2018 роки). Запланований ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на

*Розбудова та вдосконалення регіональної системи моніторингу
довкілля Дніпропетровської області*

В рамках Програми розбудовується мережа державного та відомчого контролю за станом довкілля шляхом впровадження автоматизованої системи екологічного моніторингу навколишнього природного середовища.

Одним із важливих заходів з поліпшення екологічного стану є створення автоматизованої системи комплексного моніторингу стану довкілля, пріоритетними функціями якої повинні стати захист життєво важливих екологічних інтересів людини і суспільства, а також запобігання надзвичайним екологічним ситуаціям.

У 2024 році Програмою передбачено реалізацію 35 заходів по розбудові об’єктового моніторингу довкілля на підприємствах області, 1 – з кінцевим терміном виконання у 2024 році

Так, на Філії “ВГМК” АТ “ОГХК” продовжується виконуватися захід “Моніторинг атмосфери, вод, фізичних факторів впливу” (2018 – 2025 роки). На сьогодні проведені вимірювання забруднення атмосферного повітря шляхом лабораторного аналізу відібраних проб на межі санітарно-захисної зони, від стаціонарних джерел викидів, підфакельних спостережень. Відбувались спостереження за фізичними чинниками: параметрами мікроклімату робочих зон, за показниками забруднення поверхневих і підземних вод шляхом лабораторного визначення забруднюючих речовин. Всього було виконано 17133 проби. Фактично профінансовано у звітному періоді – 4,418 млн грн.

На АТ “Південний ГЗК” виконуються заходи з моніторингу навколишнього природного середовища, а саме стану атмосферного повітря, поверхневих вод, ґрунтів. Фактично профінансовано у звітному періоді – 1,895 млн грн.

На ПрАТ “Північний ГЗК” виконуються заходи з моніторингу навколишнього природного середовища, а саме стану атмосферного повітря, поверхневих вод. Фактично профінансовано у звітному періоді – 3,518 млн грн.

*Охорона, збереження та відтворення біоресурсів, формування
екологічної мережі та розвитку природно-заповідного фонду
та інші природоохоронні заходи*

На АТ “Покровський ГЗК” триває реалізація заходу “Утримання об’єктів природно-заповідного фонду – заказник Богданівський” (2016 – 2025 роки). На утримання тварин (закуплено корма: пшениця, буряк, кукурудза, сіль) та на обслуговування заказника з початку дії Програми фактично витрачено

7,762 млн грн, у тому числі у 2024 р. – 0,947 млн грн.

Також, на підприємствах триває виконання заходів з озеленення та збереження існуючих смуг посадки зелених насаджень, висадки лісових насаджень на рекультивованих землях, збереження біорізноманіття та благоустрою територій.

2. Удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища

З метою удосконалення правового регулювання використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки в області, протягом 2024 р. сесіями Дніпропетровської обласної ради були прийняті наступні рішення:

1. № 383-19/VIII 13.03.2024 “Про внесення змін до рішення обласної ради від 26 лютого 2021 року № 27-4/VIII “Про Регіональну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки Дніпропетровської області на 2021 – 2025 роки” (зі змінами);

2. № 404-20/VIII 21.06.2024 “Про внесення змін до рішення обласної ради від 26 лютого 2021 року № 27-4/VIII “Про Регіональну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки Дніпропетровської області на 2021 – 2025 роки” (зі змінами);

3. № 437-21/VIII 27.09.2024 “Про внесення змін до рішення обласної ради від 21 жовтня 2015 року № 680-34/VI “Про Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки” (зі змінами);

4. № 435-21/VIII 27.09.2024 “Про внесення змін до рішення обласної ради від 26 лютого 2021 року № 27-4/VIII “Про Регіональну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки Дніпропетровської області на 2021 – 2025 роки” (зі змінами);

5. № 455-23/VIII 13.12.2024 “Про внесення змін до рішення обласної ради від 21 жовтня 2015 року № 680-34/VI “Про Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки” (зі змінами);

6. № 451-23/VIII від 13.12.2024 “Про внесення змін до рішення обласної ради від 14 жовтня 2022 року № 215-13/VIII “Про Програму створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у Дніпропетровській області на 2023 – 2027 роки” (зі змінами);

7. № 450-23/VIII 13.12.2024 “Про внесення змін до рішення обласної ради від 26 лютого 2021 року № 27-4/VIII “Про Регіональну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та

природного характеру, забезпечення пожежної безпеки Дніпропетровської області на 2021 – 2025 роки” (зі змінами).

3. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища

Державна екологічна інспекція Придніпровського округу (Дніпропетровська та Кіровоградська області) здійснює діяльність на підставі Положення про територіальні та міжрегіональні територіальні органи Держекоінспекції, яке затверджено наказом Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 07 квітня 2020 року № 230 та Положення про Державну екологічну інспекцію Придніпровського округу (Дніпропетровська та Кіровоградська області), яке затверджено наказом Державної екологічної інспекції України від 24 лютого 2023 року № 40.

Інспекція здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням територіальними органами центральних органів виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності і господарювання, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними особами-нерезидентами вимог законодавства щодо:

- охорони земель, надр;
- екологічної та радіаційної безпеки;
- охорони і використання територій та об’єктів природно-заповідного фонду;
- охорони, захисту, використання і відтворення лісів;
- збереження, відтворення і невиснажливого використання біологічного та ландшафтного різноманіття;
- раціонального використання, відтворення і охорони об’єктів тваринного та рослинного світу;
- ведення мисливського господарства та здійснення полювання;
- охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів;
- охорони атмосферного повітря;
- формування, збереження і використання екологічної мережі;
- стану навколишнього природного середовища;
- поводження з відходами, небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами.

Протягом 2024 року інспекторським складом Інспекції перевірено 50 об’єктів. Усього здійснено 383 ресурсні перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства України на території Дніпропетровської області (17 ресурсних перевірок за результатами заходів державного нагляду (контролю), 366 – за результатами обстежень, перевірок центральних органів

виконавчої влади (ЦОВВ), органів місцевого самоврядування (ОМС), акцій, операцій).

За звітний період було складено 188 протоколів про адміністративні правопорушення, у т. ч. 30 передано до органів суду, до адмінвідповідальності притягнуто 151 відповідальну особу, на правопорушників накладено штрафи на загальну суму 47 974,0 грн, з яких 45 764,0 грн стягнуто до Державного бюджету України.

До правоохоронних органів протягом 2024 року передано 35 матеріалів з ознаками кримінального правопорушення, кількість відкритих кримінальних проваджень – 4. Загальна кількість заявлених позовів органами прокуратури за поданими матеріалами 5 на загальну суму 3 545 392,0 грн.

Загальна сума розрахованих збитків, нанесених державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства України, становить 131 614 597,0 грн (у т. ч. нанесених невстановленими особами на суму 105 726 949,0 грн). Для відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення природоохоронного законодавства, у тому числі і за результатами лабораторно - аналітичного контролю, до підприємств, організацій та громадян області пред'явлено 81 претензію та позови на загальну суму 31 029 572,0 грн, стягнуто 55 збитків на загальну суму 14 063 487,0 грн, у т. ч. в добровільному порядку стягнуто 13 845 600,0 грн, в примусовому порядку – 217 887,0 грн (з урахуванням збитків, які були пред'явлені в минулі роки – 1 891 673,0 грн).

Направлено 3 матеріала про тимчасову заборону (зупинення) діяльності суб'єктів господарювання до судових органів.

За 2024 рік здійснено 69 перевірок у сфері охорони водних ресурсів, у т. ч. поверхневі води 60 перевірок, підземні – 9. За порушення природоохоронного законодавства до адміністративної відповідальності притягнуто 30 відповідальних осіб у вигляді штрафів на загальну суму 6 086,0 грн, які сплачено до Державного бюджету України в повному обсязі. Пред'явлено 14 претензій за збитки, заподіяні державі на суму 680 667,0 грн, сплачено 16 претензій на загальну суму 1 810 640,0 грн (з урахуванням збитків, які були пред'явлені в минулі роки – 1 465 486,0 грн).

Передано 1 матеріал до правоохоронних органів з ознаками кримінального правопорушення.

Основні порушення виявлені при перевірках: порушення правил експлуатації водогосподарських споруд, порушення правил водокористування, порушення правил охорони водних ресурсів.

Державною екологічною інспекцією Придніпровського округу (Дніпропетровська та Кіровоградська області) в період з 04.06.2024 по 17.06.2024 проведено позаплановий захід державного нагляду (контролю) щодо дотримання ФІЛІСЮ “СЕРЕДНЬОДНІПРОВСЬКА ГЕС” ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА “УКРГІДРОЕНЕРГО” вимог законодавства про охорону і раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів проведено на підставі звернення гр. Мятних Д.А. від 29.04.2024, яке надійшло дорученням Державної екологічної інспекції України № 685 від 01.05.2024,

наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 16.05.2024 № 540, погодження Державної екологічної інспекції України від 20.05.2024 № 2.3/58ПГ, доручення Державної екологічної інспекції України від 22.05.2024 № 812, листа Державної екологічної інспекції України від 28.05.2024 № 2678/2.3/8-24 та з урахуванням листа Державного агентства водних ресурсів України від 25.04.2024 № 2274/4/1/11-24. За результатами перевірки виявлено недотримання умов дозволу на спеціальне водокористування; режими роботи та правила експлуатації водопідпірних, водопропускних, водозахисних або водозабірних споруд водогосподарських систем не дотримуються; засобами вимірювальної техніки, що здійснює облік об'ємів скидання води у річку Дніпро випуск № 1 не оснащено; недостовірне подання статистичної звітності 2ТП-водгосп (річна).

В період з 10.09.2024 по 23.09.2024 проведена позапланова перевірка КП “Павлоградське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства” Павлоградської міської ради (ЄДРПОУ 03341345) адреса: вул. Дніпровська, 41-А, м. Павлоград, Дніпропетровська область, 51400.

В ході проведення перевірки встановлено порушення:

- порушення порядку здійснення спеціального водокористування;
- порушення умов скидання зворотних вод в поверхневу водойму;
- виявлено безгосподарне використання підземних вод;
- порушення правил експлуатації очисних споруд;
- свердловини не обладнані водовимірювальними приладами в повному

обсязі;

- первинний облік у сфері охорони водних ресурсів ведеться не в повному обсязі;

В ході перевірки проконтрольовано стан виконання приписів та встановлено, що приписи підприємством не виконуються. Складено акт та видано припис від 30.09.2024 № 90/2.5-7/24. На відповідальних посадових осіб підприємства накладено штрафи на загальну суму 1,054 тис. грн. (сплачено).

За звітний період здійснено 47 перевірок у сфері охорони атмосферного повітря. За порушення природоохоронного законодавства до адміністративної відповідальності притягнуто 28 відповідальних осіб у вигляді штрафів на загальну суму 6 120,0 грн, які сплачено до Державного бюджету України в повному обсязі.

Передано 4 матеріала до правоохоронних органів з ознаками кримінального правопорушення.

Загальна сума розрахованих збитків, нанесених державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства України становить 25 332 969,0 грн. (у т. ч. нанесених невстановленими особами на суму 3 146 079,0 грн). За порушення вимог природоохоронного законодавства пред'явлено 16 претензій та подано 2 позова за збитки, заподіяних державі внаслідок наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та викидів без відповідних дозволів на загальну суму 26 387 391,0 грн, сплачено 18 на загальну суму 10 923 711,0 грн (з урахуванням збитків, які були

пред'явлені в минулі роки – 393 557,0 тис. грн).

Органами прокуратури заявлено 1 позов на загальну суму збитків 2 480 763,0 грн.

Основні порушення: викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря без дозволу спеціально уповноваженого органу виконавчої влади або недодержання вимог, передбачених наданим дозволом та за порушення правил експлуатації газоочисного устаткування.

Під час проведення планової перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства України АТ “ДНІПРОВСЬКА ТЕПЛОЕЛЕКТРОЦЕНТРАЛЬ”, проведеної в період з 17.01.2022 по 28.01.2022 року зафіксовано факт наднормативних викидів (перевищення нормативів гранично допустимого викиду) забруднюючих речовин в атмосферне повітря від джерела викиду ДВ № 2 (паровий котел № 2 Бабкок-Вількокс) по оксидах, що є порушенням ст. 10 Закону України “Про охорону атмосферного повітря”, умов Дозволу на викиди № 1210436600-0140 від 30.10.2018. Державна екологічна інспекція Придніпровського округу (Дніпропетровська та Кіровоградська область) звернулася до суду з позовом про стягнення збитків з АТ “ДНІПРОВСЬКА ТЕПЛОЕЛЕКТРОЦЕНТРАЛЬ” за наднормативні викиди (перевищення нормативів гранично допустимого викиду) забруднюючих речовин в атмосферне повітря на суму 3 542 929,0 грн.

В період з 01.07.2024 по 12.07.2024 Держекоінспекцією Придніпровського округу проведено перевірку на ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг” у сфері охорони атмосферного повітря. За результатами встановлено: порушення правил технічної експлуатації установок очистки газу; перевищення дозволених обсягів викидів забруднюючих речовин встановлених діючим дозволом на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря; невиконання умов діючого дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Підприємству направлено 2 претензії про відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок неорганізованих викидів забруднюючих речовин або суміші таких речовин в атмосферне повітря на загальну суму 81 075,0 грн для сплати в добровільному порядку (сплачено). Підприємству направлено 3 претензії про відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на загальну суму 10 158 507,0 грн для сплати в добровільному порядку (сплачено).

В період з 20.08.2024 по 02.09.2024 року проведено позаплановий захід державного нагляду (контролю) щодо стану виконання припису від 15.08.2023 № 3/2.5-7/23, виданого за результатами акту позапланової перевірки від 26.07.2023-08.08.2023 ПРАТ “ДМЗ”, в склад якого входить коксохімічне виробництво. За результатами перевірки складено акт, надано приписи щодо усунення виявлених порушень та притягнуто до адміністративної відповідальності посадових осіб на загальну суму 2 040,0 грн (сплачено). За наднормативні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря нараховано та пред'явлено 6 збитків на загальну суму 193 836,0 грн (сплачено до Державного бюджету в добровільному порядку).

За наднормативні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, проведено розрахунок збитків та пред'явлено претензію ТОВ "УКРАЇНСЬКИЙ ТРУБНИЙ ЗАВОД" на суму 11 656 737,0 грн. Заяву про вчинення кримінального правопорушення направлено до слідчого управління ГУНП в Дніпропетровській області.

За 2024 рік здійснено 67 перевірок у сфері охорони і використання земель. За порушення природоохоронного законодавства до адміністративної відповідальності притягнуто 12 відповідальних осіб у вигляді штрафів на загальну суму 9 095,0 тис. грн, які сплачено до Державного бюджету України в повному обсязі. Загальна сума розрахованих збитків, нанесених державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства України становить 22 300 245,0 грн (у т. ч. нанесених невстановленими особами на суму 19 520 477,0 грн). За порушення вимог природоохоронного законодавства пред'явлено 39 претензій та подано 2 позова за збитки, заподіяних державі, на загальну суму 3 469 812,0 грн, сплачено 16 на загальну суму 1 303 829,0 грн (з урахуванням збитків, які були пред'явлені в минулі роки – 32 630,0 грн).

Органами прокуратури заявлено 1 позов на загальну суму збитків 686 716,0 грн.

Передано 11 матеріалів до правоохоронних органів з ознаками кримінального правопорушення.

Під час проведення планової перевірки в частині здійснення делегованих повноважень органів виконавчої влади у сфері вимог природоохоронного законодавства Апостолівської міської ради (22.05.-28.05.2024) за порушення вимог природоохоронного законодавства пред'явлено 5 претензій за збитки, заподіяних державі внаслідок засмічення та забруднення земельних ресурсів на загальну суму 212 528,0 грн (сплачено).

Під час проведення планової перевірки в частині здійснення делегованих повноважень органів виконавчої влади у сфері вимог природоохоронного законодавства Карпівської сільської ради (07.08.-13.08.2024) за порушення вимог природоохоронного законодавства пред'явлено 6 претензій за збитки, заподіяних державі внаслідок засмічення та забруднення земельних ресурсів на загальну суму 1 006 671,0 грн (сплачено).

Під час проведення планової перевірки в частині здійснення делегованих повноважень органів виконавчої влади у сфері вимог природоохоронного законодавства Новолатівської сільської ради (02.10.-08.10.2024) за порушення вимог природоохоронного законодавства пред'явлено 18 претензій за збитки, заподіяних державі внаслідок засмічення та забруднення земельних ресурсів на загальну суму 642 003,0 грн.

За звітний період здійснено 15 перевірок у сфері охорони земель водного фонду.

Загальна сума розрахованих збитків, нанесених державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства України становить 59 660 111,0 грн (у т. ч. нанесених невстановленими особами на суму 59 658 067,0 грн.). За порушення вимог природоохоронного законодавства

пред'явлено 1 збиток на 2 044,0 грн (сплачено).

Передано 5 матеріалів до правоохоронних органів з ознаками кримінального правопорушення.

Направлено 1 матеріал про тимчасову заборону (зупинення) діяльності суб'єктів господарювання до судових органів.

За шкоду, заподіяну державі внаслідок забруднення навколишнього природного середовища розраховані збитки, які нанесені невстановленими особами на суму 14 242 205,0 грн (земельна ділянка з північно-східної сторони відстійника шахтних вод насосної станції “Шахтарська” КП “Кривбасводоканал” та з південної сторони від р. Саксагань з географічною прив'язкою об'єкта (десяткові координати широти і довготи) – 47.953175, 33.427255).

За 2024 рік проведено 47 перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства у сфері поводження з відходами, у т. ч. з побутовими відходами 45 перевірок, з промисловими – 2. За виявлені порушення до адмінвідповідальності притягнуто 9 посадових осіб у вигляді штрафів на загальну суму 6 970,0 грн (сплачено 100 %).

Направлено 2 матеріала про тимчасову заборону (зупинення) діяльності суб'єктів господарювання до судових органів.

Державною екологічною інспекцією Придніпровського округу (Дніпропетровська область) проведено 92 ресурсні перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства в сфері рослинного світу. Основними порушеннями, що були виявлені під час проведення перевірок є: порушення встановленого порядку використання лісосічного фонду, знищення або пошкодження підросту в лісах, здійснення лісових користувань не у відповідності з метою або вимогами, передбаченими в лісорубному квитку (ордері) або лісовому квитку, самовільне знесення зелених насаджень. За виявлені правопорушення складено 50 протоколів про адміністративні правопорушення, 45 осіб притягнуто до адмінвідповідальності у вигляді штрафів на загальну суму 12 886,0 грн, сплачено до Державного бюджету України 12 716,0 грн. Загальна сума розрахованих збитків 5 831 296,0 грн (у т. ч. нанесених невстановленими особами на суму 5 818 033,0 грн), сплачено 2 збитка на загальну суму 13 263,0 грн.

Органами прокуратури заявлено 3 позова на загальну суму збитків 377 913,0 грн.

Передано 10 матеріалів до правоохоронних органів з ознаками кримінального правопорушення.

25.12.2023 при обстеженні території полезахисної смуги поблизу с. Зелене та с. Високе Поле Глеюватської сільської громади Криворізького району Дніпропетровської області виявлено факти знесення зелених насаджень невідомими особами у кількості 270 дерев (породи в'яз, гледичія) механічним способом до ступеня припинення росту. Розрахунок розміру шкоди, заподіяної внаслідок незаконного вирубування дерев становить 1 876 566,0 грн.

За незаконне пошкодження зелених насаджень до ступеня припинення росту в районі старого переїзду “Касилівка” біля нового авто-віадуку траси “П’ятихатки-Комісарівка” до лісополоси з координатами на карті: 48.4240105, 33.7640585 в межах П’ятихатської територіальної громади, розраховано збиток на суму 1 489 401,0 грн. До ГУНП направлено повідомлення про вчинення кримінального правопорушення від 31.01.2024 № 3-424-42 та встановлення винних осіб.

За незаконне пошкодження зелених насаджень до ступеня припинення росту в районі Зарянівського лісу розташованого між м. П’ятихатки та с. Заря, П’ятихатського району, Дніпропетровської області з координатами на карті: 48.4384283, 33.764058, розраховано збиток на суму 132 276,0 грн. До ГУНП направлено повідомлення про вчинення кримінального правопорушення від 31.01.2024 № 3-423-42 та встановлення винних осіб.

Незаконна вирубка дерев по лівій стороні автодороги між селами Лихівка та Байдаківка Лихівської ТГ Кам’янського району (координати 48.646690, 33.844833), розраховано збиток на суму 483 369,0 грн. До ГУНП направлено повідомлення про вчинення кримінального правопорушення від 26.03.2024 № 3-1787-42 та встановлення винних осіб.

Незаконна вирубка дерев по правій стороні автодороги між селами Лихівка та Байдаківка Лихівської ТГ Кам’янського району (координати 48.647279, 33.844050), розраховано збиток на суму 335 890,0 грн. До ГУНП направлено повідомлення про вчинення кримінального правопорушення від 26.03.2024 № 3-1787-42 та встановлення винних осіб.

Незаконна вирубка дерев по вул. Кротова, 24, м. Дніпро, зупинка “Шинний завод” (координати 48.3987305, 34.9776736), розраховано збиток на суму 129 669,0 грн. До ГУНП направлено повідомлення про вчинення кримінального правопорушення від 27.03.2024 № 4.2/18-КП та встановлення винних осіб.

Протягом звітнього періоду проведено 6 перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства України на об’єктах природно-заповідного фонду. 1 посадову особу притягнуто до адмінвідповідальності у вигляді штрафу на 510,0 грн (сплачено). Передано 2 матеріала до правоохоронних органів з ознаками кримінального правопорушення. Загальна сума розрахованих збитків 17 584 293,0 грн (у т. ч. нанесених невстановленими особами на суму 17 584 293,0 грн).

Згідно листа Управління Східного офісу Держаудитслужби від 27.03.2024 № 040407-15/2135-2024 прийнято участь в проведенні ревізії ДСГП “Ліси України” філії “Дніпровське лісове господарство”. Виявлено вирубування дерев на території об’єкту природно-заповідного фонду РЛП “Дніпровські ліси” без дозволу на спеціальне використання природних ресурсів. Розраховано збиток за вирубку дерев на території об’єкту ПЗФ на суму 17 055 891,0 грн. До УСР ГУНП направлено повідомлення про вчинення кримінального правопорушення від 09.05.2024 № 4.2/37-КП.

Під час обстеження території Юр’ївської селищної ради виявлено самовільне випасання худоби в межах об’єкту ПЗФ – ландшафтного заказника

місцевого значення “Варламівський” (кадастровий номер 1225981000:01:001:0417). Розраховано збиток за самовільне випасання худоби в межах об’єкту ПЗФ на суму 528 402,0 грн. Матеріали направлено до Павлоградського РВ ГУНП та Павлоградської окружної прокуратури від 08.07.2024 № 42/56-КП. Листом від 24.07.2024 № 63-3858вих24 Павлоградською окружною прокуратурою повідомлено про внесення відомостей до ЄРДР кримінальне провадження № 42024042120000063.

Проведено 3 ресурсні перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства в сфері мисливського господарства. Виявлено 4 випадки порушення природоохоронного законодавства, складено 4 адміністративних протоколи, 3 з яких направлено до суду, на 2 особи накладено штраф на суму 1 122,0 грн (стягнуто 1 122,0 грн). За незаконне полювання розраховано та пред’явлено 2 збитки на загальну суму 10 000,0 грн (сплачено).

Державною екологічною інспекцією Придніпровського округу (Дніпропетровська та Кіровоградська області) на території Дніпропетровської області проведено 34 ресурсні перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства в сфері охорони водних живих ресурсів. За порушення порядку придбання чи збуту об’єктів тваринного світу та порушення правил рибальства, складено 34 адміністративні протоколи (у т.ч. 21 протокол передано для розгляду у судові органи), 24 особи притягнуто до адмінвідповідальності у вигляді штрафів на загальну суму 5 185,0 грн, сума стягнутих штрафів складає 3 145,0 грн. Загальна сума розрахованих збитків 215 016,0 грн, за порушення вимог природоохоронного законодавства пред’явлено 2 претензії та подано 1 позов за збитки, заподіяних державі, на загальну суму 466 395,0 грн.

Передано 2 матеріала до правоохоронних органів з ознаками кримінального правопорушення.

Гр. Мордику О.В. пред’явлено претензію від 23.04.2024 № 4.1/78-ПР, сума збитку складає 31 620,0 грн. Матеріали направлено до СД ВП № 8 Дніпровського РУП ГУНП від 23.04.2024 № 3-2729-41. З ГУНП надійшло повідомлення про закриття кримінального провадження від 21.05.2024. Матеріали направлено до суду для притягнення до адмінвідповідальності від 27.05.2024 № 6-3610-41.

Незаконне добування водних біоресурсів забороненими знаряддями лову гр. Копиленко В.М. пред’явлено претензію, сума збитку складає 183 396,0 грн. Матеріали направлено до ВП № 9 ДРУП ГУНП від 13.05.2024 № 3-3277-41.

Державною екологічною інспекцією Придніпровського округу (Дніпропетровська та Кіровоградська області) на території Дніпропетровської області протягом 2024 року перевірки дотримання вимог законодавства в частині державного ринкового нагляду не здійснювались.

4. Виконання державних цільових екологічних програм

Повномасштабне військове вторгнення російської федерації та інтенсивні бойові дії, що тривають в Україні з 24 лютого 2022 року, призвели до жертв серед цивільного населення, переміщення мільйонів людей та масштабних і серйозних руйнувань житлових будинків, підприємств і соціальних закладів, припинення виробничої та господарської діяльності, завдали потужного удару по всіх ланках економічної, соціальної, фінансової систем української держави.

В умовах воєнного стану Урядом негайно були вжито першочергові заходи щодо переорієнтування бюджету країни на військові цілі та здійснення найнеобхідніших соціальних, гуманітарних видатків, спрямованих на підтримку життєдіяльності населення та на підтримку внутрішньо переміщених осіб, а також забезпечення роботи критичної інфраструктури.

Відповідно до Закону України “Про затвердження Указу Президента України “Про продовження строку дії воєнного стану в Україні” та постанови Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590 “Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану” (із змінами) встановлено черговість та обмеження здійснення видатків.

Разом з тим, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р схвалено Стратегію зрошення, а план заходів з реалізації Стратегії зрошення, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р (зі змінами).

Метою Стратегії зрошення є визначення стратегічних напрямів державної політики щодо зрошення та дренажу, забезпечення сталого екобалансованого розвитку землеробства в Україні.

Реалізація Стратегії зрошення спрямована на відновлення потенціалу зрошувальних та дренажних систем з метою подальшого нарощування площ поливу та водорегулювання як основи досягнення максимального рівня ефективності та екологічної безпеки сільськогосподарського виробництва.

Серед основних завдань Стратегії зрошення виділяють:

- Нарощення потенціалу зрошення та дренажу;
- Модернізація міжгосподарських мереж;
- Модернізація внутрішньогосподарських зрошувальних систем, яка передбачає модернізацію працюючих систем та відновлення працездатності пошкоджених, що не втратили свій ресурс;
- Будівництво нових внутрішньогосподарських зрошувальних систем на міжгосподарських зрошувальних системах;
- Відновлення дренажних систем у зоні осушення;

- Модернізація працюючих дренажних систем;
- Модернізація непрацюючих дренажних систем;
- Відновлення дренажних систем у зоні зрошення.

У 2024 році фінансування за рахунок коштів обласного бюджету, які надходять у порядку відшкодування втрат лісогосподарського виробництва, не здійснювалось, заходи з реконструкції зрошувальних систем не виконувались.

Постановою Кабінет Міністрів України від 24.05.2021 № 539 “Деякі питання розподілу окремих повноважень центральних органів виконавчої сфері меліорації земель” обмежено функції Держводагенства щодо гідротехнічної меліорації земель натомість реалізацію влади у державної політики у сфері меліорації земель та експлуатації державних водогосподарських об’єктів комплексного призначення, міжгосподарських і до повноважень осушувальних систем віднесено зрошувальних Держрибагентства. На кінець 2024 року меліоративні системи області не передані зі сфери управління Держводагенства до сфери управління Держрибагентства.

Відповідно до інформації Регіонального офісу водних ресурсів у Дніпропетровській області: закінчується процес реорганізації водогосподарського комплексу в питанні меліорації земель; щорічно для послуг з подачі води для потреб зрошення формуються тарифи послуг, за зверненнями місцевих органів самоврядування розглядаються питання запобігання шкідливої дії вод; із наявних 198,7 тис. гектарів зрошувальних земель, у енергоаудит зрошуваних земель щорічно поливається до 20 тис. гектарів зрошуваних водогосподарському секторі запроваджений ефективності насосних станцій; всі пункти подачі води на полив зрошуваних земель оснащені приладами обліку води; інвестиції в модернізацію та відновлення державних зрошувальних систем в умовах війни не надходили. У 2024 році полито 20,1 тис. гектарів фізичної площі, виконано 69,1 тис. гектарополивів, на полив зрошуваних земель подано 18,8 млн куб. метрів води, на міжгосподарській зрошувальній мережі виконано ремонтних робіт на суму 30,5 млн грн.

5. Державна політика у сфері моніторингу навколишнього природного середовища

Одним з перспективних напрямів дій Програми є розбудова та вдосконалення регіональної системи моніторингу довкілля. За період дії Програми загальний обсяг бюджетного фінансування за цим напрямом склав

понад 100 млн грн.

З метою удосконалення мережі спостережень за станом атмосферного повітря було розроблено регіональний проєкт, який дозволив обґрунтувати необхідну кількість стаціонарних постів спостереження, місця їх розташування, індивідуальний перелік забруднюючих речовин, що мають підлягати контролю. У рамках проєкту одночасно здійснювалось встановлення у містах області автоматизованих постів спостереження за станом атмосферного повітря безпосередньо у житлових зонах.

Так, продовж 2017 – 2021 років на території області було встановлено 16 автоматизованих постів спостереження, які дають змогу цілодобово у режимі реального часу відстежувати ситуацію стосовно концентрацій в атмосфері забруднюючих речовин, а також метео- та радіаційних параметрів, але на сьогодні працює лише один пост. Також, було придбано три мобільні лабораторії, які дозволяють здійснювати оперативні спостереження за станом атмосферного повітря у будь-якій точці Дніпропетровщини, на сьогодні функціонує лише одна. Інше обладнання на період воєнного стану обладнання демонтовано з метою його збереження.

На сьогодні постає питання у відновленні мережі спостережень, а також у її розбудові. З метою охоплення всієї території області приладами контролю якості атмосферного повітря, враховуючи обмеження, пов'язані з введенням в Україні воєнного стану, а також надбання та напрацювання Дніпропетровщини у попередні роки, облдержадміністрація зверталась до Міндовкілля з проханням долучати область до проєктів міжнародної технічної допомоги з отримання сучасного обладнання для моніторингу якості повітря.

Систематичні спостереження за станом атмосферного повітря у межах Дніпропетровської області також здійснюються на постах спостереження, що належать Дніпропетровському регіональному центру з гідрометеорології, виконавчим комітетам Дніпропетровської, Криворізької і Кам'янської міських рад, Карпівської сільської ради Криворізького району та основним підприємствам-забруднювачам.

Загалом існуюча мережа спостережень за станом атмосферного повітря в Дніпропетровській області складається з 92 постів спостереження, з яких 66 – автоматизовані, 26 – неавтоматизовані.

Разом з тим, спостереження за станом атмосферного повітря здійснює ДУ “Дніпропетровський ОЦКПХ МОЗ України” (підфакельні виміри та маршрутні пости).

Крім того, у 2024 році Програмою розвитку ПРООН в Україні було передано нове сучасне обладнання для моніторингу якості повітря для міст Дніпро та Кривий Ріг, зокрема: дві портативні станції моніторингу повітря /Sniffer4D Mini2 з модулем відбору проб газу на Dji Matrice 350; дві індикаторні станції моніторингу повітря; один дистанційно керований підводний дрон з відеокамерою та маніпулятором для моніторингу надзвичайних ситуацій на воді Chasing M2S з кабелем 200 м; один фотометр та реагенти/тест-набори для оцінки якості води.

У вересні 2020 року було започатковано формування щодавного інформаційно-аналітичного огляду стану атмосферного повітря області, який оприлюднюється на офіційному веб-сайті облдержадміністрації та спрямований

на відображення поточної ситуації із рівнем забруднення атмосферного повітря у житлових зонах міст Дніпропетровської області (<https://adm.dp.gov.ua/file-storage/analitichnij-oglyad>).

В рамках Програми розбудовується мережа державного та відомчого контролю за станом довкілля шляхом впровадження автоматизованої системи екологічного моніторингу навколишнього природного середовища.

Також, з метою запровадження відповідно до вимог законодавства ЄС на Дніпропетровщині нової системи державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря затверджено Програму державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря на 2023 – 2027 роки Дніпропетровської зони (рішення обласної ради від 28.07.2023 № 310-17/VIII). Програма спрямована зокрема на забезпечення права громадян на отримання достовірної інформації про стан атмосферного повітря, створення підґрунтя для вжиття заходів щодо покращення якості атмосферного повітря тощо.

У Дніпропетровській області функціонує мережа державного моніторингу за станом забруднення навколишнього природного середовища. (таблиця 15.5.1.).

Таблиця 15.5.1. Мережа спостережень за станом довкілля

№ з/п	Суб'єкти моніторингу	Кількість точок спостережень, од.								
		атмосферне повітря	стаціонарні джерела викидів в атмосферне повітря	поверхневі води	джерела скидів зворотних вод у поверхневі води	морські води	джерела скидів зворотних вод у морські води	підземні води	джерела скидів зворотних вод у глибокі підземні водоносні горизонти	грунти
1	Дніпропетровський регіональний центр з гідрометеорології	15	-	13	-	-	-	-	-	-
2	Регіональний офіс водних ресурсів у Дніпропетровській області	-	-	47	-	-	-	-	-	-
3	ДУ “Дніпропетровський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров’я України”	90	41	21	-	-	-	-	-	83
4	КП “Центр екологічного моніторингу” ДОР”**	16	-	2	-	-	-	-	-	-
5	Інші (органи місцевого самоврядування)	14	-	-	-	-	-	-	-	-

*на період воєного стану обладнання демонтовано з метою його збереження

Протягом року проводились систематичні спостереження за рівнем забруднення атмосферного повітря, зворотних, поверхневих, підземних вод та ґрунтів.

Атмосферне повітря

Дніпропетровський регіональний центр з гідрометеорології проводив спостереження за рівнем забруднення атмосферного повітря на стаціонарних та маршрутних постах спостереження. На стаціонарних ПСЗ у 2024 році було відібрано та проаналізовано 97 799 проб атмосферного повітря. Лабораторії ДРЦГМ акредитовані на право проведення вимірювань по 9-ти інгредієнтам.

Спостереження проводились по всім інгредієнтам, на які акредитовані лабораторії. Крім того, на деяких ПСЗ був здійснений відбір проб повітря на вміст важких металів. Визначення концентрацій важких металів проведено в Київській регіональній лабораторії.

У 2024 році лабораторіями ДРЦГМ проводились спостереження за забрудненням атмосферного повітря по повній програмі:

за станом забруднення атмосферного повітря у м. Дніпрі спостереження проводилися на 6 ПСЗ, у м. Кам'янське – на 4 ПСЗ, у м. Кривому Розі – на 5 ПСЗ.

Згідно комплексному ІЗА пріоритетними речовинами, обчисленому за даними спостережень 2024 року (табл. 15.5.2.), рівень забруднення атмосферного повітря міст Дніпропетровської області вище середнього.

Аналізуючи хід величин ІЗА міст Дніпропетровської області у 2024 році в порівнянні з 2023 роком, відмічається збільшення рівня забруднення у місті Дніпро та зменшення рівня забруднення у містах Кам'янське та Кривий Ріг. Якщо значення $ІЗА \leq 5$, рівень забруднення повітря міста вважається нижче середнього, якщо $5 < ІЗА \leq 8$ – приблизно дорівнює середньому, якщо $8 < ІЗА \leq 15$ – вище середнього, якщо $ІЗА > 15$ – значно вище середнього (див. рис. 15.5.3.).

Таблиця 15.5.2. ІЗА у містах Дніпропетровської області за 2024 рік

Перелік пріоритетних домішок	ІЗА		
	Дніпро	Кам'янське	Кривий Ріг
Формальдегід	7,0	6,1	7,01
Двооксид азоту	1,8	2,9	0,8
Пил	2,0	1,7	2,22
Оксид вуглецю	0,7		
Фенол		2,0	0,67
Аміак	1,0	1,2	
Комплексний ІЗА			0,53

У 2024 році в повітрі міст Дніпропетровської області спостерігається така тенденція:

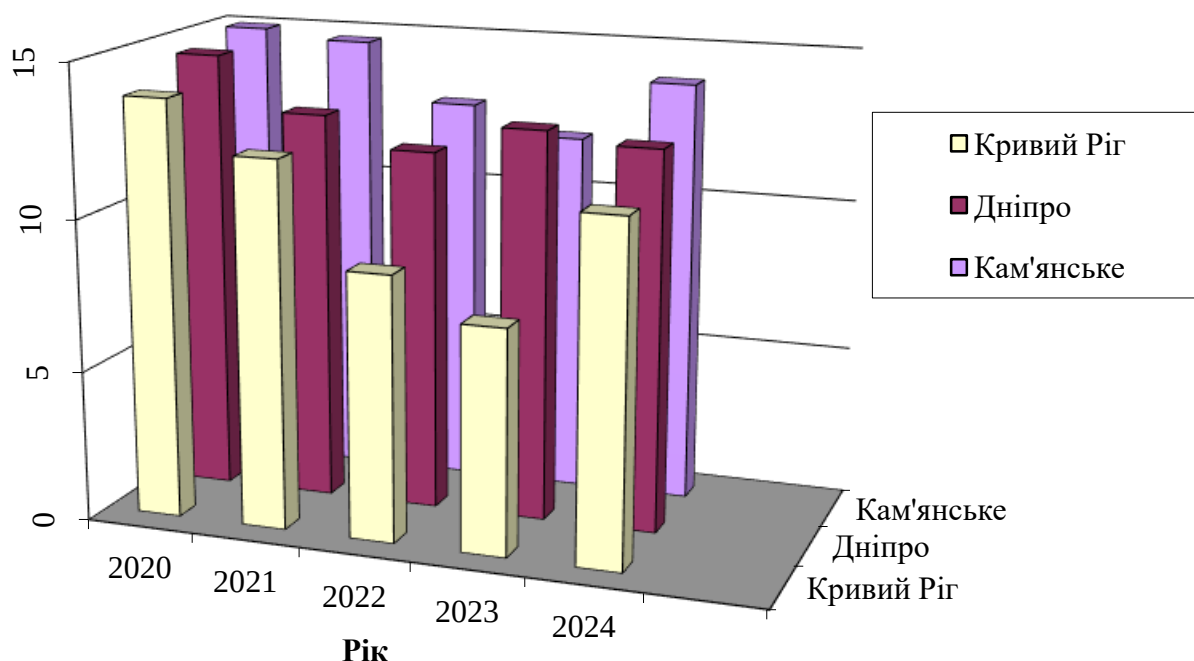


Рис. 15.5.3. ІЗА у містах Дніпропетровської області за 2020 – 2023 роки

Практично з усіх джерел в атмосферне повітря потрапляють двооксид сірки, пил, оксид вуглецю, оксиди азоту. Тенденція змін середнього рівня забруднення атмосферного повітря наведена у таблиці 15.5.3.

Таблиця 15.5.3. Зміна середнього рівня забруднення атмосферного повітря за 5 років (2020 – 2024 роки) у містах Дніпропетровської області

Домішки	Тенденція за 5 років (2020 - 2024 рр.)		
	Дніпро	Кам'янське	Кривий Ріг
Пил	+0,01	-0,01	-0,04
Двооксид сірки	+0,0001	-0,0004	+0,003
Оксид вуглецю	0	+0,2	-0,3
Двооксид азоту	-0,008	+0,01	-0,004
Оксид азоту	-0,003	+0,003	-0,001
Сірководень	0	-0,0008	-0,0001
Фенол	-0,0003	-0,0009	0
Аміак	0	0	0
Формальдегід	-0,0004	-0,0002	-0,001

Характеристики забруднення атмосферного повітря (середньорічні та максимальні концентрації, мг/м³ та у частках ГДК) у містах Дніпропетровської області наведені у табл. 15.5.4. та 15.5.5.

Таблиця 15.5.4. Характеристики забруднення атмосферного повітря у містах Дніпропетровської області за 2024 рік

Домішки	ГДК с.д., мг/м³	ГДК н.р., мг/м³	Концентрація середньорічна, мг/м³		
			Максимальна концентрація, мг/м³		
			Дніпро	Кам'янське	Кривий Ріг
Пил	0,15	0,5	0,3	0,3	0,3
			1,2	0,8	2,4
Двооксид сірки	0,050	0,500	0,012	0,007	0,026
			0,232	0,019	0,071
Оксид вуглецю	3	5	2,0	4,0	1,0
			9,0	6,0	4,0
Двооксид азоту	0,04	0,20	0,07	0,12	0,03
			0,40	0,75	0,29
Оксид азоту	0,06	0,40	0,04	0,05	0,02
			0,10	0,12	0,08
Сірководень	-	0,008	0,002	0,004	0,001
			0,039	0,023	0,007
Фенол	0,003	0,010	0,002	0,005	0,002
			0,014	0,030	0,010
Аміак	0,04	0,20	0,04	0,05	0,01
			0,15	0,12	0,03
Формальдегід	0,003	0,035	0,013	0,012	0,013
			0,043	0,066	0,077
Важкі метали (мкг/м³)					
Свинець	0,3 мкг/м³	-	0,02	0,03	0,02
			0,06	0,09	0,04
Манган	1 мкг/м³	-	0,11	0,13	0,01
			0,29	0,18	0,02
Хром	1,5 мкг/м³	-	0,01	0,01	0,01
			0,02	0,03	0,05
Залізо	40 мкг/м³	-	1,20	3,06	0,3
			3,73	5,60	0,68
Кадмій	0,3 мкг/м³	-	0,004	0,007	0,011
			0,01	0,02	0,06
Мідь	2 мкг/м³	-	0,02	0,02	0,01
			0,04	0,03	0,02
Нікель	1 мкг/м³	-	0,02	0,02	0,01
			0,03	0,06	0,02
Цинк	5 мкг/м³	-	0,08	0,15	0,03
			0,31	0,21	0,06

Таблиця 15.5.5. Концентрації забруднюючих речовин атмосферного повітря у Дніпропетровській області у 2024 році (в частках ГДК)

Домішки	Середньорічна концентрація		
	Максимальна концентрація		
	Дніпро	Кам'янське	Кривий Ріг
Пил	2,0	2,0	2,0
	2,4	1,6	4,8

Домішки	Середньорічна концентрація		
	Максимальна концентрація		
	Дніпро	Кам'янське	Кривий Ріг
Двооксид сірки	0,2	0,14	0,5
	0,5	0,04	0,1
Оксид вуглецю	0,7	1,3	0,3
	1,8	1,2	0,8
Двооксид азоту	1,8	3,0	0,8
	2,0	3,8	1,5
Оксид азоту	0,7	0,8	0,3
	0,3	0,3	0,2
Сірководень	-	-	-
	4,9	2,9	0,9
Фенол	0,7	1,7	0,7
	1,4	3,0	1,0
Аміак	1,0	1,3	0,3
	0,8	0,6	0,2
Формальдегід	4,3	4,0	4,3
	1,2	1,9	2,2
Свинець	0,07	0,1	0,07
	0,2	0,3	0,1
Манган	0,11	0,13	0,01
	0,29	0,18	0,02
Хром	0,007	0,007	0,007
	0,01	0,02	0,03
Залізо	0,03	0,08	0,01
	0,1	0,14	0,02
Кадмій	0,01	0,02	0,04
	0,03	0,07	0,2
Мідь	0,01	0,01	0,005
	0,02	0,02	0,01
Нікель	0,02	0,02	0,01
	0,03	0,06	0,02
Цинк	0,02	0,03	0,006
	0,06	0,04	0,01

Поверхневі, зворотні, підземні води

Середньорічні концентрації речовин в контрольних створах водних об'єктів регіону за 2024 рік наведені у таблицях 15.5.6. – 15.5.10., наданих Регіональним офісом водних ресурсів у Дніпропетровській області та Дніпропетровським регіональним центром з гідрометеорології.

Таблиця 15.5.6. Середньорічні концентрації забруднюючих речовин у контрольних створах водних об'єктів регіону за 2024 рік за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Дніпропетровській області

Місце спостереження за якістю води	Забруднююча речовина													
	Завислі речовини, мг/дм ³	БСК ₅ , мгО ₂ /дм ³	Мінералізація (сухий залишок), мг/дм ³	Сульфати, мг/дм ³	Хлориди, мг/дм ³	Амоній сольовий, мг/дм ³	Нітрати, мг/дм ³	Нафтопродукти, мг/дм ³	ХСК, мгО/дм ³	Розчинений кисень, мгО ₂ /дм ³	Ортофосфати, мг/дм ³	Загальний фосфор, мг/дм ³	Марганець, мг/дм ³	Електропровідність, мкСм/см
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ОБРВ (1990)*	25,0	3,0		100	300	0,5	40,0	0,05	50,0	>4,0				
Кам'янське водосховище														
м. Верхньодніпровськ, питний в/з	9,6	3,0	264	26,26	21,86	0,37	1,87	0,072	30,3	9,19	0,22	0,44	0,07	380
с. Аули, питний в/з	8,0	2,7	268	25,72	21,77	0,37	2,00	0,071	30,2	9,08	0,26	0,42	0,05	386
м. Дніпро та м. Кам'янське														
Дніпровське водосховище														
м. Дніпро, Кайдакський питний в/з	9,4	3,0	281	27,13	25,04	0,41	2,90	0,078	30,5	8,80	0,24	0,52	0,07	401
м. Дніпро, Ломовський питний в/з	9,7	3,0	290	34,73	25,78	0,47	3,18	0,073	30,8	8,80	0,29	0,55	0,09	414
м. Дніпро, ВП "ПдТЕС" ПАТ "ДТЕК Дніпроенерго", питний в/з	7,3	2,8	386	55,31	40,03	0,39	2,24	0,078	30,5	8,73	0,30	0,46	0,08	539
с. Воронове, питний в/з водоводу ДМП ВКП "Дніпро-Західний Донбас"	8,1	2,8	264	25,54	3,3	0,37	2,52	0,060	30,2	8,91	0,30	0,46	0,05	381
с. Войськове, питний в/з Солонянського району	9,0	2,7	269	28,69	22,90	0,36	2,47	0,064	30,0	8,85	0,29	0,44	0,05	387

Продовження таблиці 15.5.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Південне водосховище																
Південне в-ще, питний в/з	6,2	2,7	1476	527,03	258,95	0,25	1,14	0,066	30,3	9,23	0,16	0,30	0,05	2218	0,25	0,03
р. Інгулець																
Карачунівське в-ще, питний в/з м. Кривий Ріг	8,1	2,7	834	336,83	83,5	0,30	1,36	0,068	30,0	8,66	0,22	0,37	0,06	1174	0,15	0,07
с. Карачунівка	10,4	2,7	640	206,2	54,58	0,29	1,67	0,076	30,3	8,74	0,29	0,51	0,09	912	0,14	0,12
с. Мар'янівка	8,7	2,8	670	250,06	60,05	0,27	1,44	0,066	30,3	8,62	0,24	0,42	0,07	940	0,13	0,13
с. Кудашівка	7,2	2,7	895	346,86	91,95	0,27	1,36	0,080	30,0	8,54	0,24	0,38	0,06	1207	0,16	0,11
Гідрологічний пост р. Інгулець-м. Кривий Ріг, 12 км нижче греблі Карачунівського водосховища, в створі металічного пішохідного мостика	7,7	2,6	985	370,97	132,09	0,22	2,22	0,054	30,0	8,65	0,33	0,52	0,08	1379	0,17	0,06
м. Кривий Ріг, вул. Переяславська	5,9	2,8	1189	352,09	228,96	0,29	2,03	0,074	30,8	8,38	0,35	0,55	0,11	1625	0,18	0,05
м. Кривий Ріг, вул. Суботня	6,3	2,8	1438	390,2	318,18	0,29	3,03	0,073	30,6	8,5	0,32	0,51	0,1	2044	0,22	0,05
с. Латівка, міст	5,7	2,7	1511	419,08	353,78	0,25	3,24	0,083	30,5	8,51	0,33	0,5	0,08	2206	0,21	0,07
м. Інгулець	6	2,8	1706	457,5	455,99	0,28	2,99	0,076	31,1	8,62	0,36	0,7	0,08	2537	0,47	0,06
с. Андріївка	6,2	2,8	1902	477,89	534,43	0,26	3,43	0,076	30,9	8,59	0,36	0,54	0,06	2843	0,22	0,05

Продовження таблиці 15.5.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
р. Саксагань																
Макортівське водосховище, с. Макорти, КП ПМР “Житло-комплекс”, питний в/з	7,8	2,9	3786	1637,83	500,07	0,26	4,17	0,09	30,7	8,88	0,13	0,23	0,06	4333	0,17	0,03
Макортівське водосховище, с. Саївка, міст	13,7	3,9	4222	1707,95	577,86	0,58	2	0,167	34,7	8,42	0,23	0,57	0,51	4864	0,56	0,03
р. Саксагань, 5,3 км, Саксаганське водосховище, м. Кривий Ріг, район водоскидної споруди	12,2	3,4	5385	1150,33	1906,58	0,41	1,65	0,243	33,1	8,51	0,23	0,46	0,14	7493	0,19	0,06
р. Саксагань, (Кресівське водосховище), м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл.	9,7	3,2	4046	1805,33	642,65	0,31	1,44	0,082	31,5	8,3	0,11	0,3	0,13	4620	0,18	0,04

* ГДК використовувались з “Узагальненого переліку гранично допустимих концентрацій (ГДК) та орієнтовно безпечних рівнів впливу (ОБВР) шкідливих речовин для води рібогосподарських водойм” (1990 р.).

Таблиця 15.5.7. Середньорічні концентрації забруднюючих речовин у контрольних створах водних об'єктів регіону за 2024 рік за даними Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології

Місце спостереження за якістю води	Показники складу та властивостей									
	Фосфор загальний, мгР/дм³	-	0,62	0,36	0,33	0,55	0,41	0,49	0,22	
	Електропровідність См/см	-	2162,75	4044,92	5175,83	5091,67	3309,7	3769,17	5012,25	
	Фосфати, мгР/дм³	3,5	0,30	0,17	0,13	0,16	0,15	0,17	0,08	
	Сума сполук нітрогену мінерального, мгN/дм³	-	0,78	0,46	3,11	3,78	0,57	1,36	2,34	
	Нітроген нітратний, мгN/дм³	9,0	0,09	0,07	0,06	0,06	0,08	0,06	0,08	
	Нітроген нітритний, мгN/дм³	0,02	0,03	0,02	0,023	0,017	0,024	0,021	0,026	
	Нітроген амонійний, мгN/дм³	0,39	0,66	0,37	3,03	3,71	0,46	1,27	2,23	
	БСК5, мгO₂/дм³	6	1,86	3,23	4	5,25	4,71	2,31	3,97	
	Біхром. окисл. мгO₂/дм³	39	42,65	41,22	42,57	43,49	32,67	37,07	38,06	
	Кальцій, мг/дм³	180	168,11	70,02	278,50	295,46	95,37	285,99	299,15	
	Натрій, мг/дм³	120	331,5	216,7	732,0	746,0	305,3	528,5	736,9	
	Гідрокарбонати, мг/дм³	-	459,67	341,5	354,08	378,08	219,75	479,50	349,33	
	Твердість, мг-екв/дм³	-	14,80	7,59	27,82	29,95	9,27	24,91	28,63	
	Сума іонів, мг/дм³	1000	1942,0	1144,5	3727,5	3877,7	1452,2	3129,8	3877,6	
	Сульфати, мг/дм³	100	672,75	337,5	1431,58	1426,67	546,33	1350,83	1498,33	
Хлориди, мг/дм³	300	231,5	128,6	735,8	846,2	230,2	355,3	795,75		
Магній, мг/дм³	40	77,93	49,86	169,42	185,00	54,83	129,36	166,56		
Кисень, мгO₂/дм³	-	9,09	8,5	11,34	11,21	12,045	7,12	11,00		
pH	-	7,82	8,03	8,13	8,26	8,39	7,85	8,07		
Температура, град. С	-	11,6	13,1	12,9	13,7	13,6	13,0	14,1		
ОБРВ (1990 р.)*										
р. Оріль с. Царичанка										
р. Прядівка с. Лисківка										
р. Самара с. Кочережки										
р. Самара м. Самар										
Самарська затока										
р. Мала Тернівка с. Морозівське										
р. Вовча, м. Павлоград										

Продовження таблиці 15.5.7.

Місце спостереження за якістю води	Показники складу та властивостей													
	Температура, град. С	pH	Кисень, $\text{мгO}_2/\text{дм}^3$	Магній, $\text{мг}/\text{дм}^3$	Хлориди, $\text{мг}/\text{дм}^3$	Сульфати, $\text{мг}/\text{дм}^3$	Сума іонів, $\text{мг}/\text{дм}^3$	Твердість, $\text{мг-екв}/\text{дм}^3$	Гідрокарбонати, $\text{мг}/\text{дм}^3$	Натрій, $\text{мг}/\text{дм}^3$	Кальцій, $\text{мг}/\text{дм}^3$	Біхром. окисл. $\text{мгO}_2/\text{дм}^3$	БСК5, $\text{мгO}_2/\text{дм}^3$	Нітроген амонійний, $\text{мгN}/\text{дм}^3$
р. Мала Терса, с. Троїцьке	13,0	8,00	8,39	210,00	567,83	1719,17	3966,8	32,37	483,25	683,5	302,87	38,15	2,95	1,37
р. Кільчень, с. Олександрівка Перша	13,3	8,18	8,18	159,92	436,50	1210,83	3167,5	20,63	558,92	651,3	149,73	50,23	2,98	1,76
р. Мокра Сура, сел. Кринички	12,8	7,99	7,51	126,03	323,00	791,83	2377,8	18,72	565,42	403,67	167,35	34,32	3,65	0,69
р. Мокра Сура, с. Ново-олександрівка	12,5	8,08	8,02	117,49	452,42	541,58	1956,2	16,81	368,75	332,07	143,26	50,37	4,92	1,22
р. Солоня, с. Солоне	13,2	8,28	10,13	119,87	394,00	1498,33	3329,92	18,57	389,17	753,33	174,56	54,13	4,49	1,52
р. Сура Сура, Багійське водосховище	11,5	8,24	9,57	44,79	193,08	255,00	1047,58	7,72	281,25	191,58	81,01	45,65	5,02	0,39
р. Самоткань, м. Вільногірськ	10,4	7,24	8,54	47,08	156,13	282,79	1267,17	9,14	458,50	216,68	105,63	44,47	1,57	0,61
р. Самара м. Павлоград	14,0	8,23	12,45	194,25	1009,42	1546,67	4289,08	30,91	350,75	888,33	299,37	38,81	4,21	1,77
р. Тернівка с. Богданівка	12,7	7,68	6,86	146,58	570,58	1418,33	3528,25	27,69	447,00	632,33	313,18	47,97	1,83	1,27

*Узагальнений перелік гранично допустимих концентрацій (ГДК) та орієнтовно безпечних рівнів впливу (ОБРВ) шкідливих речовин для води господарських вододім.

Таблиця 15.5.8. Інструментально-лабораторний контроль якості поверхневих вод за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Дніпропетровській області

Назва водного об'єкта	Кількість контрольних створів у яких здійснювались вимірювання, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.*
	усього	у т. ч., з перевищенням ГДК			
Кам'янське водосховище	2	2	24	504	БСК – 11 Нафтопродукти – 18 Нітрити – 1
Дніпровське водосховище	5	5	60	1260	БСК – 24 Амоній – 7 Нафтопродукти – 39 Нітрити – 15
Південне водосховище	1	1	12	252	БСК – 4 Сульфати – 12 Хлориди – 4 Нафтопродукти – 6
р. Інгулець	10	10	120	2520	БСК – 30 Сульфати – 120 Хлориди – 43 Амоній – 3 Нафтопродукти – 78 Нітрити – 17 Завислі речовини – 1
р. Саксагань	4	4	46	966	БСК – 29 ХСК – 1 Сульфати – 46 Хлориди – 46 Амоній – 4 Нафтопродукти – 30 Нітрити – 2 Завислі речовини – 2

* ГДК використовувались з “Узагальненого переліку гранично допустимих концентрацій (ГДК) та орієнтовно безпечних рівнів впливу (ОБВР) шкідливих речовин для води рибогосподарських водойм” (1990 р.).

Кількість випадків перевищення ГДК надана за показниками: сульфати, хлориди, амоній сольовий, нафтопродукти, нітрити.

Таблиця 15.5.9. Інструментально-лабораторний контроль якості поверхневих вод за даними Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології

Назва водного об'єкта	Кількість контрольних створів у яких здійснювались вимірювання, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
р. Оріль (с. Царичанка)	1	-	12	12	-
р. Прядівка (с. Лисківка)	1	-	12	12	-
р. Самара (м. Павлоград)	1	-	12	12	-
р. Самара (м. Самар)	1	-	12	12	-
р. Самара (Самарська затока)	1	-	12	12	-
р. Вовча (м. Павлоград)	1	-	12	12	-
р. Мала Терса (с. Троїцьке)	1	-	12	12	-
р. Кільчень (с. Олександрівка)	1	-	12	12	-
р. Мокра Сура (с. Кринички)	1	-	12	12	-
р. Мокра Сура (с. Новоолександрівка)	1	-	12	12	-
р. Солона (с. Солоне)	1	-	12	12	-
р. Суха Сура Баглійське водосховище	1	-	12	12	-
р. Самоткань (м. Вільногірськ)	1	-	12	12	-

Таблиця 15.5.10. Інструментально-лабораторний контроль якості поверхневих вод за даними Державної екологічної інспекції Придніпровського округу (Дніпропетровська та Кіровоградська області)

Назва водного об'єкта	Кількість державних моніторингових створів спостереження, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
р. Дніпро	9	3	26	15 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот	3 - завислі речовини 2 - БСК5 2- нафтопродукти

Назва водного об'єкта	Кількість державних моніторингових створів спостереження, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
				амонійний, нітрати, нітрити, фосфати, залізо загальне, алюміній, нафтопродукти	
р. Мокра Сура	2	2	2	21 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітрити, фосфати, залізо загальне, алюміній, нафтопродукти, АПАР, мідь, цинк, нікель, хром+3, феноли	2 - завислі речовини, 2 - ХСК, 2 - БСК5, 2 - нафтопродукти
р. Самара	4	4	4	19 - температура, рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітрити, фосфати, залізо загальне, алюміній, нафтопродукти, АПАР, мідь, цинк	3 - завислі речовини, 3 - хлориди, 3- сухий залишок, 3 - сульфати, 3 - БСК5, 1 - азот амонійний
р. Вовча	3	3	3	16 - температура, рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди,	2 - завислі речовини, 1 - азот амонійний, 4 - хлориди, 4- сухий залишок, 4 - сульфати,

Назва водного об'єкта	Кількість державних моніторингових створів спостереження, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
				сульфати, азот амонійний, нітрати, нітроти, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР	4 - БСК5
р. Бик	1	1	1	16 - температура, рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітроти, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР	1 - хлориди, 1- сухий залишок, 1 - сульфати, 1 - БСК5
р. Інгулець	4	4	29	17 - температура, рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітроти, фосфати, залізо загальне, феноли нафтопродукти, АПАР	8 - завислі речовини, 10 - хлориди, 5 - сульфати, 20 - сухий залишок, 7 - ХСК, 16 - БСК5
р. Саксагань	17	17	22	17 - температура, рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітроти,	12 - завислі речовини, 2 - азот амонійний, 22 - хлориди, 17- сухий залишок, 17 - сульфати, 14 - БСК5, 14 - ХСК

Назва водного об'єкта	Кількість державних моніторингових створів спостереження, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
				фосфати, залізо загальне, феноли, нафтопродукти, АПАР	
р. Мала Вись	1	1	1	15 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітроти, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР	без перевищень
р. Кам'янка	2	2	2	15 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітроти, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР	2 - ХСК, 2 - хлориди, 2- сухий залишок, 2 - сульфати, 2 - БСК5, 1 - нітрати.
Саксаганське водосховище	1	1	3	16 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітроти, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР, феноли	1 - завислі речовини, 3 - хлориди, 3- сухий залишок, 3 - сульфати, 3 - БСК5, 3 - ХСК

Назва водного об'єкта	Кількість державних моніторингових створів спостереження, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
Красинське водосховище	1	1	1	16 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітрити, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР, феноли	1 - завислі речовини, 1 - БСК5, 1 - ХСК, 1 - сухий залишок, 1 - хлориди, 1 - азот амонійний, 1 - сульфати.
Канал Дніпро-Кривий Ріг	2	2	3	15 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітрити, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР	3 - сухий залишок, 3 - завислі речовини, 3 - сульфати, 1 - розчинений кисень, 1 - азот амонійний, 3 - хлориди, 3 - БСК5, 3 - ХСК, 1 - фосфати.
озеро Куряче	1	1	1	15 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітрити, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР	1 - БСК5
Верхній Верабовський пруд	1	1	1	15 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок,	1 - завислі речовини, 1 - БСК5, 1 - ХСК, 1 - сухий залишок,

Назва водного об'єкта	Кількість державних моніторингових створів спостереження, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
				хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітри, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР	1 - сульфати, 1 - залізо заг.
Ставок на території села Зоря, Глеюватської сільської ради	1	1	1	15- рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітри, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, АПАР	1 - завислі речовини, 1 - БСК5, 1 - ХСК, 1 - сухий залишок, 1 - хлориди, 1 - азот амонійний, 1 - сульфати.
Ставок за координатами 47.828201, 3345270	1	1	1	15 - рН, розчинений кисень, БСК5, ХСК, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, азот амонійний, нітрати, нітри, фосфати, залізо загальне, нафтопродукти, феноли	1 - завислі речовини, 1 - БСК5, 1 - сульфати, 1 - сухий залишок, 1 - хлориди.

6. Оцінка впливу на довкілля

Закон України “Про оцінку впливу на довкілля” встановлює правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля (ОВД), спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та

приватних інтересів. Вперше законом встановлено порядок громадських слухань та громадське обговорення планованої діяльності суб'єктів господарювання, також визначено порядок проведення процедури ОВД, надання висновку про ОВД та затверджені критерії постановами КМУ, а саме:

Постанова КМУ від 13.12.2017 № 989 “Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля”;

Постанова КМУ від 13.12.2017 № 1010 “Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля”;

Постанова КМУ від 13.12.2017 № 1026 “Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля”.

За підсумками 2024 р. надійшло 31 повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає ОВД, та 31 звіт з ОВД, а також видано 27 мотивованих висновків з ОВД.

Стратегічна екологічна оцінка

Державні плани, програми та законодавство (документи державного планування) створюють основу для майбутніх рішень у таких сферах, як сільське господарство, енергетика, промисловість, транспорт, регіональний розвиток, землекористування, управління відходами або управління водними ресурсами. Зокрема, вони значним чином впливають на життя пересічних громадян. Саме тому, вкрай важливо, щоб у документах державного планування враховувався рівень впливу на здоров'я населення та довкілля. Для забезпечення врахування цих факторів запроваджують інструмент планування, такий як стратегічна екологічна оцінка (СЕО).

З метою забезпечення високого рівня охорони навколишнього природного середовища та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм та задля забезпечення збалансованого розвитку під час планування території, відповідно до Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку” (зі змінами) здійснювалась стратегічна екологічна оцінка наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування.

СЕО – процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку,

результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування та здійснюється у порядку, визначеному Законом України “Про стратегічну екологічну оцінку” (зі змінами).

Зважаючи на потребу конкретизації положень вищезазначеного Закону, для забезпечення його практичної імплементації були розроблені методичні рекомендації, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України “Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування” (10.08.2018 № 296, із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.12.2018 № 465, від 18.07.2019 № 260), а також критерії, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України “Про затвердження Критеріїв визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров’я населення” (від 28.10.2020 № 213).

19.05.2023 набули чинності зміни у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України від 03.11.2022 № 2717-IX “Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки”, якими передбачено здійснення процедури СЕО через Єдиний реєстр стратегічної екологічної оцінки, який доступний на Єдиній екологічній платформі “ЕкоСистема”. Порядок ведення Єдиного реєстру СЕО затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.05.2023 № 430.

Єдиний реєстр стратегічної екологічної оцінки – це єдина інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує створення, перегляд, збирання, внесення, накопичення, обробку, використання, розгляд, зберігання, захист, облік та надання інформації у сфері стратегічної екологічної оцінки.

Інформація, внесена до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки, є публічною та відкритою.

Разом з тим, з деякими нормативно-правовим забезпеченням, роз’ясненнями Міндовклілля щодо процедури СЕО та іншими допоміжними матеріалами можна ознайомитись на офіційному сайті Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації за посиланням <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/ekologiya-pro-oblast/strategichna-ekologichna-ocinka/informacijna-storinka>.

Так, у 2024 році департаментом екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації розглянуто та надано консультації до 74 заяв про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та до 61 документа державного планування та 61 звіту про стратегічну екологічну оцінку.

Крім того, на початку 2024 року департаментом екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації направлено лист до районних державних адміністрацій з рекомендацією щодо обов’язкового врахування вимог Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку” (зі змінами) під час розроблення програм соціально-економічного та

культурного розвитку територіальних громад.

7. Економічні засади природокористування Економічні механізми природоохоронної діяльності

На сьогодні в Україні розроблено і впроваджено основні елементи економічного механізму природокористування та природоохоронної діяльності. Найважливішими з них є: екологічний податок; збір за забруднення навколишнього природного середовища; система зборів за спеціальне використання природних ресурсів (мінеральних, водних, земельних, лісових, біологічних); відшкодування збитків, заподіяних унаслідок порушення законодавства про охорону довкілля.

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

Впродовж 2024 року здійснювалось управління в галузі охорони довкілля із застосуванням економічного механізму забезпечення охорони атмосферного повітря, поверхневих вод, надр та заповідних територій.

Стан фінансування сфери охорони навколишнього природного середовища

У 2024 році на виконання природоохоронних заходів за рахунок надходжень до місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища спрямовано 54 191,9 тис. грн, з них за рахунок коштів, які надходять до обласного фонду охорони навколишнього природного середовища – 336,4 тис. грн.

Станом на 01.01.2025 на рахунках місцевих бюджетів обліковуються залишки коштів, що надходять до місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, у сумі 362 841,9 тис. грн.

У 2024 році за спеціальне використання природних ресурсів від платників області до бюджетів усіх рівнів надійшло платежів у сумі 14 632,9 млн грн.

Дані щодо надходжень платежів у розрізі видів природних ресурсів та рівнів бюджетів наведено в табл. 7.1; інформація щодо надходження та використання коштів місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища наведена в табл. 7.2 та 7.3.

Таблиця 7.1. Надходження платежів за використання природних ресурсів, тис. грн

Податкові надходження	Фактичні надходження за 2024 рік до бюджетів:		
	Державного	обласного	місцевих (без обласного бюджету)
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів			523,4

Податкові надходження	Фактичні надходження за 2024 рік до бюджетів:		
	Державного	обласного	місцевих (без обласного бюджету)
Рентна плата за спеціальне використання води	146 806,9	120 114,7	61,4
Рентна плата за користування надрами	4 985 366,0	1 481 614,6	325 696,3
Плата за землю (земельний податок та орендна плата за землю у складі місцевих податків і зборів)			7 566 967,1
Плата за спеціальне використання рибних та інших водних ресурсів		5 780,7	
Усього	5 132 172,9	1 607 510,1	7 893 248,1

Таблиця 7.2. Надходження та використання коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, тис. грн

	2024 рік
Залишок коштів на початок звітного періоду (з урахуванням коригування)	60 077,8
Надійшло коштів у звітному періоді - всього	198 123,1
Залишок коштів на кінець звітного періоду	162 567,2
Витрачено коштів - всього	336,4
% використання коштів (дані пункту 4 поділити на ((дані п.1 + дані п.2)x100))	0,1

Таблиця 7.3. Надходження та використання грошових коштів місцевих (село, селище, місто) фондів охорони навколишнього природного середовища, тис. грн

	2024 рік
Залишок коштів на початок звітного періоду (з урахуванням коригування)	162 371,2
Надійшло коштів у звітному періоді – всього	170 903,5
Залишок коштів на кінець звітного періоду	200 274,7
Витрачено коштів – всього	53 855,5
% використання коштів (дані пункту 4 поділити на ((дані п.1 + дані п.2)x100))	16,2

8. Технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки

У процесі життєдіяльності людина не може не впливати на стан довкілля. Для задоволення своїх економічних та інших потреб людство використовує мінеральні, водні, лісові, рекреаційні та інші ресурси. У процесі здійснення господарської та іншої діяльності в навколишнє природне середовище виділяються забруднюючі речовини, здійснюється негативний вплив фізичних та біологічних факторів, розміщуються відходи виробництва і споживання. Тому проблема полягає у визначенні суспільством тих науково обґрунтованих меж допустимого впливу, які б враховували довгострокові інтереси людства у збереженні кількісних та якісних характеристик природи. Досягненню вказаної мети і служать екологічна стандартизація та нормування.

Законом України “Про технічні регламенти та оцінку відповідності” (зі змінами) визначено, що технічне регулювання – правове регулювання відносин у сфері визначення та виконання обов’язкових вимог до характеристик продукції або пов’язаних з ними процесів та методів виробництва, а також перевірки їх додержання шляхом оцінки відповідності та/або державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції чи інших видів державного нагляду (контролю).

Мета екологічної стандартизації і нормування – це встановлення комплексу обов’язкових норм, правил, вимог з охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки. Державні стандарти визначають поняття і терміни, режим використання й охорони природних ресурсів, методи контролю за станом навколишнього природного середовища, вимоги по запобіганню шкідливому впливу забрудненого навколишнього природного середовища на здоров’я людей тощо.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 1163-р визначено, що функції національного органу стандартизації виконує державне підприємство “Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості”.

Значну роль у розвитку екологічної стандартизації відіграє технічний комітет стандартизації ТК 82 “Охорона довкілля”, що був утворений у 1993 році з метою організації і виконання робіт з міжнародної, регіональної, національної стандартизації у сфері захисту довкілля, екологізації економіки, систем екологічного управління, екологічного маркування, відходів, повітря, ґрунтів, води, захисту від опромінення тощо. Функції секретаріату ТК 82 виконує Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління Міндовкілля.

Згідно постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1057 “Про визначення сфер діяльності, в яких центральні органи виконавчої влади та Служба безпеки України здійснюють функції технічного регулювання” (зі змінами) технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки належить до функції Міндовкілля, що також відображено у положенні про Міндовкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 № 614 “Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів” (зі змінами).

На сьогодні для технічного регулювання у сфері охорони навколишнього середовища використовуються:

Державні стандарти України – ДСТУ (система стандартів ДСТУ, у тому числі у сфері охорони довкілля, почала розвиватись в Україні з 1992 року; після набуття чинності державного стандарту України (ДСТУ) міждержавний стандарт (ГОСТ), що регулював відповідні відносини у сфері охорони довкілля, втрачає чинність);

Міжнародні стандарти, насамперед стандарти міжнародної організації з

питань стандартизації – ISO (у 90-х роках в Україні розпочато адаптування державних стандартів України до групи стандартів ISO, якими регулюються питання екологічного менеджменту, екологічного аудиту, а також екологічного маркування);

Галузеві стандарти або технічні умови (стандарти, дія яких поширюється на підприємства (установи, організації), підпорядковані певному міністерству чи іншому центральному органу виконавчої влади, яким і затверджуються відповідні стандарти);

Міжгалузеві стандарти (якщо дія стандартів поширюється на підприємства, що підпорядковані двом (кільком) центральним органам виконавчої влади, вони підлягають затвердженню всіма цими органами і набувають юридичної сили міжгалузевих стандартів);

Стандарти підприємства (нормативно-технічні документи, затверджені наказом керівника (органу управління) конкретного підприємства, на яке і поширюється їх дія);

ГОСТи (колишні державні стандарти СРСР, які визнано чинними на території України як міждержавні стандарти із збереженням аббревіатури “ГОСТ”, згідно з Угодою СНД про проведення узгодженої політики в галузі стандартизації, метрології та сертифікації від 13.03.1992 та Протоколами до неї від 03.11.1995 та 20.06.2000).

Екологічні стандарти, окрім вимог до системи управління чи процесів, визначають терміни, встановлюють єдині уніфіковані норми відбору проб та методи контролю забруднення, що є основою для забезпечення ефективної системи державного контролю за забрудненням атмосферного повітря, стічних і поверхневих вод тощо.

Важливим фактором ефективного функціонування державної системи охорони навколишнього природного середовища є точність, єдність, уніфікованість стандартів та технічних регламентів.

9. Державне регулювання природокористування

Відповідно до статті 11 Закону України “Про охорону атмосферного повітря” викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами можуть здійснюватися після отримання дозволу на викиди, виданого суб’єкту господарювання, об’єкт якого належить до другої або третьої групи, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища або через центри надання адміністративних послуг.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами можуть здійснюватися на підставі дозволу на викиди, виданого суб’єкту господарювання, об’єкт якого належить до першої групи, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, або через центри надання

адміністративних послуг.

Для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря суб'єкту господарювання необхідно подати на розгляд до Центру надання адміністративних послуг за адресами: м. Дніпро, пр. Слобожанський, 31Д, пр. Дмитра Яворницького, 75 та вул. Марії Кюрі, 5 документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів у порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302 “Про порядок проведення робіт, пов’язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи” (зі змінами) та відповідно до Наказу Мінприроди України від 27.06.2006 № 309 “Про затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел”, зареєстрованого в Мін'юсті України від 01.08.2006 за № 912/12786.

Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, розробляються з урахуванням вимог “Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців”, затвердженої наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 27.07.2023 № 448 та зареєстрованої у Міністерстві юстиції України від 23.08.2023 за № 1475/40531.

Відповідно до змін у Водному кодексі України, починаючи з 04.06.2017, повноваження щодо видачі дозволу на спеціальне водокористування передано територіальним органам центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства. Так, протягом 2024 року територіальним органом у Дніпропетровській області Державного водного агентства України видано 165 дозволів на спеціальне водокористування та анульовано 82 дозволи на спеціальне водокористування.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р затверджено Національний план управління відходами до 2033 року, який закладає основу для розробки протягом одного року Регіонального плану управління відходами (наявний Регіональний план управління відходами Дніпропетровської області до 2030 року розроблено в рамках попереднього Закону України “Про відходи”, що втратив чинність 09.07.2023).

10. Стан та перспективи наукових досліджень у сфері охорони навколишнього природного середовища

В Інституті геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України у 2024 році виконувались наукові дослідження за наступними напрямками природничих та технічних наук:

- активізація розвитку вторинних екосистем на порушених гірничими роботами землях шляхом використання природних ефектів та явищ;
- розвиток наукових основ інтенсифікації розробки техногенних родовищ та покладів (вдосконалення параметрів ресурсозберігаючих техніки та технологій розробки техногенних родовищ та покладів);
- розвиток теорії та методів управління потенційно небезпечними геотехнічними системами з урахуванням факторів ризику.

Всі роботи, що виконувались, вирішують нові інноваційно спрямовані завдання фундаментальних проблем збереження і відновлення довкілля, перехід територій на засади сталого розвитку, включаючи один із найбільш техногенно навантажених Придніпровський регіон.

За напрямками отримані результати наукових досліджень.

1. Розроблена мультифункціональна технологічна схема відпрацювання кар'єрного поля з внутрішнім відвалоутворенням і підземним захороненням відходів збагачення в процесі освоєння горизонтальних родовищ корисних копалин, основне призначення якої полягає в:

1) повному усуненні необхідності будівництва і експлуатації хвостосховищ на земній поверхні;

2) безвитратному формуванні підземних хвостосховищ в технологічних виробках кар'єрного поля (похила і горизонтальна капітальні траншеї);

3) безвитратному розподіленні відходів збагачення за їх якісним складом з наступним формуванням техногенних родовищ з підвищеним вмістом корисного компонента в основний період строку служби кар'єра (отримано патент на винахід №156577UA від 11.07.2024 “Спосіб селективного відбору продуктивного шару з корисним компонентом з відходів збагачення, що транспортуються”);

4) безвитратному передзбагаченні видобутої корисної копалини в процесі його гідротранспортування на збагачувальній фабриці;

5) безвитратному управлінню ємністю підземних хвостосховищ. Для забезпечення стабільного функціонування підземного хвостосховища в процесі відпрацювання кар'єрного поля розроблена методика визначення і оптимізації конструктивних елементів хвостосховища, а також етапів будівництва упорних і розділових дамб основним гірничо-транспортним обладнанням кар'єра у відповідності з параметрами його робочої зони, елементів системи розробки і швидкістю руху фронту гірничих робіт.

2. Розроблено спосіб управління ємністю підземного хвостосховища, що забезпечує досягнення балансу між виробничою потужністю кар'єра за корисною копалиною і знаходженням відходів збагачення зі збагачувальної фабрики всього гірничо-збагачувального комбінату для їх безпечного складування. Розроблені еколого-економічні критерії оцінки ефективності способів формування і функціонування хвостосховищ протягом його строку служби. Розроблено екологоорієнтований спосіб формування зовнішнього відвалу для розміщення установок з конденсатором атмосферної вологи, реалізація якого дозволить відновлення та розвиток вторинних екосистем на

порушених гірничими роботами землях. Обґрунтовано можливість додаткового отримання значної кількості вологи з повітря за рахунок розміщення на ділянках відвалів насипних породних конусів та гряд, яке дозволить збільшити рельєфне різноманіття та гетерогенність середовища, що буде сприяти формуванню своєрідних “зон концентрації” представників флори та фауни.

11. Участь громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються охорони навколишнього природного середовища

Право на участь громадськості у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля, є одним із важливих екологічних прав, спрямованих не лише на раціональне використання природних ресурсів та охорони довкілля, та розглядається як важливий механізм побудови демократичного суспільства.

З метою сприяння захисту права кожної людини нинішнього і майбутніх поколінь жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я та добробуту, кожна із Сторін гарантує права на доступ до інформації, на участь громадськості в процесі прийняття рішень і на доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, у відповідності до положень Орхуської Конвенції (стаття 1 Орхуської Конвенції).

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302 “Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи” (із змінами), керуючись розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 02.07.2024 № Р-280/0/3-24 “Про участь облдержадміністрації у публічних обговореннях зауважень та пропозицій до дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами” департамент екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації проводить вищевказані публічні обговорення в разі визначення суб'єктом господарювання необхідності їх проведення.

У 2024 році проведено 2 публічних обговорення зауважень та пропозицій до дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами після публікації суб'єктами господарювання повідомлень про намір їх отримання.

Діяльність громадських рад

Для створення сприятливих умов вирішення екологічних проблем на обласному рівні та для більш широкого залучення громадськості до участі у підготовці та прийнятті важливих рішень, направлених на здійснення природоохоронних заходів у 2024 році продовжувала працювати громадська екологічна рада при Дніпропетровській облдержадміністрації.

Громадська екологічна рада є тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для сприяння участі громадянськості у формуванні та реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. Основними завданнями громадської екологічної ради є: сприяння реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами в екологічній сфері; здійснення громадського контролю за діяльністю облдержадміністрації в екологічній сфері; сприяння врахуванню облдержадміністрацією громадської думки під час формування та реалізації державної екологічної політики.

На засіданнях громадської екологічної ради впродовж року розглядались найважливіші екологічні питання, зокрема зміна клімату внаслідок підризу Каховської ГЕС, стан водних об'єктів Дніпропетровської області, вплив військової агресії на стан довкілля та ін.

Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації постійно взаємодіє з громадською екологічною радою для досягнення погодженості дій державних і громадських органів у галузі навколишнього природного середовища та конструктивного співробітництва з громадськістю.

Таким чином, відбувається постійний та ефективний діалог влади та громадськості, проводяться спільні заходи, спрямовані на вирішення актуальних екологічних проблем.

Участь громадськості в процедурі оцінки впливу на довкілля

Оцінка впливу на довкілля – перший європейський інструмент у природоохоронній сфері, який запровадив урахування екологічної складової в усіх сферах економіки. Отримання висновку про оцінку впливу на довкілля є обов'язковим для отримання дозволу на провадження господарської діяльності. Впровадження цього Закону в Україні скасувало пострадянську модель – екологічну експертизу і запроваджує нову європейську форму оцінки впливу на довкілля.

Процедура оцінки впливу на довкілля передбачає підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля, проведення його громадського обговорення, аналіз уповноваженим органом інформації, наданої у звіті з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля.

Однією із визначальних рис процедури оцінки впливу на довкілля є залучення громадськості з ранніх стадій брати участь в обговоренні планованої діяльності шляхом формування переліку питань, які будуть досліджуватися під час проведення процедури оцінки впливу на довкілля, впливати на вибір альтернативного місця здійснення планованої діяльності, а також на впровадження переліку заходів, які зменшуватимуть вплив на довкілля такої діяльності.

Участь громадськості дає низку переваг як підприємству, так і уповноваженому органу влади, який прийматиме рішення щодо видачі дозволу на провадження діяльності: процедура оцінки впливу на довкілля забезпечує відкритість та прозорість на всіх етапах завдяки відображенню всього процесу онлайн в Єдиному реєстрі ОВД та узгодженню із думкою громади.

Так, протягом 2024 року відбулось 33 громадських слухання щодо планованої діяльності.

Всього, протягом 2024 року до департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації надійшло 23 зауваження та пропозиції, з яких: зауважень та пропозицій до повідомлення про плановану діяльність – 3, зауважень та пропозицій, які надійшли під час проведення громадського обговорення – 20.

12. Екологічна освіта та інформування

Екологічна освіта і виховання є найважливішою складовою освітньої системи української держави. Основними організаторами екологічної і

природоохоронної діяльності в області є профільні заклади позашкільної освіти, які, спираючись на екологічний актив об'єднаних територіальних громад: педагогів, здобувачів освіти, громадськість проводять активну діяльність по збереженню й відновленню довкілля.

У Дніпропетровській області розроблена і впроваджується низка заходів, пов'язаних із екологічним вихованням і екологічною освітою дітей та учнівської молоді за напрямками:

- позашкільна екологічна освіта і виховання в закладах освіти;

- розробка і видання навчально-методичної літератури та періодичних видань з екологічної тематики;

- співпраця з громадськими центрами, організаціями екоосвітнього напрямку; проведення семінарів, конференцій, симпозіумів з екологічної тематики для різних категорій педагогічних працівників, дітей та учнівської молоді;

- нестандартні форми екологічної освіти і виховання (агітбригади, екскурсії (у тому числі віртуальні), робота екологічних стежок, екологічна пропаганда тощо).

Дошкільна екологічна освіта

У 2024 році з 895 комунальних ЗДО області, які здійснювали освітній процес в очній, змішаній та дистанційній формах, за пріоритетними напрямками з екологічного виховання, працювало 248 ЗДО, а саме:

- за еколого-природничим: 153 ЗДО, охоплено 11279 дітей;

- сталий розвиток: 23 ЗДО, охоплено 1527 дітей;

- за еколого-валеологічним: 66 ЗДО, охоплено 4455 дітей;

- за природничо-народознавчим: 6 ЗДО, охоплено 383 дитини.

З метою формування екологічної свідомості у дошкільників використовувалися різні види роботи, зокрема:

- пізнавальна діяльність: заняття з екологічного виховання; дослідницько-пошукова діяльність; екологічні ігри, квести, вікторини; перегляд відео/презентацій про природу; читання художньої та енциклопедичної літератури на екологічну тематику;

- трудова діяльність: догляд за рослинами та тваринами (живий куточок); участь у прибиранні території, сортуванні сміття; озеленення території ЗДО та догляд за клумбами;

- природнича дослідницька діяльність: спостереження за змінами в природі; участь у дослідках з водою, ґрунтом, повітрям;

- художньо-естетична діяльність: малювання, аплікація, ліплення на екотематику; виготовлення виробів з природного або вторинного матеріалу; музичні заняття та заходи на природоохоронну тематику;

- комунікативна діяльність: читання та обговорення творів про природу; театралізації, екоказки, інсценування; спільні бесіди та обговорення на тему охорони природи;

- прогулянкова та ігрова діяльність: екологічні стежки; рухливі ігри на природі; тематичні екскурсії (до лісу, парку, водойми);

- проектна діяльність: короточасні та довготривалі проекти, зокрема,

залучення батьків до екологічних акцій (посадки дерев, прибирання території ЗДО); виставки виробів з природних матеріалів; проведення консультацій для батьків з формування екоцінностей у дітей.

Заклади дошкільної освіти області беруть активну участь в різних довготривалих природоохоронних акціях, зокрема:

Всеукраїнській акції по збору пластикових кришечок: “Пластик – не сміття, а допомога”, “Кришечки збираємо – військовим допомагаємо”;

по збору використаних батарейок: “Збери батарейку – врятуй планету”, “Батарейки, здавайтеся!”;

по збору використаних ламп;

по збору пластикових застібок від пакування хліба;

по збору макулатури.

Серед наймасштабніших екологічних заходів, до яких долучилися заклади дошкільної освіти області можна виділити проєкт “Вітамінний город”, в якому взяли участь усі ЗДО м. Кам’янського, охоплено 5014 дітей.

Комунальний екологічний заклад дошкільної освіти № 53 “Золотий півнік” Нікопольської міської ради взяв участь у декількох міжнародних конкурсах, організованих Міжнародним інноваційним центром “PERSPEKTIVA PLUS” (Литва), де посів I та III місця.

Заклади дошкільної освіти Покровської селищної ТГ Синельниківського району долучилися до міжнародного проєкту “Green steps “Зелені кроки”, який реалізовувався ГО “Молодь Покровщини” за підтримки Програми DOBRE “Децентралізація приносить кращі результати та ефективність”.

Позашкільна екологічна освіта і виховання в закладах освіти

Як і в інших регіонах країни позашкільна освіта в Дніпропетровській області представлена розгалуженою мережею закладів позашкільної освіти. Організацію і координацію еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти на рівні області здійснює КЗО “ОЕНЦДУМ”.

У 2024 році профільна мережа закладів позашкільної освіти області налічувала 9 установ: 1 – Дніпропетровської обласної ради, 6 – Кам’янської, Криворізької, Нікопольської, Марганецької, Павлоградської міських рад, Обухівської селищної ради та філія КЗО “ОЕНЦДУМ” “Шафран”, що з 2018 року працює на базі Могилівської сільської ради Дніпровського району.

У трьох територіальних громадах області на базі комплексних закладів позашкільної освіти діють еколого-натуралістичні профільні відділи, а саме: комунальний заклад позашкільної освіти “Криничанський центр учнівської молоді” Криничанської селищної ради, комунальний позашкільний навчальний заклад “Міська станція юних техніків” Дніпровської міської ради та комунальний позашкільний навчальний заклад “Центр дитячої та юнацької творчості “Гармонія” Криворізької міської ради.

Мережа творчих учнівських об’єднань еколого-натуралістичного напрямку в еколого-натуралістичних ЗПО Дніпропетровської області у 2024/2025 навчальному році складала 266 гуртків, де екоосвіту за різними формами діяльності здобувало 3 604 вихованців всіх вікових рівнів.

На базі закладів загальної середньої освіти 11 територіальних громад області (за винятком тих громад, на базі яких працюють профільні ЗПО), діють від 1 до 9 гуртків еколого-натуралістичного напрямку. Всього в закладах загальної середньої освіти територіальних громад області функціонувало 27 гуртків, які охоплювали 392 вихованці.

На базі 13 комплексних закладів позашкільної освіти області працювало 76 еколого-натуралістичних творчих учнівських об'єднань, де екологічну освіту отримувало 1 084 вихованці.

Всього в закладах освіти області за звітний період діяло 369 еколого-натуралістичних творчих учнівських об'єднань – 5 080 вихованців.

Протягом року КЗО “ОЕНЦДУМ” активно залучав заклади загальної середньої та позашкільної освіти територіальних громад області до участі в організаційно-масовій діяльності за еколого-натуралістичним напрямом позашкільної освіти.

Були проведені 22 організаційно-масових заходи обласного рівня. Свої досягнення в конкурсах за еколого-природоохоронним, біологічним, квітково-декоративним, аграрним, декоративно-прикладним напрямами представили 3 120 (в 2023 – 2 711) індивідуальних та колективних учасників, переможцями стали 1403 (в 2023 – 1 176).

Здобувачі освіти змістовно представили область в 47 організаційно-масових заходах всеукраїнського рівня. У них взяли участь 1416 індивідуальних та колективних учасників, з яких переможцями стали 786 осіб.

Навчально-методичне забезпечення змісту позашкільної освіти. Видавнича діяльність.

У 2024 році для подальшого використання в освітньому процесі КЗО “ОЕНЦДУМ” були адаптовані 6 навчальних програм з позашкільної еколого-натуралістичної освіти “Дитина і охорона довкілля”, “Екологія”, “Юні охоронці природи” тощо.

У поточному році КЗО “ОЕНЦДУМ” з метою узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду в галузі позашкільної екологічної освіти і виховання був виданий навчально-методичний посібник серії “Еколого-натуралістичний вісник Придніпров’я” (випуск №40) за темою “Науково-дослідницька еколого-натуралістична діяльність: актуальні теми та напрями” (на допомогу слухачам обласної Природничої школи учнівської молоді).

Електронна версія посібника була відправлена для участі у Всеукраїнській виставці видавничої продукції з позашкільної освіти (заочних педагогічних читаннях “Позашкільна педагогіка”).

Проведення семінарів, конференцій, симпозіумів для різних категорій педагогічних працівників, тематика заходів

У 2024 році для директорів профільних закладів позашкільної освіти в дистанційному режимі було проведено:

- семінар “Позашкільна екологічна освіта 2024: сучасні виклики та

рішення”;

– координаційні наради з питань підготовки та проведення Всеукраїнської педагогічної майстерні “STEM-світ інноваційних можливостей: досвід роботи закладів позашкільної освіти Дніпропетровщини” та святкування 100 річниці екологічної, біологічної та агрономічної позашкільної освіти.

З метою підвищення професійної компетентності педагогічних працівників в галузі організації роботи за STEM технологіями вперше фахівці КЗО “ОЕНЦДУМ” провели змістовний методичний захід – авторська педагогічна майстерня “STEM – світ інноваційних можливостей: досвід роботи закладів позашкільної освіти Дніпропетровщини”.

Також для методистів, керівників гуртка закладів позашкільної освіти, педагогів закладів загальної середньої освіти об’єднаних територіальних громад протягом року були проведені методичні заходи з видачею сертифікатів: семінар “Розвиток екологічних компетенцій здобувачів освіти за допомогою сучасних ІТ-технологій, систем онлайн навчання та інших інструментів дистанційної роботи”; круглий стіл з питань якісної підготовки змістовного виступу колективів екологічної освіти в умовах воєнного стану тощо. Всього за рік педагоги Дніпропетровщини отримали 414 сертифікатів КЗО “ОЕНЦДУМ” про підвищення кваліфікації за різними напрямками позашкільної еколого-натуралістичної освіти.

Робота з еколого-біологічного та природоохоронного напрямку.

Введення воєнного стану в Україні через повномасштабну агресію російської федерації ускладнило проведення екологічних досліджень та природоохоронних заходів на території області.

Через мінну небезпеку було заборонено відвідування лісів, прибережних зон та інших природних територій, де юні екологи зазвичай проводять моніторингові спостереження та дослідження довкілля, а також практичні природоохоронні дії.

Але юні екологи під час воєнного стану продовжували працювати над захистом довкілля. Вони узагальнювали результати своїх попередніх досліджень, поширювали інформацію в соціальних мережах про необхідність збереження природи, проводили візуальні спостереження в безпечних місцях, а також фенологічні дослідження в місцевих парках та скверах.

На місцях, з урахуванням безпекової ситуації, юні натуралісти, окрім участі у заходах обласного та всеукраїнського рівнів, брали активну участь у:

– акціях “Чисті береги”, “Моє дерево перемоги”, “Первоцвіти Криворіжжя”, “Тиждень Землі”, “День захисту тварин”, “Зелена енергія: здай батарейку”, “Аптека на підвіконні”, “Посади дерево – дихай разом з планетою”;

– екоквестах “Сортування сміття”, “Крокуємо до євростандартів: сортуй, переробляй, заощаджуй”, “Про природу дбай - люби, оберігай!”, “Країна Еколяндія”;

– екочеленджах “Мій ековчинок”, “Ми – зелена команда”;

– фоточеленджах “Від серця до лапок: захистимо тварин”, “НОМЕ”;

– відеочеленджі “Моє еко-побажання ровесникам”;

– проєктах “Малі річки Павлоградщини”, “Первоцвіти просять захисту”;

– арт-майстерні “Красиві вироби з непотрібних речей”;
– фотовиставках “Макросвіт навколо нас”, “Весняні барви”, “Який прекрасний цей світ – подивись”, “Моя екосправа: виклик-фото-відчуття” тощо.

Впродовж року КЗО “ОЕНЦДУМ” в заочному режимі були проведені 13 обласних організаційно-масових заходів еколого-біологічного та природоохоронного напрямку із залученням учасників освітнього процесу закладів освіти області з понад 60 об’єднаних територіальних громад. У них взяли участь понад 2,2 тис. колективних та індивідуальних учасників, з них понад 900 стали переможцями.

Найбільше звітних матеріалів було надано на обласні етапи всеукраїнських конкурсів:

фотоаматорів “Моя країна – Україна” – 541 учасник;
юнацького фестивалю “В об’єктиві натураліста – 2024” – 376 учасників;
дитячого малюнка “Зоологічна галерея” – 338 учасників;
“Горобець хатній – Птах року 2024” – 303 учасника;
“День зустрічі птахів” – 220 учасників.

Обласний природоохоронний конкурс “Природна скарбниця Придніпров’я” об’єднав декілька номінацій: “Балки Придніпров’я”, “Дерево життя”, “Первоцвіти Дніпропетровщини”.

Для оцінки робіт були запрошені представники Дніпропетровського обласного осередку Українського товариства охорони птахів та департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації.

У номінації “Балки Придніпров’я” юні екологи досліджували рельєф, гідрологічну мережу, рослинний та тваринний світ балкових мереж; знаходили історичні відомості про балки, проводячи пошуково-краєзнавчу роботу у літературних джерелах та опитування серед мешканців найближчих населених пунктів; вивчали причини ерозійних процесів; тощо.

Юні дендрологи досліджували: вік дерев, роблячи заміри та використовуючи спеціальні математичні формули, опитуючи працівників закладів освіти та місцевих жителів, вивчаючи історичні відомості про свої родини; життєвий стан, виявляючи зламані гілки, пошкодження кори, дупла, хвороби та шкідників; проводили практичну природоохоронну роботу, огорожуючи, прибираючи та вносячи добрива на території біля дерев; тощо.

У рамках номінації “Первоцвіти Дніпропетровщини” юні натуралісти: створювали мікрозаказники біля закладів освіти; розмножували первоцвіти та доглядали за ними; проводили фенологічні та моніторингові дослідження; аналізували отримані результати за багато років.

Також здобувачі освіти відображали об’єкти своїх досліджень у мультимедійних роликах та презентаціях, а також малюнках, фотографіях, поробках, аплікаціях, творах та віршах; брали участь у годинах спілкування, інтерактивних та екологічних іграх, онлайн заняттях та віртуальних екскурсіях; розповсюджували просвітницькі матеріали серед населення та у соціальних мережах; тощо.

Не втрачає своєї актуальності щорічний обласний конкурс “Лелека”, який було започатковано КЗО “ОЕНЦДУМ” за сприяння Публічного акціонерного

товариства “ДТЕК ДНІПРООБЛЕНЕРГО”.

У 2024 році в рамках конкурсу юні орнітологи та педагоги:

здійснювали на місцях: аналіз багаторічних досліджень; тривалі спостереження за успішністю гніздування білого лелеки; фенологічні спостереження із зазначенням змін у природі та особливостями життєдіяльності лелек; детальні дослідження харчового раціону птахів;

створювали: агітаційні плакати, буклети та інфографіку про життя лелек; просвітницькі презентації та патріотичні стікери “Лелека – символ України”;

розповсюджували агітаційні матеріали (у тому числі відео звернення) у соціальних мережах і серед населення про білого лелеку;

організовували та брали участь у конкурсах на кращий малюнок, вірш, поробку, аплікацію;

здійснювали співпрацю з Канівським природним заповідником.

Дитячий екологічний парламент.

Протягом 2024 року учнівські екологічні самоврядування в ЗПО області активно долучалися до вирішення актуальних екологічних проблем. Їхня діяльність охоплювала широкий спектр заходів: від обговорення екологічних питань на засіданнях до розробки та реалізації екологічних проєктів.

Юннати проводили дослідження, результати яких оформлювали у вигляді науково-дослідницьких робіт, статей та презентацій. Для поширення екологічних знань вони створювали відеоролики та публікували матеріали в соціальних мережах. Окрім цього, представники Дитячого екологічного парламенту (далі – ДЕП) брали участь у профільних міжнародних, всеукраїнських та обласних заходах.

Учнівська молодь закладів загальної середньої та позашкільної освіти, члени Всеукраїнської дитячої спілки “ДЕП” області активно взяли участь у Всеукраїнській кампанії Всеукраїнської дитячої спілки “ДЕП” на тему “Історія моєї школи”. До НЕНЦа було подано більше 50 мультимедійних матеріалів – досліджень історій закладів освіти Дніпропетровської області на основі архівних документів, музейних матеріалів, мемуарів, спогадів вчителів та очевидців.

У мультимедійних матеріалах відображено етапи створення закладів освіти, організацію тематичних музеїв, діяльність гуртків, проведення уроків, участь у різнопланових заходах, інтерв'ю з педагогами та випускниками, публікації в засобах масової інформації, досягнення здобувачів освіти та педагогів, наслідки ракетних ударів, які здійснила рф. На всеукраїнському рівні було визначено 45 переможців.

У 2024 році під час проведення Всеукраїнського фестивалю патріотичних дій у НЕНЦ було обрано члена координаційної ради (координатора по області) – Алісу Ломакіну, вихованку гуртка “Юний хімік” комунального закладу “Дитячий екологічний центр” Кам’янської міської ради.

На всеукраїнському рівні під час проведення координаційних експрес-нарад ВДС “ДЕП” учасниками від області були запропоновані цікаві ідеї, які можна прийняти за “Дорожню карту дій Дитячого екологічного парламенту”;

внесені пропозиції до Плану заходів Всеукраїнської дитячої спілки “Дитячий екологічний парламент” на 2024 – 2025 роки.

Матеріали відповідної тематики висвітлюються на офіційному сайті закладу.

Вища екологічна освіта.

На території області в закладах вищої освіти функціонують 12 спеціалізованих кафедр охорони навколишнього середовища, в яких здійснюється підготовка фахівців екологічного профілю, а саме:

кафедра зоології та екології; загальної біології та водних біоресурсів; геоботаніки, ґрунтознавства та екології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

кафедра екології та технологій захисту навколишнього середовища Національного технічного університету “Дніпровська політехніка”;

кафедра хімії та інженерної екології; екології та охорони навколишнього середовища; технології неорганічних речовин та екології Українського державного університету науки і технологій;

кафедра екології Дніпровського державного аграрно-економічного університету;

кафедра ботаніки та екології Криворізького державного педагогічного університету;

кафедра екології Криворізького національного університету;

кафедра екології та охорони навколишнього середовища Дніпровського державного технічного університету;

кафедра гігієни, екології та охорони праці Дніпровського державного медичного університету.

Більшість закладів вищої освіти проводить успішну наукову роботу екологічного напрямку. Щорічно виконуються екологічні дослідження з різної тематики.

Так, протягом 2024 року в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара виконувалась ініціативна науково-дослідна робота “Функціональна роль консументів в антропогенно-трансформованих екосистемах степового Придніпров’я”.

У Дніпровському державному аграрно-економічному університеті виконувались науково-дослідні роботи за темами: “Концепція управління реалізацією екосистемних функцій штучними лісовими насадженнями техногенно трансформованих територій степової зони України”; “Оцінка якості лісової рекультиватії ґрунтів в умовах мінливості кліматичних чинників”.

У Криворізькому державному педагогічному університеті виконувались науково-технічні роботи: “Рослинність Криворіжжя: структура, динаміка, розвиток”; “Післяпроектний моніторинг впливу планованої діяльності видобування вапняків та глини, придатних для використання у якості цементної сировини, Жовтокам’янського родовища (ділянка № 3), розташованого в Криворізькому районі Дніпропетровської області, на стан флори і фауни”.

У Національному технічному університеті “Дніпровська політехніка” в жовтні – листопаді 2024 року в рамках освітнього проєкту DAAD “Еко-

майнінг – розробка інтегрованої докторської програми з питань сталого розвитку гірничих регіонів” виконувалися наукові дослідження, пов’язані з прикладними проблемами екології та поліпшення стану довкілля в екологічній лабораторії на базі Інституту біологічних наук Технічного університету “Фрайберзька гірнична академія”.

Науково-педагогічні працівники регіону брали активну участь у розвитку неформальної екологічної освіти серед здобувачів освіти, так, на базі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара науково-викладацький склад факультету проводив майстер-класи, лекції, вікторини та конкурси для абітурієнтів для поглиблення розуміння предмета та для того, щоб з’ясувати, чи відповідає цей напрямок інтересам здобувачів освіти і абітурієнтів. Також в університеті діє наукове товариство біомоніторингу студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених при кафедрі зоології та екології. Станом на 2024 рік до складу товариства входило 45 членів (студенти та аспіранти). В Національному технічному університеті “Дніпровська політехніка” діє громадська організація “Екотех”, студентський науковий центр імені професора Долинського В.А.

Крім того, науковці-екологи регіону є учасниками різноманітних громадських спілок, організацій регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівня. Так, в Українському державному університеті науки і технологій три співробітники кафедри технології неорганічних речовин та екології є фахівцями банку екологів та менеджерів зеленої економіки громадської спілки “Професійної асоціації екологів України”, в рамках діяльності якої беруть участь у роботі комітетів: з екологічного права і законотворчості; промислової екології та інновації. Також активно беруть участь в роботі науково-технічної ради з презентацією системи моніторингу атмосферного повітря у м. Дніпро. В Криворізькому державному педагогічному університеті доц. Е.О. Євтушенко є асоційованим учасником громадської спілки “Асоціація професіоналів довкілля “РАЕУ”, головою міського осередку ВЕЛ та членом ради екологічного планування при виконавчому комітеті Криворізької міської ради.

Для стимулювання наукової діяльності в регіоні систематично проводяться наукові, науково-практичні конференції, семінари, круглі столи, видається науково-технічна продукція, зокрема екологічного напрямку. У зв’язку із діючим воєнним станом в країні більшість заходів у 2024 році проводилася в онлайн-форматі.

В закладах вищої освіти Дніпропетровської області видаються наступні періодичні видання з екотематики:

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара: “Biosystems diversity”, “Regulatory Mechanisms in Biosystems” (категорія “А” переліку наукових фахових видань України, Scopus, Web of Science); “Ecology and Noospherology”, “Питання степового лісознавства та лісової рекультивації земель» (категорія “Б” переліку наукових фахових видань України);

Криворізький державний педагогічний університет: збірник наукових на науково-методичних праць “Екологічний вісник Криворіжжя” (головний

редактор – доц. Е.О. Євтушенко). Крім того, науковці Дніпровського державного аграрно-економічного університету є членами редколегій журналів, що входять до наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science).

Проведення семінарів, конференцій, їх тематика.

Представники вищих навчальних закладів області приймали участь в екологічних секціях конференцій, конгресах, тренінгових програмах, навчальних вебінарах, серед яких: XIV Міжнародна науково-технічна конференція аспірантів та молодих вчених “Наукова весна”, Міжнародна науково-технічна конференція студентів і молодих учених “Молода академія”, Міжнародна науково-практична конференція “Інноваційні технології забезпечення параметрів комфорту, енергоефективності і екологічності житлових будівель на основі смарт-технологій”, Науково-практична конференція “Промислова енергоефективність та підготовка фахівців для відбудови України”, Всеукраїнська інтернет-конференція “Сучасні виклики для європейського бізнесу: безпека, конкурентоспроможність, екологічність”, перша всеукраїнська науково-практична конференція “Відновлення біотичного потенціалу агроєкосистем”, Міжнародний науковий конгрес SOCIETY OF AMBIENT INTELLIGENCE, Міжнародний онлайн-вебінар “Collaborative strategies for regional eco-challenges” та ін.

В жовтні 2024 року Інститут геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова Національної академії наук України провів щорічну Міжнародну конференцію молодих вчених “Геотехнічні проблеми розробки родовищ” (м. Дніпро, Україна).

13. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища

Дніпропетровська область активно залучає донорські кошти для розвитку різних секторів економіки, зокрема для гуманітарної допомоги, екології, інфраструктури та медицини.

Важливу роль у фінансуванні відіграють міжнародні організації, як-от ПРООН, GIZ, “U-LEAD з Європою”, інші міжнародні програми Європейського Союзу.

Тенденції свідчать про продовження та збільшення обсягів міжнародної допомоги, особливо в контексті підтримки економічної стійкості та відновлення інфраструктури в умовах війни. Важливими є інвестиції в реабілітаційні центри, безпекову сферу, децентралізацію та розбудову інфраструктури для забезпечення потреб місцевих громад.

Перелік проєктів міжнародної технічної допомоги у сфері навколишнього природного середовища, що діють на території Дніпропетровської області та бенефіціаром яких виступає Дніпропетровська обласна державна (військова) адміністрація наведений у таблиці 13.1.

Таблиця 13.1. Перелік проектів міжнародної технічної допомоги у сфері навколишнього природного середовища, що діють на території Дніпропетровської області та бенефіціаром яких виступає Дніпропетровська обласна державна (військова) адміністрація

№ з/п	Назва проекту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проекту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
1.	Забезпечення доброго врядування завдяки участі громадськості та підвищенню якості надання послуг і захисту довкілля на сході України	01.02.2022 – 30.06.2025	Уряд Королівства Швеція через Шведське Агентство з Міжнародного Розвитку (SIDA)	35 068 000 шведський крон	–	Розбудова спроможностей місцевих органів влади	Проведення тренінгів: три тренінги “Е-декларування” та “Тон керівництва” з питань антикорупційного менеджменту та розбудови доброго середовища органів влади; чотири тренінги “Публічні закупівлі: новації та особливості в умовах воєнного стану” для спеціалістів, відповідальних за закупівлі; два тренінги “Формування культури викривачами” для роботи з викривачами” для службовців-працівників антикорупційних підрозділів; два тренінги “Аналіз практики Антимонопольного комітету та Державної аудиторської служби України щодо публічних закупівель за допомогою модуля аналітики BI Prozo” для спеціалістів із закупівель; два тренінги-стратегічні сесії для лідерів місцевого самоврядування “Як сформувати бренд цілісної громади” для працівників антикорупційних підрозділів та осіб, відповідальних за комунікацію в місцевих громадах та “Антикорупційна

Продовження таблиці 13.1.

№ з/п	Назва проєкту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проєкту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
							робота та її роль у розвитку громади”; три тренінги для представників територіальних громад Сумської, Чернігівської, Дніпропетровської областей в містах Ніжин, Дніпро та Суми на тему “Діалоги, які змінюють громади: впровадження ефективного комунікативного стандарту”; тренінг на тему “Взаємодія місцевої влади та громадськості через використання електронних інструментів” (12-14 березня у м. Дніпро (для представників Кам’янської, Нікопольської, Новоолександрівської, Покровської, Слобожанської громад). В рамках діяльності Проєкту Асоціацією професіоналів довкілля “РАEW” проведено дослідження “Необхідні зміни освітнього інтерфейсу між академічним середовищем і реальним сектором економіки в Україні”: реформи в освіті для зеленої реконструкції, винайдення формули еко-ефективності. В рамках дослідження проаналізовано ключові

Продовження таблиці 13.1.

№ з/п	Назва проєкту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проєкту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
							умовах воєнного стану та їх вплив на навколишнє середовище в контексті євроінтеграційних прагнень України, насамперед в частині вимог Європейського зеленого курсу. Залучені під час дослідження стейкхолдери включали директорів підприємств, національних парків, екологів, юристів, фахівців з питань ESG (екологічні, соціальні та управлінські фактори), місцевих громад та органів влади, а також академічну спільноту. Зустрічі відбулися в провідних вищих навчальних закладах в Дніпрі, Житомирі, Києві, Львові, Миколаєві, Полтаві та Чернігові. Усні опитування представників органів влади, бізнесу, науки, освіти, громад та студентів – тих, хто планує свою майбутню діяльність в сфері зеленої відбудови – відбулися протягом лютого-травня 2024 року та охопили понад 500 учасників. Проведено регіональні круглі столи у форматах офлайн та онлайн (Дніпро – 12 квітня (165 учасників). В рамках дослідження

Продовження таблиці ІЗ.І.

№ з/п	Назва проєкту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проєкту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
							рекомендації, які направлено для розгляду до державних органів влади, відповідальних за питання захисту довкілля, освіти та науки, провідних підприємств та компаній, наукових установ. З результатами дослідження можна ознайомитись за цим посиланням https://ukraine-oss.com/wp-content/uploads/2024/06/doslidzheniya-kadru-full-1.pdf
						Грантові програми та розвиток соціальних послуг	
						Збігаються з фактичними результатами на момент звітного періоду	В травні-червні 2024 року проведено грантовий конкурс з метою розширення можливостей системи соціальних послуг шляхом посилення ролі місцевих громад у прийнятті рішень щодо надання соціальних послуг та диверсифікації надання соціальних послуг на місцевому рівні. Серед переможців – Кам'янська громада. За рахунок гранту відкрито Ветеранський простір - облаштовано приміщення, встановлено тренажери, а також безкоштовно проводяться секції та заняття для ветеранів. У травні 2024 року проведено 2 тренінги на тему "Простір

Продовження таблиці ІЗ.І.

№ з/п	Назва проєкту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проєкту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
							соціальної адаптації. Роль і завдання щодо допомоги та підтримки людей в адаптації до умов, що змінюються, задля гармонійного функціонування у суспільстві" для працівників соціальної сфери. Громади – учасники заходів: м. Кривий Ріг, с. Слобожанське, с. Покровське, м. Нікополь. 26-31 серпня 2024 року проведено "Школу з ефективного менеджменту соціальної роботи та системи соціальних послуг у територіальній громаді". Протягом жовтня-листопада 2024 року проведено дослідження на тему "Міжсекторальна взаємодія медичних та соціальних служб при наданні паліативної допомоги в громадах". У дослідженні взяли участь Кам'янська та Жовтводська громади.
						Екологічний моніторинг та управління ризиками	
						Збігаються з фактичними результатами на момент звітного періоду	У 2023 році Проєктом було проаналізовано системи моніторингу повітря в Дніпропетровській області та розроблено технічні специфікації для впровадження сучасних

Продовження таблиці ІЗ.І.

№ з/п	Назва проєкту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проєкту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
							станції моніторингу якості повітря. В результаті у звітному періоді Проєкт забезпечив закупівлю двох портативних станцій моніторингу якості повітря для громад Дніпра та Кривого Рогу, а наприкінці 2024 року все обладнання (2 індикативні та 2 портативні станції для моніторингу повітря) було передано реципієнтам та встановлено. Під час навчальних заходів з використання обладнання, яке відбулося у м. Дніпро 3-6 грудня 2024 року за участі 22 фахівців, учасники ознайомились з принципами роботи станцій моніторингу, методами збору та аналізу даних, а також з найкращими практиками для забезпечення ефективного контролю за якістю повітря у реальному часі. В якості пілотного проєкту та прикладу розробки геопросторової методології оцінювання забруднень в Кривому Розі було проведено також оцінку забруднення повітря в санітарно-захисній зоні залізничного кар'єру. Завершальним етапом цієї ініціативи є розробка

Продовження таблиці ІЗ.І.

№ з/п	Назва проєкту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проєкту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
							ІТ-платформи для обробки та аналізу даних, яка тривала до 30 квітня 2025 року. В результаті впровадження платформи очікується покращення якості доступу до даних про забруднення повітря для експертних груп. Також передбачається підвищення прозорості та обґрунтованості прийняття адміністративних рішень Департаментом екології міських адміністрацій в Дніпрі та Кривому Розі. На основі розроблених методичних рекомендацій та інструкцій з моніторингу атмосферного повітря, а також використовуючи результати аналізу даних, місцеві громади, обласні та місцеві адміністрації та Державна екологічна інспекція України зможуть провести аудит технічного оснащення постів моніторингу. Також стейкхолдери зможуть визначити типи обладнання та методи обробки даних, необхідні для моніторингу, з тим, щоб українська система моніторингу забруднення атмосферного повітря стала більш ефективною та відповідала кращим

Продовження таблиці ІЗ.І.

№ з/п	Назва проєкту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проєкту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
							Також у звітному періоді в м. Дніпро Проєктом започатковано ініціативу із зменшення кількості твердих побутових відходів через переробку відходів деревини для виробництва біопалива. З цієї метою для громади міста Дніпро було закуплено та передано Департаменту екологічної політики Дніпровської міської ради обладнання для переробки деревних відходів на суму 42 774 дол. США. Тривають роботи з облаштування майданчика, монтажу та підключення наданого обладнання.
						Підтримка відновлення і сталого розвитку на місцевому рівні	
						Збігаються з фактичними результатами на момент звітного періоду	Проведено цикл з п'яти навчальних вебінарів для 20 осіб кожен на тему "Практичне навчання. Методологічний підхід до оцінювання потенціалу спроможності органів місцевого самоврядування (ОМС) до відновлення та розвитку територіальних громад (методика самооцінювання)". Під час вебінарів учасники ознайомилися з наступними темами:

Продовження таблиці ІЗ.І.

№ з/п	Назва проєкту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проєкту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
							система критеріїв оцінки місцевої бюджетної політики відновлення та розвитку: показники аналізу фінансової стійкості місцевих бюджетів; вивчення процедур здійснення самоаналізу в громадах з метою покращення ситуації. Тренінги відбулися для громад, в яких за підтримки Проєкту створені Офіси відновлення та розвитку, а саме: Кам'янське, Перещепине; Крім того, у звітному періоді придбано офісну техніку, меблі та інше необхідне обладнання для Офісів відновлення та розвитку в Перещепино, також для представників Перещепинської громади проведено фасилітаційні сесії "Цілі і завдання Офісу відновлення та розвитку. Розробка правил і умов для функціонування і утримання офісу". Представники цієї громади взяли також участь у тренінгах на тему "Самооцінювання для сильних громад: від потенціалу до дій". За результатами тренінгів було розроблено методологію застосування інтегрованого

Продовження таблиці ІЗ.І.

№ з/п	Назва проєкту	Строк реалізації	Джерело фінансування	Вартість проєкту	Залишок коштів станом на кінець року	Результати, що мали бути досягнуті відповідно до ТЗ	Досягнуті результати
							підходу для відновлення і розвитку територіальної громади та відповідні методичні рекомендації щодо його впровадження. Для забезпечення врахування гендерних аспектів у політиках, програмах, бюджетах, моніторингу та оцінці ОМС у листопаді 2024 р. проведено тренінг “Гендерно чутлива громада. Участь громадян в процесах управління на місцевому рівні з застосуванням принципу гендерної рівності” За результатами тренінгу розроблено методичку оцінювання спроможності ОМС до відновлення та розвитку територіальних громад, зокрема через врахування гендерно чутливих підходів. Також розроблено посібник “Інтегрований підхід до відновлення та розвитку громади: методичні рекомендації для органів місцевого самоврядування”. З текстом посібника можна ознайомитись за цим посиланням: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-12/metodyka_samoostinky.pdf

ВИСНОВКИ

Регіон з підвищеним рівнем техногенного навантаження та накопиченими впродовж десятиріч екологічними проблемами, частину з яких можна віднести до категорії загальнодержавних, вимагає проведення ефективної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища та прийняття виважених рішень. Негативна спадщина “радянської ідеології”, притримування вже у незалежній державі концепції економічного зростання без наслідків для навколишнього середовища та надмірна централізація влади не сприяли покращенню ситуації.

Основними екологічними проблемами області залишаються:

- забруднення атмосферного повітря викидами від промислових підприємств та автотранспорту;
- забруднення водних об’єктів скидами із зворотними водами промислових підприємств та підприємств житлово-комунального господарства;
- видалення, захоронення відходів гірничодобувної, металургійної, енергетичної та інших галузей промисловості, а також управління небезпечними відходами;
- порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону та забруднення підземних водоносних горизонтів;
- підтоплення земель та населених пунктів регіону, поширення екзогенних геологічних процесів, а також осушення територій, що призводить до деградації ґрунтів та втрати їх природної родючості;
- охорона, використання та відтворення дикої фауни і флори, проблеми природно-заповідного фонду.

У таких складних умовах навіть незначне поліпшення екологічного стану можна вважати, у деякій мірі, перемогою. 2017 рік започаткував тенденцію до зменшення техногенного навантаження на стан довкілля в регіоні, наступні роки – її продовжили. Це переломний етап на шляху до певних позитивних зрушень.

Особливістю даного звітного періоду, що вплинуло на результативні показники, є продовження в Україні воєнного стану та проведення воєнних дій росії на території України.

Військова агресія росії призводить до цілого ряду небезпечних впливів на всі складові навколишнього природного середовища: атмосферне повітря, ґрунти та ландшафти, поверхневі та підземні води, рослинність, тваринний світ. Основна небезпека для навколишнього природного середовища в умовах воєнних дій пов’язана з ризиком забруднення через пошкодження промислових підприємств та інфраструктурних об’єктів внаслідок влучання боєприпасів або аварійне порушення їх роботи через припинення електропостачання, водопостачання, газопостачання, порушень технологічних процесів тощо.

Справжнім лихом для України став підриг росіянами дамби Каховської ГЕС. Великих збитків воєнний злочин росіян завдає лісовому, водному та

сільському господарству, оскільки інтенсифікуються ерозійні процеси, відбулась втрата зрошувальних земельних ділянок, на яких здійснено посів рослин. Крім того, відбуваються зміни кліматичних умов (вітрова ерозія висохлого мулу, перенесення мас піску і мулу, посушливі явища нижче м. Нікополя).

З метою зменшення негативного впливу бойових дій на навколишнє природне середовище необхідно вживати негайні заходи для захисту та відновлення екосистем на постраждалих територіях. Такі заходи можуть включати рекультивацію земель, відновлення лісових насаджень та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходи із запобігання подальшого забруднення. Важливо підтримувати увагу міжнародної спільноти та суспільства до проблеми екологічних наслідків війни в Україні та вживати всіх можливих зусиль для їх усунення.

Завдання на майбутнє – побудувати зелену економіку в області саме на межі співставлення інтересів економіки та екології.



ДОДАТКИ

Відповідальні виконавці розділів доповіді про стан навколишнього природного середовища в Дніпропетровській області за 2024 рік

<i>№ з/п</i>	<i>Назва розділу</i>	<i>Відповідальні</i>
1.	Загальні відомості	п. 1.1., 1.2. Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424 п. 1.2. Наталія ШЕВЧЕНКО – заступник начальника управління – начальник відділу природних ресурсів та дозвільної діяльності управління дозвільної діяльності, оцінки впливу на довкілля та економіки природо-користування департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424 п. 1.2. Дар'я ЧЕРНИШ – заступник начальника управління – начальник відділу розвитку природно-заповідного фонду управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
2.	Атмосферне повітря	Наталія ШЕВЧЕНКО – заступник начальника управління – начальник відділу природних ресурсів та дозвільної діяльності управління дозвільної діяльності, оцінки впливу на довкілля та економіки природо-користування департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
3.	Зміна клімату	Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
4.	Водні ресурси	Наталія ШЕВЧЕНКО – заступник начальника управління – начальник відділу природних ресурсів та дозвільної діяльності управління дозвільної діяльності, оцінки впливу на довкілля та економіки природо-користування департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
5.	Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідного фонду та формування національної екологічної мережі	Дар'я ЧЕРНИШ – заступник начальника управління – начальник відділу розвитку природно-заповідного фонду управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424

<i>№ з/п</i>	<i>Назва розділу</i>	<i>Відповідальні</i>
6.	Земельні ресурси та ґрунти	Лілія ПОШИВАЙ – головний спеціаліст відділу розвитку природно-заповідного фонду управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 096 512 94 24
7.	Надра	Наталія ШЕВЧЕНКО – заступник начальника управління – начальник відділу природних ресурсів та дозвільної діяльності управління дозвільної діяльності, оцінки впливу на довкілля та економіки природо-користування департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424 Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
8.	Відходи	Наталія ШЕВЧЕНКО – заступник начальника управління – начальник відділу природних ресурсів та дозвільної діяльності управління дозвільної діяльності, оцінки впливу на довкілля та економіки природо-користування департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
9.	Екологічна безпека	Наталія ШЕВЧЕНКО – заступник начальника управління – начальник відділу природних ресурсів та дозвільної діяльності управління дозвільної діяльності, оцінки впливу на довкілля та економіки природо-користування департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
10.	Промисловість та її вплив на навколишнє природне середовище	Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
11.	Сільське господарство та його вплив на навколишнє природне середовище	Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
12.	Енергетика та її вплив на навколишнє природне середовище	Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424

№ з/п	Назва розділу	Відповідальні
13.	Транспорт та його вплив на навколишнє природне середовище	Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
14.	Стале споживання та виробництво	Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
15.	Державне управління у сфері охорони навколишнього природного середовища	п. 15.1., 15.2., 15.3., 15.4., 15.5., 15.6., 15.8., 15.13. Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424 п. 15.1., 15.7. Ірина БОГУШ – головний спеціаліст відділу координації та фінансування екологічних програм управління екологічних програм та організаційно-аналітичної роботи департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424 п. 15.5., 15.9. Наталія ШЕВЧЕНКО – заступник начальника управління – начальник відділу природних ресурсів та дозвільної діяльності управління дозвільної діяльності, оцінки впливу на довкілля та економіки природо-користування департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424 п. 15.6. Роман КОРПАЧ – начальник відділу контролю природоохоронних заходів та оцінки впливу на довкілля управління дозвільної діяльності, оцінки впливу на довкілля та економіки природокористування департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424 п. 15.10., 15.11., 15.12. Ірина МОСКОВКА – начальник відділу організаційно-аналітичної роботи, планування та публічних комунікацій управління екологічних програм та організаційно-аналітичної роботи департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
	Висновки	Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424
	Додатки	Наталія ТІШКОВА – начальник відділу екологічного моніторингу та координації природоохоронних заходів управління розвитку природно-заповідного фонду та екологічного моніторингу департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації, тел. 0965129424

**Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища
Дніпропетровської області в 2024 році підготовлена за участю:**

Департаменту економічного розвитку облвійськадміністрації;
Департаменту освіти і науки облвійськадміністрації;
Департаменту фінансів облвійськадміністрації;
Управління паливно-енергетичного комплексу та енергозбереження
облвійськадміністрації;
Управління транспорту облвійськадміністрації;
Громадської екологічної ради при Дніпропетровській
облвійськадміністрації;
Державної екологічної інспекції Придніпровського округу
(Дніпропетровська та Кіровоградська області);
Державної установи “Дніпропетровський обласний центр контролю та
профілактики хвороб Міністерства охорони здоров’я України”;
Державної інспекції ядерного регулювання України;
Дніпровської митниці Державної митної служби України;
Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології;
Регіонального офісу водних ресурсів у Дніпропетровській області;
Східний лісовий офіс ДСГП “Ліси України”;
ДНВП “ГЕОІНФОРМ України”;
Головного управління статистики у Дніпропетровській області;
Головного управління Держгеокадастру у Дніпропетровській області;
Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України;
Ботанічного саду Дніпровського національного університету
ім. Олеся Гончара;
Криворізького ботанічного саду НАН України;
Природного заповідника “Дніпровсько-Орільський”.